

Dr. MÁGDICS
IGNÁC

Krisztus
világos-
sága

I.

Korda R.T. Kiadása. Budapest.

KRISZTUS VILÁGOSSÁGA

SZENTBESZÉDEK VAGY OLVASMÁNYOK
AZ EGYHÁZI ÉV VASÁRNAPJAIRA ÉS ÜNNEPEIRE

AZ EUCHARISZTIKUS SZENTÉV ALKALMÁBÓL

KÖZREBOCSÁTJA:

Dr. MAGDICS IGNÁC

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST

Nihil obstat. Dr. Julius Czapik censor dioecesanus. Nr. 2045/1937. Imprimatur. Strigoni, die 30. Junii 1937. Dr. Julius Machovich vicarius generalis.

Ádvent 1. vasárnapja

Az egyházi évről

Az ember természete szerint összekötő kapocs két világ között, az anyagi és szellemi világ között, teste a porhoz és az állatvilághoz, lelke az angyalokhoz kapcsolja. Valaki azt mondta, hogy sárból és napsugárból van össze-téve. Isten természetünknek megfelelően mindkét irányban az időnek bizonyos rendjét állapította meg számunkra. Van természetes vagy polgári év, mely elsősorban földi érdekeink gondozására ad módot és alkalmat. Ennek alapja a földnek a naphoz való viszonya, mértéke a földnek a nap körül való keringése. Sokan hangyaszorgalommal használják fel ennek az évnek a napjait, hogy maguknak földi javakat szerezzenek. A 325. év egyik napján Alexandria városában lassan ment hazafelé egy árus, hátán nagy, üres kosárral. Jókedvvel számolta aznapi bevételét. Igaz, hogy a féléltszakát átvirrasztotta, amíg a kalácsok sütésével elkészült, déligyümölcsseit elrendezte, nem volt kellemes a nehéz kosárral szaladgálni kora reggeltől a város utcáin és túlkiáltani az utcai zsivajt: Kalácsot, ropogós, frissen sült kalácsot tessék! De örült is a szíve, mikor minden oldalról szaladtak hozzá a vevők és szétkapkodták a süteményeket. Most monologizált: A házat kifizettem, a kertemen sincs már tartozás. Ami jövedelmet ezután hoz az üzlet, az a ládafiába vándorol. Hehe, gazdag ember leszel, Makár! Ekkor azonban mintha igen komoly szózat hangzott volna a fülébe: Mit töröd magad olyan javakért, melyekből semmit magaddal nem vihetsz, ha meghalsz! Törődj a lelked megmentésével! Makárius gondolkodóba esett s nem tudott többé szabadulni a fensőbb sugallatoktól, odaadta mindenét a szegényeknek, fölkereste a pusz-

tában Szent Antalt s annak vezetésével remete és szent lett. — Ez rendkívüli hivatás volt, mely csak kevesek dolga. A rendes pedig az, hogy nem szabad teljesen elmerülnünk a földi javak keresésében, hanem gondolnunk kell *lelkünk megmentésére* is. És *mindenekelőtt* erre kell gondolnunk! Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, ha lelkének kárát vallja? Lelkünk üdvének munkálásában legnagyobb segítőnk az egyházi év, melynek napja és középpontja Jézus Krisztus. Ez az egyházi év a mai vasárnapon kezdődik. Illő és hasznos lesz, ha addig, amíg előttünk van, törekszünk megismerkedni annak szellemével, céljával, felhasználásának módjával.

Az egyházi év elnevezés újabb keletű. Régebben inkább az „*Úr esztendőjéről*” beszéltek. Az „*Üdvösség évéről*”. Az Úrnak, az Üdvözítő Krisztusnak élete, halála, megdicsőülése vonul el előttünk az egyházi év ünnepeiben. Mi volt az Úr Jézus földi életének célja? Elsősorban *Mennyei Atyját* akarta megengesztelni a világ bűneiért, szerető önfeláldozásával megadni neki azt a tiszteletet és dicsőséget, melyet a bűnbeesett ember megadni nem tudott, nem is akart. Keresztútjára e szavakkal indult el: *Hogy megismerje a világ, hogy szeretem az Atyát...* De éppoly bizonyos az is, hogy Jézust földi életének minden mozzanatában *a mi irántunk való szeretet is* befolyásolta. *Szeretett engem és önmagát adta érttem* — mondja Szent Pál apostol. Hozzátehetjük: szeretett engem s értem feküdt a jászolban, értem élt visszavonultan Názáretben, járt körül tanítva és csodákat téve Judeában, értem halt meg, támadt fel, ment a mennybe, küldte el a Szentlelket, van jelen a szentségházban. „*Érettünk, emberekért s a mi üdvösségünkért*” — mondja a Credo. „*En azért jöttem, hogy életük legyen és minél több legyen*” — mondotta Ő maga. Magára vállalta a földi élet minden terhét azért, hogy tanításával és példájával megmutassa az örök hazába vezető utat, s hogy megszerezze számunkra a lehetőséget, hogy mint Isten gyermekei, a kegyelem állapotában élhessünk és halhassunk meg s osztozzunk az Ő örök dicsőségében. *Igazakká leszünk* — tanít Szent Pál a rómaiakhoz írt levelében (3, 24.) — *nem önnön jótetteinkkel, hanem ingyen, a megváltás által, mely Jézus Krisztusban van.*

Krisztus Jézus, a mi főpapunk és egyedüli közbenjárónk Istennél, a mi fejünk, a második Ádám — az eredményeket 33 éves földi élete idején szerezte, de ezeknek hatása minden időre és minden emberre szól. Krisztus most megdicsőült őt szent sebével állandóan Atyjának színe előtt van, mint a mi közbenjárónk. Így mondja szóról-szóra Szent Pál apostol: „*Örökre üdvözítheti azokat, akik általa közelednek Istenhez, mert mindig él, hogy érettünk közbenjárjon.*” Mint örök és mindenható isteni személy ma is éppúgy oszthatja kegyelmeit, szerezhet testi-lelki gyógyulást, adhat erőt életben és halálban, emelhet föl az örök dicsőségbe, mint 1900 év előtt, mikor szent lábai Palesztina rögös utait taposták.

Krisztus Urunk érdemei végtelenül nagyok. A Szentírás szerint „bőséges” a mi megváltásunk, „túláradó” a rendelkezésünkre álló kegyelem, „kimeríthetetlen a Krisztus gazdagsága”. Ez pedig azért, mert az Üdvözítőnél az emberi természet hordozója egy végtelenül szent és fölséges személyiség volt: az örök Ige, akinek minden szavában, mozdulatában, sóhajában legszentebb szándék rejtőzött, a legforróbb szeretet az Atya iránt. „Én mindig azt teszem, ami az Atyának kedves” — mondotta. Jézusnak ezek az érdemei most, földi életünk idején mindnyájunknak rendelkezésére állanak. Nincs bűn, melynek bocsánatát meg ne szerezhetnénk, ha magunkra alkalmazzuk Krisztus érdemeit. Aki Krisztusé, az semmi kegyelemnek nincs hijával — mondja az Apostol. Krisztus által mindnyájan igazak, bölcsék, szentek, örökre boldogok lehetünk.

Isten természetesen elvárja tőlünk, hogy becsüljük meg s használjuk fel a megváltás kegyelmeit. Aki e tekintetben közömbös, rest, úgy viselkedik, mint aki éhség-sztrájkot kezd a terített asztalnál, mint az a súlyos beteg, aki az ablakon dobja ki az orvos által nyújtott drága gyógyszereket, mint az a mély vízben fuldokló, aki a helyett, hogy megcsókolná a feléje nyújtott mentőkezet, durván ellöki azt magától. Még a húzódozó késedelmeskedés is e tekintetben csúnya hálátlanság, mely kihívja Isten büntetését. Emlékezzünk csak az evangéliumi példabeszédre a királyi vendégségről. A király megbízott szolgálai körüljárnak, hogy kézbesítsék a kitüntető meghívókat, ám

sokan mellőzik a Fölség megtisztelő leereszkedését, kicsinyes ürügyek alatt visszautasítják a meghívást. Érthető a király kijelentése: *Mondom nektek, senki azok közül, akik hivatalosak voltak, nem fogja megízlelni az én vendégségemet.* — Egyik vallásos könyvünk jegyzi fel a következő történetet. (Schmiedt, Lelket az életbe.) Egy idősebb úriember, a könyv Gyuri bácsinak nevezi, nem volt éppen vallástalan, a helybeli papokkal jó ismeretségben volt, sőt visszaemlékezve a multba összeszámította, hogy családjából, az oldalági rokonokkal együtt 23 pap került ki. De a szentségekhez nem járult. Húsvétkor sem gyónt. Egyszer a húsvéti szünetre a Ludovikából hazajött derék fia. Úgy-e édesapám, hívogatta az öreg urat, ezen a héten elvégezzük együtt a húsvéti gyónást? Te csak végezd, kedves fiam, magamra majd lesz nekem gondom — volt a felelet. Egyszer csendes jókedvében aztán elbeszélte, hogy miért húzódozik a gyónástól. Egy alkalommal — úgymond — 30 éves korában elment a rorátéra. Kevés világosság volt a templomban, a gyóntatószékek is sötét fülkében állottak, maga is kissé zavarban volt, amint lehajtott fejjel letérdelt az egyik gyóntatószékben s csak amikor alázatosan elsorolta bűneit és várta a lelkiatya intelmeit, vette észre, hogy üres gyóntatószékbe tévedt s a deszkáknak mondta el tetteit. É miatt aztán úgy elrestelkedett, hogy többet nem ment gyónni. Vagy három évre e kijelentése után az öreg úr hirtelen beteg lett. A baj hírére az orvos után sietett hozzá egy pap-barátja is. Lelkére beszélt a betegnek s az végre maga is időszerűnek találta, hogy megtérjen. — Mikor jöjtek? — Reggel hétkor már jöhet! — A pap együtt távozott az orvossal, aki azt a megjegyzést tette, hogy „sok dolgotok lesz még az öreggel, mert valószínűleg még egészséges lesz, s most majd pótolja mulasztásait”. Reggel 7-kor csengetett az Úr szolgája. Háromszor kellett meghúznia a csengőt, amíg ajtót nyitottak. A szakácsné kisírt szemekkel állott előtte. A nagyságos úr — mondotta sirva — éjjélkor meghalt. — Isten nem várta meg az órát, melyet az ember jelölt meg a kibékülésre. A szentségek fölvétele nélkül kellett Isten ítélőszéke elé lépnie. — Persze nemcsak Gyuri bácsik vannak, akik álokokkal nyugtatják meg magukat, hanem Györgyi nénik is. Am a bünö-

sők és lanyhák semmiféle mentegetődzése nem ingatja meg azt az alapigazságot, hogy *Krisztus érdemeinek magunkra való alkalmazása nélkül nincs üdvösség*. Senki sem jöhet az Atyához, hanem csak én általam — mondotta az, aki mindnyájunk ítélőbírája lesz. Nincsen üdvösség senki másban, mondja a Szentírás, mert más név nem adatott az embereknek az ég alatt, amelyben üdvözlünk kellene.

Hogyan történik Krisztus érdemeinek alkalmazása a lelkekre? Az *Anyaszentegyház által*. Mielőtt visszatért a mennyekbe, így szólt az Üdvözítő az általa alapított Egyház első elöljáróihoz: *Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket . . . Aki titeket hallgat, az engem hallgat*. E megbízás folytán az Egyház folytatja Krisztus lélekmentő működését a földön. Teszi ezt Krisztus s a Szentlélek állandó segítségével: *„Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.”* Azért az Egyházra vonatkoztathatjuk a kijelentést, melyet eredetileg önmagáról mondott az Úr: *Én vagyok az út, igazság és élet*. Más utunk az Atyához nincs, mint Krisztus, Krisztusé pedig akkor leszünk, ha legalább lélek szerint Egyházához tartozunk. *Az Egyház az út. Krisztus az igazság. De a kinyilatkoztatott igazság őrzője és hiteles magyarázója a Szentlélek vezetésével az Egyház*. Az igazság Lelke örökké veletek marad. (Ján. 14, 16.) Krisztus az élet, de rendes módon kegyelmeit a kegyelemeszközök révén adja, *melyeknek kiszolgáltatói a főllesztelt és felhatalmazott egyházi férfiak*. Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgálait és Isten titkainak sáfárait — mondjuk Szent Pállal. Azért csak oly mértékben leszünk kedvesek Isten előtt s mentjük meg lelkünket, amily mértékben lelki ügyeinkben *az Egyház által vezetettjük magunkat*.

Hogyan alkalmazza az Egyház a lelkekre Krisztus érdemeit? A kisdedekre s a pogányokra a *kereszttség* szentiségének kiszolgáltatásával. *Ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába* — mondotta Jézus. A gyermekekre a *hitoktatással*, amely természetesen nemcsak elmélet, hanem kapcsolatos a megfelelő vallásgyakorlatokkal: imádságok, jelenlét a szentmisén, járulás a szentségekhez. Végre a felnőtt katolikusokra főleg a *liturgiával, vagyis a nyilvános istentisztelet*

*végzésével s ennek keretében a szentidők és ünnepek meg-
ülésével.*

Az egyházi év főünnepei, mint tudjuk, *karácsony, húsvét, pünkösd*. Előkészülünk a karácsonyra az *ádventi* szent időben. Hideg télre esik, mert hideg, sötét tél feküdt meg Krisztus eljövele előtt a lelkeket. A zsolozsmában napról-napra felhangzik a fohász: *Rorate coeli, harmatoz-
zatok, égi magasok...* E szavakkal vágyakoztak az ószövet-
ségi igazak az ígért Megváltó után. Előkészületünk első-
sorban az örök Ige első megjelenésének szól a földön, mely
alázatban és szeretetben történt a mi megmentésünkre, de
mint az első keresztyéneknek élete állandó várakozás volt
Krisztus második dicsőséges megjelenésére, úgy mi sem
tévesztjük ezt szem elől. S hogy dicsőségében részünk
legyen, azért ápolunk most vágyakozást Krisztus s az ő
kegyelme után, tartunk bűnbánatot, járulunk a szentségek-
hez s iparkodunk Szent Pál intése szerint beleöltözni a
mi Urunk Jézus Krisztusba. Vízkeresztkor a betlehemi Kis-
ded kijelenti isteni és királyi méltóságát, Gyertyaszentelő-
kor feltűnik előttünk, mint a világ világossága. Kará-
csonnyal megindul a lelkekben a természetfölötti élet vér-
keringése, derengeni kezd a tavasz. — *Hetvened vasárnap-
pal*, majd pedig a 40 napi böjttel kezdődik előkészületünk
húsvétra, „az ünnepek ünnepére”. Hogy a feltámadt Jézus
örömeiben nekünk is részünk legyen, elengedhetetlenül
szükséges a komoly bűnbánat és önmegtagadás. Ha bűn-
bánatot nem tartotok, elvesztek, mondotta Krisztus Urunk.
Viszont a bűnbánó és töredelmes lélek biztos lehet arról,
hogy Isten gyermekének fogadja, betölti kegyelmeivel,
föllemeli az örök életbe, melynek záloga a szentáldozás.
Húsvétkor régebben a keresztyén császárok általános am-
nesztiát adtak a foglyoknak, mint ahogy Krisztus is meg-
váltó halálával levette rólunk a bűn bilincseit. A megváltás
művének végrehajtásával felragyog a lelkiéletben a nyári
időszak, a virágfakasztó, termékeny, meleg idő. Eredetileg
az év összes vasárnapjai a húsvét utórezgései voltak. —
Urunk mennybemenetelével kezdünk készülni a *pünkösti
ünnepre*. Ez az ószövetségben hálaadó ünnep volt az ara-
tásért, egyúttal a Sinai-hegyen adott törvények s az Isten-
nel kötött szövetség emléke. A keresztyén pünkösd a

szeretetszövetségre emlékeztet, melyet Isten a megváltás végrehajtásával kötött az emberiséggel. Ennek törvényeit a Szentlélek írta a szívekbe. Az egyházi év ezután már az őszi felé halad. A hívek a Szentlélek adományainak felhasználásával mint nemes gyümölcs érlelődnek, hogy egybegyűjtsenek Isten örök magtáraiba. — A pünkösdötől adventig terjedő időben az Egyház az Úr többféle tanításait és csodáit adja elénk és imádkozik, hogy azokat megszíveljék, magunkévá tegyék s Krisztus szellemével töltkezve bizalommal várjuk második eljövételét, amelynél majd teljessé teszi a megváltást a dicsőséges feltámadással.

Ily módon, mint egy liturgikus író mondja: *Jézus Krisztus évről-évre mindig újra végighalad Egyházán malasztja és igazsága teljével.*

Krisztus Urunk ünnepeihez kapcsolódnak az egyházi évben *Szűz Mária s a szentek ünnepei*. Isten örök végzése szerint Jézust Mária által kaptuk s kapjuk ma is, mert Isten nem veszi vissza végzéseit. Mária Krisztus anyja, az egész Krisztusé, s azért a mi Anyánk is, akik Krisztus titkos testéhez tartozunk. Anyánk, aki kifogyhatatlan szeretettel alkalmazza reánk közbenjáró imájával a megváltás érdemeit. Ő a kegyelmek kincstárosa. A szentek pedig, kiknek ünnepei nagy változatosságban sorakoznak előttünk az egyházi év minden napján, ragyogó példaképeink és jóságos segítők a lelki harcban. Így keringenek az egyházi évben a sugárzó nap: Krisztus körül az általa megvilágított és mozgatott bolygók, a szentek ünnepei s ezek közt a legvonzóbb világosságú, mint a derengő hold a sötét éjjelen, a Szent Szűz képe.

Az egyházi év keretében állandóan folyó istentiszteleti cselekményekhez, különösen a *szentmiseáldozathoz* kapcsolódva megadjuk Istennek a megváltás művében nyilvánuló végtelen jóságáért az imádás és hála adóját, dicsőítjük Őt, engeszteljük és felajánljuk fohászainkat, hogy jöjjön el az Ő országa. Ugyanakkor megszenteljük önnön lelkünket is. Karácsonykor azon vagyunk, hogy amint az isteni kisdéd Betlehemben született, úgy a kegyelmi élet révén mi bennünk is életet kapjon. Már nem én, — mondjuk az Apostollal, nem a bűnös, önző „én” — a Krisztus él énbenem. A húsvéti időben részvételünk az istentiszteleten azt cé-

lozza, hogy amint Krisztus meghalt és feltámadott, úgy mi is meghalunk a bűnnek és egészen Istennek szentelt életre jussunk el. Pünkösdkor ismét a Szentlélek tüzével töltkezünk, fogadjuk világosító, erősítő, égi bölcseséget adó ajándékait. Nem is annyira a mi tevékenységünk eredményezi azt, hogy a szent ünnepek befolyása alatt lélekben Krisztus szíve szerint mindinkább elváltozunk, hanem a Szentlélek Isten működik a szent titkok ünneplésével kapcsolatosan bennünk, — ha egyébként jóakaratóak vagyunk — hogy kialakuljon bennünk Krisztus természetfölötti képmsá. Így tanít Szent Pál: *Nem mintha elegendők volnánk valami (üdvösségest) gondolni magunktól, mint önmagunkból, ellenkezőleg, a mi elégséges voltunk Istentől van.* Mint ahogy az egészséges fa ugyanazon belső, éltető nedvek titkos működésére izmosodik, erősödik, új és új gyűrűkkel szélesedik évről-évre, úgy árad lelkünkbe is a folyton visszatérő egyházi évek folyamán a természetfölötti életerő a szent titkokból, hogy növekedjünk és erősödjünk minden jóban. Elsősorban *a szentmise és szentáldozások által töltkezünk Krisztus Lelkével.* Szívleljük meg Szent Ágoston intését: „Aki élni akar, van honnan éljen, csak jöjjön ide, higgyen, egyesüljön Krisztussal és keljen életre általa . . . Alakuljanak át a hívek Krisztus testévé, ha élni akarnak Krisztus lelkéből . . . Ha te is élni akarsz Krisztus lelkéből, válj egy testté Krisztussal.”

Főlséges és fontos azért az együttélés az egyházi évvel. Így felelünk meg a teremő Isten szándékainak, dicsőítjük Őt, múltó, földi napjainkba örök értékeket rejtünk, élünk mint a világosság gyermekei, haladunk egyenes úton örök célunk felé.

Egy nyári vasárnapon köszénbányatelepen haladt át egy utas. Megfigyelte, hogy a mezőn számarcsorda sütkérezik a nap sugaraiban. Észrevehetően jól érezték magukat a szabad levegőn a szegény állatok. Az utas szóba eredt a fiúval, ki az állatokra felügyelt s megtudta tőle, hogy ezek egész héten lenn, a sötét bányáüregben tartózkodnak, de vasárnapon a napvilágra hozzák őket, mert különben hamar megvakulnak s elpusztulnak. Valamivel távolabb bányászok üdültek, akik a hétköznapiakat nagyobbrészt szintén a sötét, nyirkos bányáüregben töltik, dohos leve-

gőt lélekzenek és feketék lesznek a pizsoktól. A vasárnap nekik is megváltást jelent, a zöld mezőn, a tiszta levegőn, a napsugárban újra embereknek érzik magukat. — A köznap munkáiban mintha sötét köszénbányába kerülne minden ember. Húzza az igát, mint a szegény állat, csak a földet nézi, mint az oktalan lények, folyton csak anyagi érdekei, bajai, szórakozások foglalkoztatják. Látóköre szűk lesz, lelke elernyed, beszennyeződik, nem egyszer kedvét veszti, azt mondja: nem érdemes élni, folyton csak vesződni, vergődni. A vasárnapokon és ünnepeken a lélek Krisztus napjának sugárzatába áll, lelke megfürdik az isteni kegyelem harmatában, örök célja felé tájékozódik, az imádság tiszta légkörében új erőre kap, megvigasztalódik a gondolatra, hogy él még a gondviselő Isten, s hogy majd végül minden, örökre jóra fordul, ha egyesülve maradunk Krisztussal. Ég és föld elmúlnak, de az én ígéim el nem múlnak, mondta az Isten Fia. Nem múlik el az az ígéje sem, melyet az elnyomottaknak hangoztatott: *Örüljetelek és örvendezetek, mert nagy lesz a ti jutalmatok a mennyben.*

Mindig készséggel kell sietnünk az Isten házába és résztvennünk az istentiszteleten. Még ha nehezünkre esnék is a távolság vagy az időjárás viszontagságai miatt, Jézusért, lelkünk megmentéséért hozzunk szívesen áldozatot. „Milyen kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura! Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba” — énekelték meghatva az ószövetségi zarándokok, pedig az ő templomuk csak gyenge előképe volt a miénknek, melyben az örökmécses Urunk jelenlétét hirdeti. Időzzünk a szent helyen *hívó* lélekkel. A betlehemi Kisded, Jézus a keresztfán, a szentmise, mind misztériumok, hittitkok, csak a hittel hatolunk át az érzéki jeleken a fenségeshez, az istenihez. Mennél erősebb a hitünk, annál több kegyelemben lesz részünk. Földi élete idején is csak azoknak osztotta az Üdvözítő jótéteményeit, akik hittel közeledtek hozzá, a a hitetlenek elől elzárkózott. Így van ma is. — *Mély tisztelet* lássék meg különkőn s legyen szívünkben is. Itt Istenhez vagyunk közel, az Örökkévalóhoz, a Mindenhatóhoz, kinek kezében van földi és örök sorsunk. A tisztelet és imádás gyakran térdreborulásban, meghajtott, térdelő helyzetben

keres kifejezést. Ürfelmutatáskor, szentségi áldás idején mindenkinek térdre kell borulnia.

Nagyfontosságú az is, hogy *megértsük* az egyes ünnepek tanulságait, milyen igazságokat, tanulságokat, kegyelmeket rejtenek magukban. Mint ahogy a virágoknak különböző a színe és illata, úgy az egyes ünnepek is más és más tanulságokkal és kegyelmekkel járnak, melyek az imádkozó, elmélkedő lelkek előtt tárulnak fel. Az ünnepek és vasárnapok vezető gondolatai a szentmise-imádságokban, a szentleckékben és evangéliumi szakaszokban jutnak kifejezésre. Ezért öröndes, hogy mindig gyakrabban lehet látni a hívek kezében a szentmise szövegének fordításait. A Szív ujságban is rendszerint megragadó példák és fejtegetések emelik ki az ünnepek alapgondolatát. Mélyebb megértés nélkül nem lehet szó gyümölcsöző ünneplésről. Mint ahogy az árnyék a falon hatás nélkül elsurran, úgy surrannak el az ünnepek az olyan keresztény feje fölött, aki nem mélyed el azokba. Elménk megvilágosodása szívünkől is megfelelő érzelmeket vált ki és jó föltételekre sarkal. Naz. szent Gergely egyháztanító mondja: *Nem ajánlhatunk fel Istennek tetszőbb adományt, mint önmagunkat, jól megértve az ünnep titkát.*

Ilymódon az egyházi év valóságos lelki vezetőnk az életúton, oktat, buzdít, gyógyszer és erősítő táplálékot ad. Olyan, mint az élet fája, melyről a Jelenések könyve szól (22, 2.), mely 12 gyümölcsöt terem és mindenegyus hónapban meghozza a maga gyümölcsét a nemzetek gyógyulására. Boldogok mi, akiknek oly bőségesen állnak rendelkezésre az isteni igazság és kegyelem kincseil Ragadjuk meg erősen Isten mentő kezét. Elmúlik az élet, ég és föld elmúlik, de a Krisztus világosságában és kegyelmében élő keresztényre örök élet váraozik. Így ígéri az, aki hű és hatalmas ígéreteinek a beváltásában: Aki az én beszéde-met megtartja, halált nem lát mindörökké.

A szeplőtelen fogantatás ünnepe

A Szeplőtelen

Az első nagy ajándék, melyet a bold. Szűz Mária földi élete idején Istentől kapott, a szeplőtelen fogantatás kiváltsága volt. Hogy mennyire kedves a Szent Szűznek ez az adomány, mutatják azok a jelenések, melyekben a 19. század folyamán Szűz Mária egyes kiváltságos lelkeket részesített, kiknek szavahihetőségét sok csoda s a Szent-szék részéről történt boldoggá- illetve szenttéavatás igazolta. Így 1830-ban B. Labouré irgalmas nővérnek jelent meg ismételve a Szent Szűz mennyei szépségben, hófehér ruhában, lába alatt a földgömb, melyre sárgászöld kígyó tekeredett, kezéből a kegyelmek sugárözöne áradt. Kegyeltjének aztán parancsot adott az ú. n. csodás érem terjesztésére és túlárado kegyelmeket ígért azoknak, kik azt bizalommal nyakukon viselik s gyakran fohászkodnak hozzá: Ó, bűn nélkül fogantatott Szűz Mária, könyörögi érettünk, kik hozzád menekülünk. — Ugyancsak ismeretes, hogy a Szent Szűz Lourdesban ismételve megjelent Sou-biours Bernadettnek, s a szent leányka által egy forrás vizét hozta felszínre, melynek használata által azóta tömérdek csodás gyógyulás történt. 1858 március 25-én a leányka kérésére nevét is megmondta. „Kézét összetette, az égre nézett s mintha megalázta volna magát, arca komoly lett, aztán felém hajolva remegő hangon mondta: Én vagyok a szeplőtelen fogantatás.” — Szűz Mária eme nagy kiváltságát a katolikus Egyházban a Szentírás és szent hagyomány nyomán hívek és lelkitanítók minden időben vallották, hitágazat erejére azonban IX. Pius pápa emelte 1854-ben. Ez év december 8-án a Szent Péter-bazilikában az ünnepélyes szentmisén Credo előtt felolvasta az okmányt, melyben

mint az Egyház legfőbb tanítója kijelenti és meghatározza, hogy az a tanítás, mely szerint Szűz Mária fogantatásának első pillanatában a mindenható Isten különös kegyelméből, a Megváltó Jézus érdemeire való tekintettel, az eredeti bűn minden szennytől ment maradt, Istentől ki van nyilatkoztatva s azért azt minden katolikusnak erősen és állhatatosan kell hinnie. Hogy tisztelő ragaszkodásunk az Isten Anyja iránt erősödjék, *iparkodjunk* most elmélkedő lélekkel *behatolni a szeplőtelen fogantatás dogmájának egyes részleteibe.*

I. Szűz Mária szeplőtelenül fogantatott elsősorban olyan értelemben, hogy *ment maradt az eredeti bűntől.* Az emberiség fáján ő az egyetlen tiszta hajtás (az isteni Üdvözítőt természetesen nem számítva), melyhez a gyökérben rejlő erős méreg el nem hatott. Lénye soha egy pillanatra sem volt a bűn lealázó szolgaságában. Így kívánta ezt a tisztelet az örök Ige iránt, kinek anyjává Szűz Mária már élete kezdetén ki volt szemelve. Följegyezték, hogy a háborúban, mely V. Károly császár és I. Ferenc francia király között folyt, egyik francia lovag átpártolt királyától a császári sereghez. Megjelent Madridban is, hogy eljárását megmagyarázza a császárnak s annak kegyeibe ajánlja magát. Az audiencia után a császár nem akarta az esküszegőt palotájában visszatartani, egyik spanyol grandnak szólt tehát, hogy pár napra adjon helyet a vendégnek kastélyában. Amaz időben pedig a lovagok roppant kényesek voltak a becsület dolgában, azért a büszke spanyol nemes így felelt: Parancsára Felséges úr, szállást adok ennek az úrnak. Azt azonban kijelentem, hogy mihielyt eltávozik házamból, azt az alapokig lebontatom, mert azt nem tűröm, hogy rólam azt mondhassák, hogy az én házamban valaha is áruló lakott. Még kevésbbé tűrte a végtelenül szent és hatalmas Isten azt, hogy a második isteni személy olyan anyánál vegyen lakást s olyan anyától vegye fel az emberi testet, aki, ha csak rövid ideig is, Istentől elszakadva, bűnben élt. Azért jelentette ki mindjárt az első messiási ígéretnél, hogy amint az Úr Jézus és az ördög közt, úgy az ő anyja s a gonosz szellem közt állandó és teljes lesz az ellentét. Ami Szűz Mária teljes bűntelenségét jelenti. Ilyen értelemben mondotta már Szent Ágoston is: Ha bűnről van

szó, semmikép sem akarom, hogy Szűz Máriára bármiféle vonatkoztatás történjék, mégpedig tiszteletből a mi Urunk iránt.

Senki másnak Szűz Márián kívül nem jutott osztályrészül ilyen kiváltság. Ádám összes többi ivadékai, Szent Pál mondása szerint, mint az isteni harag tárgyai, bűnben kezdik meg földi életüket. De egy másik nagy kegyelemben az isteni Gondviselés kedvezéséből mi is részesültünk s ez a lelki újjászületés szentsége, a *keresztség*. Itt alkalmazzák reánk először a Megváltó Krisztus érdemeit, tisztultunk meg a bűntől, lettünk Isten gyermekei s a mennyország örökösei. A keresztség eme jelentősége miatt siet az Egyház feladni a kisdedeknek ezt a szentséget, mely valamennyi közt a legszükségesebb. Erről mondotta Krisztus: *Ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, az nem mehet be Isten országába.* És: *Aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözülni fog, aki nem hisz, az elkárhozik.* Egyik vallásos lelkületű keresztény anyának hosszú időn át nem volt gyermeke. Végre kisleánykája született. Odavitték hozzá, hogy megcsókolja. „Nem, felelte, majd később, ha meg lesz keresztelve.” Ez élő hit volt. Ez a hit készíteti a keresztény anyákat és apákat, kik aggódnak gyermekük örök üdvösségeért, hogy mielőbb elvitessék újszülött gyermeküket a keresztkúthoz. Ezzel az aggódó szeretettel veszik körül aztán később is folyton a gyermeket, hogy a bűntől tiszta maradjon, s megőrizze a keresztségben nyert ártatlanságot. Szent Erzsébetnek volt szokása, hogy mikor kis gyermekét megkeresztelték, utána lement Eisenachba a Szent Katalin-templomba, gyertyát ajánlott fel, a szegényeknek bő alamizsnát osztott ki, aztán letérdelt a kisdeddal karján Szűz Mária oltára előtt s felajánlotta azt neki. „Ime, mondotta, jó Anyám, a te szent Fiad Jézus Krisztus rám bízta ezt a gyermeket. Ártatlanságát, tisztaságát most neked szentelem. Ne engedd, hogy a keresztségben nyert fehér ruhát, az ártatlanság kegyelmét elveszíts. Ha majd nagyobb lesz, megmondom neki, hogy én őt neked ajánlottam. Ez az intésem s a te oltalmazd majd rásegíti, hogy mindig tiszta maradjon s halálos bűnnel lelkét be ne szennyezze.” De *önmagunkat* illetőleg is ügyelnünk kell, hogy ne maradjunk meg tudva a halálos

bűn állapotában. Ha a hit világa ki nem aludt bennünk, szerencsétleneknek, nyugtalanoknak kell éreznünk magunkat. Ilyenkor a Zsoltárossal kell fohászkodnunk: „Nincs épség bennem haragodnak színe miatt, nincs nyugalma csontjaimnak bűneim miatt, mert gonoszságaim felülhaladták fejemet, elborítottak, mint szennyes áradat és súlyos teherként nehezednek reám.” Rázzuk le e terhet mielőbb azzal, hogy tökéletes bánatot indítunk s a bűnbánat szentségéhez és szentáldozáshoz járulunk. A megtérés halogatósa veszélyes. Isten megígérte ugyan, hogy a megtérő bűnösnek megbocsát, de nem ígérte meg neki a holnapot. Az esztelen szüzeket, kikről Jézus példabeszéde szól, készületlenül lepte meg a hívó szózat, lámpájukból hiányzott az olaj s mire a végső pillanatban segítség után kapkodtak, bezárult előttük a menyegzős terem ajtaja. „Ébren legyetek, mert nem tudjátok a napot” — mondta az isteni Bíró.

II. Egy más kiváltság, melyet a szeplőtelen fogantatás dogmája magában rejt, az, hogy *Szűz Mária ment maradt minden rossz kívánságtól*. A rendetlen vágyak s az érzékenység lázongása az eredeti bűnnek következménye. Isten annyira örködött Máriának lelki tisztasága és érintetlensége fölött, hogy nemcsak a bűnt tartotta távol tőle, hanem a bűnös hajlandóságot is. A többi embereknek Szent Pállal azt kell mondaniok: A test a lélek ellen vágyakozik, azért állandóan komoly küzdelemre és önmegtagadásra van szükség, hogy távol tartsuk magunktól a bűnt. Szűz Mária kívülről eredő kísértéseknek és megpróbáltatásoknak alá lehetett vetve, miként maga az Úr Jézus is, de szívébe a vétkes kívánságok soha be nem hatoltak, ott teljes volt a béke, tiszta lánggal égett mindig a szent szeretet. Ezért Szűz Mária földi élete idején is olyan szilárd volt a jóban, mint az angyalok és választottak a mennyben, kiknél ki van zárva a bűnnek s az Istentől való elszakadásnak lehetősége. Mária tehát hőtiszta lélek volt, liliom a tövisek között, ő mindig az egyenes úton haladt, melyet Isten parancsolatai elénk szabnak. Hite szilárdabb volt, mint Mózesé és kételyt nem ismert, csüggedés nem tette kislelkűvé, bizalma Istenben a legnehezebb helyzetekben sem ingott meg, szeretete meg nem fogyatkozott, hanem mindig erő-

sebb lánggal égett, türelmetlenség, hiú tetszésvágy, hamisság hozzá nem férközött, nyelve helytelen szót ki nem ejtett, szeméből az érzékiség tüze nem parázslott. Aranykehely volt, méltó, hogy hordozza a legszentebbet, az örök Igét. Az Egyház hódolattal köszönti őt a zsolozsmában: Egészen szép vagy, Mária, s az ösbűn szennyfoltja nincs tebenned. Te vagy Jeruzsálem dicsősége, te Izrael öröme, te a mi népünk tisztessége.

Szűz Mária fölséges példája állandó *intelem a szív-tisztaságra*, a szüziés érzületre. Ennek megszerzése és megőrzése kell, hogy főgondunk legyen. Szűz Máriának volt sok előnye a világ szemében is, melyek reá terelhették a figyelmet, így származása egy ősi, előkelő családból, melyből annyi hős király és nagy ember származott, továbbá szellemének, külső megjelenésének kiválósága. De mindez nem tette volna Isten választottjává a szeplőtelen érzület nélkül. Ez az érzület Máriánál elsősorban Isten adománya volt, azután önnön éberségének és gondosságának gyümölcse. Mi bennünk nincs meg az emberi természet paradicsomi romlatlansága, azért kétszeresen szükséges az elővigyázatosság, hogy a rendetlen hajlamok a romlás útjára ne sodorjanak. Ha a hit szemével nézzük a kisgyermek viselkedését, mennyi rendetlen indulat ötlik már az ú. n. „ártatlan” gyermekkorban szemünkbe, dac, hiúság, restség, élvezetvágy, érzékiség! Súlyos hiba, ha a szeretettől elfogult szülő ezeket nem akarja észrevenni s azzal hitegeti magát, hogy hiszen még kicsiny, nem érti, majd más lesz, ha nagyobb lesz. A tapasztalat azt mutatja, hogy akit kis korában nem szoktattak engedelmességre, önlegyőzésre, az nagyobb korában még hozzáférhetlenebb, az ifjú hajtás megerősödve törik, de nem hajlik, legfőlebb rejtve teszi a rosszat és színleli az erényt. A gyermek erényét Isten számon kéri nevelőtől. „Aki övéire s főleg házanépére gondot nem visel, a hitet megtagadta s a hitetlennél alábbvaló”, mondja Szent Pál apostol. A serdülő korban különösen éber figyelemmel kíséri a katolikus érzésű szülő gyermekét: kikkel barátkozik, hova jár szórakozni, mit olvas, hol fordul meg? A hiú elbizakodás: Az én gyermekem nem olyan, tudja az, hogy mi szabad, mi nem illik stb. már sokszor vezetett csalódásra, keserű bánatra. Egyik

napon, így hozták a lapok, a Niagara vízesés mellett állott meg egy autó. A szülők kiszálltak a kocsiból s elmentek megbámulni a vidéket, az ifjúság az autóban maradt és dévajkodott. Egyszer csak hogyan-hogyse elindult a gépkocsi, s a benne ülők egyike se tudta megállítani vagy kormányozni. A meredek partról néhány másodperc alatt belebukott a tajtékzó vízbe s utasaival együtt elmerült. A mit sem sejtő szülők később keserű könnyekkel sirathatták gondatlanságukat. A világban, mint a Niagara áradata, zúgva, bömbölve rohan a paráznaság s az erkölcsi féktelenség, s akik nem vigyáznak, egy-kettőre elmerülnek a szennyes árban. Nem is elég ide emberi gondosság, hogy az ár el ne ragadjon, fensőbb segéderőkre van szükség. A Szeplőtelen képe elé kell vezetni az ifjú nemzedéket, imádkozni velük és értük s beléjük oltani szóval és példával a bensőséges tiszteletet és bizalmat az Isten Anyja iránt. A görög monda szerint Ariadne fonala rásegítette Theseust, hogy kivezető utat találjon a labirintusból, melyben számtalan ifjú áldozatul esett egy ocsmány szörnyetegnek, a Szeplőtelen Szűz tisztelete is Ariadne-fonál számunkra, melyet az isteni gondviselés ad kezünkbe, hogy az élet labirintusában megtaláljuk a helyes irányt. A csodás érem nyújtása, a lourdesi jelenések, a szeplőtelen fogantatás kihirdetése mindmegannyi fényjelek az éjtszakában, merre vezet az üdvösség útja. Ne hunyjuk be szemünket a világosság előtt, ragadjuk meg drága égi Anyánk mentő kezét!

De nemcsak másokra kell vigyáznunk, hanem kinek-kinek *önmagára*. Szűz Mária lelke zárt kert volt, melybe a kísértés nem tudott behatolni, a mi szívünk olyan ostromlott várhoz hasonlít, melyben az ostromló ellenséggel titokban összejátszó ellenségek lappanganak. Figyelmünket azért nemcsak a külső támadásokra, hanem önnön gyengeinkre, uralkodó szenvedélyünkre kell irányítanunk. „*Kívánságaid után ne indulj, és térj el akaratodtól. Ha engedsz lelked kívánságainak, ez kárörömré ad téged elleneidnek*“, mondja a Szentírás. Esküdt ellenségeinknek, a gonosz szellemeknek nagyobb örömet nem okozhatunk, mint ha vakon követjük szenvedélyeinket. Ezek biztosabban tönkre tesznek, mint az ördög minden mesterkedése.

III. Az eredeti bűnnek egyik, mindnyájunkat érintő

következménye még a halál, s ennek előhírnökei, a különféle betegségek és testi-lelki bajok. „A bűn által jött a világra a halál” — mondja a Szentírás. Ettől a következményétől a bűnnek nem óvta meg Isten Szűz Máriát, mint ahogy szent Fia, Jézus Krisztus sem volt ment attól földi élete folyamán. A fájdalomban t. i. nincs semmi megbélyegző és lealázó, mint a bűnben, ellenkezőleg, a szenvedés ellenszere a bűnnek s az erkölcsi nagyság forrása. Jézus a fájdalom embere akart lenni s ily módon megváltani a bűntől s annak büntetésétől, a Szeplőtelen Szűznek pedig, mivel legközelebb állott hozzá, a legnagyobb részt kellett kapnia Krisztus keresztjéből, fájdalmas Anyává, a vértanúk Királynőjévé kellett lennie, mielőtt a mennynek Királynéasszonya lehetett volna. Az isteni Gondviselés sujtó intézkedéseinek az Úr alázatos szolgálója egyetlen zúgolódó gondolat nélkül rendelte magát alá mindíg. Isten végzései, ha mély sebet ütöttek is rajta, mindig szentek voltak előtte, s ha talán nem is értette azok okát és célját, bizalmát soha meg nem rendítették. Még a keresztfá tövében is, mikor szeme előtt vérezett el s haldoklott borzalmas kínok között szent Fia, könnyes szemmel, mérhetetlen fájdalommal, de — „állott” — mint a szent evangélium mondja, állott és nem roskadt össze, nem jajveszékelt, nem ájult el a kereszt alatt, akarata teljesen összeforrott Jézus áldozatos akaratával. Így lett örök időkre a Szeplőtelen a keresztes fájdalomnak példaképe s a keresztesileg szenvedőknek oltalomhelye.

Amint Jézusnak és szent Anyjának szenvedése bűntörlő, megszentelő hatású volt, úgy a mi fájdalmunk is, ha egyesítjük Jézuséval és Isten akaratán megnyugodva viseljük, megszabadít a rovásunkon levő bűnöktől és büntetésektől, megtisztít sok földies ragaszkodástól, közelebb visz Istenhez s erényeinknek megadja a hitelesítő pecsétet. Nem szabad azért elcsüggednünk vagy zúgolódnunk, bármily súlyos megpróbáltatás nehezédjék reánk. Isten mindent tud, Isten végtelenül jó, ami most rejtélyes előttünk és megdöbbenítő, világos lesz előttünk és boldogító, ha majd belépünk az örökkévalóságba. A zavartalan jólét könnyen közönségesse tesz s bűnbe sodor, a szenvedés ég felé irányítja tekintetünket, komollyá, alázatossá tesz. Aki nem

hisz Istenben s az örökkévalóságban, az természetesen nem talál vigaszt a nehéz órákban, kétségbeesésében nem egyszer áldozata lesz az ördög által sugallt öngyilkos gondolatoknak. De a hívő keresztény a legnehezebb órákban is tudja, hogy sorsa Isten atyai kezében van, hogy ha szívből kéri a Szent Szűz oltalmát s nem szűnik meg imádkozni, Isten nem hagyja el s mindent, még a halált is jóra fordítja. „Nem szomorítja meg az igazat, bármi történik is vele“, mondja a Szentírás. Szent Meinrád — így beszéli a legenda — töprengett a Gondviselés intézkedésein. Ekkor egy angyal lépett hozzá és mondá: Jer velem a világba, megmutatom neked Isten útjait. Elindultak. Első útjuk egy szegényebb családhoz vezetett, mely szeretettel fogadta be őket. Amikor onnan eltávoztak, az angyal elcsent egy aranyserleget. Második szállóhelyükön szidalmakkal és gyalázkodással fogadták őket s nemsokára tűrhetetlen lett számukra az ott-tartózkodás. Az angyal hálából otthagytá az aranykelyhet. Betértek egy harmadik házba is, melyben a legszívesebb fogadtatásban részesültek. Távozáskor a különcködő angyal felgyújtotta az egész tanyát. Még egy jótékony, melegszívű család fogadta be őket s mikor ettől elbúcsúztak, velők adták fiacskájukat, hogy a legközelebbi faluba megmutassa az utat. A fiúcska, mikor irányt mutatva a vándorok előtt áthaladt egy hídon, az angyal taszítására lezuhant a megáradt patakba s belepusztult. Ekkor Szent Meinrád sóhajtvá horgasztotta le fejét, aztán felháborodva mondta: Távozz mellőlem, te nem vagy angyal, hanem a pokolbeli sátán. Az angyal pedig szelíd komolysággal felelt: Meinrád, ne veszítsd el a higgadtságot! Ilyenek az Isten útjai. Elvettem az aranyserleget, mert fenekén méreg volt. Felgyújtottam a tanyát, mert alatta nagy kincset találnak majd elrejtve. A vízbe löktem a gyermeket, mert később cégéres gonosztevő és gyilkos lett volna belőle. A remete elnémult. Ne töprengjünk sokat a megpróbáltatás idején, hanem mondjuk mindig meggyőződéssel: Atyám, nem amint én akarom, hanem amint Te.

IV. Tökéletlen volna ismeretünk a szeplőtelen fogantatás titkáról, ha annak még egy fontos mozzanatát nem méltatnánk figyelemre. Szűz Mária lelke t. i. nemcsak a bűn sötétségétől volt ment élete első pillanatától kezdve,

hanem *elárasztotta azt egyúttal a megszentelő kegyelem csodálatos világossága is*. Birtokában volt egy pillanatszerű megszakítás nélkül ama magasabbrendű életnek, mely Istenből, minden élet és szentség forrásából indul ki s a lelkekre áradva azokat megnemesíti, Isten barátjaivá és gyermekeivé, a Szentlélek élő templomaivá teszi s a végtelenül boldog Istennel való örök egyesülésre jogosítja. Ez a kegyelem az ember legnagyobb kincse. Többet érő valami, mint bármiféle külső dísz, cím, rang, tudás, kedvesség vagy akár a testi élet, a kegyelem magát az élő Istent hozza szívünkbe az Úr Jézus mondása szerint: Hozzá jövünk Atyámmal és lakóhelyet szerzünk nála. A kegyelmi állapotban élő, mint Szent Ignác vértanú mondotta: Christophoros, Isten-hordozó lesz, élő ciborium és szentségház, melyben Isten van jelen, aki, ha a halálban levetjük magunkról a test fátyolát, megmutatja nekünk végtelen szépségét s megosztja velünk felfoghatatlan örömeit.

A megszentelő kegyelmet Isten szeretetének ösztönzésére megadta Ádámnak is és Krisztus érdemeiért más választottaknak is, de *senkinek olyan pazar bőségben, mint Szűz Máriának*. Mint a csillag fénye kialszik és letűnik a napfény előtt, úgy homályosul el a legelső angyalok fénye is Szűz Mária napbaöltözött lelkének ragyogása előtt. Ezért hajolt meg előtte hódolattal Gábor arkangyal: Üdvözlégy, malasztal teljes. Szűz Mária az összes adományokat, melyekben a szenteknek valami részük volt, egész teljességben kapta meg Istentől — mondja Szent Bonaventura. Megkapta az *erényeket* is teljes erejükben, a *Szentlélek adományait* is teljes világosságukban és vonzó kedvességükben, mert ezek mindig együtt járnak a malasztal, mint ahogy a napot is mindig kíséri a fény és a meleg. Nem hiányozhattak nála az ú. n. *charizmák* sem, aminők a csodatevés, jövendölés, beteggyógyítás stb. adományai sem, melyek az első keresztényeknél minduntalan jelentkeztek. Így joggal mondhatjuk az Úr Jézusnak a Zsoltárossal: A királynő jobbold felől áll, aranyos ruházatban, körülvéve sokszínű ékeséggel. Mivel pedig Szűz Mária életének egyetlen percét sem tékozolta el haszontalanul, hanem hűségesen felhasználva a *segítő kegyelmeket* állandóan új és új érdemeket szerzett, halála pillanatában a szentség és kegyelem olyan

magaslatára ért el, melyet emberi tekintettel elérni nem tudunk. Ez annál bizonyosabb, mert Szűz Mária a lelki tanítók állítása szerint, *már élete első pillanatában is a kegyelem és szentség magasabb fokán állott*, mint az összes szentek *életük végén*, s mert ártatlan lelkébe egyes időpontokban, pl. az örök Ige megtestesülése idején, a keresztfá tövében vagy pünkösdi vasárnap a szeretetnek új és hatalmas tűzcsóvái jutottak. Azért nem csodálkozhatunk, ha egy Szent Agoston Szűz Máriáról azt mondja, hogy ő (külön) mennyország, nagyobb a mennyországnál, ha Szent Efrém az isteni és titokzatos adományok kimeríthetetlen tengerének nevezi, Szent Bonaventura pedig csillagos égből, telehintve Istentől kapott milliónyi adománnyal. Ő — mondja Szent Bernát — az Isten városa, melyben az összes választottak titokzatosan bennfoglaltatnak. Ezt úgy kell értenünk, hogy a Szent Szűz nemcsak önmagát illetőleg kegyelemteljes, hanem áldozatos szeretete jutalmául, mellyel a Megváltó mellett állott annak legnehezebb óráiban, együttal az összes kegyelmek közvetítője is a választottak számára, és mindenki, aki Isten gyermekévé lesz és üdvözülni, ezt Krisztus után Szűz Máriának köszönheti. Ha van számunkra valami remény, ha van bennünk kegyelem és mienk lesz az üdvösség, ez mind Mária révén árad ki reánk — mondja Szent Bernát.

Csodálkozva és hódolattal tekintünk fel mi, Évának bűnös gyermekei a Szeplőtelen Szűz fennkölt alakjára és esengve fohászkodunk Szent Bonaventurával: Ó Mária, a kegyelem anyja, tégy minket a kegyelem gyermekeivé! Ahhoz t. i., hogy földi életünknek szerencsés kimenetele legyen s elérjük Istentől kitűzött célunkat, sok mindenféle szükséges, de mindenekfölött és *mindenekelőtt: Isten kegyelme és segítsége*. „Én nélkülem semmit sem tehettek” — mondta az Úr. Jézus pedig összes kegyelmeit Szent Anyja által osztja nekünk. Hogy kegyelmet találjunk Istennél, Máriát kell megtalálnunk, mondotta boldog Montfort Lajos. Aki engem megtalál, az életet talál és üdvösséget merít az Úrtól — mondja a Szentírás szavaival Szűz Mária. Mind, akik a földön valaha Isten szíve szerint éltek s most örökre boldogok az égből, ezt Krisztus után Szűz Máriának köszönhetik. Az apostolok őt tekintették úrnőjüknek,

a vértanúk benne látták példaképüket és erősítőjüket, a komoly egyházatyák lelkendezve és ellágyulva szólnak róla, a szűzek és hitvallók az ő palástja alá menekülnek a veszély idején s a katolikus Egyház minden igaz gyermeke, férfiak és nők, előkelők és szegények, gyermekek s a sír szélén álló aggastyánok, hozzá fohászkodtak. Eletünk, édességünk, reménységünk. Űrnők és Anyánk, gondolj reánk! Az Anyaszentegyház, Istentől rendelt vezérünk az életúton, mindig tudatában volt a Mária-kultusz alapvető jelentőségének a lelkek üdvére nézve, azért aggódó gondallal védte minden időben a Szent Szűz kiváltságait és tisztelétét a tévtanítókkal szemben, ünnepeket rendelt tiszteletére, magasztaló imákat, himnuszokat szerkesztett, templomokat, oltárokat emelt, képeit sokszorosította, szerzetesrendeket, vallásos társulatokat hagyott jóvá, minő pl. a szentolvasó-, skapuláré-társulat, Mária-kongregációk stb., csak hogy a híveket minél közelebb hozza Jézushoz Mária által. Ertsük meg mi is és tegyük magunkévá Isten gondolatait önnön megmentésünkre. Köszöntsük naponként tisztelettel Jézus anyját, imádkozzuk hálás szívvel az Űrangyalt, szentolvasót, viseljük szívesen a csodás érmet vagy skapulárét, üljük meg kegyelettel a Szent Szűz ünnepeit s törekedjünk mindig jobban elsajátítani erényeit és érzületét, különösen az Immaculata-szellemet. Az Immaculata-kiváltság kizárólag Szűz Máriáé, az Immaculata-szellem azonban, értve ezen a tartózkodást mindentől, ami aljas, bűnös és rendetlen, megvan a boldogságos Szűz minden igaz tisztelőjében. Milyen nagy kincs, milyen áldástszerző dolog ilyenmódon tisztelni Szűz Máriát! A lelkitanítók egyöntetűen állítják, hogy Máriának igazi tisztelője nem veszhet el. Aki Szűz Máriát igazán tiszteli és szereti, az olyan biztosan bejut a mennyországba, mintha már ott volna, mondta egy buzgó apát, Guericus. Ezért őrizte féltékenyen sok katolikus a Mária-tisztelet külső jeleit is. Mikor az egyik Kelemen pápát a választásnál felöltöztették a pápai ruhákba, valaki levette róla a skapulárét. A pápa ijedten követelte vissza: A világért sem, mondotta, elveszteni nem akarom a Szent Szűz pártfogását. Deák Ferenc, a haza bölcse, liberális eszmekörben nőtt fel, de nyakában mindig viselt fekete szalagon egy Mária-érmet.

Mikor halálos ágyán fölvette a szentségeket, érezve a halál közelségét, magához intette unokaöccsét, Sibrik Antalt és megkérte, hogy vigyázzon, ha öltöztetni fogják halála után, ne engedje, hogy levegyék róla az érmet. Ott is maradt, azzal temették el. Mikor Lig. szent Alfonz halálát közeledni érezte, a Mária-képet, mely előtt rendszerint imádkozni szokott, odaadta annak a zárdának, melynek lelki vezetője volt, e szavakkal: Ime, most itt hagyom ezzel a szívemet. Mikor Ozanam, a Szent Vince szeretetegyesületek híres alapítója Párizsba került, még lanya katolikus volt. Egyik napon betévedt egy üres templomba, s látta, hogy az oltár lépcsőjére térdelve egy öreg úr imádkozik. Közelebb ment hozzá s felismerte Ampèret, a világhírű fizikust. Letérdeltem melléje, mondta később, s könnyekkel a szememben én is imádkozni kezdtem, s e perctől hívő lettem lélek szerint. Ampère olvasója nagyobb hatással volt rám minden jó könyvnél és prédikációnál. Ezzel az érzülettel ajánljuk fel mi is magunkat Jézus anyjának és ő, aki csupa szeretet és gyengédség, egyúttal pedig a „könyörgő mindenhatóság” — megvalósítja mirajtunk is ígérétét: Aki engem megtalál, az életet talál és üdvösséget merít az Úrtól.

Ádvent 2. vasárnapja

Jézus, az ígért Megváltó

„Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várunk?” — kérdezték Krisztus Urunktól Keresztelő szent János követői. Vártak valakit, valami nagyon fontos személyiséget, ki a dolgok új rendjét állapítja meg, s az embert fölemeli a mélyből a magasba. Várták Isten országának eljövetelét s a Messiást. S nemcsak ők várták ezt, hanem évezredek óta várta a bűn ígája alatt görnyedező világ. A várakozás elsősorban a zsidó nép kebelében volt élénk, mert itt őrizték az ősi szent Íratokat, melyekbe az Istentől eredő ígéretek följegyezték. A Szabadítóról, ki a kígyótaposó nő ivadéka, a népek várakozása lesz, a csillag, mely Jákobból kél fel, a nagy próféta, az Igaz, aki mint harmat és üdítő eső száll a szomjas földre, a békefejedelem, az engesztelő áldozat, kinek sebei által meggyógyulunk, a szövetség angyala. De a pogányok között is sokfelé megtaláljuk a Megváltóra vonatkozó ősi kinyilatkoztatás nyomait. Szól róla a kínai Confucius, mint az egyetlen, igazán szent lényről, aki a messze Nyugaton lép föl, megszünteti a zavarokat s a szívekbe csepegteti a hitet. Az indiai szent iratokban, a Puránákban is említés történik róla, mint a szentről, aki áldozatot mutat be és megszabadítja az embereket a gonosz hatalma alól. Ugyanily nyilatkozatok vannak a perzsák és más keleti népek könyveiben, melyek mind Nyugat felől várják a Szabadítót. Vízont a nyugati országokban, Gallia-, Britannia-, Itáliában a szemek Kelet felé irányulnak. Galliában pl. a kelta pogány papok tölgyfaberkeiben rombadőlt oltárokat találtak ilyen felírással: A Szűznek, ki szülni fog — a druidák, vagy pedig: A születendő Isten jövendő Anyjának. Rómában Judea felé fordult a várakozás. Taci-

tus szerint sokak meggyőződése volt, hogy ezidőtájt Kelet kerekedik felül és Judea fiai jutnak uralomra. Úgyanezt írja Suetonius, római író. Josephus Flávius a régi könyvekből merítve hirdeti, hogy Judeából támad, aki az egész világ uralmát átveszi.

Mi, mint keresztények hisszük és tudjuk, hogy a világ ígért *Megváltója Jézus Krisztus személyében jelent meg. Ragaszkodásunkat az Üdvözítőhöz megerősíti, ha elmélkedünk eme hitünk bizonyítékairól.*

A kérdésre: Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várunk? — nem hangzik közvetlen felelet: Igenis, én vagyok. Az alázatos Jézus ilyen öntudatos hanghordozással nem szokott beszélni magáról. Legföllebb az Olajfák-hegyén mondta nyomatékkal: Én vagyok, amikor nyilatkozatának következménye elfogatás, bántalmak, kereszthalál lett. Itt most *a cselekedetek bizonyosságára utal.* Elmenvén jelentsétek Jánosnak, amiket hallottatok és láttatok: a vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a siketek halálnak, a halottak feltámadnak, a szegényeknek az evangélium hirdettetik. Csodákat csak Isten erejével lehet művelni. A feltűnő csodák, melyeket Jézus a nagy nyilvánosság előtt tesz, igazolják, hogy Isten vele van, hogy ő Isten küldötte, hogy általa Isten szól az emberekhez. Mivel továbbá a próféták évszázadok előtt megjövendölték, hogy a Megváltó ilyen csodákat tesz, a következtetést minden jóakarátú ember könnyen levonhatja. Akkor — mondja Izaiás — megnyílnak a vakok szemei és a siketek fülei tárva lesznek, akkor ugrál a sánta, mint a szarvas és föloldatik a némák nyelve. Ugyanő adja a Messiás ajkára e szavakat: Az Úr lelke énrajtam . . . elküldött engem örömhírt vinni a szegényeknek, meggyógyítani a töredelmes szívűeket. — Az igazságot komolyan keresők azért e jelek alapján föl is ismerték Jézusban az ígért Megváltót. Mester, mondotta neki Nikodémus, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítóul, mert senki sem cselekedheti e jeleket, melyeket te cselekszel, hacsak Isten nincs vele. Tömegesen vették körül őt a szenvedők, a bűneik terhét érzők s megvigasztalódtak szelíd jóságán. De sokan voltak olyanok is, akik a kereszt árnyékában járó Isten Bárányára idegenkedve néztek, világias lelkük előtt a Messiásnak más ideálja lebegett. Ezeknek

szól a komoly intés: *Boldog az, aki bennem meg nem botránkozik.* Amint akkor volt, úgy van ma is. A bűneik súlyát érző alázatos lelkek kapják meg ma is rendszerint a hit s a Jézus érdemeiben való részesedés kegyelmét, a kevélyek elől az Úr elzárkózik. Így mondja a Zsoltáros: Közel van az Úr azokhoz, kik töredelmes szívűek és az alázatos lelkeket megsegíti. Egy Simpson nevű híres tudóst, aki vasszorgalmával pékinasból lett egyetemi tanár és több találmánnyal tette híressé nevét, megkérdezte egyszer valaki, melyik találmányát tartja a legnagyobbnak? Ő pedig komolyan magába mélyedve ezt a feleletet adta: Az én legnagyobb találmányom az volt, hogy rájöttem, milyen bűnös vagyok én, s hogy Jézus Krisztus az én Megváltóm. — Szerencsés mindenki, aki eljut erre a fölfedezésre, amíg ideje van, amíg rendelkezésére állanak a megváltás kegyelmei.

A csodákon kívül még egy csoportja van a természetfölötti jelenségeknek, melyek Krisztus Urunk mellett tanúskodnak, ezek a *jövendölések*. Vizsgáljátok az írásokat, mondotta ellenfeleinek, azok tesznek bizonyosságot rólam. Az emmauszi tanítványoknak pedig személyesen magyarázta meg „kezdve Mózesen és valamennyi prófétán, amik az Írásokban Felőle szóltak”. Szemléljük ezt a képet, melyet az ószövetségi írók a Szentlélek sugallata mellett a jövendő Megváltójáról megrajzoltak.

Mózes szerint *próféta* lesz, aki hozzá hasonlóan új törvényt hirdet, s annak isteni eredetét csodákkal igazolja. Erre a jövendölésre többször hivatkoznak az evangéliumok: Ez valóban az a próféta, kinek a világra kell vala jönnie. A paradicsomi ígéret szerint a titokszerű asszony ivadéka lesz, aki eltiporja a kígyó fejét. Noé Szem fiára látja leszállani Isten különös áldását, de úgy, hogy Jáfet is Szem sátoráiban lakik majd, vagyis a pogányok is részesei lesznek a megváltásnak. Később nyomatékkal ígéri az ősatyáknak Isten: Megáldatnak ivadékokban a föld minden népei. Tehát Ábrahám, Izsák, Jákob törzsének ivadéka lesz az Üdvözítő, de úgy, hogy kegyelmeiben részesül az egész világ. Mikor Jákob pátriárka halálos ágyán megáldja 12 fiát, Judához érve elragadtatva szemléli azt, aki tőle születni fog. Juda, mondja, téged dicsérni fognak atyádfiai és meghajolnak előtted. El nem vétetik a fejedelmi

pálca Judától, míg nem eljő, aki elküldetik s ő leszen az, kire a nemzetek várakoznak. Évszázadok múlva Juda családjá nagyon elszaporodik, melyik családé lesz a Megváltóra vonatkozó kitüntető ígéret? Dávidé. Vessző sarjad Jesse törzsből és virág nő fel gyökeréből. Jesse gyökere a népeknek jelül fog állani, neki könyörögnék a nemzetek. (Jesse volt Dávid atyja.) És Dávid nemzetségéből ki hozza majd világra őt? Egy Szűz, kinek homlokán egyesül az anyaság és sértetlen szüzesség koronája. Ime, mondja a látnok ezer év előtt: Halljátok Dávid háza, az Úr maga ad jelt nektek, ime, a Szűz méhében fogan és fiat szül, és neve lesz: Emmanuel, Isten velünk. Jelzik a próféták *az időpontot*, amikor a Megváltó a földre jön. Dániel a babiloni fogságban 69 évhetet számol Krisztusig, a 70-ikben pedig, úgymond, megölik Őt. Aggeus és Malachiás szerint a második templom, mely a babiloni fogság után épült, még állani fog, mikor a Messiás eljön és benne tanít. Mikeás szerint az Uralkodó, kinek kijövele kezdettől, az örök napoktól van, a kis Betlehemben születik majd. De Jeruzsálem is — mint Izaiás hirdeti — általa nyer új fényt, országa onnan terjed el az egész földön. Kelj föl, világosodjál meg Jeruzsálem, mert eljött a te világosságod és az Úr dicsősége fölötted feltámadott. A népek a te világosságodban járnak s a királyok a neked támadt fényességben. Emeld fel szemedet és lássad, hozzád tér a pogányok sokasága. Mádián és Éfa gyors tevéi mind eljönnek Szábából aranyat és tömjént hozván... A nép, mely sötétségben járt, folytatja Izaiás próféta, nagy világosságot látott. Kisded született nekünk, és hivatik az Ő neve Csodálatosnak, Tanácsadónak, erős Istennek, a jövőendőség Atyjának, a békesség Fejedelmének.

A látnokok szerint *a Messiás pap is lesz*, „eljő, hogy eltörölje a gonoszságot, véget vessen a bűnnek és megalapítsa az igazság országát. Ő a szentek Szentje. Nagyon szelíd lesz és irgalmas.” Nem fog kiáltani, s nem hallják odakint az ő szavát. A repedezett nádat nem töri össze és a füstölő mécsbelet nem oltja ki. A Messiás dicsőségének hangsúlyozása mellett látják a próféták mély megaláztatását és szenvedéseit is. Az Úr reá tette mindnyájunk gonoszságát. Feláldoztatott, mert Ő akarta, és

nem nyitotta meg száját, mint a juh, ha leölésre vitetik. Látják, hogy 30 ezüstpénzért elárulják, kigúnyolják, arcul verik, megostorozzák, hogy teste csupa vér és seb, hogy átluggatják kezeit és lábait, öltönyére sorsot vetnek. Am sirja dicsőséges lesz, az Atya jobbjára emeli Őt, áldozata egyetemes lesz és uralkodni fog örökké. Miért agyarkodnak a pogányok és lázonganak a Messiás ellen? A meny-nyekben lakó kineveti őket és az Úr kigúnyolja őket — mondja a Zsoltáros. Hatalmát éreznie kellett a zsidó nép-nek is. Mivel a szegény és lelkiséget sürgető Jézusban nem akarta felismerni a Messiást, mint a próféták meg-jövendölték, megszűnt az Úr választott népe lenni, áldo-zatai megszűntek, szétszóratott, helyükbe léptek a pogány népek milliói, megalakult Isten új országa, új, fölséges áldozattal, melyet napkelettől-napnyugatig bemutatnak oltárainkon s mely fönnmarad az idők végezetéig.

Ezek, röviden összefoglalva, a próféták jövendölései az ígért Megváltóról. Milyen csodás dolog ez, mondhatná egy kételkedésre hajlamos lélek. Tényleg léteztek ilyen részletekbe menő jövendölések? Ez biztos történeti tény, mely minden józan kétségen kívül áll. Bennfoglaltat-nak az ószövetségi szent könyvekben, melyek sok század-dal Krisztus Urunk előtt íratlak s melyeket a zsidó nép is féltékenyen őriz. Mózes 1500 évvel Krisztus előtt jöven-döl, Dávid 1000 évvel, a Kr. e. 3. században már görög nyelvre fordítva is olvashatók voltak a szent könyvek. Hogy a prófétai ígéreteket maguk a zsidók is az eljövendő Messiásról értelmezték, mutatja pl. a héber szövegű szent iratoknak arámi fordítása, melyet Krisztus idejében a zsinagógákban felolvastak. A mózesi könyveket egy On-keles nevű zsidó fordította le, a prófétai könyveket Jona-thán, ki kevéssel Krisztus előtt élt. Ezekben a fordítások-ban az, ami az eredeti szövegben homályosabb, egész határozottan jut kifejezésre; pl. Jákob jövendölésében az a részlet „míg el nem jó, aki küldetük”, a fordításban így áll: míg el nem jó a Messiás. Vagy Mikeás jövendölésében ezt a részt: „Aki Uralkodó legyen Izraelben”, így adja a fordítás: Aki Messiás lesz.

Az tehát nem szenved semmi kétséget, hogy a felhozott messiási jövendölések Krisztus Urunk előtt sok évszázad-

dal már léteztek. Már most honnan magyarázható ez? Vajjon közönséges emberi előrelátással ily részleteket lehetett-e előrelátni a Megváltó életéből? Hogy például itt születik, ez meg ez történik majd vele, dolgok, melyek tisztán az emberek szabadakaratától függenek? Ez lehetetlen. Ezt mind egyedül Isten tudhatta, ki előtt tárva a jövő, s aki a próféták ajkai által szólott. S vajjon milyen okból, s milyen céllal adta Isten e kijelentéseket a prófétáknak s jegyeztette fel előre a Szentírásba? Hogy minden jóakaratú ember, mikor ezeket Jézus személyében teljesedni látja, tudja és elismerje, hogy Ő a világ Megváltója, benne higgyen, hozzá és Egyházához csatlakozzék s így megtalálja Általa az örök üdvösséget. Az egészen világos, hogy az ószövetségi jóvendölések Jézus személyében teljesedtek be. Az utolsó és legnagyobb próféta, Keresztelő szent János ujjal mutatott rá: Ime, az Isten báránya, íme, aki elveszi a világ bűneit. Maga Jézus is ismételve kijelentette ezt, például mikor a samariai nő azt mondta: Tudom, hogy eljön a Messiás... Ő majd kijelent nekünk mindent. — *En vagyok az, aki veled beszélek* — mondta Jézus. A mai szent evangéliumban előbb csodáira hivatkozik messiási küldetésének igazolására, aztán azt mondja Jánosról: Ő az, akiről írva van (Mal. 3, 1.): Ime, én elküldöm angyalomat színed előtt, ki elkészíti előtted utadat. János tehát az előhírnök, Jézus pedig a Messiás. Ezt hangsúlyozta halála napján is a zsidó főpap előtt. Te vagy a Messiás, az áldott Isten Fia? — kérdezte ez Tőle. — *En vagyok* — felelte méltósággal. S a főtanács a helyett, hogy leborult volna, hogy imádja és áldását kérje, halálra ítélte Őt. Szenvedé-lyeiktől elvakulva kivonták magukat a hit és hódolat kötelezettsége alól, de Isten ítéletét el nem kerülhették.

Újabb hitetlenek, hogy szabaduljanak az erkölcsi kö-
telmek alól, melyek e nagy tényből, Jézus messiási küldeté-
séből minden emberre következnek, merész kibúvókat ke-
restek. Egyes racionalisták pl. azt mondták, hogy az evan-
gelisták Jézus életét nem a valóságnak megfelelően ad-
ták elő, hanem szándékosan a messiási jóvendölésekhez
alkalmazták. Ez az állítás az apostolokat, Isten országá-
nak alapköveit, Krisztus bizalmas barátait jellemtelen
egyéneknek, csalóknak tételezi fel. Hogy milyen lehetet-

len föltevés ez, mutatja az a megfontolás, hogy elismert tény, miszerint a kereszténység erkölcsi megújhodást, új, tiszta légkört hozott a pogány romlottság helyére. Hősök, vértanúk, szűzek, Istent izzóan szerető egyének ezrei léptek elő a történelemben eddig soha nem tapasztalt számban. Lehetséges-e, hogy ezeknek nevelői, első példaképei, akik azt mondták Pál apostollal, legyetek a mi követőink, miként mi a Krisztuséi, maguk színlelők és képmutatók lettek volna? Vagy lehet-e erényre nevelni szavakkal, ha a szavaknak ellentmond önnön életünk? Akkor csak ültess el lyukas mogyorót, majd meglátod, milyen gyümölcstermő fa sarjad belőle! Vagy végy gyermekeid mellé céda nevelőt, majd meglátod, hova fejlődnek azok! — Ilyen állítást tehát józanul elfogadni nem lehet. Azt csak mellékesen említem, hogy az evangéliumok megjelenésük után mindjárt a nyilvánosság ellenőrzése alá kerültek, a gyülekezetekben felolvasták azokat s a megítélesztésekre bárki rámutathatott volna. Az apostolok pedig, miután kimondhatatlan fáradsalmakat vállaltak magukra a keresztény hit terjesztéséért, vértanúi halállal pecsételték meg annak igazságát. Hazugságért nem hajtja senki fejét a hóhérbárd alá.

Más hitetlenek éppenséggel azt mondták, hogy az Úr Jézus tanulmányozta a próféták iratait és önnön életét szándékosan azok szerint rendezte be, hogy így megszerezze azt a látszatot, mintha Ő volna a Messiás. Mintha olyan könnyű volna az embernek megválasztani hazáját, anyját, születési helyét és idejét! Mintha oly könnyű volna élete alkonyán találni egy Júdást, aki őt elárulja 30 ezüstpénzen, amely pénzen aztán a kétségbeesett tanítvány pusztulása után megveszik egy fazekas földjét... (Így jövendőlte ezt Zakariás próféta.) Mintha olyan könnyű volna, hogy a halálraítélt a keresztrefeszítés előtt intsen a hóhéroknak, hogy most ecettel és epével itassák, aztán a halálos kínok közt: most vessenek sorsot köntösére! Mintha olyan egyszerű dolog lenne a halál után feltámadni s a világ végéig az emberek imádásának tárgya maradni, mind olyan körülmények, melyeket a próféták előre megjövendőltek. — Milyen badarságot képesek némelyek magukra erőszakolni, csakhogy az igazság elől elrejtőzhessenek!

Hogy lehet az, hogy a zsidóság nagy része mégsem fogadta el Jézust Messiásnak? Ez az emberi gyengeség és gonoszság titka. A farizeusi vezetőket bántotta Jézus népszerűsége, sértette lelki elváltozást sürgető intelme. A jóslatok közül csak a dicsőségre vonatkozókat jegyezték meg, nem Isten országát várták a Messiástól, hanem hogy elűzze a rómaiakat s őket tegye a világ első népévé. A tömeg nagy része követte a vak vezetőket. Méltán vetette szemükre Szent István diákonus: Ti kemény nyakúak... mindenkor ellenálltatok a Szentléleknek, miként atyáitok, úgy ti is. Melyik prófétát nem üldözték atyáitok? (Tényleg Izaiást szétfűrészelték, Jeremiást megkövezték, Ezechielt megölték...) Azok megölték azokat, kik az Igaznak eljövételéről jövendöltek, ti pedig őt magát árultátok el és gyilkoltátok meg. — A zsidó nép ilyenén viselkedése egyébként már évszázadok előtt meg volt jövendölve Dániel prófétánál.

Mindezek a hitetlenek, újak és régiek, zsidók és pogányok botrányt szenvedtek a legszentebb Úr Jézus részéről. Nem üdvöt szerzett nekik, hanem — önnön bűnös eltévelyedésük folytán — romlást. *Boldog, aki meg nem botráncokzik bennem* — int komolyan a mai szent evangélium. Vajha mi mindnyájan ezekhez a boldogokhoz tartoznánk! Ez rajtunk fordul meg, tőlünk függ, önnön jóakarattunktól, komolyságunktól, buzgóságunktól. Ügyelnünk kell a mai hitközömbös világban, hogy rossz példák, rendetlen vágyak, álszégjen el ne rabolják lelkünkéből a katólikus hitet, mely nélkül senki sem lehet kedves Isten előtt, senki sem juthat el az örök üdvösségre. Imádkozzuk többször mély meggyőződéssel: Igen, Jézusom, Te vagy az, akire a világ évezredekken át várákozott, akit az ószövetségi jóslatok és előképek ígértek, Te vagy a mi jósa és Megváltónk és Üdvözítőnk. Ez a biztos igazság. Ebben a hitben akarok élni és meghalni. — Ilyen érzület mellett remélhetjük, hogy megvalósul rajtunk az isteni ígéret: *Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.* Aki nem hisz Jézusban mint a világ Üdvözítőjében, annak nincs része benne, az elvész bűneiben. Az örömdetes lehetőség, hogy bűneink megbocsáttatnak,

hogy Isten kegyelmébe fogad, hogy bizalommal nézhetünk a halál elé, hogy boldog örök élet váraozzik reánk, mindez Jézus szent nevéhez kapcsolódik. Vele kell azért állandó egyesülésben élnünk, vigyáznunk, hogy semmi rendetlen vágy, csábítás vagy erőszak tőle el ne szakítson. Először lépünk lélek szerint egyesülésbe Krisztussal a keresztségben. *Mindnyájan, akik Krisztusra megkeresztelkedtetek, Krisztust öltöttétek magatokra* — mondja Szent Pál. Ezt az egyesülést teljessé teszi s az élet kísértései közt fenntartja a szentáldozás. *Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, énbennem marad és én őbenne* — mondotta Krisztus Urunk. A Vele egyesült lélek termékeny talajjá lesz, melyből nemes virágok, értékes gyümölcsök sarjadnak az örök életre. Keressük ezt az egyesülést, vágyakozunk utána! Többet árt magának az, aki Jézust nem keresi, mint amennyit az egész világ és összes ellenségei árthatnának neki — mondja Kempis Tamás. Egyszer mindentől és mindenkitől el kell válnunk, Jézus velünk marad életben és halálban, hogy védjen, óvjon, örök javaival eláraszson. Szeressük azért mindennél és mindenkinél jobban, meneküljünk hozzá különösen az élet nehéz óráiban, nehogy a kétségbeesés sötét gondolatai erőt vegyenek rajtunk és végzetes elhatározásokat váltsanak ki belőlünk. Mondjuk erős hittel az elhagyattatás idején: Tudom, hogy az én Megváltóm él, ő gondol rám, s majd mindent jóra fordít. — Egyik nyomortanyán a nagyvárosban lakott egy Vilmos nevű 9 éves fiú. Apja elhalt, anyja a munkától s a nélkülözésektől eldurvult s nem sokat törődött vele. Iskolába keveset járt, sokat betegeskedett. Egyszer fölkereste hitoktatója. A betegágyon fekvő fiú először megdöbbenve nézett rá, de néhány barátságos szó után megszűnt félénksége. Beszélgetés közben a hitoktató egy narancsot vett elő zsebéből s odanyújtotta. A fiú megköszönte, aztán nehezen dadogta: Nem tudok enni. A gyermek nyelve, amint mutatta, nagyon meg volt dagadva, barnásvörös volt, szilárd ételt nem tudott lenyelni. Még aznap kórházba került a fiú. A kórházi nővér szeretettel beszélt neki az Üdvözítőről, aki nem hagyja el a benne bízókat. A ragyogó tisztaságú kórteremben merengve nézett körül a szennyből kiemelt gyermek, este rövid tanítás után

elvégezte első gyónását, reggel egész odaadással a szent-áldozást. Két órával később a műtőterembe vitték. Semmi félelem nem látszott rajta. Az orvos odalépett és így szólt: Fiam, nyelvedről a beteg részt le kell vágnunk, ez nem fáj majd, mert elalszol. De beszélni utána már nem tudsz többet! Azért, ha valamit még mondani akarsz, most mondd! A fiú pedig lesóványodott két kezét a mellén keresztbe tette és így szólt: Jézus! Se többet, se kevesebbet. — És mikor Hansjakob, a híres német író haldoklott, egyszer csak tollat és tintát kért s egy papírlapot véve reszkető kezébe, ezt mondta: Sokat írtam össze, amit talán jobb lett volna elhagynom, de most olyat írok, aminek örök értéke van. Leírta kuszált betűkkel e szót: Jézus, aztán meghalt. — Jézus a kicsinyeknek és nagyoknak, tudósoknak és tudatlanoknak egyaránt Üdvözítője, mindnyájunk végső reménysége. Legédesebb Jézus, ne légy nekünk bíránk, hanem Üdvözítőnk.

Ádvent 3. vasárnapja

Öröm az Urban

Szent Pál megtérése után előbb Kisázsia városait járta be s hirdette az evangéliumot, később a Szentlélek ösztönzésére áthajózott Európába — s az első község, melyben Krisztus tanát magyarázta, *Philippi* volt. E görög várost Fülöp, Nagy Sándor atyja alapította, róla kapta nevét, s akik az ókori történelmet olvasgatják, tudják, hogy Brutust, Caesar gyilkosát, ki lelkiismeretfurdalásai közepette többször hallotta a szöveget: „Philippinél majd találkozunk, — itt verték meg hadaival és üzték halálba Octavianus és Antonius seregei, 42-ben Krisztus előtt. Szent Pál Philippi-ben megjelent a zsidók gyülekezési helyén, s ott megragadta az alkalmat, hogy a Szentírást értelmezze. A hallgatók közt volt egy Lydia nevű, biborszövetek készítésével és árusításával foglalkozó jómódú nő, valószínűleg pogány, de az isteni igazságra szomjas lélek, ki előbb a zsidó vallás iránt érdeklődött, aztán teljes szívvel keresztény lett. Ő és társai (Evodia és Szyntichesz) felajánlották házukat szállásul Pálnak és kísérőinek — vele volt Szilas, Timotheus és Lukács, „kényszerítettek bennünket” — mondja az Apostol. Mondhatjuk, hogy ez a Lydia volt az első Európában, aki felvette a keresztséget, az ő háza volt az első oratórium európai földön s talán az ő biborszövetéből készült az első miseruha Európában. A Philippi-beli hívek később is nagyon ragaszkodtak Szent Pálhoz, távozása után többször szeretetadományokat küldtek utána, s mikor Pál bilincsekbe verve raboskodott Rómában, itt is ajándékokkal és követséggel tisztelték meg. Az Apostol örült ragaszkodásuknak. Ti vagytok az én örömem és koronám — írja levelében, melyből az ő jóságos, Istenben bízó, halál-

tól és emberektől nem félő, csak Isten ügyéért aggódó szívének dobogását érezzük. E levélből való a felolvasott részlet, ennek egyes gondolatait akarjuk elmélkedve mérlegelni.

Örüljetek az Urban, — így ír az apostol — *ismét mondom, örüljetek.* — Öröm akkor támad bennünk, ha valami jónak birtokába jutunk, valaminek, ami nekünk drága és értékes. Ha nagyon értékes nekünk az elért jó, akkor örömünk úgy lefoglal, hogy az esetleg közbejött bajok se tudják azt megzavarni. Az idegenben élő gyermekek pl. úgy örül, hogy a karácsonyi ünnepekre hazamehet szeretteihez, hogy semmibe sem veszi az utazás kellemetlenségeit, hideget, vagy hogy egyszer nem jut ebédhez, esetleg utitársa durva, stb. Csak hazajussak — gondolja — enyéimhez. Ilyenféle öröm töltötte el az Apostol szívét is. Bilincsekben, a verpad árnyékában is meg tudta őrizni lelkének derűjét. *Túláradok az örömtől minden szorongatásaim közepette* — írja egy alkalommal, s úgy óhajtaná, hogy ez az öröm Krisztus híveiben is törhetetlenül megjelenne az élet bajai között. Lehetséges ez? Ha erős a hitünk, ha örömeinket *nem Istenre való tekintet nélkül*, hiúságunk, érzékiségünk, bírvágyunk kielégítésében keressük, úgy lehetséges. Magadért teremtetted minket, ó Uram, és nyugtalan a mi szívünk, amíg meg nem nyugszik tebenned — mondotta Szent Ágoston. Egy beteg leverten tárgyalt orvosával. A vizsgálat befejeztével így szólt az orvos: szervi baja nincs, rossz érzései lehangoltságából, nyomott kedélyből származnak. Tartózkodjék többet a szabadban! Kérem — mondta a beteg — én a városon kívül lakom, tavasztól őszig a szabad természet ölén töltöm időmet. Próbáljon tehát más valamit, utazzék, vegyen többször szabadságot, pihenjen! — Orvos úr, én minden nyáron három hónapot töltök tétlenül a hegyek között, télen meg havonkint elutazom egy hétre a Rivierára. — Hát szórakozzék többet, hallgasson humoros előadásokat — mondta az orvos. Kérem, — mondotta most befejezésül a beteg — én Cardol vagyok, a humorista, aki a színpadról ezeket nevettek meg; de egyedül maradva, az életet oly nehéznek és örömtelennek találom, hogy orvos segítségét akartam igénybe venni. Az orvos elnémult. — Mikor Nagy Frigyes porosz király a hétéves háborút fél Európa hadai ellen győzelme-

sen harcolva a hubertsburgi békekötéssel befejezte (1763 febr. 15.), egyik udvaronca ezt mondá neki: Ez most Felséged életének legszebb napja. A király, kinek hadvezéri talentuma és becsvágya volt, de hite nem, gondolkodva nézett maga elé s így szólt: Az ember legszebb napja a földön, amikor búcsút vesz az élettől. Milyen szomorú érzület megnyilatkozása e mondás! Munkácsy Mihály, noha Krisztus-képeket festett, nem élt vallásos életet. Az egykori asztalosinasnak Párizs egyik legszebb utcájában kétemeletes palotája volt, fényes estélyein uralkodók, politikai nagyságok, művészek, írók százával jelentek meg, dicsőség, pénz, élvezet — minden a kezében volt, mégis, mikor kérdezték egy őszinte pillanatában: Mester, mondja, mikor érzi magát boldognak? Egy keserű sóhajjal így felelt: Soha! S mikor Milton képének kiállítása után lázban égett utána a csodálkozó világ, ő olyan leverlt volt, hogy öngyilkos akart lenni és kétségbeesésében leugrott az emeletről. Később négy évig élt elborult elmével, míg az endenichi gyógyintézetben 1900-ban meghalt.

Ezek a példák mutatják, hogy mennyire csalódnak azok, akik Isten nélkül vagy Isten ellenére akarnak boldogok lenni, akik a Szentírás szava szerint elhagyják Istent, az élő vizek forrását, és ásnak maguknak sekélyes, zavaros víztartókat, melyek csakhamar kimerülnek s a kiábrándult léleknek csak a bűn és felelősség keserű ízét hagyják vissza. Igazi örömet nem az engedékenységgel szerez a rendetlen vágyakkal szemben, hanem azok fékentartása, nem a képzelődés izzó képeinek való behódolás, hanem az igazság és a hit irányítása.

Örüljete az *Urban*, int az Apostol. Az *Urban* örülünk, ha örömünk forrása az Isten és Istenhez való tartozásunk. Ha örülünk annak, hogy a keresztség óta Isten családjában vagyunk, hogy a végtelenül nagy Urat, a világ mindenható alkotóját Atyánknak nevezhetjük, hogy a kegyelem által Jézus Krisztus testvérei, a mennyország határtalan boldogságának és dicsőségének örökösei és várományosai vagyunk. Az *Urban* örülünk, mikor bizalommal gondolunk arra, hogy e rövidke földi élet után, mely csakhamar elmúlik, mint egy nehéz álom, a mennyben örökre gazdagok, előkelők, romolhatatlan egészségnak és szépségnek örvendők leszünk s a

mi örömlünket senki el nem veheti tőlünk. Ha Morus szent Tamással meg vagyunk győződve arról, hogy Jézus ígéretei, melyeket nekünk tett, nem egy hóbotos költőnek vagy álomlátónak kitalálásai, hanem a mindenható Istennek, ki soha meg nem csal, legszentebb ígéretei, melyekről áll a mondás: *Ég és föld elmúlnak, de az én ígéim el nem múlnak.* Az Urban örülünk, ha halálával gondolunk Isten jóságára, ki egyszülött Fiát küldte a földre, hogy vezetőnk legyen az életúton, Megváltónk, erőnk és támaszunk; ha hívő alázattal térdelünk a betlehemi Kisded jászola, a Kálvária vérző áldozata s a szentségház előtt és bizalommal tudjuk sorsunkat az ő kezében, ahogy Kis Szent Teréz mondotta: *Mindent Jézus keze rendez, csak Őt kell látnunk mindenben.* Az Urban örülünk, ha halálával gondolunk arra, hogy mi a katolikus Egyház gyermekei vagyunk, s az evangéliumokban s az Egyház tanításában a teljes, tiszta isteni igazság birtokában vagyunk, az üdvösség biztos útján haladunk — s ha bántana lelkiismeretünk, minden bűnünk bocsánatát megnyerhetjük a bűnbánat szentségében, tiszta lelkiismerettel járulunk az oltár elé s a szentáldozásban mindig a dicsőséges feltámadás zálogát vesszük magunkhoz. Persze élő, erős, ádozatkész hitet tételez fel a léleknek illetően öröme, gyengehitű, Isten s a világ közt sántikáló keresztények ezt nem ízlelik meg. De tőlünk függ, hogy Isten kegyelmével mindinkább erősödjünk hitünkben s gyarapítsuk lelkünk békéjét. Milyen derűs, vidám lelkület lakozott Isten szentjeiben! Assisi szent Ferenc a legszegényebb ember volt a világon, a pénzt és vagyont megvetette. Mégis „mindig vidám testvérnek” nevezték, s egy nemkatolikus író is a világ legboldogabb emberének nevezi, aki valaha élt a földön. Mikor haldokolt, társai a nap-himnuszt énekelték s ő amennyire tudott, velük énekelt. Lelke örömujjongás közt szállott el testéből és énekelve vonult be az örökkévalóságba. Szent Deicolusról a VI. században jegyezték fel, hogy lelkének öröme folyton ragyogott arcán, s mikor mestere, Szent Kolumbán kérdezte, honnan van az, hogy mindig oly vidám és elégedett, így felelt: Ez onnan van, mert tudom, hogy az én Istenemet semmi tőlem el nem rabolhatja. Ruffinus a thébai remetéről írja, hogy mindig vidámak voltak s oly bőséges lelki

örömeiket élveztek, mint ritka kevés halandó a földön. Apátjukat, Apolloniust az idegen jövevények az arcáról állandóan sugárzó örömről ismerték meg. Szent Pachomius vidámságtól sugárzó arckifejezését önmegtagadó életének utolsó órájáig megőrizte. S az egyik sivatagi remetéről azt jegyezték föl, hogy mikor társai a halálos ágyánál abban a meggyőződésben, hogy már meghalt, átengedték magukat a szomorúságnak és könnyeknek, egyszerre meglepetés-szerűen felnyitá száját és háromszor hangosan fölnevetett a fölötti örömében, hogy úgy élt és halt meg, amint Isten kegyelme azt neki megadta. Mint szavahihető forrásból hallottam, egy irgalmas nővér, mikor társai halálos ágyánál a haldoklók imáit mondták, egyszerre örömtől sugárzó arccal nézett az előtte levő Jézus Szíve-képre, boldogan fölnevetett és kiadta lelkét. Mindeme példák, melyekhez sok mást lehetne csatolni, igazolják, hogy az élő hittel és istenszeretettel együttjár az a lelki béke és öröm, mely a Szentlélek ajándéka, s amelyet a bűn és a rendetlen vágyak rabjai nem ismernek.

Pál apostol a felolvasott szentírási részletben a következőket ajánlja a lelki öröm és béke megszerzésére: *„A ti szerénységetek ismeretes legyen minden ember előtt, az Úr közel van.”* Isten közel van hozzánk, látja viselkedésünket, figyel bennünket, azért legyünk viselkedésünkben, társalgásunkban szerények, illemtudók, szemérmesek. Ügyeljünk, hogy lelkiismeretünk a bűntől tiszta legyen. Legyen jó lelkiismereted, mondja Kempis Tamás, és mindig örülni fogsz. S ismét: Ha van öröm ezen a világon, úgy az a jó lelkiismeretű embernél van. *„Semmin se aggódjatok”* — int tovább az Apostol. Dolgoznunk kell, a munkaalkalom elfogadásában a mai nehéz viszonyok közt nem szabad nagyon válogatnunk, de ha a magunkét becsületes jóakarattal megteesszük, Isten se hagy el. *Keressétek először az Isten országát s az ő igazságát, s a többiek majd hozzáadatok* — mondja az Üdvözítő. Aki megadja Istennek, ami az övé és kötelességének emberül megfelelni, az számíthat Isten áldására. Isten a mi atyánk, jóságos, mindenható Atya, mindent tud, nem fogja elhagyni az ő gyermekeit. *Vesd gondoskodásodat az Úrra, ő majd táplál téged, nem engedi soha megingani az igazat* — mondja a Zsoltáros.

Különösen számíthat Isten oltalmára, aki buzgón imádkozik. Erre int Szent Pál a mai leckében, a befejező részben. *„Kéréseiteket terjesszétek az Isten elé imádságban és könyörgésben hálaadással.”* A jó imádság megvilágosítja, megvigasztalja, megerősíti a lelket. Ha gyermeki bizalommal feltárjuk Istennek, a szentségi Jézusnak gondjainkat, óhajtásainkat, vagy meghallgat és teljesíti kérésünket, vagy, ha az nem volna üdvünkre, erőt ad az élet terheinek elviselésére. S ha terheket és keresztet rak vállunkra Isten, ezt éppúgy meg kell köszönnünk, mint ha adományokkal árasztott volna el, mert egészen bizonyos, hogy üdvünkre teszi, javunkat akarja. Ne veszítsük el egy percre se bizalmunkat és könnyes szemmel is ismételjük: Jézus szentséges Szíve, bízom benned, Istenem, hálát adok jószágodért, hogy hasonlóbb lehetek valamiben szent Fiadhoz, ki földi életének idején soha nem volt kereszt és fájdalom nélkül. Ha vele szenvedek, vele fogok megdicsőülni. A mennyben sokkal hálásabbak leszünk a türelemmel elviselt nehézségekért, mint a kedvünk szerint nyert jótéteményekért. Ahány vércsepp itt lenn, annyi rubin ott fenn az égi koronában; ahány sóhaj itt lenn, annyi diadalének ott fenn; ahány könny itt, annyi gyöngy ott fenn. Szent Erzsébet, mikor csikorgó télben kiűzték palotájából s földél nélkül, mindenkitől elhagyatva, éjszakára egy ólban, a földre szórt szalmán pihent meg gyermekeivel — az éjjeli harangszóra a ferencrendi kolostorba ment s ott Te Deumot énekeltetett, hálaadásul Istennek a kegyelemért, hogy iránta való szeretetből ilyen módon szenvedhet. Ezt a háladatosságot sürgeti gyakran leveleiben Szent Pál: *„Mindenben — tehát a szenvedésben is — hálát adjatok, mert ez az Isten akarata Krisztus Jézusban mindnyájatokra nézve.”* Ez a legbiztosabb mód Isten különös szeretetét megnyerni.

Ne veszítsük el azért soha bizalmunkat s ne szünjünk meg Jézus Szívénél kopogtatni, s égi Anyánknak, Máriának oltalmazó palástja alá rejtőzni az élet sötét, nehéz óráiban. Allhatatos, buzgó, alázatos ima elől Isten nem tud elzárkózni. Különösen imádkozunk és egyesítsük könyörgésünket Jézus fohászaival, mikor a *szentmise-áldozaton* jelen vagyunk, s az Anyaszentegyház vasárnapjain és ünnepein.

„Az Űr közel van” — mondja a Szentírás, nemsokára megjelenik közöttünk szegénységben és alázatban, mint mosolygó, kezecskéit felénk táró Kisded. Készüljünk elfogadására úgy, amint Szent Pál óhajtja, hogy szerények vagyunk és tiszta lelkiismeretet teremtünk magunkban, hogy gyermeki bizalommal vagyunk mindig Isten iránt, és buzgón, többet imádkozunk. S majd megvalósul rajtunk, amit az Apostol így fejez ki: *Az Isten békessége, mely meghalad minden értelmet, megőrzi szívünket és elménket a mi Urunkban, Krisztus Jézusban.*

Megvalósul rajtunk Szent Pál áldást esdő fohásza különösen akkor, ha az Eucharisziát, Jézus szeretetének ezt a nagy adományát kellően megbecsüljük és felhasználjuk. Betlehemi születése Urunknak csak egyszer történt, messze tőlünk, sok évszázad előtt. Megjelenése oltárainkon napról-napra szemünk előtt megismétlődik. Itt e szent titokban van az Űr igazán közel hozzánk, közli velünk kegyelmeit, szerez békességet. Megbékít Atyjával, mikor a szentmisében magát Szívének izzó szeretetével neki engesztelésül felajánlja a világ bűneiért. Békét szerez lelkünknek, mert szerető, vigasztalozó leereszkedésével az ostya színe alatt megnyugtat, megerősít bennünket, sokkal inkább, mint hajdan a manna a pusztában vándorlókat. *En vagyok az élet kenyere*, — mondotta — *aki hozzám jön, nem fog éhezni.* Békét szerez, mert nyugtalan, kísértésektől zaklatott lelkünkbe szent érzelmeket és elhatározásokat önt. „Amikor Krisztus nálunk van, mondja Alexandriai szent Cirill, lecsendesíti testünk lángolását a lélek törvénye ellen, feléleszti bennünk az istenfélelmet, lecsillapítja a lélek viharait, meggyógyítja betegségeit, behegeszti sebeit s mint a jó pásztor, aki életét adja juhaiért, minden bukásunkból felemel bennünket.” Békét szerez egymás között is, mert ez a nagy szentség Szent Ágoston szava szerint *a szeretet köteléke* — *vinculum caritatis*, s eggyé forrasztja azokat, akik mint Isten gyermekei, ugyanazon isteni eledellel táplálkoznak, Jézus szent testének és vérének közös vételével szent vérokonságba, testvériségbe jutnak egymással. Nemde *egy kenyér, egy test vagyunk mindnyájan, kik egy kenyérben részesülünk?* — mondja Szent Pál apostol. Boldog a család, a község, melynek tagjai gyakran térdelnek egymás-

mellett az Úr asztalánál! Ott béke, egyetértés, megelégedés van. Egyik ájtatossági folyóiratunk közölte egy belga plébánosnak következő nyilatkozatát. Kis falucskám 130 híve közül 25 naponta, a többi pedig vasárnaponként áldozik. Egy évben 10,000 a szentáldozások száma. Ha valaki megbetegszik ezek közül, akkor is elviszem hozzá az Úr Jézust. A legutóbbi télen egy beteg hívőm három hónapon át áldozott. Ilyen intenzív eucharisztikus élet mellett plébániám kis földi mennyország. Nincs az én drága híveim között egyenletlenség, sem irigység, sem viszálykodás. Egy szív, egy lélek lakik mindnyájukban, mint az első keresztényekben. — Vajha mi is megközelíthetnénk a komoly vallásos életnek ezt az eszményét! Ne vonakodjunk a szentáldozástól azon a címen, hogy nem vagyunk méltók gyakran áldozni. Senki sem méltó erre. A szentáldozás Jézus végtelen irgalmának önkéntes adománya, ne sértsük meg visszaütésünkkel. Ha áldozni nem vagy méltó, akkor imádkozni, templomba járni sem vagy méltó, mert az ember sohase lélek Istenhez szóljon vagy Isten házában megjelenjék. Aki a megszentelő kegyelem állapotában tudja magát és jószándéka van, az naponként járulhat az Úr asztalához. A szentáldozás Krisztus Urunk szándéka szerint nem az erényes élet jutalma, hanem az erényes élet megszerzésére szolgáló hathatós gyógyszer. Mikor egy jézustársasági szerzetesnek egyszer arról panaszkodott egy fiatalember, hogy székely gyóntatójának tanácsa szerint gyakran áldozni, mikor Szent Alajosról is azt olvasta, hogy csak egyszer áldozott hetenként, ez azt felelte: Menjen csak nyugodtan a szentáldozáshoz gyakran, önnek nagyobb szüksége van rá, mint Szent Alajosnak volt. — Megszívlelésre méltó Szalézi szent Ferencnek tanácsa. „Az emberek két osztályának kell — úgymond — gyakrabban áldozni, a tökéleteseknek, hogy a tökéletesség ősforrásához közeledjenek, és a tökéletleneknek, hogy tökéletesekké legyenek; az erőseknek, hogy el ne lankadjanak és a gyengéknek, hogy megerősödjenek; a betegeknek, hogy egészségesekké legyenek és az egészségeseknek, hogy meg ne betegedjenek. Azt mondod: én tökéletlen, gyenge, beteg vagyok s azért méltatlan arra, hogy gyakrabban áldozzam. Én pedig azt mondom, hogy épp azért kell

gyakrabban megáldoznod, hogy minél gyakrabban egyesülj a tökéletesség ősforrásával, mely a te erősséged és orvosságod kell, hogy legyen."

Az Úr közel van, hangzik felénk ma az Apostol intelme. Értsük meg jóságos szándékait és használjuk fel Szívének adományait, amíg időnk van. Tegyük ezt tiltakozásul és *engesztelésül* is ama megbántásokért, melyekkel Urunkat sok helyen az istentelenek illetik, és tegyük önnön lelkünk megmentésére és megszentelésére. S az Isten békéje, mely meghalad minden értelmet, megőrzi szívünket és elménket, a mi Urunkban, Krisztus Jézusban.

Ádvent 4. vasárnapja

A lelkiismeret

Keresztelő szent János szavaival int bennünket az Anyaszentegyház: *Készítsétek az Úr útját, egyenesítsétek az ő ösvényeit.* Az égből alászálló isteni vendég, Jézus Krisztus kínálja minden embernek az igazság és kegyelem kincseit. Sok lélekhez azonban nem tud hozzáférközni a bűnökhöz való ragaszkodás s a jóakarat hiánya miatt. *Tulajdonába jött, mondja az égi királyról a Szentírás, de övéi be nem fogadták őt.* Azokról pedig, akik lelkiismeretüket a karácsonyi szent ünnepekre készülve rendbehozzák, ezt mondja: *Akik befogadták, azoknak hatalmat adott, hogy Isten gyermekei legyenek s a mennyország örökösei.* Melyik csoportba tartozunk mi? Isten tudja. Mindenesetre szálljon lelkünkől a fohász: *Utaidat, Uram, mutasd meg nekem, s ösvényeidre taníts meg engem!* Kétféle módon mutatja meg Isten az üdvösségre vezető utat, *külsőleg a kat. Egyház s az Isten ígéjének hirdetői által, belsőleg a lelkiismeret által.* Rendkívül fontos lelkiéletünk szempontjából, hogy gyengéd és helyes lelkiismeretünk legyen. Szent Agoston Vallomásaiban mély fájdalommal emlékezik meg ifjúkori botlásairól. Egyért azonban nem tud eléggé hálát adni Istennek, hogy t. i. lelkiismerete a bűn állapotában sose hagyta nyugodni. Ennek köszönhetette megtérését. Vegyük fontolóra, *mi a krisztusi tanítás a lelkiismeretről, s mire vigyázzunk lelkiismeretünket illetőleg.*

I. Minden lénybe beleoltotta a Teremtő az ösztönszerű vonzódást ahhoz, ami számára az élet fokozott kifejlődését jelenti s az ellenállást azzal szemben, ami tönkre teszi. A kődarab ellenszegül, ha szét akarják zúzni; a növény összehúzódva védekezik az éjtszakai hideg ellen s kitárja

szirmai a nap melegének; a legelésző állat százféle fű közül kikeresi azokat, melyek táplálják, s az ártalmast mellőzi. Az ember is osztja e tekintetben az élőlények tulajdonságait, de mivel benne a testi életen felül magasabb szellemi élet is van, az ösztönök fölé emelkedve értelme világánál felismeri, mi számára az igazi jó és boldogító, mi az illő és erkölcsös s mi nem az, s akaratával választani tud jó és rossz között. Am az értelem egymaga hideg útmutató, olyan, mint a hegyi ösvényeken álló irányjelző táblák, utalnak a helyes irány felé, de nem mozdulnak és nem vezetnek; az akarat is magára hagyatva gyenge és állhatatlan, egyszer fellobban a jó és nemes iránt s hevül érte, nemsokára meg fásult, rest és rosszra hajló. Az értelem és akarat azért segítségre szorul, hogy a földi vándor a helyes úton járjon, s az élet szédlítő mélységei fölött, a hegységek fárasztó kanyargóin át, más szóval az élet bajai és kísértései között egyenes irányban haladjon a végső Jó, Isten felé, kiért teremtve van. Ez a segítség számunkra a lelkiismeret. *A lelkiismeret részben világosság bennünk*, mely eligazít akkor, mikor csábítások vagy fenyegetések a bűn felé húznak; *együttal szelid ösztönzés*, vonzás *a jó felé*, a nélkül mégis, hogy elveszne akaratunk szabadsága s jótetteink megszűnnének érdemszerzők lenni. Egy felsőbb hang bennünk a lelkiismeret, mely figyelmessé tesz a jóra vagy rosszra, int, buzdít, szemrehányást tesz vagy megvigasztal, jutalmaz és büntet. Mint Szent Agoston mondja: „Van bennünk valaki, aki szól lelkünkhez, noha nem látjuk; egy hang, mely érthetően beszél nyelv nélkül, ajak nélkül, füllel hallható szavak nélkül; s ez a hang olyan nyelven beszél, hogy minden nemzet fia megérti; az összes nyelveken beszél a nélkül, hogy egy nyelvet is beszélne, mint a fénysugár, mely mindenre világosságot szór, de nincs színe. Ez a hang a lelkiismeret.” — „Mint a szónok az emelvénnyel int, fenyeget, vigasztal, úgy prédikál a lélek templomában a lelkiismeret” — mondja Aranyszájú szent János. A lelkiismeret szavát meghallja minden ember, pogány és keresztény, felnőtt és gyermek. A gyermekekben nagyon is éber. Nem is lehetne sikeres nevelésről beszélni, ha ahhoz, amit szülők és nevelők a gyermek fülébe

beszélnek, nem csatlakoznék belülről a lelkiismeret szava. (Lerch S. J.: Das Gewissen.)

Kinek szava a lelkiismeret? Hamar rájövünk, ha megfigyeljük a lelkiismeret működését. Gyakran olyasmit sürget a lelkiismeret, ami ellenkezik természetes vágyainkkal. Ezt nem szabad tenned. Ezt a helyet kerülnöd kell. Ezzel az ismeretséggel szakítanod kell. Ilyen hangon az szól hozzánk, aki *Urunk*. Egy hivatalnoknő, vagy alkalmazott pl. olyan helyen van, mely anyagilag a mai nehéz megélhetési viszonyok közt kedvező. De lelke üdvét, ártatlanságát itt közvetlen és komoly veszély fenyegeti. Ezt nem tagadhatom, így kell szólania, ha tovább itt maradok, vallástalan és erkölcstelen leszek. Senki az emberek közül nem kényszerítheti arra, hogy távozzon helyéről, s ha valaki ilyesmit emlegetne, azt felelné: Helyzetem olyan előnyös, keresetemre annyira szükségem van, hogy senkinek nincs joga tőlem ilyen nagy áldozatot kívánni. De az, aki lelkiismeretünk által szól, nem fogad el mentegetődzést, hanem kategórikusan parancsolja: Innen távoznod kell. S ha koldulnod kellene a mindennapi kenyérért s ha azt éreznéd, hogy ezután teljesen beborul fölötted, itt nem maradhatsz tovább. Így szól a lelkiismeret. Így pedig csak egy valaki beszélhet hozzánk: *a mi Teremtőnk* és legfőbb *Urunk*. *A lelkiismeret Isten szava bennünk*. — Kiterjed a lelkiismeret irányítása gondolatainkra, vágyainkra és érzelmeinkre. Emberek ezeket nem ismerik, világi bíró ezekkel nem törődik, de a lelkiismeret ellenőrzi lelki világunkat s felemeli tiltó szavát: Ezzel a gondolattal nem szabad foglalkoznod, ezt az érzést le kell győznöd. Ki beszélhet így velünk? A szent és mindentudó Isten. A lelkiismeret az ő szava. — Akadnak világias anyák, akik, hogy eladó lányukat férjhez adhassák, veszélyes helyzetekbe hozzák őket, táncmulatásba s egyéb szórakozó helyekre viszik s felügyelet nélkül hagyják, sőt céloznak arra, hogy nem kell olyan merevnek és zárkózottnak lenni. Lépre kell csálni a legényt. A leány érzi, lelkiismerete inti: Ezt nem szabad megengedned. De anyám akarja, ő mondta. S ha anyád, apád s az egész világ akarja, én megtiltom. S ha a vallástalan törvényhozók által alkotott emberi törvény ezt az egybekelést pl. egy elvált személlyel megengedi, én nem engedem. S ha

a polgári egybekelést nem kíséri a házasság szentségének felvétele az oltár előtt, akkor Az előtt, ki bírása lesz eleveneknek és holtaknak, nem vagytok törvényes hitvestársak. Ki az, akinek szava minden földi tekintély fölött van, legyen az bár szülő, vagy kormányzó hatalom, vagy uralkodó? Ez az Isten szava bennünk. — S ha a világ összes ítélőszékei és bírái fölmentenek is, mit használ, ha lelkiismereted megbélyegez és kárhóztat? Nyomorultnak és elégedetlennak érzed magadat. Viszont mit árt, ha a világ összes törvényszékei elítélnék, de a lelkiismereted nyugodt s te világosan érzed, hogy nem volt szabad más-ként cselekedned? Mikor az angol bíró Campion b. Ödön fölött kimondta a borzalmas halálos ítéletet, ez válaszul szíve örömeiben társaival együtt énekelni kezdte a „Téged Isten dicsérünk” hálaéneket. Az összes elfogult földi bírák felett él az örök Bíró, s ő szól hozzánk a lelkiismeret által.

Jó nekünk, ha követjük lelkiismeretünk szavát! Jób szemétdombon ült, poklossággal megverve, mindenki becs-mérelte, még felesége is, de lelke törhetetlen volt, mert nyugodt volt a lelkiismerete. Az Úr adta, — így szólt — az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr nevel! Pál apostol bilincseket hordott, gyalázatot kellett eltűrnie, de nem csüggedt el, „ez a mi dicsőségünk, — úgymond — lelkiismeretünk bizonyossága”. Mikor halálra ítélték hite miatt a 30 éves nemes John Rigbyt, így felelt: Dicséret neked Uram, örök dicsőség királya, s bilincseiről azt mondta: Nem adnám oda a londoni lord-mayor arany nyakláncáért. „Nincs értékesebb, nincs boldogítóbb és megnyugtatóbb, mint a jó lelkiismeret” — mondja Szent Bernát. „Ez a mennyország előíze”, teszi hozzá Aranyházájú szent János.

Ellenben a rossz lelkiismeret megmérgezi a megengedett örömeket is, kiállhatatlanná teszi a dúsgazdag életét is és kétségbeesetté a halált. Még a régi pogányok is annyira tudatában voltak a rossz lelkiismeret gyötrelmének, hogy ezt megismerésük fúriákról, eriniszekről, nemezisről beszéltek, mint a gonosztett üldözőiről. Tacitus jegyzi fel Tiberius császárról, hogy egyszer Capri paradicsomi szépségű szigetéről, hol kényelem és válogatott élvezetek közt tobzódott császári villájában, így írt a sená-

tushoz: Ha tudom most, mit írok nektek egybegyűlt atyák, vagy egyáltalán írok-e, ha én ezt tudom, akkor verjenek meg az istenek még keményebben, mint ahogy megverve érzem magamat általuk napról-napra. A pogány Tacitus hozzáteszi: Ennyire gyötörték őt magát is gonosztettei és bűnei. *Tudd meg és lásd, mondja a Szentírás a bűnösről, milyen rossz és keserű, hogy elhagytad a te Uradat Istenedet.*

II. De van még egy lelkiállapot, mely rosszabb és félelmetesebb a háborgó és nyugtalan lelkiismeretnél. Ez a *meghamisított lelkiismeret nyugalma*. Lehet-e meghamisítani a lelkiismeret szavát? Hiszen Isten szava! Igen, de Isten nem közvetlenül, hanem közvetve, önnön értelmünk által szól hozzánk. Mi pedig korlátoztságunknál fogva, előítéletek és bűnös szenvedélyek befolyása alatt rossz-akaratúlag tévedhetünk. Így a lelkiismeret szava téves is lehet. Néha büntelenül, néha bűnös módon téves. Hogyan történik a lelkiismeretnek ilyen bűnös eltévelyedése? A tékozló fiúnak terhére volt atyjának gyakori intése, dorgálása, aki óvta a rossz társaságtól, léhaságoktól. Haragos indulatai befolyása alatt, s mert szenvedélyeit legyőzni nem akarta, elhitette magával, hogy atya maradi, nem ismeri a mai életet, ellenséges szemmel figyel, azért végül is ott hagyta a faképnél s elment azok közé, akik a rosszat jónak mondják, a jót meg rossznak, s akik között élhetett vágyai szerint amíg úgy elzúllott, hogy kiéhezetten a seretések moslékával kívánt töltekezni. Amint az atya a könynyelmű fiút állandóan intette, dorgálta, úgy int folyton a lelkiismeret. Ez elől azonban elfutni nem lehet, de el lehet hallgattatni téves elvek segélyével.

„Imádkozzál, add meg Istenednek és Uradnak a köteles tiszteletet, menj a szentmisére.” „Eh mit, fáradt vagyok, eleget dolgoztam hétköznap, most pihenni akarok, rám fér egy kis nyugalom. Messze a templom, gyenge az egészségem stb.” Az ifjúnak nevelői jótanácsot, intést adnak. „Fogadj szót, szívleld meg az öregebbek tanácsát”, int a lelkiismeret. De felébred a sértett gőg is: „Elég érett vagyok már, hogy magam határozzam meg, mit cselekszem.” — „Vallásos életet kell élned, az isteni Üdvözítőre s Egyházára hallgatnod, máskülönben elveszted lelkedet.” A köny-

nyelműség itt is talál mentséget: „Ha az ember mindig a papokra hallgatna, nem lenne egy vidám napja a földön. Én a magam meggyőződése szerint szolgálok Istennek, nem tartozom a farizeusokhoz, stb.” A lelkiismeret int a harag legyőzésére, ellenségszeretetre. „Nem, ezt a bántalmat már nem tűrhetem el, nekem is van önérzetem.” A lelkiismeret tiszta, önmegtagadó érzületet sürget. „Ember vagyok, nekem ilyen a természetem, nem tudok parancsolni ösztöneimnek. Mit ér az egész élet szerelem nélkül? Inkább ne is éljek!” „Rosszul végezted gyónásodat, méltatlanul áldoztál...” — int a lelkiismeret. „De hiszen meggyóntam bűnömet!” „Meg, de nem indítottál komoly bánatot, nem fogadtad meg, hogy kerülöd a bűnre vezető alkalmat!” „Ezt a nagy bűnt nem gyóntad meg eddig”, szól a lelkiismeret. „Nem, mert nem kérdezett a pap. A feloldozást azért megadta.” Ilyenféle hamis elvek segítségével iparkodik némelyik megnyugtató lelkiismeretét. Addig forgatja elméjében az efféle kifogásokat, addig keresi az ilyen hangnemben beszélő vallástalan elemek társaságát, barátságát, bújja a rossz lapokat, regényeket, míg végre elhiszi, hogy neki igaza van. Csinál lelkiismeretet a saját vágyai szerint, a helyett, hogy vágyait rendezné lelkiismerete és Isten akarata szerint. Mennyi bűnnek forrása az ilyen meghamisított lelkiismeret, milyen mélyre süllyeszt a bűn fertőjébe! *Vajmi nehéz és ritka az ilyenek megtérése!* Ezek nem gyarlóságból, hanem elvből vétkeznek. Nem törődnek Isten parancsolataival és szánakozva néznek azokra az elmaradottakra, kiknek még szent és fontos a Teremtő akarata, kik Krisztus Egyházának útmutatása és parancsolatai szerint járnak az életúton. Ők már túlvannak az ilyen kiskorú életfelfogáson. Azt mondják s el is hihetjük nekik, hogy az ő lelkiismeretük teljesen nyugodt. De ez a nyugodtság nem a jól végzett életmunka tudata, nem a jól megvívott küzdelem nyomán ébredt győzelmes érzet, hanem a jóra való restség és tétlenség tespedt nyugalma, az altatószerek szedése folytán előállott álom bódulása, a gyáva meghódolás a rendetlen ösztönök előtt, a temető s a megátalkodottság nyugalma. — Tán megrázza őket is olykor-olykor valami nagyobb csapás vagy rendkívüli kegyelem, de csak kis időre, aztán ismét a régiék. Így élnek

és ilyen érzülettel fekszenek le a halálos ágyra. Az Egyház kegyszerei és vigasztalása után nem kíváncsognak, s ha talán hozzátartozóik kedvéért s hogy közbotrányt ne okozzanak, hivatnak is papot halálos ágyukhoz, a szentségeket csak színleg veszik fel. Nekik nincs bűnük s noha egész életüket Istentől és Egyházától távol töltötték, mégis idegenkedve néznek a papra, ha az rettegve lelkiüdvükért bűneik felismerésére és bánatra akarja őket vezetni. Milyen tolakodó és kíméletlen, mondják. Bánatról szó sincs náluk. Úgy vélik, hogy nem ők adósai Istennek, hanem Isten tartozik nekik visszatérítéssel, hiszen itt a betegágyon is annyit szenvednek. Szóval egészen elhagyta őket az isteni kegyelem, mert vétkeztek a Szentlélek ellen. — Vigyáznunk kell, nehogy észrevétlenül mi is ilyen siralmas állapotra jussunk. A lelkiismeret világosság, gondoljuk ezt a világosságot olymódon, hogy a szentbeszédek hallgatásával, a Szív ujság olvasásával stb. folyton tisztább fogalmakat iparkodunk szerezni Isten s az Anyaszentegyház parancsolatairól, bűnről s a bűn szülőkeiről. A lelkiismeret hang, élesítsük e hangot azzal, hogy komoly összeszedettséggel figyelünk rá s gondosan *megvizsgáljuk* lelkiismeretünket. *Ha magunkat megítéljük, nem fogunk megítéltetni* — mondja Szent Pál apostol.

III. Kétféle szempontból lehet szólni a lelkiismeretvizsgálatról. Először mint a bűnbánat szentségének egy részéről, másodszor mint önálló jócselekedetről, mely hatalmas eszköze az erényes életnek.

Megvizsgáljuk tehát lelkiismeretünket, mikor a bűnbánat szentségéhez járulunk. Ez annyit tesz, hogy a Szentlélek felvilágosítását kérve komolyan gondolkozunk azon, milyen bűnök vannak lelkünkön. — Ha bíróság elé idéztek s ott tanúságot kell tennem valaki mellett vagy ellen s arra gondolok, hogy kijelentésemnek súlyos következményei lesznek, embertársam becsülete, szabadsága, talán élete függ tőle, esküt is kívánnak tőlem s a hamis esküt a világi törvény s az Úristen egyaránt szigorúan bünteti, mindezt megfontolva mérlegre teszek minden szót, amit a bíróság előtt kiejtek s előre tisztázom magam előtt, mi is a tényállás, főleg, ha már régebben történt az eset s homályosan emlékszem a körülményekre. — A bűnbánat szent-

ségének felvételekor hasonló fontos dologról van szó. He-lyesebben még sokkal fontosabb dologról: bűnbocsánatról, a lélek békéjéről, Isten barátságáról, örök üdvösségről vagy kárhozatról. S az érdekelt személy, kinél mindez kockán forog, mi magunk vagyunk. Nem szabad ezért felületes vagy futólagos lelkiismeretvizsgálattal a gyóntató-székre lépnünk, hanem Isten színe előtt alaposan számot kell vetni önmagunkkal: mikor és jól végeztük-e utolsó gyónásunkat, nincs-e lelkünkön egy vagy több rosszul vég-zett s máig jóvá nem tett gyónás, elvégeztük-e a feladott elégtételt, milyen bűnöket követtünk el Isten s az Anya-szentegyház parancsolatai ellen gondolatlan, szóval és cselekedettel vagy mulasztásokkal, eleget tettünk-e hiva-tásbeli kötelességeinknek, nem tartozunk-e valakinek kár-térítéssel, rágalom visszavonásával, nem ápolunk-e haragot mással szemben, a hét főbűn közül melyik gyökerezik bennünk erősen s vezet bennünket különböző vétkekre? Aggályosnak ugyan nem kell lennünk, azt, ami csak kísér-tés vagy önkénytelen rendetlen indulat volt, nem szabad bűnnek feltüntetni, de megfordítva sem. Óvakodnunk kell attól, hogy a bűnöket önmagunk előtt szépítsük, igazoljuk vagy letagadjuk. Jézus beszél a szent evangéliumban egye-sekről, akik más szemében meglátják a szálkát, magukéban pedig nem veszik észre a gerendát. A helyes önismeret nem könnyű dolog, de az alázatosakat és jóakaratókat támogatja Isten kegyelme.

Gondolhatunk arra is, milyen részletesen szoktuk elő-adni, ha betegek vagyunk, orvosunknak bajunk minden megnyilvánulását, betegségünk kezdetét és lefolyásának egyes jelenségeit, csakhogy jól megértsen bennünket. Nem egyszer üres képzelődésekkel is zaklatjuk és fölösleges részletekkel, csupa aggodalomból, nehogy a halál marta-léka legyünk. Az örök haláltól való szabadulás, halhatatlan lelkünk megmentése még végtelenül fontosabb, ha pillanat-nyilag nem is éreznők a felületes eljárás szomorú követ-kezményeit. Úgy kell előkészülnünk minden gyónásunkra, hogy mikor azt elvégeztük, elmondhassuk: Most nem ret-tegnék bűneim miatt, ha meg kellene halnom s megjelen-nem Isten ítélőszéke előtt. Nagy baj volna, súlyos veszé-lyeztetése lelkünk üdvének, ha valaki rosszul végzett gyó-

nással vagy halálos bűn állapotában a külső forma kedvéért járulna szentáldozáshoz. Bármily buzgón imádkoznék is az illető, nem részesül a szentáldozás kegyelmeiben. Étél alakjában jön hozzánk az Úr, a szentség célja azért nem megadni a lelkiéletet, hanem a meglevőt erősíteni, fenntartani. Gyógyszer a szentáldozás, halottnak nem használ a legdrágább gyógyszer sem. Nemcsak nem használ, de kárhozatot szerző súlyos bűnt, szentségtörést követ el, aki így merészel áldozni. Ezért int a Szentírás: *Aki méltatlanul eszi ezt a kenyeret vagy issza az Úr kelyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen. Vizsgálja meg magát azért az ember és úgy egyék ebből a kenyérből... Aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik magának meg nem különböztetve az Úr testét* (a közönséges kenyértől). Mennél szentebb dolog ellen irányul a tiszteletlenség, annál súlyosabb beszámítás alá esik a bűn. Mivel az Oltáriszentség a legszentebb és legfölségesebb az összes szentségek között, azért megszenteltségtelenítése nagyobb bűn, mint az összes többi szentségeké. Annál is inkább, mert csúnya képmutatás jár együtt vele, s az így áldozó tiszta érzületet színelve mintegy szemébe hazudik Istennek. Megáltalkodás a rosszban, elvakulás, különféle istencsapások a következményei az ilyen vakmerő visszaélésnek.

Elősegíti és megkönnyíti a gyónásra való előkészületet, egyúttal önismeretre s erényre segít a *mindennapi lelkiismeretvizsgálás*, melyet néhány percen át az esti imádsággal kapcsolatosan szoktunk végezni. Ha a lakószobában ritkán takarítanak össze, s mindenféle sároslábú vendégek vagy éppen négylábúak fordulnak meg ott, akkor csak fohászkodva és nehéz szívvel fog a háziasszony az összetakarításhoz. Ez vesződéses munka. De ha a szobát mindennap rendszeren tisztogatják, seprik, a portörölt nem kímélik, akkor egy-kettőre végezni lehet a takarítással s minden ragyog a tisztaságtól. Az esti lelkiismeretvizsgálással mindennap takarítást végzünk a szívünkben, a bánatot felindítva letöröljük a lerakódott port, kisöpörjük a szemetet. Egyesek nem tudnak szennyes kézzel és arccal lefeküdni; még finomabb érzületre vall, ha idegenkedünk szennyes lélekkel búcsút venni a lefolyt naptól. — A lelkiismeretvizsgálással áttekintjük és rendbehozzuk lelkünk

háztartását. Számbavesszük a kiadást és bevételt, veszteséget és nyereséget. Utánanézünk a személyzetnek, végzi-e s hogyan végzi kiki a maga dolgát. Aranyszájú szent János használja e hasonlatot, hogy esténként szálljunk magunkba s idézzük magunk elé testi-lelki erőinket, kérjük számon, mit csináltunk napközben? Minő gondolatok fordultak meg elménkben, hiú, haragos, elbizakodott, szemérmetlen, irigy gondolatok, elűztem-e azokat vagy tudva beleegyeztem? Milyen vágyak és érzések forrásoztak akaratomból, legyőztem-e mindazt, ami az istenszeretettel össze nem egyeztethető? Felelősségre kell vonni az érzékeket, mivel foglalkozott szemem, nyelvem, fülem, érintésem, minők voltak beszédeim, nem vagyok-e a torkosság vagy más rendetlen indulat rabja? Életem, munkáim összhangzásban vannak-e Isten s az Anyaszentegyház parancsolataival? S ami vétkest találok magamban, az előtt nem hunyok szemet, mert így nem lehet eltávolítani a lélekből a szennyet, csak úgy, ha Isten előtt megalázom magamat, beismerem bűneimet s *megbánom* azokat.

Miért szükséges és hasznos ezt a fáradságot naponként magunkra vállalni? Ha egy vállalkozásnál hiányzik a rend és felügyelet, senki nem tartja számon, mi, hogyan folyik, a pénzt számlálatlanul adják ki, a személyzet tetszése szerint tesz-vesz, előbb-utóbb bekövetkezik a csőd s a bukás. Állandó ellenőrzés és szigorú felügyelet a siker feltételei. — Ha a kertész egyszer kigyomlálja a virágoskertet, leszedi fákról, bokrokról a férgeket, lenyesi a vadhajtásokat, aztán pedig hetekig nem néz kertje után, akkor haszontalan munkát végzett. A gyom ugyanis egy-kettőre újra feltűnik s ha nem tépik, szaggatják folyton, elfojtja a nemes palántát. Így ha valaki időnként, a szentgyónások alkalmával lelkiismeretébe tekint s ott rendet teremt, mindenesetre jól cselekszik, de nem szabad elfeledni, hogy mindnyájunk természete rosszrahajló, a bűn méreganyaga a gyónás után is megmarad bennünk, miért is állandóan résen kell állanunk önmagunkkal szemben s a bánat késével nyesegetni a rossz hajtásokat. — Aki ezt kitartóan megteszi, az rendet tart a maga portáján s teljesítette Krisztus Urunk intését: *Legyetek készen*, mert amely órában nem vélitek, eljön az Emberfia. Készen álljunk.

Egy könyvben sem kell annyit lapozgatnunk, mondja Szent Bernát, mint lelkiismeretünk könyvében, mert ez az egyetlen könyv, melyet könyvtárunkból magunkkal viszünk a másvilágra. — Nyomatékkal hangsúlyozza Kempis Tamás is: Jó az ismeret, de előbbrevaló a lelkiismeret.

Szent karácsony ünnepe

Mi nekünk a betlehemi Kisdéd?

Páli szent Vincéről mondja életrajza, hogy egy alkalommal hadihajóra jött, amelyen csupa megláncolt gályarab volt, kiket büntetésből gonosztettükért az evezőpadokhoz bilincseltek. Az irgalmas szívű Szent igyekezett lelkükhöz férközni, vigasztalni, segíteni őket, meghallgatta gyónásukat. Egy kétségbeesett családapa azonban egészen hozzáférhetetlen volt, erőszakkal szakították el övétől, s mint mondá, ártatlanul láncolták az evezőpadhoz. Szent Vince, mivel más mód nem kínálkozott, hogy megmentse a szerencsétlent, fölcserélte ruháit a gályarabéval, fölvette bilincseit, a foglyot szabaddá tette, maga pedig rabbá lett. Ez az eset az irgalmasság olyan rendkívüli megnyilvánulása volt, amely egészen példátlan. Am a karácsonyi ünnep valami egészen hasonló esetre hívja fel figyelmünket. A Fiúisten t. i., ki az Atyával és Szentlélekkel együtt élt és uralkodott a végtelen örökkévalóságon át, a mennyország fényes csarnokaiból letekintett a mi földünkre s valahogy olyannak látta, mint egy a világűrben úszó nagy hadigályát, tele megláncolt foglyokkal. Az emberek mind olyanok voltak, mint az evezőpadok mellett görnyedő gályarabok, mind bűnösök kivétel nélkül, mind halálra ítélték, akik arcuk veritékével eszik kenyerüket, amíg visszatérnek a föld porába, melyből testük kikerült, mind az örök kárhozat jelöltjei, ha reájuk nehezedik Isten büntető igazságossága. Ezekkel a szerencsétlenekkel, akiknek gonoszsága napról-napra növekedett s bosszúért kiáltott az égre, Isten Fia mélységes részvétet érzett és „misericordia motus” — irgalmasságtól ösztönöztetve elhagyta égi trónját, alászállott az átok alá vetett földre. Ő, aki

láthatatlan s hozzáférhetetlen világosságban lakozik, látható testbe öltözött, fölvette a gonosztevők ruháját, bilincseit s a foglyok közt Ő is fogollyá lett. Így imádkozza térdrehullva az Egyház a Credoban: *Aki miértünk, emberekért s a mi üdvünkért leszállott az égből és testet vett től a Szentlélek ereje által Szűz Máriától és emberré lön.*

Nagy és szinte hihetetlen szeretetmű volt, amit Páli szent Vince művelt a gályarabbal, nehezen végrehajtható. (Újabb életírói azért kétségbe is vonják az eset hitelességét.) Jézusnak műve, mellyel a gonoszléleknek rabláncaira fűzött embert megszabadította, még sokkal nehezebb, bonyolultabb s végtelen türelmet igénylő volt. De Ő mégis végrehajtotta azt. *„Isten, aki gazdag irgalmasságban, az ő igen nagy szeretetéért, mellyel szeretett bennünket, mikor az örök halál útján voltunk, Jézus Krisztusban az örök élet útjára vezetett”* — mondja Szent Pál apostol. Hogy mikép hajtotta végre ezt a félelmetesen nehéz művet, arra a Krisztus név világít rá. *Ma született nektek az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus* — mondta a karácsonyi angyal a pásztoroknak. A görög Krisztus szó egyértelmű a zsidó Messiás szóval s magyarul annyit jelent, mint fölkent. Fölkentnek nevezték az ószövetségben a királyokat, a főpapokat s akik a néppel Isten kijelentéseit közölték, a prófétákat. De teljes és összefoglaló értelemben ez a név a nagy Szabadítóé volt, akiről évezredek óta hangzottak el az isteni ígéretek s aki után a bűnbeesés óta vágyakozott az emberiség. Mikor az angyal a kisdetről, aki a betlehemben jászolban fekszik, azt mondta, hogy ő az Úr Krisztus, ezzel jelezte, hogy ő a világ ígért Megváltója, a mi királyunk, főpapunk és tanítónk, akit ha hittel és szeretettel elfogadunk, megkapjuk Isten kegyelmét s az üdvösséget. Hogy odaadásunk és hálánk az isteni Üdvözítő iránt növekedjék, tekintsük behatóbban a hármasságot, mellyel bennünket megváltott s melyre a Krisztus név figyelmeztet.

I. Az Úr Jézus a mi királyunk, fejünk, jó pásztorunk és atyánk akar lenni. Valamikor régen mindnyájunknak volt egy nagyon előkelő atyánk, akit Ádámnak hívtak. Nemes és előkelő volt elsősorban lelkére nézve, melyen Isten szentsége és szépsége tükröződött, aztán testére nézve is, melynek ereje törhetetlen s az enyészet számára

elérhetetlen volt. Arcáról bölcsesség sugárzott, szemében az ártatlan, jóságos szív világított. Uralkodásra volt hivatott az alsóbb természeti erők és lények fölött. Ő volt Isten szándéka szerint a mi első fejünk s összes kitüntetéseit nekünk kellett volna örökségül hagynia. De amint az életben nem ritkán megesik, hogy a könnyelmű atya elveri az egész családi vagyont s gyermekeinek nem hagy mást, mint szegényt és adósságot, úgy tett Ádám is. Bűnbeesése által elvesztett mindent s örökségül mindnyájunknak csak adósságot hagyott, az eredeti bűnt, a bűnre vezető rossz hajlamokat, a reménytelen szenvedést s a kétségbeesett halált. Most már olyanok lettek az emberek, mint az árvák, ha hazajönnek a temetőből, hova a családatya koporsóját kísérték; vagy mint a kereszteshad vitézei, mikor császáruk és vezérük a vízbe fulladt s most nem tudták, merre forduljanak az ellenséges földön; mint eltévedt bárányok, kiknek nincs pásztoruk és vezetőjük; mint nép, melynek királyát és védelmezőjét orgyilkosok eltették láb alól.

Az Isten Fia látta szánandó helyzetünket s végtelen irgalomból elhagyva égi trónját, a betlehemi barlang lakója lett, tagjává lett a földresujtott emberek nagy családjának, magára vette a mi szegényes gúnyánkat, az emberi testet, hogy nekünk, elesett árváknak gondunkat viselje s elvezessen az atyai hajlékba, örök hazánkba, Istenhez. Mint ahogy a Jeruzsálem elfoglalására hadba vonuló keresztesek a kereszt jelét viselték vállukon, úgy az Isten Fia is vállára vette egy fáradalmas és fájdalmas, a Kálvárián végződő földi élet keresztjét, hogy vezérünk legyen és előljárjon a harcban, melyet — bármily terhesnek lássék — mindenkinek, aki komolyan veszi a földi életet, végig kell küzdenie a soha nem nyugvó ellenségek: az ördög, a test s a világ ellen. Az égi Jeruzsálem csak a Krisztus zászlaja alatt győzedelmesen hadakozók előtt nyitja meg kapuit. Az eltévedt nyáj pásztort, a nép, mely király és védelmező nélkül állott, királyt kapott Jézusban.

Ilyen érzésekkel tekintünk tehát a betlehemi Kisdedre, ő a mi jóságos Urunk és királyunk, pásztorunk, atyánk és vezetőnk az életúton. Ilyennek látta őt az ószövetségi látnok: *„Kisded született nekünk — mondja — és fiú adatott nekünk, kinek vállán van a fejedelemség, és hivatik*

az ő neve csodálatosnak, tanácsadónak, Istennek, erősnek, a jövődőség atyjának, a békesség fejedelmének.“ Neki mondja az Atya a Zsoltárossal: *Neked adom a nemzeteket örökségül és tulajdonul a föld határait.* Kegyességgel és szeretettel akarja vezetni övéit: *Kedvesség ömlik el ajkaidon* — mondja a zsoltáros. De ellenállhatatlan erővel tör meg előbb vagy utóbb minden ellenszegülést: *Kormányozni fogod őket vasvesszővel s mint cserépedényt összezúzd őket.* A jogar, melyet kezében tart, az isteni mindenhatóság.

Mint királyt, az Üdvözítőt részünkről hódolat és engedelmisség illeti meg. *„Örök üdvösség oka lett mindazoknak, kik neki engedelmeskednek”* — mondja Szent Pál. *Ha szerettek engem,* — ez Jézus szava — *tartsátok meg parancsaimat.*

Hogyan közli velünk az isteni Üdvözítő parancsait? Lelkiismeretünk által, a jóra intő sugallatok által, szent evangéliuma által, Anyaszentegyházának előjárói által, akikről mondta, hogy aki titeket hallgat, engem hallgat. Lelkiismeretünk és hitünk által sürgeti pl.: Uradat Istenedet imádjad és szolgálj neki! Szentnek tartsd és ne káromold Isten nevét! Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját megszenteld! Tartsd tiszteletben szüleidet! Ne bántsd a másét, ne lopj, ne csalj, ne tarts magadnál idegen jószágot! Ne vedd el másnak becsületét megszóló, rágalmazó nyelvvel! Légy szemérmes viseletedben, nézésedben, gondolatodban! Ne tarts haragot mással, hanem bocsáss meg megbántóidnak, amint Istentől is várod, hogy megbocsássa sok-sok bűneidet. Ezek Krisztusnak, az égi királynak rendelkezései, és senki magát kereszténynek, de még becsületes embernek sem nevezheti, ha cselekedeteiben, életmódjában nem ezekhez alkalmazkodik. Sok ember erkölce, mint egy angol államférfiú (Gladstone) mondotta, megkerüli a vallást. Végez vallási cselekményeket, imádkozik, templomba eljár, de viselkedése, beszéde, egész életmódja olyan, mint egy hitetlen pogányé, súlyos erkölcsi kifogás alá esik.

Egy gyakran áldozó asszony, aki azonban nem vált dicsőségére a templomnak, mert nem javította meg rossz, pletykálkodó természetét, egyik első-pénteken aggódva kérdezte lelkiatyját: Szabad a szentáldozáshoz mennem?

Szájmosás közben véletlenül leszaladt egy csepp víz a torkomon, de nem tudom biztosan. A pap így felelt: Ha nem készakarva ivott, mehet. De most én kérdezek valamit. Maga megijedt az egy csepp víztől. Attól nem ijedne meg, ha valakit könnyelműen a tenger mélyére süllyesztett volna? — Hogyan kérdezhet ilyet, lelkiatyám, hiszen akkor gyilkos volnék! — Pedig ezt tette. A gyanúsítások és megszólások tengerébe süllyesztette N. N.-nét, akinek ezzel megölte a becsületét. Az nem jut eszébe, hogy szentáldozás előtt ezt jóvá kell tennie? — Az asszony megszégyenülten hajtotta le fejét s most már nem mert gyónás nélkül áldozni s megalázkodva vonta vissza gyanúsításait s igyekezett jóvátenni megszólásait. — Nem egy hasonló példát lehetne felhozni az életből. De a jóakaratóúaknak elég ennyi. *Féld az Istent és tartsd meg parancsolatait, mert ez az egész ember*, mondja a Szentírás, s ez a föltétele annak, hogy részünk legyen az isteni Kisdéd áldásában s ama lelki békében, melyről a karácsonyi angyalok énekeltek.

II. A másik tiszttség, melyre a Krisztus-szó figyelmeztet, a főpapi.

Mi mindnyájan bűnös nemzedék vagyunk. Senki közülünk megfontoltan, nyugodt lélekkel nem mondhatja, hogy én kész vagyok egymagam vállalni a felelősséget tetteimért, magamra hagyatva megjelenni Isten ítélőszéke előtt és számot adni Annak, aki végtelenül szent, mindent tud, ki az Írás szerint angyalaiban is talál fogatkozást s aki vizsgálat alá von bennünk nemcsak minden bűnös tettet, de minden haszontalan szót és rejtett szándékot. Ezért van szükségünk egy *közbenjáróra*, aki Isten sujtó keze és közénk áll, aki Isten büntető igazságosságával szemben oltalmába vesz, aki Isten szívét irántunk irgalomra hangolja.

Ilyen közbenjárót és papot sokat választott ki az emberiség, de egy se találtatott közülük méltónak, hogy valódi kiengesztelést létesítsen; sokat jelölt meg Isten is, de ezek se tudtak helytállni a bűnösökért, mert maguk is szegény bűnösök voltak. Amikor az Isten Fia emberré lett s a betlehemi barlangban a világra jött, akkor kapott az emberiség olyan papot és közbenjárót, amilyenre szüksége volt, ő egészen szent és ártatlan volt, elkülönített a bűnösöktől, Isten előtt végtelenül kedves. Az igazi főpapak

személyes tapasztalatból kell ismernie az emberi nyomorúságot, hogy részvéte készítse a közbenjárásra. Ezért az Isten Fia egészen szegény lett, megízlelt minden keserűséget, a halálos aggodalom önnön vérében fürösztötte meg, úgy-hogy a legelhagyottabb ember sem mondhatja: Neki — Jézusnak — jobb dolga volt, mint nekem. A főpap szent ruhában lép Isten színe elé. A Megváltó főpapi ruhája az emberi természet, melyet magára vett. Mint hófehér miseruha ragyogott rajta a Tábor hegyén szent embersége, utóbb vörös miseruhává tette a számtalan vérző seb és ki-ontott vér. A pap áldozatot mutat be Istennek. Melkizedek kenyeret és bort áldozott, Ábel bárányt, Ábrahám fia helyett kost, az ószövetségi főpap az engesztelés napján tulkot és bünbakot. Miféle áldozatra készül az isteni Üdvö-zítő? Szent Pál szerint a világba bejövén, így szól Atyjá-hoz: *Áldozatot és ajándékot nem akartál, de testet alkottál nekem; égő és bünáldozatok nem tetszettek neked. Akkor mondtam: Ime, eljövök, hogy megcselekedjem, Isten, a te akaratodat.* Jézus tiszta teste volt a bárány, melyet áldo-zatul akart hozni, a kenyér, melyet megtörni akart, az Ő szent vére a bor, melyet kiönteni akart a bűnök bocsá-natára.

Az isteni Kisdedben tehát, amint őt a jászolban szem-léljük, a mi főpapunkat kell látnunk, kit a Szentlélek kent föl s az Atya küldött számunkra. A betlehemi hideg bar-langban könnyeket ont, később szent véré-t, itt a jászol gyalulatlan fája töri gyenge testét, később a kereszt fája, itt szűrő szalma, később tövisek és szögek. Így vezekelt szeretetből a mi bűneinkért s engesztelte Isten büntető igazságosságát. Közeledjünk hozzá hálával és bizalommal és alkalmazzuk magunkra érdemeit. Ezt tesszük, valahány-szor buzgó szívvel vagyunk jelen a szentmiseáldozaton és töredelmesen járulunk a bűnbánat szentségéhez. Ez alka-lommal egyesítsük Jézus áldozatával a mienket is, oly-módon, hogy Isten színe előtt előre kifejezzük alázatos megnyugvásunkat mindama keresztekben, nehézségekben és fájdalmaiban, melyeket az isteni Gondviselés reánk küldeni jónak talál, sőt törekedjünk mi magunk is önkén-tesen valami kis áldozatot magunkra vállalni. Ilyen érzület jele bűnbánatunk és istenszeretetünk komolyságának. A

bűnbánat ilyenén cselekményei teszik teljessé és fogantatossá számunkra Krisztus áldozatát. Krisztus keresztye nem használ neked a tied nélkül, mondja egy lelkitanító. Krisztus világosságát és örömeit az áldozatos lelkek ízlelik meg. Dosztojevszkij, a világhírű orosz regényíró beszéli önmagáról, hogy éppen karácsonykor szabadult ki a börtönből, hova egy összeesküvésben való részvétele miatt csukták. Karácsony estéjén fájo szívvel járt-kelt a város utcáin, elhagyatva, örömtelen. A város szélén egyszerre egy fenyőgallyakkal feldíszített kép előtt találta magát, mely Szűz Máriát ábrázolta, karján a kis Jézussal. Hosszu ideig állott és merengett a kép előtt, visszagondolt boldog gyermekéveire s karácsonyi énekeket kezdett dúdolni. A szent emlékek hatása alatt aztán egyszer csak zsebébe nyúlt, kivette a pálinkás üveget, melynek tartalma a multban nem egyszer a bűn útjára vitte, a pálinkát odalocsolta a kép elé a hóba, az üveget pedig egy kővön darabokra törte. Akkor egyszerre úgy érezte, mintha megkönnyebbült volna és béke költözött a szívébe, hogy új életet kezdjen. Nincs-e benned is valami rendetlen szenvedély, mely eddig gátolta Istenhez való közeledésedet? Egyiket az alkohol, másikat más bódító indulat tart lekötve, sodor végromlásba. A szent ünnepen lágyuljon meg szíved, fogadd el a kis Jézus mentőkezét, szakíts a bűnnel s kezdj új életet Isten kegyelmében és szeretetében.

III. A harmadik tisztség, melyet az Üdvözítő megmentésünkre vállalt, *a prófétai volt*. Jézus Isten prófétája számunkra olyan értelemben, hogy közölte velünk a menyndei Atya rendelkezéseit, jövendöléseket mondott, megszervezte a legcélszerűbben Egyházát és abban az istentisztelet módját, égő buzgósággal ostromozta a törvény megszegését s a bűnöket, végül feltűnő csodákkal igazolta égi küldetését.

Isten többféle módon tanította kezdet óta az embereket s mutatta meg nekik az üdvözülés útját. Választottait, a pátriárkák s a próféták által vagy első felvilágosítással közölte velük szándékait. De kevesen hallgattak Isten küldötteire. Egyszer aztán személyesen is szólt az emberekhez, mikor a Sinai-hegyen isteni hatalmát és erejét jelző félelmes csodák közt hirdette ki a tizparancsolatot. Akkor

megrémlve mondták Mózesnek: Ne szóljon hozzánk az Úr közvetlenül, mert meghalunk, szóljon inkább teáltalad. Ám Mózes tekintélyét is hamar elvetették. Ekkor az idők teljében olyan tanító jelent meg köztünk, akinek isteni tekintélye van, de isteni szent fölségét kedves emberi külső alá rejtette el, hogy rettegés nélkül közeledhessünk hozzá. *Jézus a világ világossága, aki megvilágosít minden e világra jövő embert. Ő az út, igazság és élet. „Őt hallgassátok”* — jelentette ki felőle ismételtén a Mennyei Atya. Mire tanít bennünket? Amire a világ összes tudósai képtelenek: hogyan szerezhetjük meg a lélek békéjét s lehetünk örökre boldogok; hogyan találjuk meg az élet labirintusából a kivezető utat a mi igazi és örök hazánkba, hogyan juthatunk el a végtelen Jóhoz, Istenhez, ki a mi Teremtőnk és végcélunk. Tanított szóval és szemléltető példával. Mindjárt világba lépésekor megkezdte tanítói működését. Föl-emeli kis kezét, szegény pólyájára mutat s a rideg környezetre, melyből hiányzik minden kényelem, int, légy igénytelen, ne sóvárogj oly mohón földi kincsek után, melyeket a halál hamar kiűt a kezedből, *boldogok a lelki szegények, övék a mennyeknek országa*. Jászolban, szegényes istállóban fekszik az, ki a világmindenséget kormányozza, arra int, *légy alázatos*, a kevélység romlásba visz. Szűz Máriára, Szent Józsefre mutat, e két tisztalelkű szeráfra, kik a jászol mellett térdelnek s azt mondja: *Boldogok a tisztaszívűek*, légy te is az, akkor közel állsz szívemhez. S ha baj és szenvedés gyötör, *ne légy türelmetlen*, a barlang fagyos légkörében nekem is könnyek peregtek le arcomon, a tanítvány ne akarjon különbséget lenni Mesterénél. Így tanít bennünket a kisded Jézus önnön példájával. A nagy kínai birodalom régi császárai — így mondják — évenként egyszer kimentek a szántóföldre és aranyekével egy barázdát szántottak azon. Ezzel tiszteltetnének a földet, a szántóvető foglalkozását. Senki ne tartsa lealázónak azt, amit a legfőbb úr, a császár is végzett. Isten örök trónjának birtokosa is alászállott a földre, személyesen tűrt szegénységet, megaláztatást és fájdalmakat, hogy senki se tartsa ezt önmagához méltatlan dolognak, sőt becsülje, erős lélekkel hordozza, így érdemli ki Isten tetszését s az örök üdvösséget. *Ha vele szenved-*

dünk, vele fogunk megdicsőülni — mondja Szent Pál apostol.

Ez legyen tehát karácsonyi jó elhatározásunk: Élő hittel és hálás szívvel akarunk tekinteni a betlehemi Kisdedre, Krisztusra, a mi szívünk királyára, kinek mindvégig engedelmes alattvalói akarunk lenni; Krisztusra, a mi főpapunkra, kinek érdemeit magunkra akarjuk alkalmazni; Krisztusra, a mi prófétánk és tanítónkra, kinek fogékony tanítványai akarunk maradni. És nem felejtjük, hogy Krisztus király, pap és tanító volt nemcsak a jászolban, nemcsak pár évig a földön, Ő most is az az idők végezetéig az Ő Egyházában, melyben parancsolataival kormányoz, melynek oltárain magát feláldozza s melynek szószékeiről hirdeti üdvöt szerző tanítását. *Jézus Krisztus tegnap és ma, Ő ugyanaz marad mindörökké.*

Kiskarácsony ünnepe

Az idő

Az ószövetségi szertartást, melynek az isteni Üdvözítő születése után a nyolcadik napon magát alávetette, Szent Pál apostol a keresztség előképének nevezi. Amint mi a keresztségben megtisztulunk az eredeti bűntől, Krisztus Egyházának tagjai leszünk s nevet kapunk, úgy az ószövetségi nép gyermekei a körülmetélés szertartása által lettek az ószövetségi egyház tagjaivá, vállalták Isten törvényének teljesítését, nyertek jogot az áldáshoz és ígérekhez, melyeket az Úr választott népének tett, kapták nevüket. Az isteni Kisded is ilyenmódon akart lenni Ábrahám ivadéka, akiben megáldatnak a föld minden nemzetségei, itt vette fel a Jézus nevet, mely szent név megjelöli lényét is, hivatását is. Jézus ugyanis annyit jelent, mint Isten az üdvösség, Üdvözítő. Hogy mennyire kívánja üdvöznünk az Úr, mutatja az a körülmény, hogy már mint kisded ekkor szent vérének cseppjeit ontotta engesztelésül bűneinkért. Mintha azt mondta volna: *Vérkeresztséggel kell megkereszteltetnem a Golgotán, s mint űz a vágy és szeretetemet heve, míg az beteljesedik rajtam.*

Ha a mi Urunk ennyire komolyan veszi már pár napos kisded korában lelkünk üdvének munkálását, nekünk sem szabad abban hanyagoknak lennünk. A mai nappal új esztendőt kezdünk s nem tudjuk, hogy akik ma együtt esedezünk e szent helyen Isten kegyelméért, együtt leszünk-e mindnyájan, mire az év befejeződik. Mint harangszó csendül ma is fülünkbe az Apostol intése az egyházi év kezdetéről: *Testvérek, itt az óra, hogy az álomból felkeljünk*, mert a mai nappal újra nagy lépést teszünk az örökkévalóság irányában. *Használjuk fel az időt, míg az*

Isten irgalmából rendelkezésünkre áll. Értsük meg mai elmélkedésünkben az idő nagy értékét.

Egy régi latin közmondás szerint: Omne rarum carum, ami ritka, az drága. Az arany ritka fém, azért értékes. Ha annyi aranyat találnának a bányászok, mint vasat, akkor a vas valószínűleg drágább lenne, mint az arany, mert többre használható. A gyémánt és briliáns drága, mert ritka, ha az utcán heverne rakásra halmozva, mint a gránitkockák vagy törmelékkövek, fel sem emelnénk. Az idő is szűkösen mért adománya Istennek. Ezért halljuk gyakran a panaszt komolyan foglalkozó egyének részéről: Kevés az időm, csak több időm volna! Még azok is, akik szórakozások közt kótyavetyélik el napjaikat, felsóhajtanak néha: Jaj, de hamar eltelt az idő! Nekem még elég időm van, gondolja magabízón némely ember, számítok még vagy 20—40 esztendőre. Am nagy kérdés, nincs-e hiba számításodban? Megérsz-e tényleg ennyi időt? Föltétlen bizonyossággal még a holnapi napra sem számíthatsz. Jézus mondja: *Vigyázzatok, nem tudjátok sem a napot, sem az órát.* Voltaképen mindig csak egy nap, helyesebben a jelen perc a miénk. A mult már kicsúszott kezünkől s majd csak Isten ítélőszéke előtt tér vissza, a jövő még nem a miénk, az idő ritka, szűkösen nyújtott adománya Istennek. A német birodalmi gyűlés termébe lépett be 1919 november 21-én Gröber miniszter. Egyik képviselő beszédében a kormány mulasztásait tette szóvá. Múlik az idő, mondotta, s nincs már idő a cselekvésre. A miniszter ülőhelye felé lépegetett s közbeszólt: Dehogy nincs időnk, sok mindenre van még időnk. Ezzel leült, hirtelen halálsápadt lett és összeesett. Halva vitték ki az ülésteremből. Elszámította magát. A földi életidő elszállott fölötte, amikor azt hitte, hogy még kezében van. Hányan jártak már így!

De tegyük fel, hogy vár reánk még hosszú életidő, 20, 40, 60 év. Milyen gyorsan leperegnek az évek! Mikor Jákobtól megkérdezte az egyiptomi fáraó, hogy hány esztendő, ez így felelt: *Zarándokságom napjai 130 esztendő, kevesek és mostohák, nem érték el atyáim napjait.* 130 év, s amikor visszanéz rá, azt mondja: Kevés, csekélység az egész, hamar elmúlt. Mintha egyszer haladtam volna át a réten, mondta egy öreg földművesasszony, mikor a halá-

los ágyról visszatekintett lefolyt életére. Ez a Szentírás felfogása is az emberi életről. Mint a tovasurranó árnyék, olyanok a földi élet napjai; mint a pára és ködfoszlány, mely egyideig látható, aztán egy szellő eloszlatja; mint a mezei virág, mely kisodeig nyílik, aztán elhervad; mint az ismeretlen tájak felé szárnyaló madár, vagy kilőtt nyilvessző, mint a hullámokon tovasikló hajó, melynek nyomai kisodeig még észlelhetők, aztán elsímulnak — ezek a Szentírás hasonlatai az emberi életről.

S mégis, ez az elröppenő életidő *végtelenül fontos*. Miért becsüljük a bankjegyeket s a pénzt? Hiszen nem lehet megenni vagy ruházkodni vele! De be lehet cserélni sok mindenféle jóért. Az életidőt is okosan felhasználva be lehet cserélni, fel lehet váltani értékes és maradandó javakra. *Értékesítsétek az időt, váltsátok be* — int Szent Pál apostol. Aki jól használja fel ifjú éveit, megszerzi azokat a készségeket és ügyességeket, melyek földi élet-hivatása jó betöltésére képesítik, derék iparos, tanító, orvos stb. lehet, áldására lehet sokaknak. Ellenkező esetben pedig mindig elégedetlen lesz, nyűg mások nyakán, parazitája a társadalomnak. S amint földi, úgy *örök boldogságunknak is feltétele a jól felhasznált életidő*. Isten egyiknek öt, másiknak két vagy egy talentumot ad, mint a Szentírás mondja, ami annyit tesz, hogy az embereknek különböző kegyelmek, tehetségek és élettartam jut osztály-részlül, de valamennyire kötelező a rendelkezés, hogy azzal Úruk érdekeit tartván szem előtt, kereskedjenek, Isten dicsőségére s a lélek üdvére végzett jócselekedetekre használják. Aki elássa s heverni hagyja a reá bízott talentumot, az mint hűtlen sáfár bűnhődik. *Fiam, használd az időt* — int a Szentlélek a Szentírásban. (Eccl. 4, 23.) S ismét: *Ne élj vissza a jó nappal s ennek az ajándékul nyert jónak egy része se múljon el tőled (felhasználatlanul)*. (14, 14.) Talán feltűnt már egyeseknek, hogy a miséző pap szent-áldozás után milyen gonddal kutatja, keresi, gyűjtőgeti össze a szent ostyá legkisebb részecskéit. Vizsgáló szemmel nézegeti az ostyatányért, ismételve végigsimítja a korporálét s ujjával a kehelybe juttatja a legparányibb törmeléket. Miért ez a gondosság? Mert az isteni mindenhatóság ereje által Krisztus szent teste a szent ostyá

minden részecskéjében jelen van. Mármost Szent Bernardinus szerint: egy arasznyi idő éppoly nagyértékű, mint maga az Isten. Ha valakinek, akit bűnei miatt a kárhozat fenyeget, még egy kevés idő jut osztályrészül, ezalatt Isten kegyelmével tökéletes bánatot indíthat, megigazulhat, Istennek, a mennyországnak, a boldog örökkévalóságnak birtokába juthat. Ez a kis idő annyit ért számára, mint Isten. Nem kell-e azért az időt a legnagyobb szorgossággal kihasználnunk? — Bizonyos értelemben az életidő még értékeesebb, mint az örökkévalóság. A legrövidebb idő alatt is most több érdemet szerezhetünk, mint az egész örökkévalóságon át. A legszentebb Szűzanya és Szent József immár több, mint 1800 év óta élvezik a mennyország örömeit s ez idő alatt Istenhez olyan forró szeretettel ragaszkodtak s iránta olyan odaadást tanúsítottak, mint ezen a földön soha senki. S milyen érdemeket szereztek a szeretetükkel? Semmiféle érdemet. A tisztítóhelyen is állandó istenszeretet izzik a szenvedő lelkekben, odaadással, panasz nélkül viselnek el gyötrelmeket, minőket itt a földön egyetlen bűnbánó vagy vértanú nem viselt el. Milyen érdemet szereznek ezzel a hősi érzülettel? Semilyent. A földi életidő leteltével megszűnik az érdemszerzés lehetősége. Egy rövid órában a földön több érdemet szerezhetünk, mint az egész végtelen örökkévalóságon keresztül. Szabad-e tehát a drága időt kihasználatlanul elfecsérelnünk? — Atyám, mondja valaki a fiatalok közül, én még csak 20 esztendő vagyok, számítok még vagy 50 esztendőre, ha ifjú éveimben a világnak élek is, lesz még időm később elég, hogy a komoly és isteni dolgokkal foglalkozzam. Tegyük fel, hogy megvalósulnak ezek a hosszú életet ígérő remények, nagy oktalanság mégis bűnös, könnyelmű étellel elfecsérelni a pótolhatatlanul értékes életidőt. Gondoljunk csak valakire, aki dúslakodik földi javakban s évenként nagy pénzösszegeket tesz zsebre. Mondja kérem őszintén, szólok hozzá, mennyi a jövedelme évenként? 20,000 pengő, hangzik a válasz. Ez tényleg túl nagy összeg, mondom, egészen jól meg lehet élni 5000 pengőből is. Dobja a többit a Dunába! Már ezt a bolondot nem teszem, a pénz érték, azt meg szokás becsülni. S ha egy úriasszonytól kérdezném: Mennyi ékszere, gyöngye, arany-

órája van? Ennyi és ennyi. És ruhája ünnepnapra? Telve vannak összes szekrényeim. De kérem, minek ennyi holmi? A fele is elég lesz, hogy tisztességgel jelenhessék meg az emberek között. Tessék a többi elajándékozni! Ohó, hangzik a felelet, értékes dolgokat nem szoktunk eldobálni, hanem gondosan őrizzük a bezárt szekrényekben. Igaz, igaz, dehát az idő nem nagyobb érték-e mindezeknél? Hogyan lehet elfecsérelni haszontalan fecsegésekkel, bűnös szórakozásokkal és semmittevéssel? Nem a legnagyobb esztelenség-e ez?

Vegyünk még egy hasonlatot, mely megvilágítja a jól felhasznált idő értékét. A Dunának egyes részein, — így írták a lapok — a folyam medréből aranyport lehet kimosni. Tegyük fel, hogy ilyen helyen kimegy valaki a Dunaparra, hogy szekerén homokot szállítson valami építkezéshez. Amint a medert ássa s a homokot a szekérre emeli, egyszer csak aranytörmelékek akadnak eléje. Nézi, vizsgálgatja a sárga ércszemeket; ez arany, dörmögi, aztán egyszer csak megvetőleg dobja el azokat: Eh, mondja, én homokért jöttem ide, nem kell ez nekem. De atyafi, mondják neki, az az arany többet érő ám, mint ha egy hónapig rakja szekerére a homokot. Azzal én nem törődöm, hangzik a válasz. Azt mondod, ilyen agyalágyult ember nincsen. Nincs-e? Ime, itt hőmpölyög előttünk az idő folyama. Elénk sodródik benne az egyházi év folyamán sok-sok alkalom az érdemszerzésre, jócselekedetek végzésére, jönnek egymásután a szent ünnepek az istentisztelet végzésével, Krisztus égi tanításának fejtegetésével, a szent titkok kiosztásával, búcsúk, lelkigyakorlatok, eucharisztikus szentév — mind tiszta arany az örök élet szempontjából. S hogyan viselkednek némelyek ez alkalmakkal szemben? Fitymálják, mellőzik, semmibe sem veszik ezeket. Csak jó üzletet csináljak, mondja az egyik, csak nyereséggel adjak túl a portékámon s gyarapodjék a vagyonom, mással nem törődöm. Barátom, homokot raksz a szekeredre. Csak mulatságokban és élvezetekben legyen részem, egyébbel nem törődöm. Te is arany helyett homokot gyűjtesz. Sőt ha bűnökkel is megterheled e közben lelkedet, akkor azt a Krisztus által említett malomkövet hurkolod a nyakadba, amely lehúzza a kárhozat mélységeibe.

Későn mondjátok majd az öszövétségi Szentírás szavaival: *Eltévedtünk az igazság útjáról... az értelem napja nem támadt fel nekünk. Elmúlt mindez, mint az árnyék.*

Jól értették az idő megbecsülhetetlen értékét azok, akikben a Szentlélek kegyelme akadálytalanul világoskodott. Avellinus szent András övében homokórát hordott; nem azért, hogy tudja, hány óra van, hanem hogy észrevegye, ha egy óra elmúlt s rigorózus komolysággal sarkalja magát az idő jó felhasználására. Egyszer szemrehányást tett fiataloknak, kiket kártyajátéknál lepett meg. Csak időtöltésből játszunk, felelték ezek. A Szent fájdalmasan sóhajtott: Ezeknek annyi az idejük, hogy nem tudnak vele mit kezdeni, én pedig alig találok időt kötelmeim teljesítésére. Chantal szent Johanna munkáinál és társalgás közben folyton Istenhez emelte lelkét és röpimákat mondott. Egyesek intették, hogy ne erőltesse annyira elméjét, ez aláássa egészségét. Ha az időnek csak egy percét is elvesztegetném, felelte a Szent, lopással kellene magam vádolni Isten színe előtt, mert életem minden percével Istennek és lelkem üdvének tartozom. — Még a pogány Titus császárról is följegyezték, hogy esténként számot szokott vetni önmagával, mi jót tett napközben? S ha olykor nem jutott eszébe jócselekedet, fájdalmasan sóhajtott fel: Barátaim, ezt a napot elvesztettem! — Ferenc József ősz uralkodónknak végső szava, mikor halálra-fáradtan este a betegágyára roskadt, ez volt komornyik-jához: Négy órakeresztelt fel! Ez volt a rendes kelő órája, melyhez vasakarattal ragaszkodott s mely után az íróasztalhoz ült, hogy kötelességeinek eleget tegyen.

Keserű érzés, mikor valaki tudatára jön annak, hogy életideje lejárt, nem tett semmi valamire való jót, hiába-valóságra vagy rosszra fecsérte el idejét. Pár évtized előtt egyik angol városban kivégeztek egy Lucian Hall nevű gonosztevőt. Halála előtt felajánlották neki, hogy kérjen valami kegyet, hacsak lehet, teljesítik. Akkor azt kérte, adjanak neki még egy negyedórát, mert sehogysem tudott ezideig belenyugodni abba a gondolatba, hogy életének vége van. S ha a negyedórából már csak 5 perc lesz hátra, figyelmeztessék erre, hogy lelkét különös buzgósággal ajánlhassa Istennek. Kérését teljesítették. Egyszerre

rászóltak: A negyedórának vége, készülj! Jaj nekem, fohászkodott a szerencsétlen, hát nem megmondtam, hogy 5 perccel előbb figyelmeztessenek? A bíró részvétellel mondom: Jó, tehát mostantól kezdve még 5 perc. S most minden perc elteltét hangosan adták tudtára, s az elítélt mindig nyugtalanabb lett és kétségbeesetten rimánkodott, de hiába, a törvény értelmében végre kellett rajta hajtani az ítéletet. Milyen fájdalmas látni, mikor valaki összes erőinek megfeszítésével kénytelen könyörögni egy negyedóraért, 5 percért. Micsoda egy negyedóra annak, aki még a teli forrásból meríthet, tekintetbe se veszi! De milyen drága annak, aki az életidő patakjából az utolsó, kiapadó cseppeket szűrőszőli szomjas ajakkal! Csak 5 percet még! Mennyi vágyakozás, keserűség e fohászban, mennyi kétségbeesett iparkodás jóvátenni azt, amit elmulasztottunk! . . . Nekünk még rendelkezésünkre áll az idő, sok negyedóra, sok 5 perc. Használjuk fel lelkiismeretesen! A kárhozát mélységeiből állandóan felszáll az örök halálra ítélték ajakáról a sóhaj: Ah, ha volna még számomra 5 perc, mindent jóvá tudnék tenni! Felindítanám a tökéletes bánatot s kiszabadulnék a rémület eme helyéről. Csak 5 perc abból a sok-sok millióból, melyet könnyelműségemben elfecséreltem a földön! Ám a Jelenések könyve szerint ezek felé a kérlelhetetlen felelet hangzik: *Idő nem lesz többé.* A ti számotokra idő nincsen többé.

Egyes idők vagy időszakok különösen alkalmasak arra, hogy megvessük azokban földi és örök boldogulásunk alapját. Amint vannak kegyhelyek, melyeken közelebb érezzük magunkat az éghez, úgy vannak kegyelmi idők is, amikor hatásosabban szól lelkünkhöz az Úr. Vannak elhatározó, döntő órák az életben, melyek miként való felhasználásától függ egész további életünk iránya. Milyen döntő nap volt Ádámra az, melyen megismerte Isten tilalmát, és Évára, mikor a gonosz kísértő szava hangzott fülébe! Ha úgy a jövőbe látott volna s szemlélte volna a tengernyi anyagi és erkölcsi nyomort, mely tettének folyamányaként gyermekeire áradt, de másként cselekedett volna! Milyen jelentős óra volt Kainra nézve, mikor az Úr komoly intelmét hallotta: Győzd le a rossz indulatot! Menynyire más, szebb, boldogabb lett volna élete, ha meg-

fogadja az intést! Döntő óra volt Mózesre, mikor a sivatagban megpillantotta az égő csipkebokrot s megismerte, milyen küldetést és hivatást szánt neki Isten. Jaj, de nehezebbre esett azt elfogadni. De meggyőzte a természet háborgó érzéseit és örök dicsőséget szerzett ezzel. Vagy gondoljunk Noé kortársaira, mikor a pátriárka aggódva szólt nekik a közelgő vízözönről s azok vállukat vonták vagy gúnyolódtak az öreg beszédén. Mennyire megbánták ezt később, mikor rájuk szakadt a veszedelem. Késő volt. Döntő pillanat volt az egyiptomi József-re, vagy Zsuzsannára, körül Dániel próféta könyvében olvasunk, mikor Istenre gondolva ellenálltak a szemérmetlen kísértésnek. Ezzel alapozták meg üdvösségüket. Döntő pillanat volt Júdásra, mikor feléje hangzott a szelíd szemrehányás: Júdás, hát csókkal árulod el az Emberfiát? Megkeményítette szívét, aztán kétségbeesett és elveszett. Péterre, az elesett, a hittagadó, a kárhozat útjára lépett Péterre az volt a döntő pillanat, mikor a szenvedő Krisztus reá tekintett a főpap udvarában. Szerencsés, hogy rögtön felfogta e pillanat jelentőségét, magába szállott, szakított a bűnalkalommal és megtért. Így az övé lett a mennyországban az Úr Jézusé mellett egyik legdicsőbb trónus.

Egyszer régen egy szent anyának volt egy rossz fia. Az anyát Monikának hívták, a fiút Ágostonnak. Az anya sokat imádkozott és sírt fia megtéréseért. Ágostont pedig folyton bántotta beszennyezett lelkiismerete. Már férfi-korban volt, mikor eljárt a híres püspöknek, Ambrusnak szentbeszédeire. Milyen szépen beszél, mondotta magában s milyen igazat mond. De a szakítás a bűnös viszony-nal nehezen ment. Egyszer feldúlt lélekkel járkált kert-jében, mikor egy édes gyermeki szó csengett fülébe: Tolle, lege, vedd és olvasd! Ez neked szól, mondotta egy hang belsejében. Fölment szobájába, találomra felütötte az ott heverő Szentírást s tekintete e szavakra esett: *Itt az óra, hogy felkeljünk az álomból. Vessük el a sötétség cselekedeteit s öltjük magunkra a világosság fegyvereit. Mint nappal, járjunk tisztességben, nem tobzódásokban . . . és kicsapongásokban, hanem öltjük magunkra az Úr Jézus Krisztust!* Ez volt Ágostonra nézve a kegyelem nagy órája.

Nem szegült ellene, megtért, nagy szent és egyháztanító lett.

Mikor Szent Domonkos Párisban az első zárdát alapította, élt a sok egyetemi hallgató közt egy Guericc nevű jómódú ifjú. Egyik csendes, nyári estén szobájában az ablak mellett tanulgatott, mikor az utcáról egy népdal behízelgő melódiája kötötte le figyelmét. Le temps s'en vait — hangzott a dal, Et rien n'ai fait; Le temps s'en vient — et ne fais rien. Magyarul: Múlik az idő — s még semmit sem tettem, eljár az idő — s üres a lelkem. Önkénytelenül dúdolni kezdte a dallamot, aztán elmerengett a szövegen, s úgy találta, hogy ez az Uristen intése hozzá. A kegyelem működött lelkében s egy álmatlan éjszaka tépelődése után reggel sietett a domonkosok rendházába, hol felvételt nyert és szentéletű szerzetes, később nagy hitszónok lett.

Igy a mi életünkben is vannak fontos idők, döntő pillanatok, nagy napok, melyek miként való felhasználásától esetleg egész jövőnk sorsunk függ. Ezeket az időket akkor, mikor bennük vagyunk, a jelenben nem ismerjük fel olyan fontosaknak, rendszerint csak később eszmélünk rá: Ó, ha akkor másképp tettem volna! Vagy: Hála Isten, hogy akkor így határoztam! Használjunk fel azért minden időt és napot lelkiismeretesen, melyet Isten irgalma rendelkezésünkre állít. Így vetjük meg alapját földi és örök boldogságunknak.

Mit tegyünk tehát, hogy az életidő örökértékű legyen számunkra? Szent Pál apostol a mai szent leckében tömören így jelöli meg teendőnket: *Tagadjuk meg az istentelenséget s a világi vágyakat s éljünk józanul, igazán és jámborul e világon, várva a boldog reménységet s a nagy Isten és Üdvözítőnk dicsőségének eljövetelét.* Kettőre figyelmeztet a szent Apostol — a Zsoltáros eme szava szerint: *Távozzál a gonosztól, és cselekedjél jót! Tagadjuk meg az istentelenséget, vasakarattal tartunk távol magunktól mindent, ami Istentől, a végtelen Jótól eltávolít, ami kíváná reánk haragját és büntetését. Az istentelenség Szent Bernát szerint jelentkezik vagy mint hitetlenség, mely nem akar tudni Istenről, vagy mint engedetlenség Istennel s az ő parancsaival szemben. Ilyen istentelen érzületre pedig a világias vágyak: a szemek kívánsága (kapzsiság),*

a test kívánsága (érzéakiség) s az élet kevélysége vezetnek. Eme vágyak ellen állandóan hadakoznunk kell. Így őrizzük meg lelkünket a kegyelem állapotában s maradunk tiszták a halálos bűntől. A jó, melyet a halálos bűn állapotában teszünk, üdvösségünkre lehet ugyan oly értelemben, hogy Isten arra való tekintettel megadja a megtérés kegyelmét, de az örök életre elveszett. Csak amit mint Isten gyermeke cselekszünk, arra tekint tetszéssel az Úr s ad érte jutalmat Krisztus dicsőséges országában. Minden nap, minden óra, melyet valaki a halálos bűn állapotában tölt, eltekintve az örök kárhozat veszélyétől, elveszett, örökre eltékozolt idő számára. Milyen esztelen lenne az, aki a birtokában levő aranypénzt az ablakon dobálná ki! Így jár el az arannyal végtelenül értékesebb és pótolhatatlan életidővel az, aki restségből, könnyelműségből, napokon, hónapokon, talán éveken át halálos bűnben él.

Távozzunk a gonosztól és *cselekedjük a jót!* Élünk józanul, igazságosan, jámborul, Istennek, a mi Teremtőnknek és legfőbb Urunknak parancsolatai szerint. Végezzük hivatásbeli dolgainkat lelkiismeretesen Isten színe előtt, jó szándékkal. A mindennapi élet kisszerű munkái, gondjai, keresztjei rögtön aranyból és drágaköveknél értékesebbek lesznek, ha azokat Isten iránt való szeretetből, Isten tetszését keresve végezzük, ha keresztünket Jézus szenvedésével egyesítve hordozzuk. A jó szándék a varázsvessző, mellyel bármit megérintve, Isten gyermekének legegyszerűbb cselekedetei is örökértékűek lesznek. Sőt a tudat, hogy Isten kegyelmében és szent tetszését keresve élünk, fáradunk, már itt a földön is nagy vigaszt és örömet hoz szívünkbe. — Egy súlyos megpróbáltatásokon átment anyának, kinek sok baja volt gyermekeivel, egyszer le kellett magát fényképeztetnie. Komolyan, szomorúan ült a fényképezőgép elé. Barátságos arcot kérek — mondta neki a fényképész. Az anya mosolyogni próbált, de nem akart sikerülni. A fényképész odaszólt: Ne gondoljon a házigondokra. Inkább arra, milyen szép a keresztény anya élethivatása, milyen gazdag érdemekben Isten színe előtt nevelő munkája révén. Egy kis csattanás, a felvétel kész volt. Mikor a kész képet a fotográfus megmutatta az anyának, ez bámulva szólott: Hiszen én ezen a képen tíz évvel fiatalabb vagyok. — Nem,

mondta a fényképész, maga itt csak olyan vidámnak és boldognak látszik, amilyen mindig lehetne s amilyennek kellene is mindig lennie, ha helyzetét hívó lélekkel, úgy amint mondtam, fogná fel. Az anya elgondolkozott e tanácson és megfogadta. Néhány hét múlva férje egy alkalommal így szólt hozzá csodálkozva: Te napról-napra fiatalabbnak látszol. Talán valami titkos kúrát végeztél, vagy valami csodaforrásból ittál? Az anya nem válaszolt, csak Istenhez fohászkodott, hogy őrizze meg lelke derűjét övéi boldogságára. — Egy példa Szent Pál apostol ama mondanása, hogy *a jámborság mindenre hasznos, ígérete lévén úgy a jelen élet, mint a jövő felől.*

Sevillában van egy magas torony, azon egy régi óra. Az óra mindig tíz perccel kevesebb időt jelzett. Miért? Itt végezték ki régebben a gonosztevőket, irgalmas kezek hátraigazították a mutatót, hogy a halálraítélteknek tíz perccel több idejük legyen a földi életből. — Ha életed óráján a mutató fennakadás nélkül halad előre, talán már ütött volna számodra is az utolsó óra, mint annyi embertársad részére, akiket már elnyelt a sír az elmúlt évben. Isten irgalmassága még visszaigazította a mutatót a te számodra. Rendelkezésedre állítja az új esztendő óráit. Használd fel lelkiismeretesen. Ne légy gyümölcstelen fa Isten kertjében. Ne ásd el a reád bízott talentumot! Ne hagyd kialudni mécsesedet, mint az esztelen szűzek! Isten hosszú türelmének is van határa. Légy nagylelkű és előre látó. *A világ elmúlik az ő dicsőségével, aki pedig az Úr akaratját cselekszi, megmarad mindörökké,* mondja a Szentírás.

Vízkereszt

A bölcsek

Aki a hajnalcsillag s az évszázadok előtt született, a mi Urunk és Üdvözítőnk, a mai napon kijelentette magát — e fohással fejezi ki a mai ünnep jelentőségét az Egyház a zsolozsmában. Ezért nevezik a régi görög nyelven Epi-fániának vagy Theofániának a mai ünnepet, Urunk kijelentése ünnepének, s 8 napon át folyton hangzanak az öröm és hála himnuszai az isteni jóság eme megnyilatkozásáért. A három napkeleti bölcс személyében t. i. az üdvösség történetében eddig mellőzött *pogányoknak* kínálta fel Isten az igazság és kegyelem kincseit, s személyükben meghívott bennünket is, pogány ősök ivadékait, mindnyájunkat, kik a sötétségben s a halál árnyékában ültünk reménytelenül — a maga országába s az örök üdvösségre. A mai napon kaptuk meg az igaz hit kegyelmét, melyhez az a megbízható ígéret fűződik, hogy megszerzi nekünk az örök életet. A mai napon ismertük meg és hódoltunk először a három bölcс személyében Jézus Krisztusnak, kit Isten év ezredes várakozás után a földre küldött nemcsak a választott nép javára, hanem, mint az ősz Simeon hirdette: *Világossággul a pogányok megvilágosítására*. Ez a kijelentés és meghívás az Úr Jézushoz megbecsülhetetlenül nagy kegyelem számunkra, mert csírája és záloga Isten boldogító színelátásának a mennyben. *Nem adatott ugyanis más név az ég alatt számunkra, melyben üdvözlőnlünk lehetne, mint Jézusnak szent neve*. Hitünk és Krisztus isteni személyéhez való ragaszkodásunk erősítésére csatlakozzunk lélekben a Betlehem felé zarándokló bölcsekhez, s miután a felolvasott evangéliumi részletben megismertük utazásuk le-

folysását, törekedjünk elmélkedve megismerni lelkületüket, nehézségeiket és örömeiket.

1. Társadalmi állásuk szerint a bölcsek valószínűleg a méd-perzsa, vagy chaldeai papok és tudósok kasztjához tartoztak, akik csillagászáttal, természettudományokkal és teológiával foglalkoztak, az uralkodók tanácsosai, gyermekeiknek nevelői s az államügyek intézői voltak. Többen közülük fejedelmi rangot nyertek s ez adott alapot a három király elnevezésre a középkorban. Szent Máté nem említi, hogy önálló uralkodók lettek volna. Hogy hárman voltak, először Origenes mondja a III. században, az Egyház sem a szentmisében, sem a zsolozsmában nem említi a számot, csak azt, hogy háromféle ajándékot ajánlottak fel. Neveiket későbbi kéziratok sorolják fel, s a középkori híres festményeken Menyhért mint Jáfet ivadékainak, az európaiaknak képviselője jelenik meg őszhajú, hosszúszakállú aggasztán gyanánt; Gáspár ifjan és vereses arccal, mint Szem utódainak képviselője, a tömjént ajánlja fel; Boldizsár pedig barna, sűrű szakállal, mint Kám ivadéka, mirhát ajánl fel. Érzületükre nézve komoly, becsületes, jószándékú emberek voltak. Ismerték az egy, igaz Istent, hódoltak neki, noha ismereteik reá vonatkozólag még homályosak voltak. Az Istentől az összüllőknek adott kinyilatkoztatás emlékei hozzájuk is eljutottak. Hallottak ama titokzatos nőről, kinek Fia összetöri a csábító kígyó fejét; hogy a zsidó nép ígéretet kapott az Úrtól egy hatalmas királyra vonatkozólag, aki uralkodója és Megváltója lesz az összes embereknek. Dániel próféta, aki a Krisztus eljövételének idejét mondta meg előre, összeköttetésben állott a khald tudósokkal. Talán hallottak Bálaám jóslatáról is, a csillagról, mely Jákob felett támad, s a jogarról, mely kiterjeszti hatalmát a gonosz szellem szolgátságában sínylődő népekre; a tiszta Szűzről, aki majd Istent szüli a világra.

Egyébként pedig minden jóindulatuk mellett is érezték a bölcsek lelkük mélyén az emberiségre nehezedő nyomort; érezték magukban s látták maguk körül annak a nehéz küzdelemnek nyomait, mely az ember alsóbb természete s lelki igényei között van, s hogy mily nagy az eltávolodás és ellentét Isten parancsolatai s az emberek mindennapi élete között, az eszmény s a valóság között. Hiszen pogány

költőtől ered az ismert mondás: Látom a jót s helyeslem azt, s mégis az alacsonyabbrendűt követem. Nem egyszer sóhajtottak azért fájo szívvel: Isten, figyelmezz segítségünkre, Uram, jöjj segélyünkrel Harmatozzatok, égi magasok!

Es egyszercsak megjelent nekik egy csillagszerű fénytűnemény, aminőt eddig még nem láttak. Az emberek csodálkozva nézegették, egyesek babonás jóslatokat mondtak, mások bátorságot mutatva tréfálkoztak. A bölcsek pedig gondolkozóba estek, és tépelődve kutatták a rendkívüli jelenség okát és célját. Az isteni kegyelem által felvilágosítva, mely a betlehemi Kisded szívéből áramlott s intett hívogatólag feléjük, megértették, hogy ez a régvárt égi királynak jele, a Jákobból feltámadó csillag, az Ó csillaga. Ez a gondolat belevésődött lelkükbe, s ők nem tértek föltte napirendre, hanem örömmel foglalkoztak vele, imádkoztak s mindig valószínűbbnek találták. Végül is elhatározták, hogy felkeresik az Üdvözítőt és hódolnak neki.

Amint a bölcseknek, úgy nekünk is Isten jószágos gondviselése kigyujt néha egy csillagot, akár olyan értelemben, hogy a hitetlen, bűnös életmódból hív valami módon a megterésre, akár hogy a közönséges keresztény élet lapályairól magasabb életszentségre hívogat. Mindenesetre az Üdvözítő Jézushoz akar közelebb hozni, akihez önmagunkra hagyatva nem találunk el soha. *Senki sem jöhet hozzám, hacsak az Atya, aki engem küldött, nem vonzza őt* — mondotta az isteni Mester. Ha ezt a kegyelmi hívást jóakarattal elfogadjuk, a gonoszlélek cselvetéseivel s önnön gyalró természetünkkel és külső gátló befolyásokkal megküzdünk, akkor eljutunk Jézushoz, aki lelkünk egyetlen igazi élete, öröme, örök üdvössége. S az irgalmas Jézus nem utasít el magától senkit, aki töredelemmel közeleg hozzá, bármily lezüllött és hányatott lett volna előélete. Így mondotta: *Minden, amit nekem ad az Atya, énhozzám jön, és aki hozzám jön, bizonyára nem dobom ki, nem taszítom el magamtól.* Így talált el Magdolna Jézus lábaihoz s ott könnyei révén birtokába jutott olyan békének, amelyet előbb nem ismert. Szerencsés, hogy követte a csillagot, mely lelkében kigyúlt s hitre és bűnbánatra vezette. Saulnak a damaszkuszi úton jelent meg az égi világosság, itt csendült feléje a feddő szó: *Saul,*

Saul, miért üldözesz engem? S a szilaj farizeus, aki eddig dúlt-fúlt Krisztus Egyháza ellen, nem rázta le haragosan az intést, hanem megtörve, megalázódva, teljes odaadással rebegte: *Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?* És Saulból, Krisztus nagy ellenségéből Pál lett, Krisztus legtevékenyebb apostola. Nem mindig működik a kegyelem ilyen csodaszzerűen, Isten végtelen bölcsességében és jóságában gyakran a lelkek sajátosságaihoz alkalmazkodva közelíti meg őket hívó szavával.

1666-ban egy dán protestáns tudós, Stenon Miklós tanulmányúton volt Olaszországban. Űrnapján éppen Livornóban volt, s az utcán haladva szembetalálkozott az úrnapi körmenettel. Körülnézett s megfelelő helyet keresett, hogy a menetet jól szemügyre vehesse. Láttá, amint elhaladnak előtte áhitattal arcukon, magukba mélyedve a résztvevők, gyermekek, felnőttek, öregek, nők és férfiak, a legtöbbször egész testtartása és arckifejezése élő hitet fejez ki a szeretet nagy titkában. Jön a papság, égő gyertyák, illatos tömjénfüst veszi körül az Oltáriszentséget, melyet a püspök imádva, lehajtott fővel visz a mennyezet alatt. A fejedelmi udvar és fényes kísérete zárja be hódolattal a menetet. S a protestáns ember lelkében kigyulladt a csillag, felvillant a gondolat, vajjon mindezek tévednek-e, vajjon az élő hit és tiszta öröm a szemekben csalóka képzelődésből eredhetne-e, s az egész menet az ördög gúnyolódása? Nem lehet az! Az erény, a mély lelki béke nem ered hazugságból, Jézusnak, aki mindenható, az Oltáriszentségben valóban jelen kell lennie. Olyan meghatottság és zavar fogta el, hogy rögtön letérdelt a Szentség előtt, gondolatokba merülve ment lakására, sokat imádkozott, tanulmányozta a katolikus hitet, megtért s mint hannoveri püspök halt meg.

Claudel Paul, aki sok éven át volt Franciaország nagykövete Amerikában, írja önmagáról. 1886 dec. 25-én elment istentiszteletre a párizsi Notre Dame-székesegyházba. Ezideig hitetlen volt, világnézetében Renan s az anyagelvű bölcsélet befolyásolta. Karácsony délutánján, mivel előbbrevaló dolga nem akadt, újra elment a templomba. Az énekar s a kispapok valamit énekeltek, mikor belépett s a szentély közelében megállott, egyik oszlophoz dőlve. Fi-gyelt az énekre, észrevette, hogy a Magnificatot éneklük.

S ekkor történt velem — mondja — az az elváltóság, mely azóta egész életem fölött úrrá lett. Egy pillanat alatt szívem elérzékenyült és én hívő lettem. Hittem olyan odaadással, egész lényem olyan fölemelésével, oly hatalmas meggyőződéssel, hogy azóta semmiféle könyv vagy észbeli okoskodás, egy hányatott életnek semmiféle esetei hitemet megingatni nem tudták. Ha megkísérlem elemezni azt, ami akkor bennem végbement, ilyenféle gondolatokat találok, melyek azonban akkor összefolytak egy villámlásban, egy fegyverben, melyet az isteni Gondviselés használt, hogy szegény, kétségbeesett gyermekéhez férközzön s azt magához vonzza: „Milyen boldogok azok, akik hisznek . . . És ha igazuk volna? Igazuk van! Isten létezik. Isten jelen van. Isten *valaki*, — személyes lény, mint te magad. Isten szeret engem. Isten hív engem.” Ekkor egyszerre olyan meghatottság fogott el, hogy könnyekbe törtem ki és felzokogtam. De meg is döb-bentem, hiszen bölcséleti felfogásom még élt bennem. Isten nem vitatkozott velem, kicsinylőleg mellőzte . . . Claudel ezután vallásos katolikusként élt. Később egyszer így nyilatkozott: A katolikus hit igazságáról jobban meg vagyok győződve, mint a napról, mely fölöttem fénylik.

Ügyeljünk a kegyelem ösztönzéseire, kövessük nagylelkűen. *Ime, az ajtó előtt állok és zörgetek* — mondja az Úr. Legalább egyszer az életben valamely formában mindenkinek feltűnik a bellehemi csillag, mindenki tudatára jön annak, hogy Jézus felé kell tájékozódnia. Isten ugyanis, mint a Szentírás mondja: *akarja, hogy minden ember üdvö-züljön s az igazság ismeretére jusson*, az igazság pedig s az üdvösség: Jézus. Aki elvész, azért vész el, mert tudatosán elfordult a csillagtól. Szerencsés, aki elmondhatja a nagy angol konvertitával, Neumann bíborossal: „Nem küzdöttem a világoosság ellen.”

2. Térjünk most vissza újra a napkeleti bölcsékhez s figyeljük meg, hogy ébredező hitűknek milyen nehéz próbákon kellett átesnie.

Az első az volt, hogy a csillag, mely egyideig világitott, eltűnt. Isten magukra hagyta őket. A kegyelem nem támogat olyanmódon, hogy gyámoltalanná tenne s jár-szalagon vezetne. Isten azt akarja, hogy az ember használja természetes eszt s mutasson komoly jóakaratot. Aki meg-

teszi, amit erős akarattal megtehet, azt Isten majd tovább segíti. A napkeleti bölcsek annyit tudtak a hagyományokból, hogy az új királynak, kire a rendkívüli csillag utalt, Zsidóországban kellett megjelennie, közelebbi részletek, bármily kíváncsiak lettek volna számukra, egyelőre homályban voltak. De kezdetnek elég volt ennyi. Megyünk — mondották — Jeruzsálembe, a fővárosba, ott majd elválík a többi. De milyen csodálkozva néztek rájuk, mennyi ellenvetést hoztak fel ábrándos tervükkel szemben a családtagok, rokonok, ismerősök. Ugyan mi jut eszükbe? Megzavarodtak? Ilyen ismeretlen, távoleső eszménykép után kóborolni! Utazni távoli, idegen néphez! Ez abban az időben több nélkülözéssel és veszéllyel járt, mint manapság karavánt szervezni Afrika belsejébe. — A bölcsek előtt pedig vonzóan lebegett a Szűzanya s az isteni Kisdéd képe, hitük erős volt, bizalmuk szilárd — útnak indultak.

A második, még keményebb megpróbáltatás Jeruzsálemben várt rájuk. Arra ugyan nem gondoltak, hogy az újszülött király még saját országában is ismeretlen lesz. Természetesnek találták, hogy ott mindenki csak róla fog beszélni, repeső örömmel ünnepelni a Megváltót, aki után évezredek szent sóhaja szállott, aki a választott népnek első büszkesége, a feshő virág Jessze gyökeréből, Izrael éke, koronája. Azért nem is azt kérdezik: Megszületett-e már a várva-várt király, hanem: *Hol van?* ... S most a leverő tapasztalat és csalódás. Nem tud róla senki semmit, nem törődik vele senki, mindenkit lekötnek hétköznapi gondjai, szánakozó mosollyal néznek rájuk, még a papok is csak külön királyi parancsra keresik ki könyveikből, hogy a Messiásnak Betlehemben kell születnie. Erdemes volt-e a messze utat megtennünk, gondolhatták a buzgó zarándokok, érdemes-e tovább keresgelnünk? Ha a saját országabeliek így becsülik őt, mit törjük magunkat utána mi idegenek? Ha a papok ilyen közömbösen viselkednek, megmutatják, mint a jelzések az utak mentén a helyes irányt, maguk pedig nem mozdulnak, miért emésszük magunkat mi világiak? Ilyen gondolatok merülhettek fel bennük, de Istenhez fohászkodtak világosságért s akkor úgy érezték, hogy ami jó, az jó marad, ha az egész világ fordul is ellene vagy gúnyolódik fölötte. A kigyót tipró nő alakja állott a Kisdéddel

lelkük előtt s legyőzték ezt a kísértést — s talán még egy más, súlyosabbat is. Nem engedtek *a félelem érzésének sem*, amikor Heródes kegyetlen tekintete kutatva szegeződött rájuk. Ez a Heródes valóságos örültje volt a gőgnek és hatalomváagnak. Céljának elérésére mások vérének kiöntásától éppoly kevésbé rettegett, mint manapság a kommunista terrorfiúk. A merész kérdésre: Hol van a zsidóknak most született királya, megdöbbszent a vén zsarnok. Hány vetélytársat tett el már láb alól, s most új jelölt jelentkezik a trónra? Uralkodása kezdetén kivégeztette Antigonust, a Machabeusok sarját, mert vitássá tette uralmát, halálba küldte II. Hyrkánt, a szegény öregot, ki a parthusok fogságából tért vissza tele reményekkel; kivégeztette vérrokonait, fürdés közben a tó vizébe fullasztotta Aristobulost, nejének, Mariamnénak fivérét (a szenvedélyeitől hányatott Heródesnek egymásután 10 felesége volt), kivégeztette nejét, Mariamné is, önnön két fiát, Aristobulost és Alexandert, anyósát, Alexandrát s másokat. Álmatlan éjszakáin véres árnyak lebegtek előtte, s most ez az idegenből jött karaván megint feldúlja lelke nyugalalmát? Csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudta viasztöríteni a gyanakvó, rettegő érzéseket, hogy a korona végül is a porba hull fejeről. Egyelőre azonban óvatos maradt s hazug hitegetéssel áltatta a bölcseket. Nem szabad elhamarkodni a dolgot — gondolta. Am ezek előtt alig maradt rejtve Heródes gonoszsága, hiszen egész Jeruzsálem arról suttozott, hogy a gyűlölt idomeus, aki csak a rómaiak segélyével maradt a trónon, újra vérfürdőt rendez. Ezekben a nehéz pillanatokban is az isteni Kisdéd, ki senkit erején felül megpróbáltatni nem hagy, tartotta fenn a bölcsek lelkierejét. Lehet, mondták ezek, hogy más helyre jutunk, mint ahova szándékoztunk, de mi Istent keressük, rossz helyre nem juthatunk. *Nem szomorítja meg az igazat, bármi történjék is vele*, tanít a Szentírás.

Isten érezhetően megsegítette a vándorokat és megvigasztalta őket. Amint útnak indultak Betlehem felé, és pedig keleti szokás szerint éjtszaka, egyszersak feltűnt előttük ragyogva a csodás csillag. Mikor ezt meglátták, *megörültek, mégpedig igen nagy örömmel*. Tehát mégse csalódtunk, — mondták — velünk az Isten. — Ez a mi

Urunk és Istenünk eljárása rendszerint, hogy ha valaki érte valami különös nehézséget vállal magára, vagy szokatlanul erős kísértéssel komolyan megküzd, utána egyszerre különös mennyei vigasztalást és erőt érez lelkében. Ez egyes esetekben olyan túláradó lehet, hogy az illető könnyekbe tör ki, a túláradó öröm boldog könnyeiben. Am a földi élet idején ez a lelki vigasztalás is a legtöbb esetben csak előkészítés újabb megpróbáltatások elviselésére.

Ez a következő, talán legsúlyosabb megpróbáltatás magában Betlehemben érte a bölcseket. Ők t. i., mint az izraeliták is általában, a legfölségesebb képet alkották maguknak az égi király megjelenésére vonatkozólag. Hogyan jelenik majd meg hatalmának és dicsőségének teljében, mérhetetlen kincsek birtokában, szolgasereg kíséretében, letörve minden ellenállást, hódolatra készítve fejedelmeket és népeket! A jeruzsálemi fogadtatás már némileg kiábrándította ugyan őket, lefokozta várakozásukat, de ezt a tökéletes szegénységet, az égi királynak ilyen határtalan megalázódását, mely itt Betlehemben szemük elé tárult, nem sejtették volna. Szegényes ház, esetleg maga az istálló, egész udvartartása, Szent József s a legszentebb Szűz, egy ifjú nő az egyszerű nép ruházatában, semmi az előkelő várak vagy paloták pompájából — ki képzelte volna ezt? S itt végezzék ők azt a Keleten szokásos proskynézist, térdeljenek, arcraboruljanak, ők, a bölcsek, gazdag, tekintélyes, meglettkorú személyek? Ez súlyos megpróbáltatás volt hitükre. A keleti ember sose térdel le egy nő előtt, főleg nem azokban a kereszténység előtti időkben, mikor a férfi a nőt távolról sem tekintette magával egyenrangú teremtménynek. Nehéz küzdelem viharzott lelkükben. De a Kisdedből „erő áramlott ki”, világosság, édes szeretet folyta körül lelküket s győzött az alázat szelleme, leborultak a sértetlen Anya s a csodálatos Kisded előtt, ki a csillagvilágokat mozgatja, hódoltak neki mint legfőbb királynak, isteni Személynek, szenvedő emberi testbe öltözött Megváltónak. Amit ajkuk rebegett, azt fejezték ki az átnyújtott ajándékok is, melyekkel hódolatuk komolyságát és szeretetük önzetlenségét bizonyították.

A szent odaadásért, melyet tanúsítottak, a kevély emberi gondolkodás mellőzéseért nem maradt el jutalmuk. A

Szüzanya tiszta lényéről, az isteni Kisded szeméből és szívéből égi világosság és öröm áradt lelkükbe. Isten mélyebb betekintést adott nekik szeretetének és csodálatos leereszkedésének titkába.

Megértették valamikép azt, amit Szent Pál később úgy fejezett ki, hogy: *Szegénnyé lett, amikor gazdag volt, hogy az ő szegénysége által mi gazdagokká legyünk kegyelemben és üdvösségben.* S amikor a Szüzanya nyájasan odanyújtotta nekik a gyenge Kisded külsejében rejtőző örök Jóságot, s ők azt karjukra vehették és szívükhöz szoríthatták, akkor a mennyország örömének előize töltötte el őket s a komoly arcokon örömkönnyek peregtek alá. Mély lelki béke és világosság szállott lelkükbe s ezt a boldog órát soha többé el nem felejtették. E naptól kezdve a Szent Szűz képe s Jézus szeretetreméltó alakja folyton előttük lebegett, a levegő, melyet Isten közelében belélekzettek, szentté, erőssé, fennkölt érzületűvé tette őket, úgyhogy a hazafelé utazás nagyobb fáradalmait és veszélyeit könnyű lélekkel viselték el, sőt az istenszeretet hevétől ihletve, otthon Krisztusnak apostolaivá, később vértanúivá váltak. A csendes ház, melyben a csillag vezetése mellett megtalálták Szűz Máriát a szent Gyermekekkel, számukra a béke és örök üdvösség forrása lett.

3. Vessünk most még egy tekintetet önmagunkra. Nem hasonlít-e valláserkölcsei helyzetünk valamikép a bölcsekéhez? Mi is láttuk az ő csillagát, megismertük az Úr Jézust a hit által s nem akarunk mást, mint Krisztust követve eljutni a boldog örökkévalóságba. Környezetünk s a világ, melyben élünk, nem áll-e gyakran olyanokból, kik Krisztust nem ismerik, nem akarnak tudni róla? Hogy pogányokat találjunk, valóban nem kell Ázsiába mennünk, ilyenek sokkal közelebb is találhatók, Heródesek is, akik készek volnának megölni Krisztust, ha őt elérhetnék, akik gúnyolják és káromolják őt, s aztán sok-sok névleges katolikus, kik a keresztény névnek csak szegényére válnak s a mi Urunkkal szemben éppoly közömbösek, mint régen Jeruzsálem lakói. Mennyi megpróbáltatásnak vagyunk kitéve állandóan!

S maga a kereszténység is még mindig magán hord valamit a betlehemi barlang szegénységéből és alázatossá-

gából. Még mindig inkább a szegények és szenvedők, az egyszerű emberek és kisebbségek ragaszkodnak hozzá, a tanultak, különösen a félműveltek, kiknek száma légió, nem sokat törődnek Krisztussal, ők meg tudnak élni — úgy vélik — Krisztus nélkül is, nem feszélyezik őket életmódjukban a keresztény erkölcsi törvények. Hogy majd miképpen tudnak meghalni Krisztus nélkül s hogy mi lesz velük azután, arra egyelőre nem gondolnak.

Egy igen nehéz próba még mindenkire nézve az, hogy a kereszténység napról-napra önmegtagadást sürget, a rendetlen ösztönök és érzelmek legyőzését, a veszélyes bűnalkalmak kerülését, a szakítást a büntárssal, még ha az olyan kedves volna is nekünk, mint a szemünk világa, bűnbánó életet, türelmes kereszthordozást...

Ki fogjuk-e állani mi az életünkben felmerülő megpróbáltatásokat? Az az egy bizonyos, hogy *hit nélkül lehetetlen Isten előtt*, ki a mi Teremtőnk és ítélőbiránk, *kedvesnek lenni*. Krisztushoz való fenntartás nélküli csatlakozás nélkül nem jutunk célhoz. *Senki sem jöhet Atyámhoz — mondotta az Úr — hanem csak én általam*. A hívő keresztény élethez erő, elszántság, néha hősiekség elszántság kell. Tudunk-e elviselni egyet-mást hitünkért s a tiszta lelkiismeret megőrzéséért, üldöztetést, gúnyolódást, tudunk-e lemondani egyről-másról, elmaradni veszélyes helyekről, mulatóságokról, kerülni azt, amit lelkiismeretünk tilt és bűnnek bélyegez, s megvetni a könnyelműek fecsegését? *Nekem pedig a legkisebb gandom az, hogy tőletek ítéltessem, aki engem megítél, az az Úr — mondotta Szent Pál, s mondja vele a következő keresztény*. Jutott-e már eszünkbe, hogy szeretetünket Üdvözítőnkhez, s hálánkat az igaz hit nagy kegyelméért azzal is bizonyítsuk, hogy apostolkodunk hitünkért, hogy Isten megbántását lehetőleg megakadályozzuk, hogy nemcsak szájjal mondjuk: Szenteltesse meg a Te neved, hanem szóval, jó példánkkal, imáinkkal és áldozatainkkal igyekszünk előmozdítani Isten dicsőségét s a lelkek üdvét? Támogatjuk-e a hitterjesztés intézményeit? Érdeklődünk-e a keresztény hittestvérek sorsa iránt a vörös pokolban, s a hittérítők küzdelmei iránt az idegen világ-részekben? Készek lennénk-e, ha a forrongó elemek ideig-óráig magukhoz ragadnák a hatalmat, Jézusért a vértanú-

ságot is elszenvedni? *Aki életét szereti, elveszti azt, aki életét gyűlöli ezen a világon, az örök életre megtartja azt,* mondotta az Úr.

Minderre a magunk erejéből nem leszünk képesek, csak úgy, ha mi is a bölcsékkel belépünk a házba s ott megtaláljuk a Kisdedet az ő Anyjával. Hol van ez a ház? Ez a ház — az Isten háza, a katolikus templom. Ha szeretjük az Isten házát s gyakran térünk be oda, hol a szelíden égő örökmécses a betlehemi Kisded jelenlétét hirdeti, ha nem téveszt meg bennünket az ostya fátyola, hanem Krisztus szavaira s végtelen szeretetére emlékezve mély áhítattal, mintha a Kálvárián lennénk, vagyunk jelen a legszentebb áldozaton, a szentmisén, s gyakran vesszük nemcsak karunkra, hanem szívünkbe az isteni Üdvözítőt, minden kegyelem és szentség forrását a szentáldozásban; ha ugyanitt megtaláljuk Jézus szent Anyját, a boldogságos Szűz Máriát, s őt gyermeki bizalommal tiszteljük és segítségül hívjuk; végül, ha a templomban alkalmat keresünk az Isten ígéjének figyelmes hallgatására s annak elmélkedő meg-szívlelésére, akkor mi is szert teszünk erős, élő, jócselekedetekben megnyilvánuló hitre s állhatatosak leszünk mindhalálig Jézus szeretetében s meglátjuk őt a bölcsékkel együtt mennyei dicsőségében.

Vízkereszt utáni vasárnap

A Szent Család

A mai vasárnapon az Anyaszentegyház a Szent Család ünnepét üli. Kegyelettel emlékezik az isteni Üdvözítőre, ki földi életének leghosszabb idejét, 30 évet, s hozzátehetjük, legnyugodtabb és legboldogabb éveit a názareti csendes hajlékban, drága Édesanyja és nevelőatyja körében töltötte el. Hálás örömmel gondol Szűz Máriára, mindnyájunk égi anyjára és úrnőjére, aki szerencsés volt 30 éven át az örök Igével egy földél alatt lakni, szem- és fültanúja lenni mindannak, amit a Legszentebb ez idő alatt tett és mondott, s azokból okulást és ösztönzést meríteni, hogy növekedjék szeretetben és életszentségben. Végül tisztelettel gondol Szent Józsefre is, a Szent Család fejére, a mi Urunk nevelőatyjára, Szűz Mária jegyesére, akit a Mennyei Atya helyettesének és gondviselőnek rendelt a legszentebb személyek fölé, akik valaha a földön jártak. Boldog názareti otthon, melybe visszatért és menedéket talált a paradicsom elvesztett békéje és tiszta öröme! A Szent Családban az Anyaszentegyház eszményképet állít a mai keresztény családok elé. Mennyre időszerű és szükséges, hogy a keresztény családok ebbe a tükörbe tekintsenek, azt fölösleges bizonyítani. A családi élet különösen a világháború óta megrendült és meglazult, békétlenség, elégedetlenség teszi nehezzé az együttélést, gyakoriak a bűnös elválások, minduntalan támadások hangzanak az Isten gondolatai szerinti házaselet ellen, sok a panasz a serdülő ifjúság fektelenségére. Egészségesebbé, szentté kell tennünk családjainkat, ha nem akarjuk, hogy egész társadalmi és vallási életünk lejtőre kerüljön. Ezért rendelte az Anyaszentegyház a mai ünnepet

s állítja a Szent Családot példaképül, egyúttal hathatós pártfogóul a válsággal küszködő keresztény családok elé.

Az ünnep céljának megfelelően *szíveleljünk meg néhány vallásos gondolatot a házasság intézményéről, s hogy miképpen vonhatják le szülők és gyermekek Isten áldását családjukra.*

1. Három különböző osztálya van az élőlényeknek a teremtett világban. Vannak tisztán szellemi lények, az angyalok, tisztán érzéki és tengő életet élő lények: növények és állatok, s a kettő közt összekötő kapocs az ember, aki lélek szerint hasonló az angyalokhoz, teste szerint pedig az állatokhoz, melyekkel azonos életfeltételek közt kell élnie.

Isten nem csupán egy, hanem sok millió angyalt teremtett, akiknek dicsőítése és boldogsága mint bűbajos zene hangzik állandóan Isten trónja előtt. Így nem volt elég Isten teremtő jóságának, hogy csak egy ember élvezze jóteteményeit, úgy akarta, hogy az emberek milliárdjai járják végig a földi élet vándorútját, akik, ha megfelelnek a Teremtő Isten szándékának, az egész örökkévalóságon át részesei lesznek Isten boldogságának. Hogyan gondoskodott most már az Alkotó az emberi nem elterjedéséről? Az angyalokat közvetlenül teremtette, mindenegyes angyal közvetlenül Isten mindenható kezének alkotása, szüleik az angyaloknak nincsenek. Az embereknél Isten a szülők közreműködését is igénybe akarta venni, hogy új bimbók fakadjanak az emberiség életfáján. Azért kezdet óta két nemet alkotott, férfit és nőt, ezeket házastársi szövetségben egyesítette és megáldotta: *Szaporodjatok — mondotta — és töltsétek be a földet.* Értsük meg. Ha most egy új ember jön a világra, *lelke mindenegyesnek a Teremtő közvetlen alkotása*, mint az angyalokat, úgy mindenegyesnek lelkét közölünk Isten alkotta meg földi életünk kezdetén. Mivel pedig az embert lelke teszi emberré s emeli az állatvilág fölé, azért kell azt mondanunk: Én Istennek vagyok teremtménye. Ilyen értelemben mondja a Szentírás a halálról: A test visszatér a földbe, melyből vétetett, a lélek pedig visszatér Istenhez, *aki azt alkotta.* Mivel Istennek vagyunk alkotása, azért természetszerűleg az ő tulajdonai vagyunk és senkinek sem tartozunk annyi alávetéssel, hálaival és

hódolattal, mint Istennek, ki az örök üdvösségre teremtett. Az embernek azonban nemcsak lelke, de teste is van. A test létrejövetelénél Isten igénybe veszi a szülők közreműködését is, s ha szabad a Teremtő szándékait kutatnunk, ezt bizonyára azért tette, hogy ily módon a szülők szeretete nagyobb legyen gyermekük iránt s azokban önnön énjüket látva visszatükröződni, szívesebben vállalják a gyermekneveléssel együttjáró gondokat és áldozatokat. Az, ami valamikép a mi alkotásunk és művünk, jobban leköti érdeklődésünket és szeretetünket, mint az idegen.

Egy embernek világrajjövele azonban végtelenül fontos és nagyjelentőségű dolog. Több, mint egy palotának építése, vagy művészi szobor alkotása. Hisz az ember nem csupán pár éven át élő lény, mint az állat, hanem egy örökkévalóság várakozik reá — „*megy az ember az örökkévalóság házába*“ — mondja a Szentírás. A keresztség szentsége által Ádám bűnös ivadéka Isten gyermeke lesz, Jézus titkos testének tagja, a Szentlélek temploma, egy valaki, aki Isten szemében olyan értékes, hogy melléje őrzőnek angyalt állított, s hogy az Úr Jézus drága szent vérént ontotta ki érte a keresztfán. Hogy tehát ez a lény, a világra jövő ember, megfelelő gondozásban és neveltetésben részesüljön mindjárt születése után mindaddig, amíg önállóan tud gondoskodni életszükségleteiről s járni az Istentől megszabott életúton, azért létesített az Úr egy intézményt, a házasságot, emelte azt az újszövetségben szentségi méltóságra, megállapította feltételeit, hogy t. i. *egy* legyen és *felbont-hatatlan*, hangsúlyozta kötelezettségeit s fűzött a szentség méltó felvételéhez hathatós segítő kegyelmeket.

Igen, nem csupán természetfölötti kegyelmekkel erősíti Isten a hitvestársakat, hanem, hogy a házassérettel együttjáró terhes kötelességeket megédesítse és könnyűvé tegye, úgy rendezte be, hogy a házasságra lépők egymás iránt rendszerint kölcsönös vonzódással, érezhető szeretettel viselkedjenek. Ez a szeretet (vagy szerelem), mely a jegyeket és hitvestársakat összefűzi, bizonyosan nem bűnös dolog, hanem megvan a jelentősége az isteni Gondviselés végzéseiben. Sajnos azonban, az eredeti bűn következményeképpen a rossz hajlamok erőre kaptak a bűnbeesett emberben, így a két nemnek egymáshoz való viszonyába is sok

rendetlenség lopódzott. S itt következik a pont, melyre különösen a serdülő korban kell vigyázni. Megesik t. i., hogy ez az érzéki szeretet egyeseknél *túl korán* ébred föl, amikor még sem ideje, sem lehetősége a közeli házasságra nincs; megesik az is, hogy ez a vonzódás a gyakori érintkezés folytán, olykor regények, mozidarabok befolyása alatt *túl heves* lesz, tiltott bizalmasságokra és bűnökre vezet, egyeseket teljesen megzavar, a fiatalokat a jóakaró szülőkkel szemben ellenállókká, durvákká teszi, feldúlja a családok békéjét, sőt néha öngyilkosságra és gyilkosságokra vezet. Az ilyen heves szeretet természetesen már bűnös dolog s Isten szándékai ellen való. A világért sem szabad elhítenni magunkkal azt, mintha az ilyen érzést legyőzni s a józan ész és lelkiismeret uralomra segíteni lehetetlen lenne. Ez csak tétlen, álmodozó, komolyság nélküli személyeknél fordul elő. Aki kerüli a bűnalkalmat, vigyáz szemére, odaadón végzi hivatásszerű munkáit s naponkint kéri Isten s a legtisztább Szüzanya pártfogását és segítségét, az csakhamar úrrá lesz a képzelet megtévesztő játécai fölött s nem kell majd panaszkodnia leverő csalódások s egy elhibázott élet miatt.

A pogányok életfelfogása szerint a legnagyobb jó az érzéki örömek élvezése, ezért süllyedtek el az erkölcstelenségben és elkorcsosodtak. Ilyen pogány gondolkodású, sajnos, a mai keresztények közt is fölös számmal akad, fiatalok és idősebbek között egyaránt. Isten azonban, kinek kezében van földi és örök sorsunk, azokra, akik elfojtják magukban a lelkiismeret szavát s csak a vak ösztönök kielégítését keresik, szent haraggal tekint. „*Azt tudjátok meg és értsetek, hogy semmi tisztátalannak nincs része Krisztus és Isten országában*” — mondja Szent Pál apostol. Az Úr Jézus, ki a földre szállott örök Bölcsesség, magasabb eszményekre irányította a jóakaratók figyelmét. Tanítása szerint azokra, kik szeretik Istent s hívek a keresztény erkölcsi törvényekhez, az örökkévalóságban olyan örömek várnak, melyekhez fogható a földön nincs, s a kereszténynek a rövidke földi életében minden törekvését ezeknek megszerzésére kell irányítania. A keresztény — mondotta valaki, olyan ember, aki tud várni. *Boldogok a tisztaszívűek, ők látják meg az Istent* — hangoztatja a hegyibeszéd.

A názáreti Szent Családtól elsősorban a *tiszta érzület* kell megtanulniok fiataloknak és idősebbeknek egyaránt. Az elsőeknek, hogy *teljes tisztaságban* éljenek, amíg a házasság szentségének felvételére az oltár elé léphetnek, az utóbbiaknak, kik már házasságban élnek, hogy mindent elkerüljenek, ami a hitvestársi *hűséggel* össze nem egyeztethető, vagy ami a Teremtőtől megállapított természetes rendet a gyermekek születésére nézve megzavarná. Mária, a mi Urunk Anyja, mint tiszta Szűz lépett a házasságba, s szüzességét a Szentlélek természetfölötti beavatkozása folytán mint anyja is megőrizte. *Miként leszen az*, — mondotta Gábor angyalnak a megtestesülés híradása idején — *holott férfiút nem ismerék?* E mondás csak úgy érthető, hogy Mária a Szentlélektől felvilágosítva az Isten iránti szeretetből választott szüzesség nagy értékéről, már előzőleg ilyen életmódra ajánlotta fel magát az Úrnak. „Szorgosan puhatolódzott, hogy szüzességének kincsét miképen őrizhetné meg” — mondja egy egyháztanító (Can. szent Péter). A házasságkötésre is Szent Józseffel csak azután szánta el magát, miután Istentől felvilágosítást nyert, hogy a lilíomlelkű pátriárka részéről nincs semmi veszély, ő inkább mindenben támasza és segítsége lesz. Így rendezte el az isteni Gondviselés az Üdvözítő világba lépésének feltételeit, hogy Az az Isten előtt kötött házasságban, de nem a házasságból szülessék, jó hírnevének sérelme nélkül helyezkedhessék el az emberi társadalomban s mint Kisded, részese lehessen azoknak az előnyöknek, melyek egy rendezett családi életből a gyermekekre háramlanak. Amit minden boldog házasságról mondanak, hogy t. i. a házasságok az égben köttetnek, egészen szoros értelemben áll a legszentebb Szűz és Szent József összeköttetéséről, mely nem is közönséges emberi, hanem azt mondhatnók, angyali házasság volt, ment minden érzéki salaktól, s egészen Isten szeretetében gyökeredzett.

A Szentlélek a későbbi századokban is egyesekben az istenszeretetet oly magas fokát gyujtotta ki, hogy voltak szentek, kik a házasságban is Mária és Szent József példájára szűzi életet folytattak. Ha ez ritka dolog volt is, annál gyakoribb eset az Egyház történelmében, hogy ezrek és ezrek önként lemondottak Isten iránti szeretetből a házas-

életről, s a *szűzi életmódot* választották. Hittétel ugyanis, hogy a szűzi élet tökéletesebb és értékesebb s hathatósan segít arra, hogy akadály nélkül és osztatlan szívvel foglal kozhassunk Isten szolgálatával és lelkünk megszentelésével. Áldásos hatása van azért a szűzi életnek a keresztény családokra is, mert Istennek szentelt egyének, papok, szerzetesek, szerzetesnők szolgáltatták ki a szent titkokat, nevelik istenfélelemben, szüleik tiszteletében a gyermekek ezreit s így sok tiszta örömet visznek a keresztény családokba. — Egyik városkában korán özvegyiségre jutott egy vallásos anya. Többször kijárt a temetőbe gyermekével együtt férje sírjához. Onnan eltávozva mindig felkereste még egy irgalmasnővér sírját, s ott is imádkozott. „Mama, kérdezte egyszer a gyermek, miért jövünk mindig ide imádkozni, hiszen ez nem rokon?” — „Látod, leányom, mondta az anya, a papa meghalt, s ez nagy csapás volt. Hogy én még élek s nem csüggedtem el egészen nehéz sorsomban, azt Isten után ennek a kedves nővérnek köszönöm, aki itt a sírban nyugszik. Tőle tanultam meg, hogy meg kell nyugodnunk Isten szent akaratán. Ő az én legnagyobb jótevőm.” — Egyik balatonmelléki zárdában pedig a főnöknő jubileuma alkalmával egy 15 éves fiú a gratulálók közt így fejezte be mondókáját: Köszönöm, tisztelendő főnöknő, hogy édesanyámat olyan jól nevelte. — Nem mindenkinek adja meg Isten a hivatást az ilyen életre s gyávaságból nem mindig követik a hívó szózatot azok, akiknek egyébként volna hivatása, de azért mindig lesznek, akiket megragad Jézus végtelen szeretetreméltósága s kevésnek és bizonytalannak tartják azt, amit a világ nekik adhat. A szerzetesek és a tölgyek nem hálnak ki — mondotta Lacordaire. Minden keresztény pedig, akiben Krisztus lelke él, nagyra-becsüléssel tekint az Istennek szentelt, erős lelkekre, mint ahogy a gonoszlelek csatlósai is olthatatlan gyűlölettel figyelik őket s óhajtanák kiirtani a világból.

2. Tegyük még lélekben egy rövid tisztelgő látogatást a Szent Családnál Názáretben. Hamar észrevesszük, hogy itt nyugodt és boldog élet folyik. Valóban, Augustus császárnak római márványpalotájában, vagy Tiberius fényűző villájában Capri-szigetén nem volt annyi béke, tiszta öröm és vidámság, mint a názáreti ácsnak, Szent Józsefnek sze-

rény hajlékában. Milyen nagy szeretettel voltak itt egymás iránt a családtagok, mennyi előzékenység, részvevő osztozkodás egymás sorsában. Cívakodás, keserű szemrehányások, kislelkű zúgolódás nem zavarták meg soha a lelkek összhangját. S mi volt az alapja ennek az eszményi együttélésnek? Elsősorban az erős *hit*. Szent Józsefet a Szentírás *igaznak* nevezi. Ugyancsak a Szentírás állítja, hogy az igaz a hitből él. Szent József hívő lélek volt, komolyan hitt Istenben, kinek gondviselése örködik felettünk, hitt a túlvilágban s az ember örök rendeltetésében. Mint ma, akkor is voltak hitetlen fecsegők pogányok és zsidók között, az alsóbb néposztályokban éppúgy, mint a magukat művelteknek tartó felsőbb körökben. Szent József hagyta őket fecsegni és élni a maguk választása szerint, önmagát illetőleg pedig szilárd meggyőződéssel ismételte a Zsoltárossal: *Nekem pedig jó ragaszkodnom az Úrhoz, Istenbe helyezni minden bizalmamat. Az Úr az én örökségem és kelyhem része.* Cselekedetei számára Szent József csak egy zsinórmértéket ismert: Isten szent akaratát. Mikor az angyal szava hangzott feléje: Vedd a gyermeket és anyját, fuss velük Egyiptomba — nem bölcselkedett sokat: Hogyan, olyan messze, most, éjnek idején stb., hanem fölkelt s Istenre bízva magát, útnak indult övéivel. — Ugyanez a hívő, engedelmes érzület töltötte el Szűz Máriát is. *Boldog vagy te, aki hittél* — mondotta neki a Szentlélektől felvilágosított Erzsébet. *Ime, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint,* mondotta a megtestesülés órájában. Ugyanezzel az alázatos készséggel hajolt meg később is mindig Isten parancsai s az isteni Gondviselés rendelkezései előtt, sőt Szent Józsefnek, a Szent Család fejének akarata és óhajai előtt is. — A Gyermek Jézus pedig szüleiben mindig Isten helyetteseit látta és tisztelte. *Engedelmes vala nekim* — mondja a Szentírás.

Ma is a hívő, istenfélő érzület az egyetlen biztos alapja a családok boldogságának. A hit az élő Istenben, a mindeket kormányzó s mindent örök javunkra intéző isteni Gondviselésben, az erős hit a Krisztus érdemeiért reánk váró örök boldogságban, a hitszerinti élet, a gyermeki, bizakodó meghódolás Isten végzései előtt, Isten parancsainak hűséges teljesítése. *Aki hallgatja az én tanításomat és*

követi, az — mondotta később Jézus — házat sziklára építi, aki pedig mellőzi azt, az homokra épít, csalékony emberi vélekedésekre, a gyarló szív változékony érzelmeire. Ne csodálkozzék azon, ha nem találta meg azt, amit keresett, s a költővel csakhamar azt kell mondania: Az az ábránd elenyészett, — az a légvár füstgomoly, — az a remény, az az érzet — az a világ nincs sehol. — Egyik Calais-ban megjelenő francia lap a következő esetet közölte az életből. Szocialista gyűlésen kifakadások hangzottak el az Egyház ellen. Egy különösen rosszindulatú munkás megjegyezte: Nem elég így általánosságban szidni az Egyházat, gyakorlatiasan kell eljárni. Lám, én tíz év előtt elvettem egy vallásos leányt. Ez a világért el nem mulasztotta volna vasárnap a misét. Három évvel ezelőtt elkezdtem céltudatosan kiirtani belőle a vallást. Lassan, óvatosan jártam el, megvártam az alkalmas időt, amikor meghallgatta vallásellenes felvilágosításaimat, megjegyzéseimet, és kitartással odáig jutottam, hogy ma már ő is hitetlen s osztja felfogásomat. Hitetlen szellemben neveli három gyermekünket is. — Több munkás helyeslőleg bólintott s a gyűlés végeztével elkísérték társukat hazafelé. Amint befordultak utcájukba, észrevették, hogy a ház előtt, melyben a szociáldemokrata munkás lakott, nagy csődület van s egy rendőrautó áll. Megdöbbenve siettek oda. A hitelenség apostola ijedten szaladt fel szobájába, ahol borzalmas jelenet tárult eléje. Felesége a 3 gyermekkel együtt holtan feküdt a padlón. Az asztalon egy cédula hevert, rajta kuszált vonásokkal odavetett sorok. „Mégmérgeztem magamat és 3 gyermekemet. Azért tettem ezt, mert szerencsétlen voltam s nem akartam, hogy a gyermekek is olyan szerencsétlenek legyenek, mint magam. Amíg vallásos voltam, tudtam szenvedni, tűrni és nélkülözni. Arra gondoltam, Isten mindent tud, mindenért megfizet, majd másképp lesz a túlvilágon. Mióta azonban az uram, ez a lelketlen fenevad engem is vallás-
talanná tett, nincs semmi erőm, így nem bírom el a nyomort, inkább megölöm magamat.” A bűntényt a munkás anyja, ki időközben látogatába jött, fedezte fel. — Egy szomorú példa, melyhez hasonlót nem egyszer olvasunk a lapokban — arról, milyen romlásba taszíthat némely családot a hitel-
lenség. Igaz, hogy a csapások és megpróbáltatások nem

kímélik meg a hívőket sem, szegény volt a Szent Család is, fájdalmas Anya lett a boldogságos Szűz is, veríték csorgott nem egyszer Szent József homlokán is . . . De a hívő lélek rendületlen meggyőződéssel vallja, hogy sorsunkat egy végtelenül bölcs és jóságos Hatalom intézi, akinek végzései, ha gyakran érthetetlenek is gyarló felfogásunk számára, mindig a mi javunkat célozzák; s ha nem szűnünk meg imádkozni *s bizalommal közeledni a szentségi Jézushoz*, megvalósul rajtunk amaz isteni ígéret: Jöjjetek Hozzám mindnyájan, kik fáradotok és terhelve vagytok, én megnyihítlek titeket . . . és megtaláljátok a békét. Az is örömdetes tapasztalata a keresztény családoknak, hogy még sohasem lehetett hallani, hogy Szűz Mária oltalmát valaki hiába kérte volna. Jól mondotta Chateaubriand: A szerencsétlenség óráiban a filozófia fáklyája kevesebb megnyugvást ad, mint egy Szűz Mária-kép előtt égő mécses.

3. Befejezésül vessük még fel azt a kérdést is, *mivel foglalkozott a Szent Család a názáreti otthonban?* — Napi teendők között jelentékeny szerepe volt az imádságnak. A Szent Család gyakran imádkozott s végzett ájtatossági gyakorlatokat. Külön említi a Szentírás, hogy még a távoleső jeruzsálemi templomba menő zarándoklat-hoz is csatlakoztak, s noha három nap múlva onnan bárki távozhatott, ők nyolc napon át kitartottak az ájtatossági gyakorlatokban. Ez az érzület élt bennök Názáretben is. Imádkozott a kegyelemteljes Szűz, sokat imádkozott a hallgatag Szent József s imádkozott a Gyermeke Jézus is, aki később az evangéliumok szerint egész éjszakákat átvirrasztott imádkozva. Milyen bensőséges, tiszteletteljes, Isten közelségében végzett imák voltak ezek! Milyen lelki felüdüléssel jártak! Mit imádkoztak? Szóbeli imádságokat a zsoltárok nyomán, aztán elmélkedő imádságot. A Gyermeke Jézus nem egyszer olvasta fel s fejtette ki szent Anyjának a Szentírás egyes helyeinek értelmét. Mikor imádkoztak? Elsősorban reggel és este, étkezés előtt és után kérték ki Isten áldását, ezt Jézus nyilvános működése idején sem mulasztotta el. Különös alkalmak voltak az imádságra az ünnepek, az összejövetelek az imaházakban, a zarándoklatok, ezenkívül egész napi foglalkozásukat megszentelte az imádkozó érzület s a jószándék: *Mindent szeretetből Isten-*

ért — úgyhogy a názáreti házacskából állandóan szállt az ég felé az imádság tömjénfüstje.

Ez az, amire nekünk is ügyelnünk kell, ha Istennek tetsző életet akarunk folytatni, hogy imádságaink buzgó végzésével dicsőítsük Alkotónkat, az isteni Fölséget, tegyük magunkat érdemessé áldására. Az imádság a lelki élet érverése, ahol alig-alig lüktet ez az érverés, ott nem lehet szó élő hitről, istenszeretetről, vallásos életről.

A Szent Családban továbbá *mindenki dolgozott*. Kemény munkát végzett mindenekelőtt Dávid király legszen-
tebb ivadéka, Szent József, egyszerű, kevés hasznót hozó ácsmunkát Názáret szegény lakói számára. Dolgozott az Isten Anyja, a Mennyei Királyné Asszonya, akinek a rend és tisztaság fenntartása a házban jutott osztályrészül s a szorgoskodás a táplálékról, ruházatról, s akinek aligha segítettek angyalok a százféle apró teendő végzésében. Végül dolgozott maga a testté lett örök Ige, aki számunkra az út, igazság és élet. Földijeit közül a hitetlenek később kicsinylőleg ácsnak, ácsfiának nevezték. Tehát efféle nehéz és kevésbé megtisztelő munkát végzett és segített édes-anyjának a ház körül. S mindeme munkát nem kisebb figyelemmel és örömmel végezte, mint később a tömegek tanítását, apostolai nevelését és csodáit. A munka neme, melyet végzett, közömbös volt előtte, csak egy volt fontos: Isten szent tetszése. Más szóval: Jézus nem a munkában kereste önnön kielégülését, nem volt kedvenc munkája, amit reá bízta, azt tette örömmel, pontosan, nyugodtan, keresve elsősorban mennyei Atyjának tetszését és megelégedését, aztán szüleiét is, kikben a negyedik parancsolat szellemében Isten helyetteseit látta és tisztelte s akiknek mindenben *engedelmeskedett*. *Engedelmes vala nekik* — olvassuk a Szentírásban. A világ sarkpontja — mint Shakespeare mondja — a tisztelet tudás, a tisztelet a törvényes tekintéllyel szemben. Ha ez elvész, latrok barlangjává lesz a társadalom s megszűnik az emberhez méltó, rendezett élet. Erre tanít a 30 éves koráig szüleivel szemben, s a kereszthalálig mennyei Atyjával szemben engedelmes Jézus. Sőt a másvilágon is sorsunk teljesen attól függ, megadtuk-e Istennek a köteles tiszteletet és szolgáltunk-e neki? Az emberiség bukását az összülők engedetlensége

okozta, üdvünket Krisztus engedelmessége szerezte meg. Mondj le most kevés ideig önakaratedről — int Kempis Tamás — s a saját akaratod fog teljesedni az egész örökkévalóságon át. De kövessük Üdvözítőnk példáját a munka terén is. Krisztus idejében a kézimunka a pogányok előtt megvetett volt, azt a rabszolgákra hárították át, a legtöbben kínos tehernek tartották. A mi Urunknak s a Szent Családnak példája megnemesítette a munkát. Isten az embert munkára alkotta: „*Arcod veritékével eszed kenyeredet, amíg visszatérsz a földbe.*” Munka által töltjük be hivatásunkat, vezeklünk bűneinkért, szerzünk érdemeket az örök életre, érdemeljük ki embertársaink becsületét, óvjuk meg magunkat a rest és tétlen élet átkától, szerezzük meg becsülettel mindennapi kenyerünket. Lebegjen előttünk mindig a Szent Család példája, kövessük nyomdokait, kérjük pártfogását. Ezért imádkozik ma az Anyaszentegyház: „*Úr Jézus, ki a családi életet kimondhatatlan erényekkel szentelted meg, mikor Máriának és Józsefnek magadat alárendelted, eszközöld mindkettőjük segítségével, hogy mi is Szent Családod példáján okuljunk és annak örök társaságába eljussunk.*”

Vízkereszt utáni 2. vasárnap

Örvendetes olvasó és Oltáriszentség

Az Úr Jézus megjelenik a kánai menyegzőn s ott Szűz Mária kérésére csodás segítséget nyújt: a vizet borrá változtatja. Tette ezt, hogy a jegyesek zavarát eloszlassa, s még inkább azért, hogy Istenségének fátyolát fellebbentve tanítványaiiban erősítse a hitet, előkészítse lelküket Isten országának elfogadására. Hangsúlyozza is ezt a szent Evangélium: *Jézus — a galileai Kánában — nyilvánosságra hozá az ő dicsőségét és hívének benne az ő tanítványai.* Bizonyos, hogy a legszentebb Üdvözítő előtt mindig nagy célok lebegtek, akkor is, mikor az egyszerű emberek közt ült a menyegzős lakománál s velök szelíden társalgott. Lelke előtt egy más menyegző képe lebegett: a kegyelmi, szerető összeköttetés a lelkekkel Isten országában, melynek forrása az ő megváltó áldozata lesz a kereszten, eszközö vezetőkei pedig a szentségek, főleg az *Oltáriszentség nagy titka* s a szentáldozás, az Istennel való örök egyesülés záloga. Az átváltozás, melyet a kánai menyegzőn eszközölt, előre jelezte azt a másikat, melyet a végvacsorán vitt végbe mindenható szavával, mikor vevén a kenyeret, megáldá és mondá: *Vegyétek és egyétek, ez az én testem; s a kehely fölött: Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, az újszövetségé, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára.*

A kánai menyegző csodájában része volt a Boldogságos Szűznek is. Szent Fia az ő kérésére művelte azt. Nélküle aligha történt volna. Vajjon van-e része Szűz Máriának ama titokban, mely a hívek lelki életének éltető eleme s a katolikus istentiszteletnek szívverése és középpontja: a legméltóságosabb Oltáriszentségben? *Van-e valami ösz-*

szeköttetés égi Anyánk, a Szent Szűz s a szent Ostya között és miféle? Erdemes ezen hívő lélekkel elmélkedni. Ilyen elmélkedés felszítja bennünk a szeretet és odaadás hevét egyrészt a Szent Szűz, másrészt az eucharisztikus Jézus iránt. Egy helyütt egy mélyen vallásos anya kicsi leányával jelen volt a szentmisén s a szentáldozáshoz járult. Mikor a padba visszament, gyermeke szorosan odahúzódott anyjához. A kérdésre, mit akar, ezt felelte: Közel akarok lenni anyámhoz, hogy közelebb lehessek Jézushoz. Mi, katolikusok is lélek szerint közel akarunk lenni égi Anyánkhoz, hogy vele és általa közelebb juthassunk a szentségi Jézushoz a földön és üdvösségünkhöz a mennyben.

Naponként háromszor csendül meg a toronyban a harang és inti a híveket az Urangyala imádságra. Ha az Urangyalát lélek szerint imádkozzuk, ott állunk végzésekor a názareti házacskában, a Szent Szűz kamrájában, halljuk, amint az égi követtel beszél. Üdvözlések, kérdések váltakoznak, egyszerre azonban csend lesz, olyanféle, mint mikor a szentmisében az átváltozás közeledik. A Szent Szűz meghajtja fejét, mint ahogy a pap Ürfelmutatás előtt meghajol s kiejti az igéket, melyekre az örök Ige alászáll és emberré lesz: „*Legyen nekem a te igéd szerint.*” Az Ige testté lesz és Mária kebelében lakozik, mint ahogy a fehér szentostya a szentségmutatóban elhelyezkedik. Az Isten Anyja napként sugárzó, élő monstranciává lesz. *Akit te, Szent Szűz, a Szentlélektől fogantál* — imádkozzuk az örömdetes olvasó első tizedében. Pár napra a megtestesülés megtörténte után Szűz Mária, mint tudjuk, elment rokonához, Szent Erzsébethhez. Mint ahogy a tavaszi nap pazarul szórja sugarait és virágot fakaszt erdön, mezőn, úgy árasztotta a Szent Szűz, ez az aranyos, napként sugárzó monstrancia az áldást és kegyelmeket mindazokra, akikkel érintkezett, elsősorban Zakariás családjára. *Akit te, Szent Szűz, Erzsébetet látogatván hordoztál* — imádkozzuk a szentolvasóban.

Az Oltáriszentségről a Mozarttól megzenésített himnusz így énekel: Ave verum corpus, natum ex Maria virgine, légy üdvöz Urunk valóságos szent teste, mely Szűz Máriától született. Bizonyos módon tehát Szűz Mária adja nekünk Krisztus testét, melyet a szentáldozásnál magunkhoz ve-

szünk. Az ostya leple ugyan nem tőle van, azt az áldozópap szavai Úrfelmutatáskor szövik Krisztus teste körül, de ami a szentostyában az érték: Krisztus szent teste és vére, az a Szentlélek behatására Máriától ered. A nap, mely az ostya leple alatt ragyog s árasztja sugarait, először ott nála, a názareti házacskában szállott fel a mi egünkre. Amint első anyánk, Éva gyermekeinek az élvezetet ígérő, de romlást szerző gyümölcsöt nyújtotta, úgy nyújt nekünk Mária, az élők anyja egy másik drága gyümölcsöt, a szűzi szívének, szeplőtelen vérének édes gyümölcsét, a szentostyát s benne Jézust, hogy vele s általa megtaláljuk az örök életet. Gyermekek, kiket a meleg családi fészekből kivetett az élet sodra és idegenek közé vetett, örülnek, ha hazulról a pósta levelet vagy küldeményt hoz. Az anya levele vagy adománya mosolyt varázsol a küszködő diák arcára. Bizonyos értelemben mindnyájan idegenben küszködünk. Hozzád kiáltunk Évának számkivetett fiai, sírva és zokogva hozzád sóhajtok e siralomvölgyéből — mondjuk a Salve Reginában. Nem jön-e hozzánk is üzenet az égi hazából, a mi igazi, örök otthonunkból? Anyánk küld ilyet, a boldogságos Szűz, s a legdrágábbat nyújtja nekünk, az örök élet zálogát, a szentostyát, Jézus szent testét, amely egy meleg köszöntés Mária szívéből, adomány égi Anyánk szeplőtelen kezéből. Becsüljük meg. Vegyük gyakran s mindig méltón, égő áhítattal magunkhoz. Köszönjük meg Máriának is, hogy az ő oltalma alatt és közvetítése révén gyakran vehetjük az angyalok kenyerét s a szűzeket nevelő bort. Valószínű, hogy a kánai menyegzőn nemcsak az Üdvözítőnek, hanem szent Anyjának is megköszönték a boldog jegyesek a csodálatos italt. Kosztka szent Szaniszló messze hazájától, Bécsben végezte tanulmányait. 1556 adventjén súlyosan megbetegedett. A tisztalelkű ifjú nyugodtan nézett a halál elé. Csak egy fájt neki: a protestáns háziúr nem tűrte, hogy katolikus pap átlépje háza küszöbét, a haldokló nem áldozhatott. Nagy bizalommal kérte ekkor Szaniszló Szent Borbála pártfogását: „Ne engedd, hogy a lelki Útravaló nélkül haljak meg.” Nevelője, Bilinski János virrasztott éjjel a betegágy mellett. Egyszer csak fölemelkedik a beteg és így szól: Letérdelni, letérdelni! Szent Borbála jön két angyallal, ezek hozzák nekem

a szent Útravalót. Mély tisztelettel térdelő helyzetbe helyezkedik a beteg s meghajolva rebegi 3-szor: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem! . . . Ó, szívemnek Istene!” Így csodálatosan nyerve az égi kenyeret, még buzgóbban készül a halálra. Boldog, hogy karácsonyra már az égben lesz. A betegség mindig hevesebb. A halál kikerülhetetlennek látszik. Egyszerre égi fényesség veszi körül a haldoklót: Szűz Máriát látja közeledni szent Fiával. Egy pillanat alatt visszanyeri teljes egészségét. Fölkel, átmegy a közeli templomba és hálát rebeg. E szoba ma kápolnává van alakítva, az oltárképen a jelenet, amint angyali kéz nyújtja a Szentnek a szentáldozást. Milyen csodálatosak egy tiszta lélekben a szentáldozás kegyelem-hatásai!

Akit te, Szent Szűz, a Szentlélektől fogantál. Akit te, Szent Szűz, Erzsébetet látogatván hordoztál — imádkozzuk az örvendetes olvasóban. Mária a Szentlélek által a második isteni személynek anyjává lett. Ez a képzelhető legnagyobb kegyelem és kitüntetés, mely valaha teremtménynek osztályrészül jutott. Hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám? — mondja a szent titok ismeretében megalázódva Szent Erzsébet. Nem hasonló-e a kegyelem, mely nekünk a szentáldozásban osztályrészül jut? Az örök Igé, a megdicsőült Jézus emel magához s árasztja belénk lelkének sugárzatát. Fogadjuk őt mindig Mária lelkével magunkhoz. Csak így lesz számunkra áldás és örök dicsőség forrása a szentáldozás, ha Mária lelke él bennünk. Hogyan készült elő a Szent Szűz a megtestesülés kegyelemteljes pillanatára? Tiszta maradt a bűntől, szeplőtelen. Imádságba merülve találta Gábor angyal, áhitatos elmélyedésben. Imádságában összegyülemlett az ószövetségi igazak minden forró vágyakozása a Megváltó után. Mi, sajnos, szegény bűnösök vagyunk. De ismerjük ezt be, bánkódjunk bűneink fölött. Jézus nyilvános élete idején csak a farizeusoktól fordult el, az alázatos bűnösöknek barátja volt, Magdolnát, a jobb latort, az őszinte bűnbánat jelére rögtön elárasztotta jóságával. A megtestesülés utáni percekben nem tudjuk Szűz Máriát másként elgondolni, mint magába merülten, megelégedve az egész világról, átengedve magát az imádás, önfelajánlás,

hála és szeretet érzelmeinek, amint az kifejezésre is jut a Magnificat dicsérő énekben. Mint törekedett ezután, ha ez lehetséges volt, még inkább tettekkel, áldozatos étellel bizonyítani szeretetét Isten iránt. Ime, a példa, hogyan kell viselkednünk szentáldozás után. Hálaadó imákat kell mondanunk és tettekkel bizonyítanunk szeretetünk komolyságát Isten iránt. *Amit Jézus nektek mond, cselekedjétek*, sürgette Szűz Mária a kánai menyegzőn. Ezt mondja ma is minden szentáldozás után. Győzd meg magadat, vesd meg a világ fecsegését, amit Jézus mond neked, azt cselekedd, az vezet jó végre. Egy helyütt első áldozásukat végezték a gyermekek. Elhangzott a keresztségi fogadás, a szentségi Jézus betért a lelkekbe. Gyermekeivel együtt egy édesanya is az Úr asztalához járult s templomból hazatérve aggódó szeretettel töprengett, mit mondhatna gyermekének, valami szépet, jót, amit egész életén át a kísértések közt talizmánként őrizhetne szívében. A szobában aztán gyermekéhez fordult és így szólt: „Nézz rám! Térdelj le!” Hosszan nézett gyermeke szemébe, melyből még valamikép az isteni napnak sugarai ragyogtak elő, s csak ennyit mondott komolyan: „Ne felejtsd el soha a te Üdvözítő Jézusodat.” Ez a Szent Szűz intése is hozzánk.

Akit, te Szent Szűz, e világra szültél — imádkozzuk a szentolvasóban. Lelkünk előtt áll a Szent Szűz, amint Augustus császár rendeletére megérkezik Betlehembe a népszámlálás alkalmából. *Lőn pedig, midőn ott valának* — beszéli Szent Lukács — *szülé az ő elsőszülött Fiait, és bepólyáza őt és jászolba fekteté, mert nem kaptak helyet a szálláson.* A sértetlen Szűzanya imádva térdel a jászol előtt. Hogy ez volt az első gesztusa Máriának, imádással hódolni a kisdud külsejében közénk jött égi vendégnek, az nem szenved kétséget. A napkeleti bölcsékről külön följegyzi a Szentírás: *Leborulva imádták őt.* Szűz Máriánál ez magától értetődik. Ő, akinek hitét Szent Erzsébet ajkai által magasztalta a Szentlélek, „*boldog vagy te, ki hittél*” — az igénytelen külső alatt is felismerte az Örökkévalót és Mindenható, és soha arkangyal olyan mélységes tisztelettel, odaadó szeretettel nem hódolt neki s imádta őt, mint a Szent Szűz karácsony éjjelén. Ugyanaz az isteni Üdvözítő, ki Betlehemben, a „kenyér házában” a jászol

szalmáján, melyen még ott voltak a búzakalászkodók (— így boldog Eymard) pihent, száll oltárainkra Úrfelmutatáskor az ostya pólyáival takarva. Vajjon Szűz Mária érzületével fogadjuk őt? Sokan gépiesen térdelnek le, akad, aki le se térdel, legföllebb kegyesen meghajtja fejét az ő teremő és üdvözítő Istene előtt, imafohászaikból hiányzik a lélek. Szent Lajos francia király keresztesháborúja idején a szaracénok fogságába került. A szultán csak roppant vált-ságdíjért akarta szabadon bocsátani. A királyt, hogy a vált-ságdíjat előteremtse, szabadon kellett bocsátania, de előbb zálogot követelt. Ugyan mit? Egy átváltoztatott szentostyát. Hogyan jött a pogány erre a gondolatra? Észrevétlenül megfigyelte egyszer a fogoly királyt a szentmisén. Úrfelmutatáskor annak arcán olyan mélységes hódolat és átszellemülés tükröződött, amint a szentostyára tekintett, hogy a hitetlen meglepődött s észrevette: ennek ez a legdrágább a világon. Ezért kérte zálogul a szentostyát, tudta, hogy ezt biztosan kiváltja a király. Persze nem kapta meg. — Ó, Szent Szűz, erősítsd meg közbenjárásoddal hitűnket!

Akit te, Szent Szűz, a templomban bemutattál. — Mária karjai által hozta magát áldozatul a kis Jézus 40 napos korában mennyei Atyjának. Ez volt az ő reggeli áldozata. S élete alkonyán, mikor a mi üdvünkért keresztfeszítette, a nagy áldozatot megint nemcsak a kereszt, hanem a fájdalmas Anya karjai is tartották s ajánlották fel Istennek. Mint ahogy az ünnepélyes szentmisénél a szent áldozatot bemutató főpap mellett áll a diakonus és átadja neki az áldozati ajándékot, úgy állt Szűz Mária a kereształldozatot bemutató főpap, Jézus Krisztus mellett s mutatta be vele együtt a véres hostiát. „Fogadd, Szent Atya, örök, mindenható Isten ezt a szeplőtelen áldozatot, melyet magad választottál a világ bűneinek eltörlésére. Fogadd el őt, ki életem napja és boldogsága volt, kit anyai szívem minden melegével és odaadásával gondoztam.” Ezek voltak a fájdalmas Anya érzései a kereszt tövében, ilyen gondolatokkal helyezte a szent áldozatot az ostyatányérra, a keresztfő oltárára. — Ami a Kálvárián történt nagypénteken, az ismétlődik titokszerűen templomainkban, mikor a szentmisét oltárainkon bemutatják. A külső megjelenés más, de a lényeg azonos. Vajjon vágyakozunk-e mi is részt-

verni a szent áldozaton, mint ahogy Máriát vonzotta lelke, hogy résztvegyen Krisztus véres áldozatában, nem törődve semmi személyes fájdalommal vagy a világ gúnyjával? Vajjon amikor résztveszünk a szent cselekményen, olyanféle érzések élnek bennünk, mint Mária lelkében, a hit, imádás, odaadás, a Krisztussal való együttes feláldozás szelleme, vagy jelen vagyunk a szent titkon egyetlen mélyebb gondolat, istentisztelő szándék nélkül? Ez szomorú volna! A több év előtt elhunyt világhírű Bársony professzor mondotta egy alkalommal (Tóth Tihamérnak): Beutaztam egész Európát, jártam Afrikában is, de nem emlékszem életemben egyetlen vasárnapra sem, melyen a szentmisét elmulasztottam volna. — Ez nagyrabecsülése a szent titoknak!

Akit te, Szent Szűz, a templomban megtaláltál — imádkozzuk az öröndetes olvasó utolsó titkában. „*Bánkódva kerestünk téged*“ — mondja a három hosszú nap után, amikor Jézustól távol kellett élnie. Vajjon nekünk is hiányzik-e Jézus, ha távol tőlünk a templom és nem végezhetünk szentséglátogatást? Ami az oázis a sivatagban vándorlónak, az a tabernákulum, a szentségház közelsége a hívő, istenszerető léleknek az élet gondjai, kísértései között. — Szeretettel keresi az ember jóbarátját, bizalommal megy tehetősebb testvéréhez, nem fárad el kéréseivel a kisemmizett koldus hatalmas jötevője előtt, az aggódo beteg orvosa előtt — mindezeknél nem több-e nekünk Jézus? Évezredek sóvárogtak utána, a pátriárkák és próféták a messzeségből tekintettek könnyes szemmel feléje, róla zengi az ének: Altalad lett üdvünk, újszülött király, jászolodhoz évezredek szent sóhaja száll... Hogyan siettek hozzá földi élete idején a betegek, bűnösök, ártatlan gyermekek, szomjas lelkek! S most, amikor pár lépésnyire közel van hozzánk, közömbösen megyünk el mellette? — Ne mondjuk, én vasárnap jelen vagyok a szentmisén, többször megyek a szentáldozáshoz is. Ez kétségtől dicséretes. De ha az Úr Jézus többet nem akarna, akkor úgy rendelkezett volna: Az én jelenlétem tart a szentmisében Ürfelmutatástól áldozásig, azután megszűnik. Ő azonban megszakítás nélkül, éjjel-nappal jelen van a szentségházban. Ezzel jelzi, hogy vár ránk, óhajtja közeledésünket szent-

mise és szentáldozás idején kívül is, hogy vár tőlünk némi engesztelést a világ halátlanságáért, hogy ki akarja nekünk osztani kegyelmeit.

Az a lélek, amely napközben is keres és talál módot arra, hogy szentséglátogatást végezzen, hasonlítható az élet-erős szállítóhöz, mely hajtásaival mindenfelől körülionja az oltárt. Gyökerei mélyen ereszkednek le a szent, életet-adó talajba, a hit talajába, friss levelek, Isten előtt illatos virágok díszlenek rajta, áhítat, szívtisztaság, önmegtagadás, kötelességtudás, alázat. A Jézus Szívében égő szeretet-nap heve értékes gyümölcsöket érlel meg benne az örökkévalóságra. Teljesedik rajta a zsoltáros ígérete: *Leszen mint a fa, mely vízfolyások mellé ültetett, mely megadja gyümölcsét a maga idejében s levelei le nem hullanak.* A lanyha lélek ellenben, amely távol él az ő Jézusától, olyan mint a támasz nélküli szőlővessző, lekonyul a föld porába, elsatnyul, nem hoz nemes gyümölcsöt.

Mikor utolsó királyunk, IV. Károly végső óráit élte, összeszorította szívét a gyermekei fölött érzett aggodalom. Halála napján reggel megáldozott, utána a pap az áldozatókelyhet egy asztalkára helyezte a halálos ág mellé, s a haldokló lázas ajkai állandóan imafohászokat rebegtek a Szentség felé. Egyszer hörögve esett vissza feje a párnákra s sóhajtott: Annyira — szeretem — gyermekeimet . . . Erőlködve sorolta fel gyermekei nevét, egyiket a másik után, végül hozzátette: S a legkisebbet. — Nemes-érzésű szülőknek halálos ágyukon rendszerint ez a legkeserűbb gondolatuk: Mi lesz támasz nélkül maradó, kiskorú gyermekeikkel? Ilyennek gondolhatjuk a legnemesebb szívű Jézusnak érzelmeit is halála előestéjén, az utolsó vacsorán. Tekintete egyik apostoláról a másikra szállt, látta azok küzdelmes, vérpad felé haladó jövőjét, és látott maga előtt sok-sok millió lelket, mind az ő drága vérén megváltott, a kegyelem által megszentelt gyermekei, és megragadta a gondolat: Mi lesz velük nélkülüm? Gyengék, elsöpri őket a kísértések forgószele, örök sorsuk forog kockán. És isteni hatalmával megalkotta az Oltáriszentséget. „*Nem hagylak titeket árván. Ime, én veletek vagyok mindennap, a világ végeztéig.*” Siessünk gyakran közelébe, különösen ha nehéz a szívünk, hogy érezzük gondviselő

jóságát, s meg ne ejtsen a sötétség szelleme. — Eljön egyszer mindnyájunkra az idő, amikor már egy rövid utat se tudunk megtenni a templom felé, hogy szentséglátogatást végezzünk, az utolsó nehéz betegségnek ideje. Akkor sok dolgot valószínűleg más színben látunk, mint most. Menynyire megnyugszunk majd, ha a szentostyára tekintve, melyet megtörő szemünk elé tart az áldoztatást végző pap, azt mondhatjuk: „Jézusom, úgy vélem, nem vagyok előtted ismeretlen. Gyakran térdeltem szentségházad előtt, én a te háznépéhez tartoztam ittlen, úgy-e ahhoz fogsz sorolni ottfenn is? Köszönöm, hogy ennek zálogául most visszaadod nekem szerény otthonomban a látogatást.” Az Úr Jézus pedig ilyesfélét sugall majd: „Hű szolgám, mivelhogy kevésben hű voltál, most sok fölé fogsz helyeztetni. Mivel nem hagytál magamra, én sem hagylak el végső órádban, védelek, megáldalak és bevezetlek az örök életbe.”*

* Azok, akik a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt, legyen az nyilvánosan imádásra kitéve, vagy őriztessék a szentségházban, a szentolvasó harmadrészét (tehát öt tizedet) elimádkozzák, ahányszor ezt megteszik, teljes bűcsút nyernek, ha ezenkívül a szentgyónáshoz és szentáldozáshoz is járulnak. XI. Pius pápa, 1927 szept. 4. Hogy ezt a teljes bűcsút megnyerhessük, nem szükséges megáldott olvasót használni.

Vízkereszt utáni 3. vasárnap

A poklos és a százados

Az evangéliumi részletekben, melyek vasárnaponként felolvasásra kerülnek, megtörtént események hiteles leírását látjuk, egyúttal azonban hasonlatokat is, melyek megvilágítják, mit akar ma tőlünk az Úr Jézus, hogyan, milyen föltételek mellett várhatjuk, hogy jóságát, gyógyító erejét velünk is éreztesse. Az evangéliumi történet tükör, melyben önmagunkat szemléljük és ráeszmélünk arra, ami esetleg bennünk is visszatetsző az Úrnak, hogy attól szabaduljunk, s hogy mi az, ami minket is kedvéssé tesz előtte. *Jézus tettei, tanításai nemcsak kortársainak szóltak, hanem minden idők embereinek, nekünk is, mert ő mindnyájunk egyedüli Üdvözítője, kinek szent tetszését kell keresnünk, gyógyító, mentő jobbát megragadnunk, kegyelmére magunkat méltókká tennünk.* Csakis így használjuk fel az elszűt életidőt Isten akarata szerint s nézhetünk bizalommal a halál és örökkévalóság elé. Ezzel az érzülettel mélyedjünk el most elmélkedve a felolvasott két csodás gyógyulásnak, a poklosnak s a kafarnaumi százados szolgájának történetébe.

1. *„Ime egy bélpoklos jött — imádá Jézust és mondá: Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem”,* beszéli a szent evangélium. „Ime” — e szó jelzi, hogy itt valami szokatlan, rendkívüli történt. A poklosoknak t. i. mint fertőző betegeknek a törvény szigorúan tiltotta, hogy egészséges emberekhez közeledjenek, sőt ha ők vettek észre valakit, aki gyanútlanul jött feléjük, nekik kellett felemelt karokkal jelt adniok: Tisztátalan, tisztátalan. A lepra-poklosság az ó- és középkorban nagyon elterjedt betegség volt, ma Európában csak szórványosan, Ázsiában azonban s a Csendes-

óceán szigetein mint pusztító népbetegség fordul elő. A szerencsétlen, kiről az evangélium szól, talán valami barlangból lépett elő hirtelen s borult esdekelve az Úr elé. Külseje borzalmas volt. Mikor Szent Ferenc elé egyszer egy ilyen poklos lépett alamizsnát kérve (a XIII. században Európában 19,000 menedékháza volt a leprásoknak), lova, melyen ült, megbokrosodott a hullaszagtól s Ferenc első gondolata is ez volt: menekülni! Aztán erőt vett magán, s mintha maga Jézus állana előtte, leszállott lováról s alamizsnát nyújtva tisztelettel megcsókolta a poklos csonka, sebes kezét. E hősi szeretetszolgálat után olyan tiszta öröm töltötte el lelkét, minőt eddig még soha nem érzett; érezte Isten közelségét. Jézus is szájalommal nézett az elébe lépő emberroncsra, látta annak fekélyekkel borított testét, de látta lelkét is, melyet a szenvedés tüzes nap-sugara nemes gyümölcsé érlelt. „Uram”, mondja, miközben leborul s a porig meghajtja fáradt fejét. Vajjon felismerte-e Krisztusban az Isten Fiát? Lehet, mert imádja őt, isteni hatalmat tulajdonít neki: „Ha akarsz.” Te több vagy, mint Elizeus, ki a szíriai Námánt a poklosságtól megszabadította, csak akarnod kell, hatalmadon nem múlik, te mindent megtehetsz... Aki ilyen alázattal, hittel, bizalommal közeledik Jézushoz, azt nem utasíthatja el. Az Üdvözítő kinyújtotta kezét, érintette őt és mondá: „*Akarom, tisztulj meg!*” És azonnal megtisztult a poklosságtól. Mennyi gyöngédség, jóság van Jézus válaszában! A leprás esengett: „Ha akarod” — Jézus mondá: „Akarom!” A poklos: „Megtisztíthatsz engem” — Jézus: „Tisztulj meg!” Ameddig a poklos bizalma terjed, addig terjed számára az Úr segítségével. „Akarom” — mondja, e szó a mindenhatóság megnyilatkozása. Mózes is gyógyított poklost, önnön nővérét, Máriát szabadította meg e rémes bajtól, de csak miután hosszasan imádkozott Istenhez. Jézus késedelem nélkül, önnön erejével gyógyít. Jézus több mint Mózes, fölötte áll az ószövetségi törvénynek is. Érintette kezével a poklost, jósága jeléül, sorsközössége jeléül, — Izaiás a szenvedő Megváltót pokloshoz hasonlítja — végül érintette azért is, hogy jelezze, miszerint az istenséggel összekapcsolt szent embersége az eszköz, mely által gyógyulást és életet ad nekünk. Amikor Jézus a leprást érintette, olyasmit tett,

amit az ószövetségi törvény betűje tiltott, de azért a törvény szellemében cselekedett. Az ószövetségi törvény t. i. szigorúan tiltotta a poklos érintését, s ezt azért, hogy a fertőzést akadályozza. Az Üdvözítőnél azonban ez a veszély nem forgott fenn. Az Isten Fiának nem kellett félnie, hogy a halál csirái tapadnak hozzá, az élet forrásához. Ellenkezőleg, az Ő kezéből áramlott a gyógyító erő a feloszló testbe, az ő tiszta ereje hatotta át mint delejes áram a hervadt tagokat, azért érintésével a szeretet csodáját művelte s nem szegte meg a törvényt, hanem beteljesítette. A bűnbánó beteg egyszerre tisztult meg a test és lélek poklosságától. *Aki embertársát szereti, a törvényt beteljesítette* — mondja a Szentírás.

A poklosnak megtisztulásában a *keresztség* nagy kegyelmét látta jelképezve az ősegyház. Ismételve megtisztul és meggyógyul lelkünk a bűn poklosságától a *bűnbánat szentségében*. Mivel pedig a fertőzésre való hajlam továbbra is megmarad bennünk, Jézus a *szentáldozásban* teszi fejünkre áldástosztó jobbát és betölt gyógyító, megszentelő áldásával. „Akit ha szeretek, szemérmes vagyok, ha érintek, tiszta vagyok, ha magamhoz veszek, szűz vagyok” — mondja Szent Ágnes a zsolozsmában e szent titokról. Az Eucharisziát „a halhatatlanság gyógyszerének” mondják a lelkitanítók. Egyik angol államférfiú, lord Palmerston meglátogatta Turinban Don Bosco szent János nevelőintézetét. Feltűnt neki a teremben a fiúk kedves, szerény, vidám arckifejezése. — Mivel tudja ezeket az utcai gyerekeket így megváltoztatni? — kérdezte a Szenttől. (Don Bosco az utca elhagyott, olykor elzüllött gyermekeit szedte össze házaiba.) „Ezt az eszközt önök, sajnos, nem alkalmazhatják.” „Miért nem?” — kérdezte megütődve a protestáns angol. „Mert az én legfőbb gyógyító és nevelő eszközöm a mindennapi, vagy legalább gyakori szentáldozás.”

Megszívlelésre méltó az Üdvözítő intése a meggyógyulthoz: *Nézd, ezt senkinek ne mondd, hanem eredj, mutasd meg magadat a papnak, és áldozd fel ajándékokat...* Első dolgod ne az legyen, — így értelmezhetjük az Üdvözítő szavait, hogy elhíreszteld, ami veled történt s mint csodás lényt bámultasd magadat, hanem adj hálát Istennek, menj a papokhoz, amint azt Mózes törvénye előírja, s mu-

tasd be áldozatodat! Ez az intés mutatja, mennyire tiszteletben tartotta Jézus az őszövétségi papságot, amely pedig vele szemben gyűlölködő módon viselkedett, s óvta annak tekintélyét. — Intés ez számunkra, hogy szeressük a katolikus Egyházat és *tartsuk tiszteletben annak szolgálait, a papokat*. Vallástalan irányú lapok és könyvek többnyire torz képet festenek a papokról, szerzetesekről, hogy kiöljék a bizalmat és tiszteletet irántuk az emberekből. Ne adjunk egykönnyen hitelt a papokról szóló becsmérő híreszteléseknek! Renan, a francia hitetlenségnek egyik vezéralakja, ifjú éveiben szemináriumban élt, csak a papszentelés előtt lépett ki onnan. Később azt a vallomást tette, hogy a tizenhárom év alatt, mikor módjában volt megfigyelni a katolikus papok életét, soha még csak árnyékát sem tapasztalta náluk valami botránynak. — Mikor a német ú. n. kultúrharc idején Bismarck anyagi javakkal akarta magához édesgetni az alsó papságot, Ollivier, az egyházellenes francia miniszterelnök azt mondta: Látszik, hogy Berlinben nem ismerik az anyagot, melyből a katolikus papok gyúrva vannak. S ha mostanában a vérszomjas vörösök minden késlekedés nélkül halomra gyilkolják a katolikus papokat ott, ahol uralomra jutottak, mert — úgymond — minden iparkodás eltántorítani őket hivatásuktól, kárba veszett erőlködés, — nem a legnagyobb dicséret ez a katolikus papokra? Természetes, hogy a papoknak is lehetnek jellembeli fogyatkozásaik, ők sincsenek más anyagból, mint a hívek, ők is az eredeti bűn által megromlott emberi természetet örökölték, az egyházirend szentsége a természetet nem változtatja meg, nekik is állandó küzdelmek közt s talán siralmas botlások után kell megszerezniök az állásukkal együttjáró életszentséget. Hogy méltányosan ítéljünk, szét kell választanunk az *itt-ott* jelentkező fogyatkozást az illető egész életirányától, mert nemde ha egy szőlőtőn vannak vadhajtások, azért terem azon gazdagon nemes gyümölcs is; továbbá különbséget kell tennünk egyes papok közt s ezek miatt nem szabad kárhoztatnunk az egész rendet; végül különbséget kell tennünk a pap *személye* és *hivatala* között. A hivatalát, mellyel a pap Isten helyettese számunkra, minden körülmények között tiszteletben kell tartani. „Ez a Krisztus” — mondotta Pazzi szent Magdolna

egy átmenő papról, a krisztusi igazság és kegyelmek közvetítője. „Mózes széken ülnek az írástudók és farizeusok, mind, amiket mondanak tehát, cselekedjétek, de ne utánozzátok az ő rossz tetteiket” — mondta Isten Fia korának egyházi embereiről. A pap s az egyházi tekintély Istentől rendelt útmutató, az országút elején álló útmutató esetleg korhadt, dűledező lehet, mégis mutatja a helyes irányt, melyen haladnunk kell. Hogy milyen szigorúan kívánja Jézus a köteles tiszteletet és engedelmességet az egyházi tekintély iránt, mutatják szavai: *Aki pedig az Anyaszentegyházra nem hallgat, legyen neked mint a pogány vagy nyilvános bűnös.* S amikor az Egyház első előjáróit szétküldi az apostoli működésre, biztosítja őket: *Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg... S ha egy város be nem fogad s meg nem hallgat titeket, még a port is verjétek le lábotokról bizonyosságul ellenük. Bizony mondom nektek, Szodomának és Gomorrának elviselhetőbb sorsa lesz az ítélet napján, mint ama városnak!* Milyen komoly, megrendítő szavak! Vessük mélyen lelkünkbe!

Szeressük a katolikus Anyaszentegyházat, ez a Jézus Egyháza, ez a boldogságos Szűz Mária Egyháza, ebben éltek az apostolok, a nagy egyháztanítók, a vértanúk, a szentek és hősi lelkek ezrei. Hol van a széles nagyvilágon még egy intézmény, mely annyi testi és lelki áldást árasztott volna az emberiségre, mint ez? Micsoda törpe és torz lelkek azok, akik benne folyton csak az emberi vonásokat és gyarlóságokat böngészik s nem veszik észre benne az emberiség történelmén áthaladó és áldást osztó Krisztust?!

2. Rokonszenves egyéniséget vezet elénk a szent evangélium 2. része a kafarnaumi százados személyében. Jézus az ő nagy hitéről szól elismeréssel: *„Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben.”* Míg a zsidó előkelőségek, papok, írástudók idegenkedve húzódoztak Jézustól, ez a gazdag és előkelő római olyan tiszteletet mutat iránta, hogy pogány létére nem tartja magát méltónak házába befogadni, s olyan erősen hisz Jézus hatalmában, hogy képesnek tartja, miszerint egyetlen, parancsoló szóval meggyógyít egy reménytelen beteget. Tetőtől-talpig katona, az engedelmesség embere, osztja parancsait és tel-

jesíti a felsőség rendelkezéseit, az Üdvözítő hatalmát is így fogta fel: Az parancsot oszt s az elemek vakon hódolnak neki. Nagy hit, erős hit — Jézus maga csodálkozott rajta. Kutassuk, elemezzük e hit gyökereit, *hogyan tudott szert tenni a százados ilyen erős hitre?*

A problémák problémája maga az élet. Hol a végső forrása, mi a célja, értelme, hova lyukad ki, van-e valami a halál mögött és mi? Ezek a kérdések foglalkoztatták minden időben azt, aki nem mint vak ösztönök játékszere, hanem mint ember, mint értelmes, önnön sorsát céltudatosan alakító lény akarta leélni a rövid életidőt. Ezekre a kérdésekre a pogányság nem adott a római századosnak megnyugtató feleletet. Mikor megérkezett és otthonos lett Kafarnaumban, legyőzte idegenkedését a zsidókkal szemben, érdeklődött azoknak vallása, szent könyvei iránt. Ezekből és komolyabb egyénnel való érintkezésből derengeni kezdett lelkében az igazság, hogy t. i. a bálványok semmik, Isten a mi teremtőnk és legfőbb Urunk. Eljárt a zsinagógába, imádkozta Dávid fölséges zsoltárait s hallgatta a szentírási fejtegetéseket. Aztán új szózat jutott el hozzá, lelkesült hírvivők szóltak a názáreti Jézusról, ki úgy tanít, mint előtte senki, és feltűnő csodák kísérik működését. A százados nem kerülte, hanem kereste az alkalmat, hogy megismerhesse az új prófétát. Kafarnaumban hamar kínálkozott erre alkalom, Jézus ott gyakran időzött s ismételve tanított. Hallgatói között a tengerparton vagy a zsinagógában odaadó figyelemmel leste szavait a százados. Esetleg szemtanúja volt annak a jelenetnek, melyet Szent Márk említ, mikor napnyugtakor szombatn az emberek Péter házához vitték betegeiket s a megszállottakat, s Jézus kézföltétellel meggyógyította őket. Mindezekből még kényszerítőbb erővel lépett eléje az igazság: Jézus Isten küldötte, tanítása isteni, Jézus több mint ember, Ő Isten Fia valóban! A századoson megvalósult az ígért: *Boldogok, akik éheznek és szomjúhozak az igazságot, mert ők kielégítést nyernek.* Kortársai, a többi tiszték vagy jobb módú zsidók szintén hallhattak Jézus felől, de nem sokat törődtek vele, nekik fontosabb dolgaik voltak: jó üzletek kötése, szórakozások, bor, kockajáték stb. A kegyelmet megvetették, az életidő eljárt fölöttük s így léptek az örök

Bíró elé. Így volt akkor, így van ma. A hit nagyértékű adománya Istennek, az üdvözülés első, elengedhetetlen föltétele, Isten nem erőszakolja senkire. Elvárja, hogy az ember legjobb tudása szerint keresse az igazságot, vágyakozzék utána, becsülje meg. Aki keres, az talál. Gyakran kell hallgatnunk az Isten ígését, jó könyveket, Szív ujságot stb. olvasnunk, nem pedig érzékes regényeket és rossz lapokat, csak így tehetünk szert hívő meggyőződésre s adjuk meg Istennek a kötelees tiszteletet.

Egy vasúti kupében, melyben egy pap is ült, vallási témákra terelődött a társalgás. Egy úrinő kicsinylően vonogatta vállát s olyasfélét mondott, hogy az Egyház dogmái már idejüket múlták, a katolikus tanok nem állják meg a mai tudomány bírálatát. „Tetszett olvasni Bangha műveit Istenről, Krisztusról, az Egyházzal?” — kérdezte a pap. „Nem én” — felelt a nő. „Meg tudná mondani, hogyan fogalmazta az Egyház tanítását az Oltáriszentségről?” „Nem tudom én” — volt a válasz. „Vagy az eredeti bűnről? A teremtről?” „Nem.” „De azt a kis könyvet, melyben rendszeresen van összefoglalva a katolikus Egyház tanítása, bizonyára ismeri?” „Nem tudom, mire gondol” — volt a felelet. „Asszonyom — mondotta a pap, ön nem hitetlen, hanem tudatlan.”

A kafarnaumi százados nemcsak kereste Istent, hanem méltóvá is tette magát, hogy megtalálja. Egyes írónál olvasunk néha olyan nagyhangú kijelentéseket, hogy kereste Istent a csillagok közt stb., de nem találta. Nem találta, mert nem helyes érzülettel kereste. Úgy kereste, mintha bírói széke elé akarná Istent állítani. *Isten a kevélyeknek ellenáll.*

Mikor Szent Pothinus vértanú a pogány bíró előtt állott, ez fennhézva kérdezte, ki a keresztények Istene? A szent püspök méltósággal felelt: Ha majd méltó leszesz rá, megtudod! — A hit kegyelem. Istennek tetsző, hívő érzületre önnön erőinkkel, merész okoskodásokkal eljutni nem tudunk. Ehhez isteni felvilágosítás, vonzás — kegyelem szükséges. *Senki sem jöhet hozzám, — mondotta Jézus — hacsak Atyám nem vonzza őt.* Milyen módon szerezte meg a kafarnaumi százados a hit kegyelmét?

Imádsággal, irgalmas érzületével. A zsidók vénei, mi-

kor Jézushoz jöttek, azt mondták: Méltó, hogy teljesítsd kérését, mert szereti népünket s a zsinagógát is a maga költségén építtette föl számunkra. Nem szép jele ez az istenszeretetnek, hajlékot emelni az Úrnak? Bizonyos, hogy míg társai talán nem épületes dolgokon törték fejüket, a százados imádkozva időzött Isten színe előtt a templomban. S amint Isten irgalmasságát kérte és várta bizalommal, úgy ő maga is irgalmasságot gyakorolt másokkal. Mi volt a pogány világban egy rabszolga? nem több az állatnál. S a százados részvevő szívvel gondolja szolgáját, szerez neki gyógyszereket, s mikor ezek nem használnak, aggódva kéri Jézus segítségét. *A te imádságaid és alamizsnáid fel szállottak Isten színe elé, s ott emlékezetben vannak* — mondja a Szentírás Kornélius századosról, s e szavak rá-illenek a kafarnaumira is.

Véssük ezt szívünkbe jól! Hogy van az, hogy manapság a jobbmódúak s az ú. n. intellektuális osztály gyenge a hitben, vagy éppen vallástalan? Ismeretes dolog, hogy Isten dicsőségének előmozdítására, karitászcélokra az egyszerű nép, a szegények hasonlíthatatlanul többet áldoznak, mint a vagyonosok. Többet imádkoznak is. Ez az oka, hogy sokak fölött száraz marad az ég s a kegyelem harmata nem hull a szívekbe. *Testvéreim!* — mondja Szent Péter — *iparkodjatok a ti kiválasztástokat az igaz hitre jócselekedetekkel biztosítani, ha ezt megteszitek, nem fogtok elesni és elveszni.*

A kafarnaumi százados végül *alázatos* volt. Ő mint pogány, nem tartotta méltónak magát arra, hogy közvetlenül járuljon Jézus elé. A zsidók véneit kérte erre. Olyan nagy véleménye van az Üdvözítőről, hogy nem tartja magát méltónak arra, hogy házába fogadja, csak „*egy szót mondj, és meggyógyul szolgám*”. — A hithez alázatosság kell. Igazságai gyakran meghaladják felfogásunkat, rendelkezései alávetést sürgetnek, önmehtagadást, türelmet, megbocsátást. A kevély erre képtelen. Képtelen azért is, mert lelkületével méltatlanná tette magát az isteni kegyelemre. Így érthető, hogy pl. a farizeusok, noha szemtanúi voltak Krisztus csodáinak, nagyrészt hitetlenek maradtak, míg az általuk megvetett bűnösök, pogányok megtalálták az utat Isten országába. *Hálákat adok neked, Atyám*, mondta az

Üdvözítő, *hogy elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak elől* (akik t. i. meg vannak győződve arról, hogy ők nagyon okosak), és *kijelentetted a kisdedeknek. Úgy van, Atyám, mert így letszett neked!* — Így volt akkor, így van ma. Hány elbizakodott, magát a műveltek közé számító egyén áll távol a kereszténységtől s tönkre megy lelkileg, míg az egyszerű nép, munkások, cselédek, kézművesek a hitben megtalálják földi és örök boldogságukat. *Ne légy okosabb, mint kellene, nehogy balga találj lenni* — int a Szentírás.

Ha az igazságot keressük, s Jézust, a világ világosságát mindig jobban törekszünk megismerni, ha nem szününk meg imádkozni és gyakorolni a jót, főleg az irgalmasság cselekedeteit, ha alázatos érzülettel méltóvá törekszünk lenni Isten kegyelmére, akkor nekünk is, mint a kafarnaumi századosnak s utána sok-sok buzgó kereszténynek, megadja majd Isten az erős, élő hit kegyelmét. S ezzel minden földi előnynél nagyobb jónak vagyunk birtokában. Nincs gazdagság, nincs kincs, nincs dicsőség, nincs semmi az egész világon, ami olyan nagy és értékes volna, mint az igaz, katolikus hit, mondja Szent Ágoston. Miért? Mert együtt jár vele az életbölcseiség, mert nélküle nincs bűnbocsánat és tiszta lelkiismeret, nincs nyugodt halálos óra, s mert az Istentől eredő tanítások hívő elfogadása nélkül senki sem üdvözülhet. *Hit nélkül lehetetlen Isten előtt kedvesnek lenni* — mondja Szent Pál, Jézus pedig határozottan kijelentette, hogy *aki nem hisz, az már megítéltetett, az el-kárhozik*. Hogy ilyen helyrehozhatatlan szerencsétlenség ne érjen bennünket, imádkozzuk többször erős meggyőződéssel a Hiszekegyet, mondjuk odaadással: „Hiszem, Úram, a te tanításodat, amint azt a Szentlélektől vezetett Egyházad elem adja, mert Te az örök igazság vagy.” Eljön az óra mindnyájunkra, amikor majd megnyílnak szemeink és világosan fogjuk látni, hogy mindaz, amit hitünk elénk ad: Isten, lélek, örökkévalóság — olyan tárgyilagos valóság, mint a föld, nap, csillagok s mindaz, amit most látunk és kézzel foghatunk. Ez a halál pillanatában következik be. De akkor a hit már nem érdemszerző, az ilyen elkésett hitből nem Isten boldogító színjátéka, hanem örök sírás következik. *Az ördögök is hisznek*, — mondja erről a hitről a Szentírás — *de reszketnek*.

Egyik würzburgi püspököt, Hohenlohe Sándort egy tekintélyes, de hitetlen ügyvéd halálos ágyához hívták. A folyosón azt mondta neki a kisírt szemű feleség, hogy sajnos, még most sem akar hallani a megtérésről, inkább néhány fogas kérdéssel akarja zavarba hozni a püspököt. A betegszobában így szólt a haldokló, kinek az orvosok szerint csak pár órája volt már hátra: „Ebben a nehéz helyzetemben csak azt szeretném megkérdezni Hercegségedtől, hogy van-e csakugyan örökkévalóság, vagy nincs?” A püspök egyideig komoly részvéttel nézett a haldokló arcába, aztán kivette zsebóráját és ujját rátéve így szólt: „Mielőtt ez az óramutató egy körforgást végez, maga tapasztalja majd, hogy nemcsak örökkévalóság van, de van egy örökkévalóságra szóló igazságszolgáltatás is.” A beteg mélyen megrendült, haragosan nézett a püspökre és távozásra szólította. A püspök szeliden nézett rá, aztán megfordult, hogy elmenjen. Az ajtóban érte utol egy megtört ember könnyörgése, a beteg megrázkódva a bekövetkező ítélet gondolatától, alázattal kérte a püspök segítségét és kibékült Istennel. Életünk óráján a mutató feltartóztathatatlanul megy előre, nem tudjuk, hogy hány körforgást tesz még, ne játsszunk könnyelműen Isten kegyelmével, éljünk úgy, amint majd végső óráinkban, amikor kisiklik kezünk-ből minden, ami most kápráztat, kívánni fogjuk. *Aki az én beszédemet megtartja, halált nem lát mindörökké.*

Gyertyaszentelő Boldogasszony

Szűz Szülője Istennek

A bold. Szűz megalázta magát a mai napon, amikor engedelmeskedve az ószövetségi törvénynek, megjelent a jeruzsálemi templomban, odaállt a közönséges anyák sorába és bemutatta a szegények áldozatát. Alázatossági tény volt ez azért, mert ilymódon a Szent Szűz lemondott az emberek előtt ama kiváltságáról, mely neki oly drága volt, mely kívülre senkinek osztályrészül nem jutott — a sértetlen szüzesség kiváltságáról. Szerényen, összeszedett lélekkel, szívében az odaadás és önfeláldozás érzésével, de külsőjében nem különbözve a többi közönséges anyáktól, lépett az oltár elé. Mária ezt a megaláztatást a jó példaadás kedvéért és Isten iránti szeretetből vállalta, minket pedig, Szűz Mária tisztelőit és gyermekeit annál inkább kötelez a kegyelet, hogy égi Anyánk- és Űrnőnknek páratlan kiváltságára gondoljunk s azt hirdessük és magasztaljuk, hogy t. i. ő nem az érzéki vágyak befolyása alatt, hanem *a Szentlélek erejéből szüzességének minden sérelme nélkül lett Isten anyjává, s élete végéig tiszta Szűz maradt.* Ez a kiváltság, mely fénykoszorú gyanánt ragyogja be Mária tiszta homlokát, mai elmélkedésünk tárgya. Fohászkodjunk hozzá az Egyház imádságával: Boldogságos Anya és érintetlen Szűz, a világnak dicsőséges királynője, járj közben érettünk Istennél, aki téged kiválasztott.

Az ószövetségben nem olvassuk, hogy valaki a szüzességet Isten iránt való szeretetből, mint élethivatást választotta volna. Vannak szép mondások a tiszta érzület értékéről, pl. *„Minden, ami becsültetik, nem hasonlítható a megtartózkodó lélekhez”* vagy: *a feddhetetlenség közel visz Istenhez* — vagyis a tiszta lélekben Isten szépsége

tükröződik. S ismét: *Ki a szüztisztaságot szereti, annak ajkai kedvességeért barátja lesz a király* — s más ilyen mondások. De az első, aki a szüzességet a Szentlélek felvilágosítása folytán mint élethivatást választotta, Mária volt. Hogyan jutott erre a gondolatra? Talán úgy, hogy mint gyermeklányka a jeruzsálemi szentélyben többször olvasgatta a próféták jóvendöléseit a Megváltóról s mikor Izaiásnál azt találta, hogy a Megváltó csodálatos módon egy Szűznek gyermeke lesz, — „*Ime a Szűz méhében fogan és Fiat szül s nevét Emmánuelnek hívják*” — elgondolkozott ezen. A Szentlélek, aki szívében lakott, megértette vele, hogy a szüzesség a Megváltó előtt valami igen nagyértékű és kedves dolog lehet, ha ama legbensőbb összeköttetésbe, amely anya és gyermeke közt van, csak egy sértetlen szűzzel óhajt lépni. Megérteni a jobbat s azt egész lelkével akarni Máriánál egy volt. Bizonyos, hogy az anygali üzenet idején ez az elhatározás már megvolt benne. Gábor angyal szavára, hogy fia születik s nevét Jézusnak hívják — ijedten feleli: én férfiút, férjet nem ismerek. A gyermek születése Isten akarata szerint a férj és nő házassági összeköttetése által történik. Ilyen gondolatok eddig távol estek Mária lelkétől. A középkori festők azért úgy ábrázolták az anygali üdvözlés jelenetét, amint Mária az anygallal szemben elutasító mozdulatot tesz. Sz. Agostonnal együtt több egyháztanító azt véli, hogy Mária fogadalommal kötelezte magát örökös tisztaságra. Csak amikor az angyal megmagyarázza, hogy Jézus születése természetfölötti módon, a Szentlélek ereje által következik be s mellette Mária szüzessége sértetlen marad, hangzik el a beleegyezés: *Ime, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint!*

Minden anya gyermekét Istentől kapja, ki az ég és föld mindenható teremője s a mi teremőnk is. De olyan kizárólagos értelemben, ahogy Mária Isten által lett anyává, egy más anya sem az.

Szűz Mária sértetlen szűz volt testben és érzületben, mielőtt Jézus anyjává lett s ilyen *maradt azután is*. Más anyák a természet rendje szerint elvesztik a szüzesség ékességét, amikor anyává lesznek. Mária épp azért, mert a Szentlélek ereje által lett Isten anyjává, szüzességének

legkisebb sérelme nélkül szülte Jézust, a mi Üdvözítőnket. Ez az apostoli hitvallás 3. ágazatának értelme: *ki fogantaték a Szentlélektől, születék Szűz Máriától*. Ezt hangsúlyozza sz. Máté evangélista, aki miután elmondta, hogy Mária a Szentlélektől foganta és szülte a világra Jézust, hozzáteszi nyomatékosan: *ez pedig azért történt így, hogy teljesedjék Izaiás jóvendölése: „Ime, a Szűz méhében fogan és fiat szül, kinek neve lesz Emmánuel.”* Hogyan történhetett ez, — azt a gyengédség és szemérmetség tiltja kutatni. Elég annyit tudnunk, hogy Jézusnak emberi sz. teste nem állott oly kizárólagos módon a fizikai és fiziológiai törvények uralma alatt, mint a közönséges emberek teste. Látjuk ezt abból, hogy pl. a tenger hullámain járt, a Tábor hegyén átszellemült és megdicsőült, húsvétkor a sirjára hengerített kösziklán áthatolt s este a zárt ajtón átlebegve jelent meg tanítványainak.

S amint Mária szűz volt Jézus születése előtt és alatt, úgy sértetlen szűz maradt azután is, *élete végéig*. Krisztus Urunk egyszer azt mondta, hogy mindenki, aki kezét az eke szarvára teszi s aztán hátratekint, nem alkalmas az Isten országára. A mondás értelme, tudjuk, az, hogy aki egyszer elhatározta magát a jóra, egy nemes, áldozatos életre és aztán vágyakozva, sajnálkozva visszanéz az elhagyott útra, nem méltó az áldásra és dicsőségre, mely együtt jár a nemes idealizmussal és Isten szeretetével. Az ilyen gyáva léleknek már az első elhatározása is valami-képp félszeg volt és gyökértelen, azért nem is volt tartós. Ilyen értelemben mondja sz. János némelyekről, kik az Egyháztól elpártoltak: Nem voltak közülünk valók, mert ha közülünk valók lettek volna, akkor bizonyosan nálunk is maradtak volna.

Mária nem volt ilyen ingatag és habozó lélek, amit ő egyszer Istennek megígért és felajánlott, azt az isteni kegyelemtől támogatva, mindhalálig meg is tartotta. Sértetlen szűz maradt mindvégig. Az ellenkező véleményt már Origenes 250 körül esztelenségnek mondja. Az V. században akadt egy feslett életű szerzetes, aki aposztatált s aztán, hogy magát igazolja, egyik művében tagadta Mária állandó szüzességét. Az egyháztanítók, egy Jeromos, Ambrus, Agoston, Epifánus stb. azonnal mintegy becsület-

beli kötelességüknek tekintették a sz. Szűz ellen intézett eme támadások visszautasítását. Iratainkban három gondolat domborodik ki: 1. A házaselet nem bűn, erre nézve világos a Szentírás tanítása, de 2. a szüzi élet istenszere-
tetből választva, nagyobb erkölcsi értékű, ezt nyomatékosan hangsúlyozza Krisztus Urunk s utána sz. Pál; 3. Mária soha nem szállott le ama magaslatról, melyen az angyali üzenet találta s mindvégig tiszta szűz maradt. „Hívő ember füle nem képes befogadni azt az állítást, hogy Mária valaha is megszűnt szűz lenni”, mondja sz. Vazul egyháztanító.

De hogyan egyeztethető össze a sz. Szűz ilyen érzületével sz. Józseffel történt eljegyzése? Itt is alkalmazható a mondás: Ember tervez, Isten végez. Isten akarta, hogy Jézus nem ugyan házasságból, de a házasságnak Istentől rendelt kötelékében jöjjön a világra. A sz. Szűz, miután biztosítékot nyert, hogy kizárólagos istenszere-
tete így sem fog csorbát szenvedni, meghajolt Isten akarata előtt. Ily módon lett megvédve a sz. Szűz becsülete a világ előtt, mikor Jézus anyjává lett, kapott egyúttal támaszt és otalmozót a nehézségek és üldözések között. Amint sz. Józsefet az angyal beavatta a nagy titokba, hogy t. i. Mária a Szentlélek által, természetfölötti módon lett a Megváltó anyja, a különben is élemedett korú pátriárka (ilyennek mondja őt sz. Epifán egyháztanító) a legmélyebb tisztelettel fogadta házába Istennek élő frigysze-
krényét s őt soha egy rendetlen gondolattal meg nem bántotta, ellenkezőleg, az ő közelségéből a leghathatósabb ösztönzéseket és kegyelmeket merítette önnön megszentelésére.

De nem szól-e a Szentírás is *Jézus testvéreiről*, mondják a protestánsok és hitetlenek?! Tényleg vannak ilyen följegyzések az evangéliumokban s ezeket nagyon jól ismerték a régi kat. egyháztanítók is, a nélkül, hogy egy pillanatra is megingott volna hitük, tiszteletük Mária szüzségében. A szent helyek elfogulatlan összehasonlításából t. i. kitűnik, hogy azok, akiket Máté és Márk Jézus testvérei gyanánt említ, János följegyzése szerint egy másik Máriának és Alfeusnak fiai, az isteni Üdvözítőnek pedig emberi természete szerint oldalrokonai voltak. Az „ach” „testvér” szót t. i. a zsidó nyelvben (éppúgy, mint a magyarban) gyakran használják tágabb értelemben. Testvérem,

bátyám, néném, húgom — mondjuk mi is nem ritkán olyanoknak, akikhez csak távoli vagy semmi vérségi kötelékek nem kapcsolnak. Sz. Jeromos a régi hagyományoknak utána járt és Hegesippus II. századbeli író adataira támaszkodva, ki az apostoli időkhöz még közel állott, állítja, hogy a testvérek, kikről a sz. evangéliumok szólnak, az Úr közeli rokonai voltak. Csakis így érthető, hogy Jézus a kereszten haldokolva szükségesnek tartotta szent Anyja jövőjéről gondoskodni, s őt sz. Jánosra bízta. Ha Szűz Máriának háza, családja lett volna, akkor ide ment volna, nem pedig egy idegenhez — mondja sz. Epifán.

Dignitas terrae — így nevezi sz. Agoston Máriát, földünknek dísze, ékessége. Ezzel az érzülettel kell nekünk is fennkölt alakjára tekintenünk. Az ellenkező felfogású iratoktól és beszédektől el kell zárunk szemünket és fülünket. Vannak sokan, kik az érzékiségnek annyira rabjai, hogy a kat. hit nagy eszményeihez fölemelkedni nem képesek és világias felfogásukat beleviszik az evangéliumokba is. Egy Ker. sz. János életét és halálát, Mária Magdolna megtérésének körülményeit stb. csak az ő érzékies fantáziájuk színezése szerint tudják értelmezni. Az ilyeneknek sz. József vagy a legtisztább Szűz lelki világa iránt sincs érzékük. Akinek a szemén fekete szemüveg van, annak minden homályos. Láttunk már kirakatokban vagy képeken álarcokat vagy védőberendezéseket gázmérgezések ellen, melyek légmentesen elzárnak a fertőző vagy halálhozó párák ellen. Ilyen gázmaszkokat kell használnunk némely társalgás vagy olvasmány esetén is, nem külsőleg természetesen, hanem, hogy határozottan és légmentesen elzárkózzunk a lealacsonyító és cinikus támadások elől.

Szűzeknek szent szűze, tisztaságos anya, mater admirabilis, így szólítjuk a lorettói litánia fohászaival Máriát. Mondjuk e fohászokat mindig nagy örömmel, hódolattal és szeretettel. Egy régi följegyzésben olvassuk, hogy a jézustársasági atyák ingolstadt-i házikápolnájában egyszer a növéndékek a litániát énekelték. Egy előénekelt, a többiek feleltek. A háttérben, egyik sarokban térdelt és imádkozott a prézes, P. Rem. Ima közben egyszerre elragadtatásba esett és térdelő helyzetben a magasba emelkedett. Arcán öröm sugárzott, amint egy előtte álló láthatatlan

alakkal társalgott. Rövid pár pillanatig tartott ez az elmerülés, a páter magához tért s akkor odalépett az előénekeshez, vállára tette kezét. Az éppen e szavakat énekelte: Mater admirabilis! A felelet elhangzása után a páter szelíden súgta: Még egyszer! S hangzott az ének újra: Csodálatos anya! S a páter harmadszor is sürgette ugyanezt a megszólítást. Később előljáróinak feltárta titkát, hogy a kápolnában a Szűz kegyesen kijelentette, mennyire kedves előtte a lorettói litánia s a kérdésre, melyik megszólítás szerez neki legnagyobb örömet, azt felelte: Ez: Mater admirabilis. (Igy történt 1604 április 6-án este $\frac{3}{4}$ 8 órakor.)

Hassa át a mi imánkat, énekeinket is, melyeket a sz. Szűzhöz intézünk, a mély áhitat, tisztelet és bizalom! Meneküljünk hozzá nehézségeinkben! Törekedjünk megközelíteni érzületét! Mária virginitatis magistra — mondja sz. Ambrus. Csak az tiszteli igazán Máriát, aki önnön életében is tiszta, aki, ha házasságban él, nem él vissza bűnös módon jogaival, ha pedig azon kívül él, ügyel a sértetlen szűzessé megőrzésére mindhalálig. Krisztus Anyjának szűzességét Isten különös *csoda* által óvta meg. A mai világban annyi veszély fenyegeti az ifjúság, sőt a meglelt korúak szűzi, tiszta érzületét, hogy szinte csodaszerű felsőbb segítségre van szüksége annak, aki sértetlenül akar áthaladni az érzékiség perzselő lángtengere között, mely állandóan lobog a világban. Semmivel sem mutathatjuk inkább tiszteletünket Szűz Mária iránt, mint ha imádkozva, az Úr asztalához gyakran járulva megtörjük tagjainkban az érzékiség hevét s *menekülünk a bűnalkalmak elől*.

Ilyen bűnalkalom pl. sokakra nézve a *tánc*. Ami a táncot sok fiataikorú előtt élvezetessé teszi, az az érzéki inger, a másneműekkel való bizalmas és szerénytelen érintkezés, merész tekintetek, amivel szükségképen együttjár a lélek elidegenedése Istentől, a vallásos kötelességektől s az erény mirtuskoszorúja vajmi könnyen és gyorsan szét tépve sárba kerül. Milyen könnyen játsszák ki a fiatalok a felügyeletet! Egyik kórház vezetője meg szokta kérdezni az oda ápolásra kerülő szerencsétlen lányoktól, hogyan jutottak ilyen siralmas sorsra? A felelet a legtöbbször az volt: Mikor a táncmulatságból hazamentem, akkor buktam el s

kerültem lejtőre. Kein Tanz, der Teufel hat dabei den Schwanz — mondja egy német közmondás.

Egy másik bűnvesztély: *a regények*, a mozi, sikamlós szindarabok. Az érzéki szeretet úgy van ezekben feltüntetve, mintha ez lenne az életben a legfontosabb, ami körül minden forog, amit legyőzni lehetetlen, amibe sem Istennek, sem szülőknek semmi beleszólása nincsen. Amint szemünket becsukjuk az utcán a szemét és por elől, melyet a szél felkavar, úgy kell elzárkóznunk a rossz sajtótermékek elől. Semmit se adjunk arra, ha e miatt gúnyolnak bennünket azok, akiket kikezdett már a bűn rothadása. Többet ér, százszor többet, a helyes életfelfogás s az egészséges, üde lelkület minden olcsó szellemeskedésnél.

Nagyon fontos végül önnön erkölcsi érintetlenségének megőrzésére s mások megbotránkoztatásának elkerülésére a női nemnél a keresztény erkölcs és illendőség megőrzése *a ruházatban*. A Mária-tisztelő érzület meglátszik a ruházaton is. Mi a ruha célja? Betakarni a testet, védeni az egészséget és szemérmet. Akárhány leány úgy öltözködik, mintha a ruházat célja az ellenkező lenne: a test felfödése és odadobása szabad prédául a bűnös tekinteteknek. *Jaj annak, aki által a botrány jó* — mondotta Az, aki nem-sokára ítélőbíránk lesz. — Az igazi Mária-gyermek, aki meg akarja menteni lelkét, nemes egyszerűséggel öltözködik. A világháború idején a katonák egy-kettőre elvetették a békebeli, csillogó egyenruhákat, észrevették, hogy azok kitűnő célpontok ellenséges lövegek számára. Felöltötték az egyszerű, csukaszürke uniformist, ez adta a legnagyobb biztonságot. — Így van ez az élet harcterén is.

Szívleljük meg s valósítsuk meg életünkben ezeket az irányító elveket! Milyen nagy érték a sértetlen tisztaságban átélt ifjúság!

Minden, ami becsültetik, nem hasonlítható a megtartózkodó lélekhez — mondja a Szentlélek. A tiszta lelkületen épül fel a keresztény családok boldogsága, ilyenben sarjad mint égi liliom a hivatás magasabb tökéletessége, ez az érzület reménysége ennek a letört országnak és öröme a Szent Szűznek s az egész mennyországnak.

Vízkereszt utáni 4. vasárnap

A kísértések

A sz. evangélium tengerről szól, melyen az Údvözítő hajója úszik. A *galileai tengerről*, más elnevezéssel a *Genézreti-tóról* van szó Palesztinában. A tó vize 21 km-t foglal el hosszúságban, mintegy 11 km-t szélességben a Jordán folyó mélyedésében, bazalt és mészkő hegyektől körülvéve. Legnagyobb mélysége 45 m, vize tiszta, iható, hal ma is sok van benne. A völgykatlanban a tó körül nyári időben 40 fok Reaumurig emelkedő, rekkenő hőség van. Ha aztán az északi oldalon fekvő hófedett magas Hermon-hegységből a sziklahasadékokon át hideg légtömegek zuhannak le, felborul a levegő egyensúlya, meglepetésszerűen viharok keletkeznek, zúg az orkán. Krisztus Urunk idejében a tó környéke tele volt remek növényzettel, füge-, olajfák, gránátalma s egyéb gyümölcsfák virultak a kertekben, szőlők és gabonaföldek a hegyoldalakon, itt terültek el ama városok, melyeknek neveit gyakran emlegetik az evangéliumok: Kafarnaum, Betsaida, Magdala községek és vilák szegélyezték a tópartot. Ma már az évezredes törökuralom alatt minden romhalmazzá lett és terméketlen. Tudósok találgatják: Itt lehetett Kafarnaum, itt a zsinagóga, melyben elhangzott az Oltáriszentségre vonatkozó ígélet, innen hangozhatott el a tanítás a magvetőről és konkolýról, itt szállhatott Jézus hajóba, amikor lecsendesítette a háborgó tengert. Történt pedig ez a csoda Jézus nyilvános működésének 2. esztendejében, húsvét előtt. Szívleljük meg a Szentlélek Isten világosító kegyelmével e csoda egyes körülményeit és jelentőségét.

Az Údvözítő és tanítványai kifáradtak a hosszas lelkipásztori munkában és pihenésre szorultak. Három pihenő

helye volt Jézusnak, mondja egy lelki tanító: a hajó, a hegység s a pusztaság. Ezért rendelkezett most is akként, hogy keljenek át a puszta keleti partra. Közben azonban próbának vetette alá tanítványait. Tudta az isteni Mester, mi vár rájuk a jövőben, mennyi üldözés, nélkülözés, halálveszély. Nevelni akarta őket azért, rászoktatni, hogy erősek legyenek és bizalmukat Istenben a legkétségbeejtőbb helyzetekben is megőrizték. Ezért engedte, mikor beesteledett, hogy meglepetésszerűen rájuk támadjon a szörnyű vihar. A földkerekség atlétáit rémületben és kísértésekben trenírozta — mondja Aranyshájú szent János. Ahogy hajójukat dobálták a dühös hullámok a vizen, úgy rázták később élet-hajójukat az üldözések.

Jézus a vihar kitörésekor a hajó hátsó részén, hol a kormány volt, aludt. Így akart kimerült szervezetének erőt adni. Alvásában természetesen nem vett részt istensége. *Nem aluszik és nem szunnyadoz, ki őrzi Izraelt* —, mondja a Zsoltáros. Mint Isten mindent tudott, ami körülötte végbemegy. Nyugalma a vihar idején jelképe a benne lakozó mindenható erőnek, melyet meg nem rendíthet semmi tobzódása a lázongó elemeknek. Ezt óhajtott volna Jézus megértetni tanítványaival: az élet nehéz pillanataiban tegyenek meg mindent, ami tőlük telik a veszély elhárítására, a többit bízzák Istenre. Isten mindent tud, jósága, hatalma végtelen s a kellő pillanatban mindig segítségére van azoknak, akik az Ő útjain járnak, segít úgy, amint az örök, szent végzéseinek megfelel s rájuk nézve a legüdvösebb. A rémület perceiben, ott a galileai tengeren, az apostolok gyengéknek mutatkoztak. Távol áll tőlünk pálcát törni fölöttük, mert egész más dolog a veszélyen kívül állva, szilárd földet érezve lábunk alatt bölcseledni, hogy ilyen helyzetben miként kellett volna érezni és eljárni, és másvalami átélni egy halálos veszély zűrzavaros perceit. Hiba volt, hogy a tanítványok arra nem gondoltak, hogy Istent az égig tornyosult hullámok se tudják lehúzni a mélybe, s hogy ha ők Jézussal egy hajóban vannak, nem veszhetnek el a hullámsírban. Hiszen látták már az Úr mindenható erejének nyilvánulását, hogyan tisztultak meg egy szavára a poklosok, hogyan tette a távolból egészségé a kafarnaumi százados nagybeteg szolgáját,

mint hívta vissza az életbe a temetőbe vivő úton a halott naimi ifjút. A halálveszély pillanatában mindez nem jutott eszükbe. Ezért fedtte meg őket felébresztve az Üdvözítő s nevezte kicsinyhitűeknek. Aztán isteni fölséggel egy pillanat alatt lecsendesítette a vihart s a hullámzó tengert. — E jelenet kitörölhetetlenül belevésődött az apostolok lelkébe s előkészítette őket, hogy apostoli működésükben törhetetlen lelkierőt tanúsítsanak. *Ha Isten velünk, ki ellenünk?* — mondták sz. Pál szavaival. Eltöltötte őket az az Istenben bízó érzület, mellyel később a sz. vértanúk mondták üldözőiknek: Megölhettek bennünket, de nem árhattok nekünk. Istentől, az élet és boldogság egyetlen forrásától semmiféle üldözés, kísértés, bitófa el nem választhatja azt, aki minden reményét az Úrban helyezi s akit bizalmának jutalmául Isten hathatós kegyelme támogat.

Az emberi életet gyakran hasonlítják utazáshoz a tengeren. Az élet mint a hajó, mely átmege a hullámzó vizen s miután átment, nem találod nyomát a habokban — mondja a Szentírás. Ezer árboccal száll tengerre az ifjú — s megmentett csónakján némán menekül kikötőbe az agg, mondja a költő. (Schiller.) A hullámverések, melyek élethajónkat a helyes irányból eltéríthetik, zátonyra vihetik, ronccsá tehetik: a *kísértések*. Mit kell tudnunk a kísértésekről?

Kísértésnek nevezzük a bűnre való ösztönzéseket. Mivel a bűn a legnagyobb s voltaképen egyetlen rossz, mert elválaszt Istentől s lehúzza a kárhozatba, azért a kísértésekkel szemben óvatosaknak kell lennünk. A kísértés lelki halálveszély. *Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek* — int az Üdvözítő. Ifjú vagy elbizakodott egyének nem veszik sokba, ha a kísértésnek engedve, bűnbe esnek. Másként gondolkoznak majd, ha az ítélet pillanatában az isteni bíró szigorú és szomorú tekintete nyugszik rajtuk. *Jaj nektek, kik nevettek most, mert sírni fogtok és jajgatni.* A nemrég szenttéavatott altöttingi kapucinus testvér Konrád, a zárda kapujánál osztogatta az alalmaznát a szegényeknek. Egyszer egy lezuhlott fiatal vándorlegény kért tőle kenyeret. A Szent ránézett egész különös nézéssel. Az ifjú megrázkódott s lehorgasztott fővel

bement a templomba. Egyik páter beszélté aztán: a gyónatószekben ültem, egyszer csak letérdel a rácsnál egy rongyos, züllött vándorlegény. Elkezdett sírni, de úgy zokogott, hogy nem volt képes beszélni. Rászóltam: No, mi baj? Zöpögve, szaggatottan felelt: Én vagyok a legnagyobb bűnös a világon. — És hogyan kerülsz ide? — Hát az öreg kapucínustól, ott a portánál kértem egy darab kenyeret, aztán rám nézett, de úgy, hogy a nézése átjárt a csontig és velőig. — Aztán meggyónt az ifjú — beszélté a páter —, de olyan alázatos töredelemmel, amilyent ritkán tapasztal az ember a gyónatószekben. Ez az eset példa arra, milyen rombolást eszközöl a lélekben a le nem győzött kísértés, a bűn. Ha egy földi szentnek tekintete, aki mindent az örökkévalóság tükrében szemlélt, így megrendítette a bűnöst, milyen hatással lesz reá az örök bíró szent és komoly tekintete, amikor számot kér a rosszul felhasznált életidőért és kegyelmekért. Mivel a bűn nyomában jár az eltaszítatás Istentől s az örök halál, azért nem szabad vele játszani és résen kell állani a bűnveszélyekkel és kísértésekkel szemben is. Földi életének legkínosabb órájában, mikor vérrel verítékezett a getszemáni kertben, szemlélte Jézus a bűn gonoszságát s az Istentől elszakított lelkek borzalmas vergődését a kárhozatban, azért mondta övéinek: Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek!

Honnan erednek a kísértések? Elsősorban *önnön rosszra hajló természetünkből*. Sz. Pál is felsóhajt e miatt: Az elme törvénye mellett, — úgymond — mely az isteni törvény szerinti erkölcsös életet sürgeti, más, ezzel ellenkező törvényt is érez tagjaiban, mely húz lefelé, a bűnbe. Mint ahogy az első bűn után a paradicsomban az átok alá vetett földre Isten büntetése nehezedett, hogy az töviseket és mérges gatz teremjen, úgy nehezedik sártestünkre is a büntetés, hogy abból felburjánozzanak a lelkünket sértő tövisek és bogáncsok, a bűnös kísértések. Hányszor halljuk vagy mondjuk: Rossz szenvedélyének lett áldozata, egyik a mohó kapzsiságnak, másik a szertelen becsváagnak, harmadik a féktelen érzéki szenvedélynek. — Egy másik forrása a kísértéseknek az *ördög*, aki rendszerint kifürkészi gyenge oldalunkat s rossz hajlamainkat szítja, hevíti, hogy

tönkre tegyen. Mert *nem csupán test és vér ellen kell tusakodnunk*, tanít sz. Pál, *hanem a gonoszság szellemei, a sötétségnek világkormányzó hatalmasságai ellen*. Évát lázadásra Isten ellen, Judást árulásra, Ananiás és Szafirát hazugságra a Szentírás szerint a gonoszlélek vitte, aki még Jézushoz is közelíteni merészkedett a pusztában. Ezért imádkozza az Egyház minden szentmise után az ördögűzést: Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket harcainkban, a sátán gonoszsága és incselkedése ellen légy oltalmunk. — Egy harmadik mérgező forrása a kísértésnek: *a világ*. Így nevezi a Szentírás a földi javakat, a test szerint élő, Istennel nem törődő embereket, akik csábítással és fenyegetéssel, rossz könyvekkel, szindarabokkal, festményekkel töreksenek lejtőre vinni s Istentől elszakítani a jókat. Gondoljunk az egyiptomi Józsefre, akit Putifár felesége akart bűnbe vinni, a Dániel könyvében említett Zsuzsannára, akit két gonosz öreg akart megejtetni, annyi hitetlen és erkölcstelen íróra, festőre, a vörös forradalmárookra hazánkban, Oroszországban, Mexikóban, akik között szinte megtestesült ördögök vannak. Mennyire igaz a Szentírás mondása: *Mindazok, akik ájtatosan akarnak élni Krisztus Jézusban, üldözést fognak szenvedni*.

De miért engedi meg Isten a kísértéseket? Hogy alkalmunk legyen kimutatni hűségünket Isten iránt; érdemeket szerezni az örökkévalóságra, hogy felismerjük gyengeségünket és alázatosak maradjunk; hogy buzgóbban gyakoroljuk az imádságot; erősödjünk a bizalomban Isten iránt, kihez a kísértések idején menekülünk; s hogy az erényekben a kísértések ellen küzdve szilárdabbak legyünk, mint ahogy a fa gyökerei is izmosodnak s mélyebben fúródnak a tápláló talajba a szélviharok ellen védekezve. Szóval — Isten szándéka szerint a kísértések mindig javunkat szolgálják és lényegesen összefüggnek életünk céljával, mely nem egyéb, mint az élet különféle eshetőségei között kimutatni hűségünket Isten iránt és így kiérdemelni az égi koronát. „*Kísért benneteket a ti Uratok Istenetek, hogy nyilvánuljon, vajjon szeretitek-e őt teljes szívetekből és lelketekből, vagy nem?*” — mondja a Szentírás. S ismét: *Ki nem kísértetett meg, mit tud az? És: Boldog az az em-*

ber, ki a kísértést kiállja, mert, ha hűnek találtatik, elnyeri az élet koronáját.

A kísértés önmagában természetesen nem bűn s ha valakinek sok és heves kísértései vannak, semmit sem kell aggódnia, mintha ő erkölcsi szempontból alacsonyabbrendű lenne. Ellenkezőleg, a nagy bűnösöket békében hagyja a gonoszlelek, ezek úgylis az övéi, azokat törekszik zaklatásaival zavarba hozni és megejteni, akik még nem az övéi. A magaslatokon lakó nemes vadakat veszi üzőbe, mondják a lelki tanítók, nem a földön elterülő csordákat, vagy a pocsolóban magukat jól érző háziállatokat. A szenteknek is heves kísértései voltak. Sz. Antalt egyízben a gonosz szellemek egész serege rohanta meg. Soká küzdött minden erőfeszítéssel, de nem engedett. Végre úgy látta, mintha megnyílnék cellájának teteje, fénysugarak hatoltak be a magasból s ellenségeinek sötét hordája szétrebbent. A Szent fölismerte Isten közelségét s így sóhajtott: Hol is voltál, édes Jézus, miért nem jöttél mindjárt a harc kezdetén, hogy megóvtál volna? Mire hangot hallott a magasságból: Antal, én veled voltam és bevártam a harc kimenetelét. Mivel pedig oly bátran és vitézül harcoltál, azért mindig is segítségedre leszek.

Hogyan fordíthatjuk hasznunkra a kísértéseket? Hogyan bányásszunk azoknak mélységeiből drágaköveket égi koronánk számára?

Elsősorban fel kell *ismernünk* azokat, mint bűn felé sodró veszélyes áramlatokat. Egyes kísértések, pl. a hit, szemérem ellen, istenkáromlásokra, könnyen felismerhetők, mások elrejtőznek s a jónak álarca alatt közelítenek meg. Bizonyos ismeretségek, pl. másneműekkel kezdetben egészen ártatlanoknak látszanak, de a gyakori érintkezés barátsággá, ez vonzalommá lesz s a vége az elbukás. Ezért fohászkodik a Zsoltáros, hogy Isten óvja meg „*a déli gonosz támadásától*“, vagyis a gonosz szellemtől, aki átalakul „*a világosság angyalává*“. Akadnak, akik úgy vélik, hogy nekik nincsenek kísértései. Kivételesen ez is megeshetik. A rendes mégis az, hogy nem a kísértések hiányzanak, hanem a figyelem hiányzik arra, ami végbemegy lelkünk világában. Sokan nem mérlegelik azt, hogy erkölcsileg jó, megengedett-e az a vágy, érzés, kép, gátlás, mely lelkük-

ben támad, s mely észrevétlenül sodor a bűnbe. A madár csak akkor érzi az őt fogva tartó köteleket, mikor a magasba akar szállni, így a kísértések és rossz szokások bilincseit azok érzik szorongva, akik komolyan kezdik lelküket Istenhez emelni. *„Fiam, mondja a Szentírás, az Isten szolgálatára járulván, készítsd el lelkedet a kísértésre.”* Mikor Krisztus Urunk kiüzte a siketnémából a gonoszlelket, a sátán fölkiáltván és igen gyötörvén őt, kiméne belőle, mondja az evangélium. Amihez N. sz. Gergely megjegyzi: Míg az ember a gonosz szellem birtokában volt, addig nem gyötörte, de amikor ki kellett mennie, ugyancsak marcangolta.

Kísértések idején kettőre kell vigyáznunk. Az apostolok a galileai tengeren előbb maguk tettek meg mindent, hogy a viharral megküzdjenek, aztán tapasztalván erőik elégtelenségét, Jézushoz menekültek: Uram, szabadíts meg minket, mert elveszünk! Így kell nekünk is: 1. *a magunk részéről határozott ellenállást tanúsítani* a bűnre ösztönző kísértésekkel szemben: Nem, ezt nem akarom, nem teszem! Elménket elfordítjuk, figyelmünket másra tereljük, megvetjük a képzelet csábító képeit, a világ vagy önnön rosszra hajló szívünk hamis okoskodásaival szembe helyezzük az evangélium örökérvényű tanításait: Lelkemet kell megmenteni, akkor mindent megnyerek... *Egy* a szükséges. Ég és föld elmúlnak, Jézus igéi nem. A bűnt követi a keserű kiábrándulás, Isten nem csal meg. A hitből eredő világosság megmutatja a helyes utat, melyen járnunk kell. Ugyanekkor azonban 2. *gyengességünk tudatában Jézus segítségét is kérjük* egy-egy buzgó röpmával, keresztvesséssel, a kísértések egyes nemeinél hosszabb bensőséges imával, szentséglátogatással, szentáldozással. — Ne veszítsük el bizalmunkat bármily heves kísértések között sem. A fölényes, vidám, Istenben törhetetlenül bízó érzület, a megvetése a piszkos gondolatoknak, messze űzi tőlünk a gonoszlelket. *„Hű az Isten, nem hagy titeket kísérteni azonfelül, amit elviselhettek, sőt a kísértéssel erőt is szerez, hogy azt elviselhessétek* — mondja a Szentírás.

Arra azonban vigyáznunk kell, hogy mi magunk *ne keressük a bűnveszélyt* és idézzük fel a kísértéseket, pl. könnyelmű ismeretiségekkel, a szemek őrizetlenségével,

azzal, hogy elmerülünk sikamlós olvasmányokba, hajhász-
szuk a táncmulatságokat stb. Ne áltassuk magunkat az-
zal, hogy mi tudjuk, mi szabad, mi nem követünk el
bünt. Aki keresi a veszélyt, elvesz abban. — Egyik
francia községben vásár alkalmával falragaszok hirdették
egy óriási afrikai oroszlán megérkeztét. Az állatsereglet
tulajdonosa egy 40 éves férfiú volt, fekete szakállal, szűrő,
gonosz tekintettel. Maga nem ment be az oroszlánketrecbe,
a mutatványokat egy 8 éves leánykának kellett végeznie.
Ez napjában többször lépett be a ketrecajtón színes, csil-
logó ruhában, kedves arcán nyoma sem volt a félelemnek,
amint határozott lépésekkel közeledett a vadállathoz. Úgy
látszik, nem sejtette, hogy életveszélyben forog. Elkezdett
játszani a vérengző, hamis ragadozóval, odaült melléje,
símogatta, átkarolta nyakát, kis ostorát ütésre emelte.
Végül a férfi intésére kinyitotta az oroszlán száját s az
állat torkába, fogai közé helyezte fejét. Aztán kiemelve
fejét, diadalmas arccal nézett körül s ügyesen hátrálva
kibibbent a ketrecből. Százszor végezte e mutatványt a
lánya s a borzongó szemlélők megtapsolták. Egyszer
azonban baj történt. Mikor az idegizgató jelenetben a lány
fejét a vadállat szájába dugta, a rosszkedvű állat össze-
csapta álkapsait s mint kis egeret morzsolta szét a sze-
rencsétlen fejét. — Micsoda örültség, mondja valaki, így
játszani az élettel! Így játszik önnön lelke üdvösségével az,
aki fölkeresi a bűnre vezető alkalmakat. Lehet, hogy több-
ször sikerül elkerülni a halálos bünt, de egyszer, mikor
éppen nem gondolod, vad erővel ragad meg a kísértő és
tönkre tesz. Mert az afrikai oroszlánt meg lehet szelídíteni,
de a pokolbelit nem. Azért int sz. Péter: *Józanok legyetek
és vigyázzatok, mert a ti ellenségetek, az ördög, mint az
ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen.*

Hallgatva, magukba mélyedve eveztek a tanítványok
a galileai tengeren a csoda után a révpart felé. Isten min-
denható ereje nyilvánult meg előttük, érezték a Végtelen
közelségét, lelkük az alkonyat csendjében megtelt imádás-
sal, világossággal, bizalommal. Sejtették, hogy mint a
Mester életében, úgy az ő életükben is viharok támadnak
majd, nehéz megpróbáltatásokban lesz részük, de a végső
győzelem az övék lesz. *A világban szorongattatások lé-*

szen, de bizzatok, én meggyőztem a világot — mondta később Jézus. Amint Krisztus első tanítványaival történt, úgy történt később a keresztények millióival, úgy történik velünk is. A kísértéseket, megpróbáltatásokat el nem kerülhetjük, de ha jóakaratóak vagyunk és imádkozunk, Jézus velünk lesz. Akiben Krisztus él, azt nem lehet legyőzni. Azért férfiasan, szemrebbenés nélkül nézzünk a veszélyek elé, még ha a kísértő Góliát fegyverzetében jönne is ellenünk. *Boldog a férfiú,* — mondja a Szentírás — *aki a kísértést kiállja, mert hűnek találtatván, elnyeri az élet koronáját, melyet Isten az őt szeretőknak megígért.*

Vízkereszt utáni 5. vasárnap

Búza és konkoly

A keleti népek szerették tanításaikat történetek alakjában előadni. Az ilyen történetek, példabeszédek lekötik a képzeletet, megragadják a kedélyt, gondolkodásra készítik az értelmet, megkönnyítik az emlékezetbevésést, alkalmat adnak arra is, hogy a hallgató feltüntesse jóakarátát, mert a történet magvát, mélyebb jelentését csak hosszabb-rövidebb fejtőzés után tudja kihüvelyezni annak héjából. Innen a felszólítás az evangéliumi példázatok befejezésénél: *Akinek tülei vannak a hallásra, hallja meg!* — Jézus gyakran használt népies tanításaiban példázatokot, hasonlatokat, több mint 70 ilyen számoltak meg a szentírásmagyarázók az evangéliumokban. Azt a példabeszédet, melyet ma olvastat az Egyház, az Úr Jézus a Genezáret-tavánál tartotta. A hosszabb beszédből Szent Máté följegyezte a magvetőről, a búza és konkolyról, a hálóról, az elrejtett kincsről s a drágagyöngyről szóló példázatokot. Valamennyinek az a célja, hogy a mennyek országáról, vagyis az új messiási országról, mely a földön s az emberi lélekben kezdődik, s a mennyben mutatkozik teljes dicsőségében, felvilágosítást adjon — annak fejlődéséről, működéséről, akadályairól, értékéről. Szívleljük meg a Szentlélek kegyelmével a felolvasott példázat főbb tanulságait.

Isten országában itt a földön, mondja az Üdvözítő, olyanformán van, mint a szántóföldön, melynek gazdája gondosan megválogatott, tiszta vetőmagot szórt a barázdába. A vetőmag, melyet az isteni Üdvözítő mindnyájunk lelkében elültetni óhajt: az ő égből hozott tanítása és kegyelme. Ahol Jézus Lelke és igazsága jóakarató befo-

gadásra talál, ott mint napfényben hullámozó kalásztenger, érik, fejlődik Isten gyermekeinek nemes, szent érzülete, várva az aratást, az angyalok által való összegyűjtést a mennyország magtáraiba.

Jézus azt akarta, hogy mindenki az általa hirdetett igaz tanításhoz ragaszkodjék. Ettől szerinte egy jótával s egy vesszővel sem szabad eltávozni, *tanítsátok őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek* — mondta apostolainak. Egységet akart Jézus az ő Egyházában, nem különféle, egymásnak ellentmondó tanításokat. *Szent Atyám, — így imádkozott földi élete végén — tartsd meg őket a te nevedben, hogy egyek legyenek, mint mi...* Szenteld meg őket az igazságban! Úgy óhajtott az Üdvözítő, hogy egy akol legyen és egy pásztor. Sajnos, Jézusnak ez az óhajta nem teljesült. Az ellenséges ember, az ördög, konkolyt hintett a búza közé. Tévtanítások, eretnekségek támadtak a történelem folyamán, melyek megszaggták Isten országának egységét. Egymásután léptek fel a történelem folyamán a tévtanítók: Arius, Manicheus, Nestorius, Photius, majd meg Luther, Kálvin, VIII. Henrik stb., kik mind a kevélység és rendetlen indulatoknak, a rossz szellemnek, nem az Isten Lelkének befolyása alatt állottak. „*Aki a konkolyt veti, az az ördög*” — mondja az Üdvözítő. Emészti az ördögöt a gyűlölet és irigység, hogy az emberé lehet a mennyben még az a trónus, melyről ő örökre letaszított, ezért akarja a megváltás művét meg-
hiúsítani, Isten ültetvényét elpusztítani, az embert lehúzni magához a kárhozatba.

Legyünk hálásak Istennek, hogy gondviselése az igaz, *katolikus Egyház* kebelébe vezetett bennünket, mely Szent Péteren mint kösziklán épül, mely Szent Pál szerint az *igazság oszlopa és erőssége* s amelyben Krisztus ígérete szerint a *Szentlélek, az igazság Lelke örökké megmarad*. Becsüljük nagyra az igaz hit kegyelmét s ügyeljünk, hogy a gonoszlélek álokoskodásokkal meg ne tévesszen. Ilyen, gyakran hallható hamis szólam pl. az, hogy mindegy az, katolikus-e valaki, vagy protestáns vagy más vallású, mindnyájan egy Istent imádunk. Igazán mindegy volna? Istennek mindegy volna igazság vagy hazugság, engedelmesség és tisztelet az ő Egyháza iránt, vagy legyalázása az általa

felállított tekintélynek s annak megvetése? Akkor az Isten nem volna szent és igaz. Jézus azt mondta: *Aki az Anyaszentegyházra nem hallgat, legyen neked mint a pogány és vámos.* Azt is mondta: *Tanítsátok őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. Aki hisz, az üdvözülni fog, aki nem hisz, az elkárhozik.* Azért hangsúlyozza Szent Pál olyan megrendítő erővel: *Még ha egy angyal az égből hirdetne is néktek más evangéliumot, mint azt, amit nektek hirdetünk, átkozott legyen.*

A Szív ujság egyik régi évfolyamában olvasható a következő följegyzés. 1906-ban Szegeden képviselőválasztás volt. Bánffy Dezső bárót választották meg „Új párt”-i programmal. A választást erős korteskedés előzte meg s az egyik kortesvacsora a városháza mögött valami kóser vendéglőben volt. Bánffy pártján ugyanis akkor sok zsidó volt. A vacsora vegyes közönségének beszédet tartott a bárónak egy katolikus kortese. Arról szónokolt, hogy íme, keresztények és zsidók, milyen békés egyetértésben megvannak Bánffy táborában és mint elvet hangoztatta befejezésül: Mindegy az, hogy valaki milyen valláson van, csak az a fontos, hogy imádkozzék. Erre a furcsa elvre másnap egy zsidó adta meg a választ. Mi, igazi zsidók, nem valljuk azt az elvet — mondotta — hogy mindegy, akármilyen vallást vall valaki, csak imádkozzék. Mi, legalább is a hívő zsidók nevében mondom, egyedül a zsidó vallás igazságában hiszünk és minden más vallást tévedésnek tartunk. Ennél érdekesebb és kifejezőbb választ adott azonban egy öreg iparos. „Hát nem tudom én, hogy milyen világ lenne akkor, ha igaz lenne az, hogy mindegy akármilyen vallást vallunk — mondotta. Mert bizony pl. furcsa volna, ha valaki azt mondaná: mindegy akármit eszünk, szalmát, szénát, foszlós kalácsot, arzénikumot, töltött káposztát, ciankálit vagy bogáncsot, csak az a fontos, hogy együnk. Bizony felfordulna a világ, amely ilyen elvek után igazodnék. Szakasztott ilyen az az elv is, hogy minden vallás jó.”

Néha a konkolyt ilyen mondás alakjában szórják a búza közé a gonosz szellem csatlósai: *Mindegy az, hogy milyen vallása van valakinek, a fő, hogy becsületes ember legyen. Becsületesség a legjobb vallás.*

E mondásban van valami, ami tetszetős és megtévesztő.

Becsületesnek lenni nyilvánvalóan igen nagy és értékes dolog, és nem is igazi keresztény az, aki lelke mélyéig nem becsületes. Elfogadjuk a francia író (m. Swetchine) mondását: Szeretem, ha valaki szent, de megkívánom, hogy elsősorban és legfőképpen becsületes ember legyen. A kérdés az, hogy a becsületesség egymaga elégséges-e, hogy Isten előtt kedvesek legyünk s az ítélet órájában kedvező ítélet remélhessünk? *Hit nélkül lehetetlen Isten előtt kedvesnek lenni*, mondja a Szentírás. Becsületes az, aki szilárdan és félelem nélkül az erkölcsi törvények szerint él és viselkedik. Az első és legfőbb erkölcsi törvény pedig, mint azt már az ókori pogány bölcsek hangsúlyozták, ez: *Tiszteld az istenséget!* Az igazán becsületes ember tehát tisztelettel hajlik meg Isten szava és akarata előtt. Hiszi, amit Isten szent Fia által nekünk kinyilatkoztatott, teljesíti rendelkezéseit, használja kegyelemeszközeit, ragaszkodik Krisztus igaz Egyházához. Ha valaki nem lop, nem csal, nem tesz el senkit láb alól, abban még csak parányi része van a becsületességnek, a *teljes* becsületesség abban áll, hogy mindenkinek, tehát Istennek, embernek megadjuk azt, ami őt megilleti. Istennek pedig akkor adjuk meg a magáét, ha katolikus, vallásos életet élünk. „Remélem, írta egy nagy író (Racine) fiának, be fogod látni, hogy minden töled telhető törekvésed mellett is, csak úgy lehetsz valódi becsületes ember, ha megadod Istennek, amivel tartozol.”

Hit nélkül nem is tudjuk biztosan, mit szabad s mit nem szabad tenni, *mit kíván a teljes és tiszta erkölcsi törvény*. Vannak becsületes emberek, akik szorult helyzetben minden aggályosság nélkül hazudnak s ezt nem tartják bűnnek, a mértéktelenséget az italban férfias dolognak tekintik, a házasság felbontását, a gyermekáldás meggátlását, a hűtlenséget megengedettnek mondják, a párbajt lovagias cselekedetnek stb. Az ilyenek becsületessége csak külszín, mely vétkes érzületet takar. Az ilyeneknek azt mondja Jézus, amit a farizeusoknak: *Bemeszelt sírok vagyok. Ha nem lesz tökéletesebb a ti igazságotok a farizeusokénál, nem mentek be a mennyek országába.*

S még ha helyesen ismerné is valaki az erkölcsi törvényeket, a *magá erejéből képtelen megtartani azokat*; a kísértések idején s a rossz hajlamok ostromával szemben

gyenge az akarat, ha nem biztosítjuk magunknak Isten segítő kegyelmét imádság s a kegyelemeszközök használata által. Mindnyájunknak be kell vallani Szent Pállal: *Magam se értem, amit cselekszem. Mert nem cselekszem a jót, melyet akarok, hanem a rosszat, melyet gyűlölök, azt teszem. Más törvényt látok tagjaiban, ez küzd értelmem törvénye ellen s a bűn törvényének foglyává tesz, amely tagjaiban van. En szerencsétlen ember! Ki szabadít meg e halálnak testétől? Az Istennek a kegyelme, Jézus Krisztus, a mi Urunk által.* Csakis Jézus kegyelme, nem pedig emberi okoskodások. Eötvös J. báró ezt a gondolatot ilyen szavakkal fejezi ki: Egész életfilozófiánk legfeljebb annyit ér, mint tengerabroszaink, melyek szerint nyugodt időben kikerülhetjük a zátonyokat, de melyeket ha a hajót vész ragadta meg, nem használhatunk. Goethe pedig egy világos órájában így írt: Az igazán tiszteletre méltó jellemek ritkák lettek. Igazán tisztelni csak azt lehet, aki nem keresi önmagát. Bevallom, hogy önzetlen jellemeket egész életemben csak ott találtam, ahol erős vallásos meggyőződése volt az illetőnek, hite, mely szilárd alapokon nyugodott.

Milyen nehéz az együttélés olyan családokban, amelyekben csak az egyik fél is vallástalan, nem imádkozik, nem jár szentmisére vagy a szentségekhez — becsületes olyan értelemben, hogy még nem ült börtönben, nem követ el a büntető törvénybe ütköző dolgokat, de önzetlenség, részvét, türelem, áldozatkészség ismeretlen fogalmak előtte. Nincs is igazi béke és megértés az ilyen családokban. Hány családanyának van a szíve csordultig tele keserőséggel e miatt! S ha még a gyermekek is az előttük álló példán felbuzdulva idegenkednek a vallástól, csak borzadva lehet gondolni úgy a gyermekek jövőjére, mint a szülőkére is, ha ezek majd öregek, tehetetlenek vagy szegények lesznek.

Pierre l'Ermite Nagypéntek című elbeszélésében elmondja, amint asztalnál ül a család, a nő szeretné, ha ebéd után szentségimádásra mennének, mert olyankor üres a templom. A férj mogorván eszik, nem tetszik neki a siettetés, nem ízlik a hal. A nő szomorúan nézi, nehéz a szíve. „Nincs bátorságod megvallani hitedet, gyáva vagy” —

mondja a férjnek. „Tévedsz, feleli ez, én ezekben a dolgokban nem hiszek, bennem nincs meggyőződés.” A kislány szájtátva nézi atyját. Félóra múlva mégis elmennek a templomba. Szentségimádás. Az anya a kislányhoz: „Látod, Jézus meg akart halni, hogy megmentsen minket. Rossz emberek keresztre feszítették. Aki rossz, keresztre feszíti Jézust. Imádkozzunk együtt, hogy jók legyünk.” — „Miért mondod ezt nekem, hiszen tudod, hogy nem igaz, apa sem hisz benne” — így a kisleány. Az anya halál-sápadtan inti maga mellé férjét: „Halld, mit mond.” S a kislány: „Ugy-e, ez csak mese?” Az apa megrendül e káromló szavakra. Ez az ő műve. Mit teszek én? Mi lesz e gyermekből? Végtelen komoly lesz. „Térdelj mellém, mondja a leánynak, tedd össze a kezedet, ne oly hanyagul, így! Látod, ez az édes Megváltó, Ő érted halt meg, és értem, atyáért. Figyelj jól arra, amit most mondok, komolyan beszélek. Inkább halva lássalak téged, mintsem olyasmit halljak, amit az imént mondtál.” A gyermek szeme tágra nyílik. Az apa feláll, az egész templom előtt odamegy a földön fekvő feszülethez, alázattal lehajol, megcsókolja a sebhelyeket, s mikor visszatér, két könny-csepp rezeg szemében. Húsvétvasárnap pedig bűnbánó lélekkel térdel neje mellett az áldoztatórácsnál. A 6—7 éves kislány csodálkozva nézi, nem tudja, mi történt.

Egy tükörkép a családból a mai hitetlen időkben. Itt még idejekorán történt a föleszmélés, sok helyen későn, vagy sose.

Térjünk vissza újra az evangéliumi példázathoz. A házigazda szolgái rögtön ki akartak tépni minden konkolyt a búza közül. Az nem engedte. Nem, mondotta, *nehogy a konkolyt tépve, megszaggassátok azzal együtt a búzát.* A mérges gyom gyökerei a föld alatt összefonódnak a búza gyökérzetével, azért kitépésekor a búza is könnyen kárt szenved, eltekintve attól, hogy a gyenge vetést összetaposák a konkolyirtók. A házigazda tehát eltűri a konkolyt is földjén — de csak a búzára való tekintettel, hogy a búza kárt ne szenvedjen. Ilyen értelemben mondja Aranyszájú szent János: A rosszakat tűrnünk kell és elviselnünk akkor, ha megtámadásukkal a jóknak is zaklatást szereznének. Az egyházi előjárók a történelem folyamán nem egyszer

voltak kénytelenek hatalmas urak féltelenségét hallgatással tűrni, hogy azoknak sok jóézelmű alattvalóját az üldözéstől megóvják vagy az elpártolás veszélyét azokra föl ne idézzék. A családokban is nem egyszer kell szemet húnyni helytelenségeken, ha t. i. ellenkező föllépésük csak a gyűlötséget szítaná s a jókat is nehéz helyzetbe hozná. Ha nincs ilyen veszély, akkor természetesen föl kell lépni teljes határozottsággal a rossz ellen. Erre int Szent Pál: *Vessétek ki a gonoszt önmagatok közül! Nem tudjátok-e, hogy egy kevés kovász az egész tésztát erjedésbe hozza? El a régi kovással!* (Azzal, ami botrányt ad...)

Am, bármint iparkodunk is irtani a rosszat, egészen megszűntetni azt nem leszünk képesek, a jók mellett mindig lesznek az életben bűnösök is. Így engedi ezt Isten türelme, bölcsesége. Ha Isten nem volna türelmes, a vámosból nem lett volna Szent Máté, az egyházüldöző Saulból Pál apostol, s annyi ezer és ezer másból, kik hosszabb-rövidebb ideig a bűn útján tévelyegtek, nem lettek volna igazak és szentek. Aki ma konkoly az Isten földjén, az holnap a Szentlélek kegyelmével nemes növény lehet.

Eltűri Isten a bűnt, eltűrte a sokféle eretnkségek keletkezését is. Bármily sajnálatos volt ezeknek föllépése az Egyház ellen, keletkezésüknek jó következményei is voltak, az Egyház megtisztult sok lanya elemtől, a jók buzgóbb tevékenységet, apostoli működést fejtettek ki. Az egyházi tudomány és irodalom nagyrészt ellenhatásként fejlődött a téves tanokkal szemben. Ha nem lettek volna eretnekek, akkor egy Szent Ágoston és más egyháztanítók tudománya sose virágozott volna fel. (Szent Tamás.) A jóknak ilyen veszélyes időkben módjuk van több érdemet szerezni azal, hogy a fenyegetéseket vagy csábításokat megvetve, annál hűségesebben ragaszkodnak az Egyházhoz, megerősödik az Egyház egysége. Nem ritkán hősi erények gyakorlására adnak alkalmat a jóknak a gonoszok üldözései. Vedd el az üldözést s eltűnnek a vértanúk, vedd el a vértanúk küzdelmeit s elvetted égi koronájukat, vedd el kínjaikat, s elvetted üdvösségüket. (Szent Ambrus.) Ilyen szemmel kell néznünk a jelenben is azokat a rémitő üldözéseket, melyeknek az utóbbi években hittestvéreink Orosz-Spanyolországokban, vagy Mexikóban voltak kitéve. A

vértanúk hősiessége készíti elő a szebb jövőt. A vértanúk vére a keresztények vetőmagja.

Isten türelmét kell példaképül vennünk másvallású felebarátainkkal való viselkedést illetően is. Azt sose fogadhatjuk el, hogy igazság vagy tévedés, katolikus hit vagy felekezetek egyenlő értékűek. Így csak az beszélhet, aki, mint hajdanában Pilátus, nem hisz semmi igazságban. Azt tántoríthatatlan meggyőződéssel kell vallanunk, hogy a katolikus Egyház az igazság oszlopa és erőssége, hogy Isten kegyelméből csak mi vagyunk a teljes és csorbitatlan igazság birtokában. De ez a meggyőződésünk nem akadályozza annak, hogy jóindulattal, tisztelettel és szeretettel ne legyünk másvallású embertársainkkal szemben. Sőt, a Krisztus Urunk által olyan nyomatékosan sürgetett felebaráti szeretet egyenesen kötelességünké teszi, hogy a mindennapi életben előzékenységet, irgalmasságot, tiszteletet tanúsítsunk irántuk, bár vallási ténykedéseikben részt vennünk, irataikat, lapjaikat olvasnunk nem szabad.

Szent Ágoston idejében a manicheusok eretneksége okozott zavarokat az Egyházban. Álokoskodásaikkal sokat megtévesztettek a katolikusok közül, még a pusztába vonult remeték közt is voltak párthíveik. Tele voltak gyűlölettel a katolikus Egyház s annak szolgálói iránt. Egy ilyen manicheus remete egyszer eltévedt a pusztában. Beesteledett, mielőtt menedékhelyet találhatott volna s remegni kezdett az éjszaka kóborló vadállatoktól. Egy katolikus remetének hajléka tűnt fel végre szeme előtt. Ismerte őt, tanakodott, belépjen-e hozzá, talán menten kidobja. De mit tegyen, kint csak nem töltheti az éjjelt, bekopogtatott tehát tétovázva és szállást kért. A katolikus remete azonnal megismerte a késői utast, de nem szólt hozzá egyetlen rossz szót sem. Megosztotta vele szerény élelmét, fekvőhelyet készített számára és szeretetteljesen elbeszélgetett vele. Az eretneket nagyon gondolkodóba ejtette ez a nem várt fogadtatás. Éjszaka nem sokat aludt, hanem folyton töprengett és tépelődött. Ha az én felekezetembeli emberhez került volna ez a remete, biztos, hogy nem fogadták volna ilyen szívesen. Valószínűleg ütlegekkel terelték volna odább egy házzal. Nyilvánvaló, hogy ez az én házigazdám jó ember, tele szeretettel, szivjósággal. Látszik, hogy

Krisztus igazi tanítványa, mert az Úr azt mondotta: arról ismernek meg az emberek, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel lesztek egymás iránt. Másnap meghatva búcsúzott el a vendéglátótól s ez időtől más szemmel nézte a katolikusokat, mint eddig. Kereste társaságukat, kutatta felfogásukat s a vége az lett, hogy elhagyta a tévelyt s visszatért a kat. Egyházba. Megtérítette a szeretet és szívjóság. — Szent Pachomius pogány katona volt s fogalma sem volt a katolikus vallásról. Mikor egyszer századával utaznia kellett a Niluson s szomjasan, testileg-lelkileg fáradtan érkezett egyik kikötőbe, csodálkozva vette észre, hogy ott többen sietnek frissítőkkel és élelmiszerekkel megrakodva az utasokhoz s felajánlják azoknak szolgálataikat semmi viszonzást el nem fogadva. Micsoda emberek ezek? kérdezte Pachomius társait. Egyik már hallott róluk s megjegyezte, ezektől ezt kívánja a vallásuk, hogy mindenkiel jót tegyenek. Pachomius sose felejtette el ezt a jelenetet. Mikor a katonaságtól kiszabadult, első útja a katolikusok közé vezette, megkeresztelkedett, később nagy szent és rendalapító lett.

Mikor Kláver szent Péter 1654 szeptember 8-án meghalt, a néger rabszolgák csoportokba osztva jöttek a ravattal mellé, kezükben égő gyertyákkal s a templom egész nap és éjjel visszhangzott zokogásuktól és elcsukló sírásuktól: „A mi Atyánk — fohászkodtak — meghalt!”

Hofbauer szent Kelemen Varsóban árvaházat és iskolát létesített gyermekek számára, kik a napóleoni háborúban elvesztették szüleiket s testi-lelki pusztulásnak voltak kitéve. Intézményei fenntartására kéregetve járt körül. Egyszer egy jómódú, elbizakodott ember, kihez alamizsnáért fordult, arcul köpte. A Szent elővette zseb-kendőjét, letörölte arcát, csak ennyit mondott: Ez az én részem, most adjon valamit árváimnak is. Az ember megdöbbenve sietett másnap a Szenthez meggyónni.

Ilyen jóságra, türelemre int bennünket is a mai példázatban a családátya: *Hagyjátok mindkettőt nőni az aratásig.* Az ítélet, az elkülönözés és igazságszolgáltatás a maga idején bekövetkezik majd, mikor, hogyan, mi módon — az az Isten dolga. A végítéletnél mindenestre megjelenik szántóföldjén és gondosan megvizsgál mindent,

ami ott termett. Félő, hogy nem mindent fog teljes értékű búzának találni, ami külszínre annak látszik. Remélhető az is, hogy nem mindent talál tűzrevaló konkolynak sem, ami a katolikus Egyházon kívül nőtt fel, mert akadhat az Egyházon kívül is nem egy nemes lélek, aki őszintén kereste Krisztust, követte lelkiismerete szavát és legjobb tudása szerint szolgált Istennek. Az ilyen, mivel az Anyaszentegyház lelkéhez tartozott, méltó lesz arra, hogy az angyalok az értékes búzával együtt a mennyország csüreibe gyűjtsék s meglássa az Úr javait az élők földjén.

Vízkereszt utáni 6. vasárnap

Az Anyaszentegyházról

Két hasonlatot használ az Üdvözítő a mai szent evangéliumban. Az első a mustármagról szól, mely a közfelfogás szerint a legkisebb magocska volt s belőle mégis mint egy 3 méter magasságra felnövekvő bokor sarjadt ki. Így alkalmas hasonlatul szolgált az Üdvözítőnek az Anyaszentegyház külső elterjedésére nézve. Az Egyház is kezdetben kicsiny, igénytelen volt, aztán gyorsan megnövekedett és szétágazott az egész világon. — A másik hasonlat a kovászról, a kereszténység belső, lelkeket átfformáló és meg-nemesítő erejét szemlélteti. Ez irányú működése az Egyháznak különösen a szentekben tűnik élénk s tölt elcsodálattal.

A szent evangélium tárgyához kapcsolódva tartsunk most egy általánosságban vett elmélkedést az Anyaszentegyházról. Kérdezzük:

1. *Alapított-e Krisztus tényleg Egyházat?*

2. *Hol van Krisztus igaz Egyháza?*

I. Miért jött a földre az Isten Fia? Hogy az embereket megváltsa és üdvözítse. Az *Emberfia keresni és üdvözíteni jött azt, ami elveszett volt* — mondja maga. Értsük meg: nem csupán azt a néhány embert, akikkel rövid, földi életében személyesen érintkezett, hanem minden embert az egész világon, aki elfogadja mentőkezét s el nem taszítja őt magától. Azért gondoskodnia is kellett arról, hogy minden idők s minden népek embereihez eljusson az ő tanítása és kegyelme, egy intézményt kellett létesítenie, mely az általa megkezdett művet folytassa minden helyen — a világ végezetéig. Ez a Krisztus által szervezett intézmény — az ő Egyháza. Hogy egy hasonlattal éljünk, tegyük fel, hogy egy telepen nincs se világítás, se vízvezeték. Mit használna, ha valaki azt

mondaná a telepeseeknek: Ott a távol hegyek lejtőin pompás vízforrások fakadnak, odább meg a mélységben szénben gazdag erek húzódnak, melyekből bőségesen fejleszthető világító anyag, ezekből semmi hasznuk a telepeseeknek, amíg aknákat nem fúrnak, síneket, vezetékeket nem készítenek, hogy az ivóvíz s a világító áram az egyes lakóhelyekre eljusson. E nélkül a kapcsolás nélkül akár az egész telep szomjan veszne, vagy sötétségben tapogatózna. Így az Úr Jézus is égi világosságot hozott a földre tanításával, szent életével; megnyitotta számunkra a kegyelem forrásait világmegváltó áldozatával, de mi hasznunk volna nekünk mind ebből, akik távol a Szentföldtől és 2000 évvel Krisztus után élünk, ha nem hallhatnánk az ő tanítását s nem olthatnánk lelkünk szomját a kegyelem forrásaiból! Krisztus egész műve kárba veszett dolog lenne, mi pedig sötétségben s a halál árnyékában ülő bűnösök lennénk, ha az Úr további intézkedéseket nem tesz, ha nem rakja le a vezetéket, melyen át az égi világosság s a kegyelem vízei minden néphez, mihozzánk is eljutnak. Ezért alapította meg Krisztus Egyházát. Csakis az *Egyház által lett az összes emberek Üdvözítője.*

Az Egyház által akarta Jézus birtokába venni a lelkeket. Minden jelentősebb cél elérésére az emberek szövetkeznek, testületeket, köröket alakítanak. Ez az emberi természetből folyik. Magára hagyatva kiki érzi önnön gyengeségét, elégtelenségét, azért keres támaszt, buzdítást, segítséget az egyesülésben azokkal, akiknek ugyanolyan eszményeik, érdekeik vannak. Mármost a helyes, vallásos élet az ember földi és örök sorsára döntő jelentőségű, gyakran sürget önmegtagadást, nagylelkűséget, ezért akarta Krisztus társulatba tömöríteni övéit, hogy a közösségből erő áradjon az egyesekre. S e társulásban kívánatos volt, hogy legyenek olyanok, akik erőiket *teljesen* Krisztus ügyének szentelik, mert nyilvánvaló, hogy így sokkal eredményesebben lehet szolgálni a nagy ügyet, mint ha valaki csak szabad perceit, rendes napi munkájának befejezése után akarná a kereszténység nagy ügyének munkálására áldozni. Minden jelentősebb szövetkezés, bank stb. vezérigazgatót, tisztviselőket, szolgákat alkalmaz, akik reggeltől estig az érdekeltség szolgálatában állanak, így eszközölte Jézus, hogy Egyházában is külön

rend legyen: a klérus, a *papság*, mely minden tudását, erejét, Isten dicsőségének előmozdítására szenteli. Ezért a vallási igények társulásra, külön papi rend keletkezésére vezettek még a pogány és vad népeknél is. Ezért irányul a felforgató elemek dühe elsősorban a papság ellen, forradalmi megmozdulásaik idején ezek az első áldozatok, mint azt a mi időnkben is láthattuk Mexikóban, Orosz-Spanyolországokban, s nem oly régen, a szomorú emlékű kommunizmus idején hazánkban is. Tudják az ördög csatlósai: *Ha megverem a pásztort, elszélednek a nyáj juhait*, ha Krisztus ügyére akarok döntő csapást mérni, a papságot kell becsülmélnem, összetaposnom.

A Szentírásban olvashatjuk, miképpen alapította meg az Úr Jézus Egyházát, melyben ő maga él tovább. Tanítványai köréből elsősorban az alapot szemelte ki. *Te Péter vagy, —* mondotta Simonnak *— azaz kőszál, és te reád építem Anyaszentegyházamat.* Azután isteni hatalmának teljéből: „*Nekem adatott minden hatalom égben és földön*” felruházta apostolait is azzal a küldetéssel, hogy az emberek hittanítói, lelkipásztorai és a kegyelemeszközök kiosztói legyenek: *Elmenvén tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében —* s hogy ennek az emberi erőket meghaladó, óriási feladatnak megfelelhessenek, megígérte, hogy Ő is, a Szentlélek is állandóan segítik. *És ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig. A Szentlélek, az igazság Lelke is veletek marad örökké!* E szavak nyilvánvalóvá teszik, hogy Isten Fia, mielőtt a földről eltávozott, Egyházat alapított, melynek fejévé Pétert, a pápát, s előjáróivá az apostolokat és püspököket, tagjaivá pedig mindazokat tette, akik az apostolok s ezek utódainak tanítását hívő lélekkel fogadják. Kitűnik az is, hogy Krisztus az Egyházat az összes emberek számára, kik a világ végéig élni fognak, rendelte, csakis így van értelme e szavaknak: *menjete az egész világra. Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.* Azért mindenkinek, aki a megváltás kegyelmeiben részesülni akar, a keresztség föl vételével az Anyaszentegyházhoz kell csatlakoznia s ahhoz halála percéig hívő lélekkel, a szentségekhez gyakran járulva, az Egyház törvényeit megtartva, ragaszkodnia. Aki ezt nem teszi, ön maga tépi el a

vezeteket, melyen át az isteni kegyelem és igazság kincseit kaphatná. Amint Jézus Krisztus nélkül nincs üdvösség — senki sem jöhet az Atyához, hanem csak én általam — éppúgy nincs üdvösség Krisztus Egyháza nélkül sem, melyet Krisztus az ő művének folytatására alapított, ha t. i. valaki önnön hibájából él az Egyházon kívül. Senkinek sem szabad azt mondani: Mit törődöm én az Egyházzal s a papokkal, megtalálom én az utat magam is az Istenhez. Nem, az Egyház nélkül éppoly kevéssé találod meg az utat, mint Krisztus nélkül. A közömbösség és megvetés az Egyház iránt teljesen egyértelmű a megvetéssel Krisztus, a mi Urunk és ítélő bíránk iránt, azért csatolta ama szavaihoz, melyekkel apostolainak az Egyház megalapítására adott megbízást, a záradékot: *Aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözüli, aki nem hisz az elkárhozik. És: Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, az engem vet meg.*

Az angol egyházüldözések idején, a 16. és 17. században sok katolikus vesztette el vagyonát, szabadságát, életét, mert a katolikus Egyháztól elszakadni és lelke üdvét feláldozni nem akarta. 1600-ban, június 21-én szenvedett vértanúságot Londonban tiszteletreméltó John Rigby, egy angol nemes. A bíró a tárgyalás befejeztével így szólt hozzá: Az esküdtek most visszavonulnak. Ha nem ragaszkodol makacsul meggyőződésedhez és kész vagy az anglikán templomba elmenni, azonnal beszüntetjük az eljárást. A 30 éves vádlott habozás nélkül így szólt: Mylord, ha ez az egész bűnöm, s más út megmentésemre nincs, akkor ez az ügy be van fejezve. Nem akarom azt, hogy miután annyi lépést tettem a mennyország felé — most elcsúszzak és lezuhanjak a pokol mélységeibe. Engedjen szabad folyást a törvénykezésnek! Nemsokára előlép az első esküdt és húzódozva kijelenti: Bűnös! „Laus tibi Domine, rex aeternae gloriae” — mondja a vádlott, s kimondják rá a borzalmas haláltételeket. (Felakasztani, élve levágni, testét felhasítva szívét kivágni, felnégyelni.) Az elítélt csak ennyit mond: „Deo gratias!” Mikor bilincsbe verték, megjegyezte: Ezeket a láncokat nem cserélném el a londoni lord major aranyláncával. Mikor lábára vasat vertek, letérdelt, kereszttel jelölte meg és megcsókolta a vasat. A következő napon, a végső kihallgatás alkalmával, sajtáságos módon háromszor estek le

lábáról a bilincsek. A vértanú ebben vigasztaló jelét látta annak, hogy Isten nemsokára feloldozza őt a halandó test bilincseiből — a porkolábnak pedig szelíd vidámsággal mondta: Húzza szorosabbra azokat, nehogy elveszítse e drága ékszereket. Halála reggelén megsimogatta a lovat, melynek farához kötve az utca sarában hurcolták egy ponyván a vesztőhelyre s így szólt: Rajta, kedves lovam, induljunk, ez a legörvendetesebb nap, melyet életemben megértem. Keresztet vetett magára s teljes nyugalommal feküdt le a ponyvára. „Procedamus in nomine Domini, az Úr nevében, előre” — ennyit mondott. Bátran lépett fel a bitóhoz is. Nem akart lecsúszni a helyes útról s ezért az utolsó lépést is a helyes irányban tette meg a mennyország felé. Vigyázzunk mi is, hogy le ne csússzunk a helyes útról!

II. *Az igaz Egyházhoz kell ragaszkodnunk!* Ha a világban körülnézünk, észre kell vennünk, hogy különböző, egymástól lényegesen eltérő keresztény egyházak vannak. Itt van a mi Egyházunk, a katolikus Egyház. Vannak aztán protestánsok, reformátusok, anglikánok, görög keletiek, baptisták stb. Ezek mindegyike azt állítja, hogy ő a Krisztus igaz egyháza. Lehetséges ez? Nem! Krisztus Urunk csak egy Egyházat alapított. Mindig egyes számban beszél Egyházáról, s mikor arra célzott, hogy a pogányok is belépnek majd Egyházába, hozzátette: *s lesz egy akol és egy pásztor.* Krisztus, az örök igazság, nem is alapíthatott egymástól eltérő felekezeteket, hisz még egy közönséges ember is szégyenli, ha rábizonyítják, hogy mai állítása ellentétben áll azzal, amit pár nap előtt állított. *Az igazság természete szerint egy.* Kétszer kettő négy, s ami ettől eltér, az tévedés. Így van a vallási téren is. *S vajjon meg lehet-e biztosan ismerni, melyik a most létező egyházak közül a Krisztus igaz Egyháza?* Ha az Úr Jézus azért alapított Egyházat, hogy az Ő tanításának őre és hirdetője legyen, a kegyelemeszközök kiszolgáltatója s a lélekben és igazságban történő istentiszteletnek végzője a világ végezetéig — ha azt kívánta, hogy ahhoz minden ember az örök üdvösség elvesztésének terhe mellett csatlakozzék, akkor arról is kellett gondoskodnia, hogy azt minden jóakarátú ember biztosan felismerhesse. *Melyek tehát az ismertető jelek, melyekről felismerhetjük*

*Krisztus igaz Egyházát? Hiszek egy katolikus Anyaszent-egyházat, mondja az apostoli hitvallás. Hiszek egy szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházat, mondja a niceai hitvallás a IV. századból. Ilyen tehát Krisztus igaz Egyháza: egy, egységes, aztán szent, katolikus (magyarul általános) és apostoli. A szent evangéliumok adatain gondolkodva könnyen belátjuk, hogy az igaz, krisztusi Egyházban e négy ismertetőjelnek együttesen meg kell lennie. Egynek, egységesnek kell lennie, ezt óhajtotta, ezért imádkozott még halála előestéjén is az Úr: *Hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te Atyám énbennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk.* Szentnek kell lennie, mert létezésének célja Istenhez, a mennyországba vezetni a reá bizottakat, ide pedig csak a szentek jutnak. Általánosnak, mert Krisztus azt mondta — menjetek az egész világra, tanítsatok minden népeket — apostolinak, mert Péterre és apostolaira ruházta át Jézus tanítói, papi és lélekkormányzói hivatalt, mellyel a világot megváltotta, hogy művét folytassák a világ végéig. Mindez biztos történelmi tény, melyért a szent evangéliumok kezeskednek.*

Már most könnyen ki lehet mutatni, hogy ez a négy ismertető jegy egyedül a katolikus Egyházban van meg s kívül minden felekezetben hiányzik. Részletekbe merülni nem akarok, — ez a katekizmusmagyarázatok feladata, csak néhány pontot emelek ki. A katolikus Egyház egy, mert a Szentlélek segítségével s az apostoli szentszék örökösége mellett az első pümkösd óta az egész világon ugyanazt a tiszta, krisztusi tanítást hirdeti s minden eretnecség elől engesztelhetetlenül elzárkózik. Szent, mert a legrégibb időktől napjainkig mindig éltek benne hősi erényeket gyakorló keresztények, kiknek szentségét Isten csodajelekkal igazolta. A katolikus Egyház az egyedüli, a most létező egyházak közül, mely Krisztus ideje óta létezik, a többi mind később keletkezett. Pedig világos, hogy Krisztus Egyházának *Krisztus ideje óta kell léteznie* s azért az olyan egyház, mely 1500 évvel Krisztus után keletkezett s előbb még nevét sem tudta senki, nem lehet Krisztus igaz Egyháza. Luther maga is érezte azt, hogy az a körülmény, hogy az ő egyháza 1500 éven át ismeretlen volt az emberek közt, nyilvánvaló jele annak, hogy hamis egyház, azért ahhoz a kifogáshoz folya-

modott, hogy az ő egyháza megvolt azelőtt is, csakhogy lappangott. Mire Pázmány megjegyzi: Csak azt nem tudjuk, vajjon a Tátrában, vagy a Mátra tetején lappangott az a megreformált egyház. Veresmarti Mihály, fiatal református prédikátor volt Pázmány idejében, gyűlölte a katolikusokat. Egyszer egy társaságban volt, melyben csupa református között egy ifjú katolikus is jelen volt. Egyik öreg úr nagy magasztalással kezdett beszélni a protestáns tévelyről. Az ifjú katolikus félig tréfásan közbeszólt: Bizony, urambátyám, idősebb maga a hiténél! Ez a közbeszólás a lelkébe vésődött Veresmartinak, sokat imádkozott, katolikus könyveket tanulmányozott, megtért s mint pozsonyi kanonok háit meg.

Egy másik nyilvánvaló jele a katolikus Egyház igazságának az, hogy *Szent Péter utóda, a pápa kormányozza*. Jézus világosan Pétert tette Egyházának alapjává. *Te Péter vagy, azaz köszál, s e köszálra építem Anyaszentegyházamat*. Amíg a ház fennáll, alapjának is kell lennie. Azért öröklődött át Péter hivatala a pápákra. „Ahol Péter van, ott van az igaz Egyház” — mondták a régiek. „Nincs az a Krisztus Egyházában, aki az apostoli szentszéktől elszakad”, mondta már a 3. században Szent Ciprián. Minden más felekezetnek mondhatjuk: Krisztus Péterre építette Egyházát, hol van nálatok Péter? Ő egyedül a katolikus Egyházban él tovább.

Ugyanez áll az apostolokról. Krisztus a tanítói, papi, kormányzóhi hivatalt, mellyel a világot megváltotta, *apostolaira* ruházta át. Ezek pedig, halandó emberek lévén s mert száz helyen egyszerre nem lehettek, hatalmukat és megbízásukat szentelés által más választottakra ruházták át. *A katolikus Egyházban ez a Krisztustól eredő szentelés és megbízás megszakítás nélkül a mai napig megvan*. Minden katolikus pap az őt felszentelő püspök által a pápára, ettől pedig Szent Péterre s az apostolokra vezetheti vissza küldetését és lelki hatalmát. Teheti-e ezt egy prédikátor? Ki adott Luthernek vagy Kálvinnak megbízást, hogy tévelyét hirdesse? Luther bevallja, hogy ez a gondolat borzasztó lelki küzdelmeket szerzett neki. „Te prédikáltad az evangéliumot, *ki rendelte azt neked?* Quis jussit? S ha most a lelkek elkárhozásáért neked kell viselni a felelősséget?” De megnyugtatta magát azzal, hogy lelkiismeretének ez a szava az ördögtől ered. És honnan adhattak megbízást utódaiknak, ha

maguknak sem volt? Luther vagy Kálvin nem voltak püspökök, hogy érvényesen szentelhettek volna papokat. A papi hatalom, nevezetesen: az Istennek egyedül kedves áldozatnak, a szentmisének bemutatása, továbbá a bűnök megbocsátásának hatalma — rengeteg, egyedülálló hatalom. Ilyet az ember nem adhat önmagának, minden józan eszű embernek be kell látnia, hogy ennek csak ott van értelme, ahol az visszavezethető Krisztusra, kinek adatott minden hatalom az égben és a földön. A felekezetek lelkészei is osztanak ki úrvacsorát, konfirmálnak stb., de ez annyit ér, mint ha bármely világi ember bemenne a sekrestyébe, felölténé a miseruhákat és kijönne misézni. Lehet, hogy a szertartásokat éppoly pontosan végezné, mint egy fölszentelt pap, de aki hívő lélekkel a dolgok mélyére néz, az tudja, hogy mindez üres szemfényvesztés és vakmerő játék a Legszentebbel.

Mikor a franciák több évtized előtt Algírt gyarmatosították, egy homokos helyen szivattyús, húzó kutat csináltak, melyből bőségesen ömlött a víz. Az ottlakó barbár kabloknak tetszett a dolog. Gondolták, mi is vagyunk ilyen okosak. Készítettek egy vastag oszlopot, beásták a földbe, felszerelték húzóval, de vezetéket a föld mélyében rejlő forráshoz nem készítettek. Aztán nagyon csodálkoztak, hogy míg a franciák kútja ontja a vizet, az övék, ha órákig húzzák is, semmi vizet nem ad. Pedig külső látszatra alig volt különbség a két kút között. Így az Egyháztól elszakadt összes felekezeteknél hiányzik a vezetékek, az összekötő kapocs Krisztussal, a kegyelmek élő forrásával — hiányzik az apostoli eredet és megbízás.

Érdekesen írja le könyvében a protestáns Lüttwitz báró meglérésének okát. Szívemet — úgymond — súlyos gondolati bűn terhelte, melytől szabadulni akartam. Pásztoromhoz mentem és kérdeztem, van-e nálunk gyónás? — „Van!” — „Hogy lehet tehát az, hogy noha én 42 éves vagyok, még soha nem hallottam, hogy valaki közülünk gyónt volna?” — „Mindenesetre ilyesmi nem fordul elő nálunk, mert a mi híveink nem szoktak gyónni; de azért megvan nálunk is a gyónás.” — „Hogyan bocsátja meg tehát Ön a bűnöket?” „Van egy formulánk, — mondotta — mivel azonban még nem volt rá szükségem, valószínűleg elkallódott

valahol. Ha kívánja, előkeresem." Felháborodva ott hagytam. Elutaztam Párizsba, hogy ott majd ismeretlenül meggyónom. A legkiválóbb protestáns pásztor után puhatolództam. Elvezettek egy tiszteletreméltó, hófehérszakállú, öreg úrhoz, akivel így társalogtam. „Mit kíván?” — kérdezte. „Gyónni szeretnék.” — „Hogy hívják Önt?” „Hagyjuk kérem a nevet. Azért jöttem, hogy Isten előtt megvalljam bűnömet.” Erre felszólított, hogy menjek a belső szobába. Ott leültem egy karosszékbe, ő meg velem szemben foglalt helyet. „Micsoda Ön?” — kérdezte újra, és felsorolt vagy tízféle felekezetet. Elámultam. Eddig nem is tudtam, hogy a mi minden tévedéstől megtisztított egyházunkon kívül más egyházak is vannak, melyek éppúgy vannak megtisztítva minden tévedéstől, bár egészen más tanokat vallanak. „Mit akar meggyónni?” — kérdezte újra a pásztor. Megmondtam és kértem, hogy Isten nevében bocsássa meg bűnömet. „Mi nem bocsátjuk meg a bűnöket, mert nem tudjuk, vajjon Isten megbocsátja-e a mi bűneinket.” „De hiszen az evangéliumban olvasom, — feleltem — hogy Krisztus az apostoloknak hatalmat adott a bűnök megbocsátására.” „Mindenesetre, válaszolt, de mi nem gyakoroljuk ezt a hatalmat.” „De uram, ezzel megvallja, hogy a protestantizmus a hitelenségen épül fel és arra kényszerít, hogy katolikussá legyek.” — Erre így szólt a sír szélén álló magasrangú protestáns pásztor: „Egy pillanatig sem tartom vissza. Annyi nálunk a felekezet, hogy azt sem tudjuk, mihez tartsuk magunkat. Legyen csak nyugodt lélekkel katolikus.” Az is lett.

Mi az isteni gondviselés jóságából a katolikus Egyház tagjai vagyunk. Becsüljük meg ezt a kegyelmet, mely sokaknak csak későn, nehéz küzdelmek és áldozatok után jutott osztályrészül. Szent Teréz a hitszakadás korában élt. Halálos ágyán nagy megnyugvással mondta: „Uram, én a katolikus Egyház leánya vagyok.” Bizonyosan ismerte Szent Ciprián mondását: Nem lehet Isten atyja annak, akinek nem anyja a katolikus Egyház. Anyja pedig azoknak az Egyház, akik mindvégig bizalommal, szeretettel és engedelmes lélekkel ragaszkodnak hozzá.

Hei venedvasárnap

Üdvözülünk-e?

Szalézi szent Ferenc életében olvassuk, hogy 16 éves korában, mikor Párizsban végezte tanulmányait, elvesztette lelke békéjét, leverő gondolatok, lehangoló érzések lettek úrrá rajta. Mintegy rögeszme, üldözte az érzés, hogy elkárhozik, hiábavaló minden imádsága vagy erényes törekvése. Szorongásai annyira elgyötörték, hogy tanulni képtelen volt, folyton sírt és sóhajtozott, egészsége megromlott és környezete végül életét féltette. Egyszer aztán egyik templomban Szűz Mária kegyképe előtt öntötte ki lelke egész keserűségét s elimádkozta az „Emlékezzél meg”-et. Ekkor úgy érezte, mintha összes aggodalmait elfűjták volna, csodálatosan megkönnyebbült, vidám lélekkel emelkedett fel térdelő helyzetéből s mint új ember tért vissza otthonába. — Ha ily nagy fokban nem is, de többé-kevésbbé ma is megzavarhat egyes buzgó keresztényeket a kísértés: Mi lesz velem életem végén? Üdvözülök-e? Nem hiábavaló-e minden jócselekedetem és törekvésem Isten után? Hiszen csak én tudom, mennyi bűn van a rovásomon, mennyire tele vagyok hibákkal, rossz hajlamokkal. Különösen gyengébb idegzetűeket tehetnek efféle aggályok kedvetlenné Isten szolgálatában s betegség idején búskomorra. — A felelet az efféle töprengésekre a következő: Ha jóakaratú vagy, *szabad remélned, hogy az örök üdvösség vár reád.* A Szentírás Istennek számos ígéretét tartalmazza, hogy ő a megtérő bűnösnek megbocsát, bűneiről többé meg nem emlékezik s azokat, akik imádkozni meg nem szűnnek, kegyelmeivel mindvégig segíti és támogatja. Ha ez így van, szabad remélnünk, hogy mi is, mint annyi más, elérjük örök célunkat s nem hiába jártunk Krisztus és a szentek nyomdokain a keresztyúton.

Szabad ezt remélnünk és *kell is*, mert bizalmatlanságunkkal sérténénk Istent, aki hű és hatalmas ígéreteinek megtartásában. — Igen, mondhatná valaki, de nincsenek-e a Szentírásban félelmetes kijelentések Isten végtelen szentségéről és szigorú igazságosságáról? Nem mondják-e vallásos könyvek és szónokok is gyakran, milyen nehéz dolog üdvözülni, nincs-e a mai szent evangéliumban is a félelmetes mondás: *Sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak.* Nincs-e tehát nagy okom elcsüggedni és reménytelenül nézni magam elé? — Nem, nem, ismétlem, ha jóakarátú vagy, azok a fenyegető kijelentések nem vonatkoznak reád. Bízzál erősen, őrizd meg lelked derűjét, a Szentírás szavai semmiképp se akarnak egy sötét és reménytelen életfelfogást ránk erőszakolni. Mi tehát e szavaknak: *Sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak*, igazi értelme? A Szentírás szavait nem kiszakítva, hanem a helyes összefüggésben az egészszel kell értelmeznünk. Kétszer találjuk e szavakat az evangéliumban. Egyszer a mai szent evangélium végén. Hogy jól megértsük, az egész példabeszédet kell jelentőségében felfognunk.

Jézus utolsó útján volt Jeruzsálem felé, mikor a felolvasott példabeszédet apostolainak előadta. Ellenségeinek ármányai miatt a Jordánon túl, Perea utait járta. A vándorok láthatták, amint a tavaszi esők megszűntével megkezdődtek a sürgős munkálatok a szőlőkben. A talajt kellett meglazítani, trágyával feljavítani, a tökéket körülkapálni, a védő kőfalakat kijavítani. A mindennapi életnek eme jelenségei lehettek kiinduló pontjai a példabeszédnek. Egy szőlőbirtokos tehát, mondja az Üdvözítő, kora reggel kiment a város piacára, hol a munkakeresők szerszámaikkal állani szoktak, hogy munkásokat fogadjon. Akiket ott talált, azokkal mindjárt szerződést kötött. Mivel pedig érdekében állott a munkát a szőlőben gyorsan és alaposan elvégezni, 3 óra tájban (a mi időszámításunk szerint délelőtt 9 órakor) újra elnézett a piac felé s az ott találtakkal újra megegyezett. Ugyanígy járt el 6, 9 és 11 óra tájban (a mi számításunk szerint déli 12, délután 3 és 5 órakor). Este azután ispánja által kezébe adta mindegyiknek a bért. De eljárásában kissé eltért a munkások várakozásától. Először azoknak adja meg a dénárt (ez volt a szokásos napszám, kb. egy pengő), akik

legutoljára jöttek. Aztán kerültek sorra a többiek, ezek is megkapják a kialkudott dénárt, se többet, se kevesebbet. Kedvetlenségüket a gazda azzal szereli le, hogy ennyiért szerződtek, tehát velük szemben is igazságosan jár el, az utolsókkal pedig jóságát különösen akarja éreztetni. A maga pénzével csak tehet, amit akar. Föltehetjük, hogy a család-
 atya eljárásának megvolt az oka. Az első munkások inkább a bérre való tekintettel s minden különösebb buzgóság nélkül dolgoztak. Az utolsók viszont nem kötődtek ki semmi bért, rábízták magukat a tulajdonos nagylelkűségére s teljes odaadással használták ki a hátralevő időt. Így sikerült a tulajdonos kedvére estig befejezni a szőlő megmunkálását.

— Mire akart az Üdvözítő e példázattal tanítani? Az *első munkások az Úr szöllejében az ószövetségi igazak*. Isten elsősorban a zsidóknak, kik gyermekkoruk óta hordozták a mózesi törvény súlyos igáját, ajánlotta fel a velük kötött szövetség szerint a dénárt: a megváltás kegyelmeit. Az *utoljára meghívott munkások az apostolok s a pogányságból megtértek*. Ez utóbbiak közül sokak iránt feltűnően megnyilatkozott Isten jósága és kegyelme, a megváltás kegyelmeiben, Krisztus dicsőségében nagyobb mértékben részesültek, mint sok ószövetségi igaz. Nyomatékkal mondja az Úr Szent Máténál közvetlenül a mai példázatot megelőzőleg az apostoloknak: *Ti, akik engem követtetek, az újjászületésnél (a feltámadáskor), mikor az Emberfia az ő felségének trónján fog ülni, ülni fogtok 12 széken és ítélték Izrael 12 nemzetsége fölött*. — Általánosságban pedig a példabeszéd arra tanít, hogy mindenki, aki Isten szolgálatában, halhatatlan lelke megmentésén hűségesen dolgozik, az életnap alkonyán megkapja a bért, az örök üdvösséget. A bér kiosztásánál azonban nemcsak a munkálkodás időtartama és mennyisége jön tekintetbe, hanem a lelkület is, ki milyen önzetlenül, *tiszta szándékkal* végezte életmunkáját. Így megeshetik, hogy akik földi életük idején rangban vagy tevékenységben elsőként dicsértettek, az ítéletnél mögötte állanak majd sok egyszerű léleknek, kik igénytelen hivatásbeli kötelmeiket tiszta istenszeretettel teljesítették. *Sok első lesz utolsó, sok utolsó első*. — Arra is int továbbá a példabeszéd, hogy Isten kegyelmeinek kiosztásában nincs kötve ahhoz, ki milyen munkát végzett előzőleg az ő szolgálatában. Valaki pl.

30 éves koráig istenfélő, buzgó lelkiéletet élt, egy másik pedig bűnökben fecsérelte el a drága életidőt. Isten ez utóbbinak egyszerre olyan nagy lelki világosságot és ösztönzést adhat a jóra, hogy gyökeresen szakít a bűnnel, az erényekben hősies előhaladást tesz, szentté lesz, míg a másik csak közepes lélek marad. Isten így eljárhat és tényleg sokszor így is jár el. Gondoljunk csak Szent Pálra, ki előbb a keresztények üldözője volt, Szent Ágostonra, kiért annyi könnyet hullatott édesanyja erkölcstelen élete miatt, a jobb latorra és sok másra. Az 1936. év elején kivégezték a budapesti gyűjtőfogházban a három bankrablót, kiknek merészségéről annakidején az egész ország beszélt. A kivégzés előtt derült ki, hogy egyik közülük nem volt megkeresztelve. Halála előtt vette föl a keresztség szentségét. Ennek rendkívüli kegyelmet adott az Isten. A bitófáról rögtön a mennyországba jutott. Mert — ez a példázat csattanója: *Sokan vannak a hivatalosak — rendes, közönséges kegyelmekre, de kevesen a választottak, akiknek nagy és rendkívüli kegyelmek jutnak osztályrészül.* A legtöbbben a rendes és közönséges úton jutnak a mennyországba, kevesen pedig rövid úton vagy Isten különös kegyelmével. — Mindezekből láthatjuk, hogy Krisztus Urunk szavai nem jelentik azt, hogy csak kevesen üdvözülnek s a legtöbben elkárhoznak. Ilyen magyarázat erőszakos elferdítése a szavaknak.

Még egy más alkalommal is halljuk az Üdvözítő ajkáról e mondást. *Sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak.* Ama ismeretes példabeszédben a királyról, aki menyegzős lakomát készít fiának. A menyegzős lakoma itt a megváltás kegyelmeit jelenti, melyeknek betetőzése az örök üdvösség. Kegyelmeit Isten az ószövetségi ígéretek szerint elsősorban a zsidóknak ajánlotta fel, ám sokan ezek közül kevélyen elhárították maguktól Isten jóságos szándékait. Helyükbe Isten az útszélről, a hit-remény nélkül élő, lelkileg lerongyolódott, elhagyott pogányokat hívta meg. A komoly intés itt *a zsidókra* vonatkozik, sokan, sőt mindnyájan hivatalosak voltak a belépésre az Egyházba, de csak kevesen követték a hívást, kevesen voltak a választottak. Vonakoztatható azonban e mondás másodsorban a pogányokra is, olyan értelemben, hogy az Egyházhoz való külső tar-

tozás egymaga nem elég az üdvösségre, oda a menyegzős ruha, a megszentelő kegyelem a lélekben is szükséges. Semmiképen nem akarta az Úr Jézus azt mondani itt, hogy az Egyház tagjainak nagy többsége elkárhozik. A meghívott pogányok közül *egyét* vettetett ki a király, mint méltatlant a külső sötétségre.

A Szentírás tehát ezeken a helyeken nem akar bennünket sötét reménytelenségre tanítani, hogy rettegetve gondoljunk örök sorsunkra. Viszont igaz az is, hogy erre a kérdésre, sokan üdvözülnek-e, vagy csak kevesen, a Szentírás nem ad határozott feleletet. Szent Lukácsnál olvassuk a 13. fejezetben, hogy ugyanazon pereai útján, melyen a mai evangéliumi példázatot elmondotta, egy tanítvány felvetette a kérdést: Uram, kevesen vannak-e, akik üdvözülnek? Jézus kitért a felelet elől, csak nyomatékosan hangsúlyozza: *Törekedjetelek bemenni a szoros kapun, mert mondom nektek: Sokan kívánnak majd bemenni és nem mehetnek.* De itt is, mint a szövegből kitetszik — (Nemde a mi utcaínkon tanítottál? stb.) önnön honfitársaira gondol fájdalommal az Üdvözítő, kiknek nagyrésze, főleg a vezető körök idegenül állottak vele szemben. Azért megjövendöli Izrael elvettetését. Minekünk Jézus intéséből azt kell megjegyeznünk, hogy tegyünk meg mindent, mutassunk komoly jóakaratot, használjuk fel a kegyelmeket, míg az életidő rendelkezésünkre áll, mert mint egy egyháztanító mondja, nem lehet ott elég bizonyosság, ahol veszélyben forog egy örökkévalóság.

Más helyei a Szentírásnak egyenesen bizalmat keltők. Az Üdvözítő pl. így szól a kafarnaumi százados hitének örülve: *Bizony mondom nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról és letelepednek Ábrahámmal, Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában.* S a patmoszi látnok, kinek megadatott, hogy bepillantson a mennyországba, így ír: *Láttam nagy sereget, melyet senki meg nem számíthatott, minden törzsből, nemzetből, népből és nyelvből állani Isten trónja előtt.* A példázatokban az 5 okos és 5 esztelen szürről — ötven legalább bejutottak a menyegzős terembe. Igaz, hogy ötnek kívülrekedése is nagy arányszám. A talentumokról szóló példázatnál már csak egy rest szolga érzi urának haragját. S ha az isteni Bíró arról szól, hogy a végítéletnél elválasztja a jókat a rosszaktól, mint a pásztor a

juhokat a bakoktól, mint a halász hálójában a jó halakat a rosszaktól, mint az arató a nemes búzát a konkolytól, szabály szerint a nyájban mégiscsak sokkal több a juh és bárány, mint a bak, s a hálóban a jó hal, mint a rossz, s a szántóföldön a búza, mint a konkoly.

Önkénytelenül fölvetődik az a gondolat is, érdemes volt-e egyáltalán teremteni eszes lényeket, ha legnagyobb részük örök kárhozatban fog vergődni s csak egy kis töredék ér célt? Nem vetne-e ez árnyékot Isten bölcsességére, jóságára, hatalmára, mint aki nem tudta vagy nem akarta fölszerelni megfelelően teremtményeit a rájuk váró megpróbáltatásokra? Ha az olasz csapatok Afrikában a feketékkel vívott küzdelemben alul maradnak, nem vetné-e mindenki joggal a Duce szemére, hogy rövidlátó volt és nem lett volna szabad ilyen vállalatba bocsátkoznia?

A Szentírás világosan hirdeti, hogy *Isten akarja, hogy minden ember üdvözljön s az igazság ismeretére jusson.* S mi mindent tett, hogy ez a szándéka megvalósuljon! Mint őrködött a pátriárkáknak úgyszólván minden lépése fölött, mint vezette Mózes által rendkívüli csodák közt, melyek szinte napról-napra ismétlődtek, a választott népet az ígért-földjére, mint hitelesítette aztán a prófétákat jelekkel és csodákkal — mindezt azért, hogy az igazság és kegyelem kincsei az összes emberek számára megőriztessenek! Végre önnön egyszülött Fiát küldte a földre, hogy tanítónk és vezetőnk legyen az örök életre, hogy a bűnből s a gonoszlélek kezeiből kiszabadítson bennünket! S az eredmény most mindezek után az lenne, hogy végül is az ördög hatalmába jusson az emberiség legnagyobb része, az ördög győzzön, Isten pedig mint egy háborút veszített, szomorú király elégedjék meg egy csonka országrésszel, a választottak egy kis csapataival! Ez alig gondolható!

Úgy látszik továbbá, hogy ugyancsak kevés tisztelet és nagyrabecsülés van a megváltás hathatóságát illetőleg azokban, akik azt hiszik, hogy a legtöbben elkárhoznak. Ime, Jézus egyetlen könnycseppel, egyetlen fohással megválthatott volna bennünket, s most patakokban öntötte ki szent vérért s borzalmas kínok között engedte kifolyni azt a keresztfán az utolsó cseppig, s mireánk e drága szent vér érdemeit hányszor alkalmazták a keresztségben, a bűnbánat

szentségében, a szentáldozásban, s mégis-mégis hiába volt minden, mi legnagyobb részt elveszünk, elkárhozunk! Lehetetlen! Jézus megváltása sokkal hathatósabb, értékesebb, semhogy olyan legyen sorsa, mint a szemétre dobott gyöngy! A tudós és szentéletű angol oratorianus Faber atya meggyőződése szerint a katolikusoknak nagy többsége, talán csaknem valamennyi üdvözü. Ezt mondotta Szalézi szent Ferenc is Camus püspököknek. Az ő felfogása szerint kevés katolikus van, aki elkárhozik, és hivatkozott a Szentírás szavaira: *Nincs kárhozat azok számára, akik Jézus Krisztusban vannak.*

Az tagadhatatlan, hogy sokan, nagyon sokan járnak a világban a bűn útján. De a kárhozat útján járni és tényleg elkárhozni nem egészen egy dolog. A legtöbb ember mégis hosszabb vagy rövidebb ideig tartó betegség után hal meg, s hogy mi történik ott a halálos ágyon Isten s a lélek közt, hogyan törik össze s alázódik meg a szenvedések súlya alatt sok kevély lélek, mint dolgozik egyes istenszerető lelkek imádsága és önfeláldozása nyomán az isteni kegyelem a még hátralevő döntő órákban a lelkek mélyén — mindezt nem tudjuk. Csak annyit tudunk, hogy — mint egy lelkitanító mondja — Isten irgalma a haldoklók iránt minden fogalmat meghalad, hogy akiknek ajkáról elhangzott a fohász: Asszonyunk Szűz Mária, imádkozzál érettünk most és halálunk óráján — azok e nehéz órában közel érzik magukhoz a legjobb, leggondosabb, leghatalmasabb Anyának segítő kezét, végül Jézus, ha csak egy kevés komolyság és jóakarat jelentkezik is valakinél, nem fogja engedni, hogy szent vére hullása, keserű szenvedése kárbavessen rajta. — Egyik spanyol templomban nagy tiszteletben tartanak egy különös feszületet. Krisztus jobb karja nincs oda-szőgezve, hanem lefügg. Azt beszélik, hogy ez a fakereszt egy gyóntatószék mellett függött. Egyszer valami nagy bűnös térdelt a gyóntatószékben, úgyhogy a pap tépelődött, megadja-e neki a feloldozást? Végül látva bánatát, feloldozta. Egy idő múlva újra jelentkezett a gyónó, aki visszaesett előbbi bűneibe, a pap még jobban aggódott, feloldozhatja-e? A bűnös nagyon töredelmesnek látszott, azért megkapta a feloldozást. Több hónap múlva megalázódva térdelt a bűnös újra a gyóntatószékben. Egyideig állhatatos volt, de aztán

újra gyengének mutatkozott, elbukott. A pap most már semmi körülmények közt nem akarta megadni a feloldozást. Ekkor egyszerre, mintha zokogást hallott volna maga fölött. Ijedten nézett a feszületre s Krisztus szomorúan megszólalt: „Te nem ontottad véredet érte” — és jobbját feloldozásra emelte. A gyóntató remegve adta meg ezután a feloldozást. — Igen, ha minden elhagy bennünket, Jézus Szíve nem. Az ő irgalmassága minden művei fölött van. Ha bűneink terhe mégoly súlyos is, az ő irgalmasságának lángtengerében az csak egy picike porszem.

Mindezekből milyen következtetést vonjunk le? Talán azt: Semmi félelem, halmozhatok bünt-bűnre, jó az Isten, majd megbocsát! Lesz időm még megtérni a halálos ágyon! Ugy-e nem, ilyen érzület aljas visszaélés volna Isten jószágával, bűn a Szentlélek ellen, mely a halálos ágyon reménytelen kétségbeeséssé változhatna át. Istenből nem lehet csúfot üzni — mondja a Szentírás.

A következtetés, melyet levonunk, inkább ez: Most kezd derengeni előttem, milyen közelálló és valószínű az, hogy én is elérem célomat, és Krisztus érdemeiből kifolyólag örökre, végtelenül boldog leszek! Milyen jó, irgalmas és erős az Úr, aki a célhoz segít! Törhetetlenül éljen bennem ez a bizalom. Főleg az élet nehéz óráiban! Akiben ez a bizalom megvan, az örömmel törekszik mindig erényesebb és szentebb életre is, komoly és hűséges munkás lesz az égi családtagja szöllejében életnapja alkonyatáig s végső fohásza Xavéri szent Ferencce az lesz: *Te benned bízom Uram, meg nem szégyenülök mindörökké.*

Hatvanadvasárnap

Az isteni Magvető

1. Az ú.n.tavi beszédében, melyet a Genezáret-tó vizén a csónakból tartott Krisztus Urunk, *hét* példabeszédet mondott el, valószínűleg nem egyfolytában, hanem közbeeső szünetekkel, hogy időt engedjen az abban való elmélyedésre. Ezekkel a példabeszédekkel az új messiási országnak, melynek eljövetelét akkor mindenki várta, természetét, célját, jövőjét akarta megvilágítani. Az elsőt e példabeszédek közül: a magvetőről a mai vasárnapon olvastatja fel az Egyház. Mire akarta hallgatói figyelmét felhívni e példabeszéddel az Üdvözítő? *Egyik célja az lehetett, hogy megértesse velők, hogy Isten országa nem jön el robajjal, világra szóló sikerekkel, dicsőséggel, mint azt sokan képzelték, hanem szinte észrevétlenül átalakítva, Isten felé, ki a lelkek napja, emelve a jóakaratúakat, hogy nemes gyümölcsöt hozzanak az örökkévalóság számára. Ugyanezt emeli ki az utolsó példázat is, melyet Szent Márk jegyzett fel a 4. fejezetben az emberről, aki elveti a magot a földbe, aztán eltávozik, végzi egyéb dolgait, alszik s maga sem tudja hogyan, a földbe rejtett titkos erők hatására a mag kikel, szárba szökken, kalászat hoz s készen áll az aratásra. Így működik az isteni kegyelem titokzatosan az Egyházban s a lelkekben, a hittel befogadott ígék az élet céljáról, a közelgő örökkévalóságról, a földi javak hiúságáról és rohamos elmúlásáról — mint vetőmag meggyökereznek benne, vágyait észrevétlenül elváltoztatják, izlését megneszesítik, törekvéseit megszentelik, nemes bűzává érlelik a mennyország magtárai számára.*

Szent Ágoston idejében élt Rómában egy Melánia nevű gazdag, fiatal és feltűnően szép nő. Keresztény volt, de inkább névleg, valóságban a világ rabja. Szórakozások, szép

ruhák stb. érdekelték, lelkével keveset törődött. Egyszer alkalmá volt alaposan elmélkedni a mennyországról s az isteni kegyelem behatása alatt megváltozott. Megértette azt, amit egy egyháztanító úgy fejezett ki, hogy aki egyszer Krisztussal akar örülni az égben, annak nem szabad most kacérkodnia az ördöggel. Ezután többet imádkozott s gyakorolta az irgalmasság cselekedeteit, ruházkodása egyszerű, társalgása komoly lett. Egyik rokona hosszabb távollét után csodálkozva vette észre rajta a változást. Mi történt veled, Melánia? Téged kicseréltek. Hova lett előbbi lebilincselő szépséged? Volusián, mondta Melánia a pogány ifjúnak, ezt tette velem a mennyország. — Aztán olyan meggyőződéssel beszélt az örök életről, hogy Volusián is megkeresztelkedett. — Egyetlen hitigazság, ha mint vetőmag a lélekben gyökeret ver, észrevétlenül átalakíthatja, megszentelheti és örökre boldoggá teheti azt.

2. *Egy másik tanulsága a példabeszédnek az apostolokra vonatkozott.* Többször látták ezek, milyen nagy sikere volt az Üdvözítő tanító működésének. Hogyan tudultak hozzá az emberek, tartottak ki étlen-szomjan mellette napokig, csak hogy hallhassák beszédét s részesüljenek áldásában. Soha ember még így nem szólott, mondták egy-egy tanítás után. Ő úgy beszél, mint akinek hatalma van a lelkeken, nem mint a farizeusok. Ám épp ezek a sikerek keltették fel a vezető emberek irigységét, s amikor megbélyegezte képmutatásukat és leálcázta gonoszságukat, engesztelhetetlen ellenségei lettek s minden befolyásukat latba vetették, hogy a népet is elidegenítsék tőle. Áskálódásaiknak meg is volt a hatása. Hogy apostolai el ne csüggedjenek, Jézus szükségesnek találta egy példabeszédben feltárni az okot, *miért eredménytelen sokaknál az isteni tanítás vetőmagva?* Nem azért, mintha az magában véve silány és értéktelen lenne, hanem, mert Isten szent végzése szerint az embernek is *közre kell azzal működnie*, ez a közreműködés pedig sokakban nem megfelelő. Egyeseknél kemény, sziklás a talaj, a mag nem tud gyökeret eresztetni a mélybe, ilyenek a kevély, elbizakodott, előítéletekhez makacsul ragaszkodó személyek. Másoknál a talaj tisztátalan, mérges, rosszszagú dudvák, szűrő tövisek fojtják el és akadályozzák a vetőmag fejlődését. Az ördög is, üdvünk

nagy ellensége résen áll, hogy ellopja lelkünkben a komoly, megtérésre ösztönző sugallatokat, romlott egyének pedig botrányos életükkel, gúnyolódásaikkal eltapossák az elhintett, jó magvakat. Isten jó, de jósága szent, nem igazodik az emberek könnyelműsége vagy rossz indulatai szerint kegyelmeinek kiosztásában oly módon, hogy mintegy rákényszerítse azokra az üdvösséget. Csak akik maguk is komoly jóakaratot tanúsítanak s megragadják a mentő kezet, üdvözülnek. *„Az ember előtt van élet és halál, jó és rossz, amit akar, azt kapja meg. Isten eléd helyezte a tüzet s a vizet, nyujtsd kezedet azután, amit akarsz.”* — Ezek a Szentírás szavai. Elsiet az élet, válassz úgy, hogy ne kelljen egyszer keserűen megbánnod választásodat. Azoknál, akik a maguk részéről komoly jóakaratot tanúsítanak, az égi vetőmag gyökeret ver, 30, 60, sőt 100-szoros gyümölcsöt hoz, a jócselekedetek, az életszentség, a lelki béke és öröm, a nyugodt halál s az örök élet gyümölcsseit. — Az apostolok a példázatból megérthették, hogy nincs okuk kislelkűségre, ha az Üdvözítő lélekmentő buzgalma és tanítása aránylag kevés sikert mutat majd fel, s nincs okuk később sem a csüggedésre, ha isteni megbízásból tovább folytatják a magvető működését, hirdetik Krisztus tanait az egész világon, de nem mindig kielégítő eredménnyel. A hiba nem a magban, nem is bennük, hanem a hallgatók szívében lesz. Isten nem az eredményt kéri tőlük számon s jutalmazza meg, hanem a jószándékot és hűséget, mellyel a Mester megbízásának eleget tenni iparkodtak. Biztos az is, hogy ha sokakra nézve kárba vész is az ígehirdetés fáradságos munkája, azért mindig lesznek jóakaratú egyének, akik tárt szívvel fogadják be az isteni tanításokat s az apostolok működése meghozza a gyümölcsöt. A keresztény civilizáció megalapozása, sok-sok lélek örök üdvössége, a világ végéig áldásos tevékenységet kilejtő Egyháznak megalapítása — mind az apostolok nevéhez fűződik. Látszólagos sikertelenségeik mellett, s hogy valamennyit a vérpadra cipelve akarták beléjük fojtani a szót, mégis ők voltak a föld sava, a világ világossága, mégis elmondhatták a Zsoltárossal: *nekem nagyszerű örökség jutott osztályrészül, ők lesznek majd Krisztus mellett a végítéletkor mindnyájunk ítélőbírái. S nekünk, a 20. század gyermekeinek sem világít más szövé-*

nek a földi és örök boldogulás útjának megtalálására, mint az, mely a vértanúapostolok kezéből kihullott a vesztőhelyen. Egyesek, családok, népek és országok jelene, jövője azon fordul meg, nagyrabecsülik-e a krisztusi és apostoli tanítások reánk hagyományozott kincseit, elfogadják-e azokat élő hittel, átveszik-e a gyakorlatba engedelmes szívvel, vagy mellőzik? Ha igen, Isten ereje fönntartja őket, ha nem, elzüllenek, elvesznek. Krisztus az út, igazság és élet. Ha egyes országokban vérvörös a láthatár s felcsapnak a forradalmak lángjai fölperzselve vagyont, erkölcsöt, jogrendet és biztonságot, kitalasztva könyörtelenül százezreket az éhhalálba, ez azért van, mert az országok kormányzói letertek az evangéliumi alapokról. Montalembert, a híres francia író és államférfiú mondotta egyszer, hogy a kommunizmus ellen csak egy hatásos ellenszer van: a katekizmus, vagyis a krisztusi elvek érvényesítése minden vonalon. Minden egyéb csak hiú kísérletezés. A múlt század közepén Guizot francia államférfiú úgy nyilatkozott, hogy minden új iskola megnyitásával becsukódik egy fogház. Igazolták-e a következő évtizedek e mondást? Egyik olasz tudós, ki a bűnözők lélektanával foglalkozott, megjegyezte Guizot mondasához: Azóta ezer és ezer iskola nyílt meg, de a fogházakat nem csukták be, ellenkezőleg, újakat kellett építeni és lakóik száma folyton növekszik. A műveltség megszerzése hasznos, sokra jó, bűnöket is megakadályoz, de a vallásosságot mégsem pótolhatja. Azért bölcsen ítelt az az amerikai bíró, akiről a lapok a következő ítéletet közölték. Ecuadorban egy fiatal bűnös ült a vádlottak padján. Kiderült, hogy a betöréses lopás első bűntette volt, s ebbe is egy rovtomultú gonosztevő csábítása vitte bele. A megrogzított csábítót 15 évre, a fiút egy hónapi fogházra ítélte a bíró. Ezt az egyhavi fogházat is felfüggesztette azzal a kikötéssel, hogy minden vasárnap köteles templomba menni, prédikációt hallgatni s azt hétfőn a törvényszék egy képviselője előtt igazolni. Ha csak egyszer is ok nélkül elmulasztaná, azonnal meg kell kezdenie a büntetés kitöltését.

3. Amikor Krisztus Urunk befejezte a magvetőről szóló példabeszédet, a Szentírás szerint kiáltott, mondván: *Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg!* Füle bizonyára minden haligatónak volt, de nem mindegyik hallott vele úgy,

ahogy az Űdvözítő szerette volna. Sokan csak a példa-beszédnek héját hallották, annak magvát, értelmét nem iz-lelték meg, mert restek voltak a gondolkozásra, elmélye-désre. Nem is fordultak érdeklődve a Mesterhez, hogy vilá-gosítsa fel őket jobban, egyedül az apostolok szereztek szent tudásvágyukkal örömet Jézusnak s jutottak behatóbb ismeretekhez. — Nagy baj manapság is és sok lélek vesz-tének oka: *a közömbösség az isteni dolgok iránt*. Nem csu-pán egy szentbeszéd értelme nem érdekli őket, de egyál-talán nincs fülük a vallási igazságok hallgatására, fogékony-ságuk azoknak követésére. Élnek éveken át, mintha nem lenne Isten, mintha Krisztus soha nem járt volna a földön s nem alapított volna Anyaszentegyházat. *Ez a vallási in-differentizmus s a velejáró jéghideg érzület Isten súlyos megbántása.*

Egy józan eszű ember sem zárkozhatik el t. i. amaz ismeret elől, hogy a bennünket környező világot egy végte-lenül hatalmas és bölcs lény — Isten hozta létre és tartja fenn. „*Csak az esztelen mondja szívében, hogy nincs Isten.*“ Még a vallástalan Diderot is bevallotta egy őszinte pillana-tában, hogy egy lepkének szeme vagy szárnya elégséges arra, hogy elnémitsa az istentagadót. Ha pedig Isten a mi teremtőnk, akkor legfőbb Urunk is, kinek hódolni első köte-lességünk. Isten egyúttal a mi legnagyobb jótevőnk, akinek köszönünk mindent, amink van, amik vagyunk, kinek segít-sége nélkül egy lélekzetet venni nem tudunk. Jótevőjét ignorálni, mellette köszönés nélkül elhaladni, durva érzület jele. Ilyen sértő durvaságot tanúsít Istennel szemben, aki nem imádkozik, a vasárnapi istentiszteleten nem jelenik meg, Isten rendelkezéseivel nem törődik. — Isten végtelen jóság-ból kijelentéseket tett az embereknek, hogy örök céljuk elérésére segítse. A Sínai-hegyen kihirdette a 10 parancso-latot, mely a mennyországba vezető utat pontosan megjelöli. Önnön egyszülött Fiát küldte a földre, működését csodákkal hitelesítette és kijelentette: *Ez az én szeretett Fiam, őt hall-gassátok!* Jézus pedig megörökítette vallását és kegyelmeit a katolikus Anyaszentegyházban, mely isteni eredetének nyilvánvaló jeleit mutatja fel nemcsak a természetfölötti jelenségekben, melyek benne mai napig gyakoriak (— gon-doljunk pl. Lurdra vagy bármelyik szentnek életére —), hanem

abban az áldásban is, melyet 2000 év óta az emberiségre árasztott, úgyhogy a katolikus Egyház alkotta meg a földön az egyetlen, igazán nemes kultúrát és civilizációt. Mindezek oly tények, melyek fölött gondolkozó embernek napirendre térni nem lehet és nem szabad. *Ha én nem jöttem volna, mondja Jézus és nem szóltam volna hozzájuk, nem volna bűnük, de így nincs mentségük tiszteletlenségük miatt.* S ismét: *Ha én nem cselekedtem volna olyan műveket, amiket senki más nem tesz, nem volna bűnük, de most látják ezeket, s mégis gyűlölnék s megvetnek engem és Atyámat.* — Egyik szókimondó apológétánk — (Szuszai) kemény szavakkal jellemzi a vallásközömbösséget. Istennek — úgy mond — két tette minden gondolkodó embernek szemébe ötlük: a teremtés s a megváltás. Óriási érzéketlenségre és durvaságra vall, ha valaki szemet húnny e két isteni tettel szemben. Csúnyább, alávalóbb módon nem viselkedhetik Istenével szemben az ember, mintha egyáltalán nem törődik azzal, aki neki Teremtője, aki őt az egész világ fölé helyezte, s ha nem törődik Megváltójával, aki meghalt érte a keresztfán. A régieknek egy közmondása így hangzik: Ha valakiről azt mondod, hogy hálátlan, minden rosszat megmondótál róla. A vallásilag indifferens embernek hálátlansága pedig a legnagyobb fokú. — Távolságra legyen mindnyájunktól az ilyen érzület! Mi készséggel hódolunk meg Isten tekintélye előtt: Deák Ferencnek egyik mondása volt: honor in honorante, magyarul, aki megadja másnak a köteles tiszteletet, az magamagát teszi tiszteletreméltóvá. Ha ez áll az emberi életről, mennél inkább Istenhez való viszonyunkról. Istennek meghódolni annyit jelent, mint meghódolni az igazságnak, az erénynek, a végtelen szeretetnek, a Fölségesnek. Minden igazi érték, áldás és öröm földi és sírontúli életünkben e hódolatból ered. „*Uram, akik téged elhagynak, maguk is elhagyottak lesznek, mert elhagyták az élővizek forrását — az Urat*“, mondja a Próféta. Mondjuk azért a Zsoltárossal: *Nekem pedig jó ragaszkodnom az Úrhoz, reménységemet az Úrba helyezni.* És: *Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura! Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba! Ujjongva eped szívem és testem az élő Isten után.* Mi Péter apostollal tudjuk, hogy az örök élet igéi Jézusnál vannak. A költők és filozófusok szellemeskedései

csak sercegő gyufaszálak, a lelkek napja és élete, az egyetlen út az Atyához: Krisztus, az Isten Fia. Benne akarunk hinni egy hitközömbös világban is, őt szeretni egy jéghideg környezetben is, szent tetszését keresni, ha botrányok környeznének is. Aki Krisztus nélkül éli le életét, az homokra épített, az a porba írta nevét és elvész az örök sötétségben. Aki Krisztus tanítása szerint él, az sziklára épít, azt semmi féle vihar vagy sorscsapás meg nem foszthatja értékeitől, az a halál elé is bizalommal néz, mert Krisztus él benne, aki maga a feltámadás s az üdvösség. *Az én életem Krisztus és meghalnom nyereség* — mondja az Apostollal. — Egy öreg ferencrendi szerzetes testvér haldoklott. A betegek szentségeit fölvette, a szent gyertyát meggyújtották ágya mellett. A testvér pedig nevetve és örömtől ragyogó arccal nézett maga elé. Egy szigorú páternek, aki mellette állott, nem tetszett ez, megdorgálta, hogy ebben az órában, a halálos órában nem illik nevetni. A haldokló így szólt: Miért ne nevezhetnék? Hiszen 70 éven át nem Mohamednek, hanem a jó Istennek szolgáltam! Azért vagyok most olyan boldog! — Legyünk mi is buzgók Isten szolgálatában s majd örömmel nézünk az örökkévalóság elé.

4. Még egy kérdésre keressünk feleletet a magvetőről szóló példabeszéddel kapcsolatban. Hogyan gondoskodott az isteni Üdvözítő, ki a világ világossága volt, arról, hogy hozzánk, késő századok gyermekeihez is eljusson üdvösséget szerző tanítása? Följegyeztette azokat számunkra a szent *evangéliumban*. Evangélium — görög szó, annyi mint örömhír, így nevezte ő maga tanítását, mert örök élet — és végtelen örömek forrása azok számára, kik azt hívőleg elfogadják. Az Egyház úgy vigyázott mindig az evangéliumokra, mint a szeme fényére. A pap minden szentmisénél, mielőtt hozzáfogna az evangélium olvasásához, mélyen meghajolva imádkozik, hogy Isten tisztítsa meg szívét és ajakát a szent igék méltó hirdetésére. Ünnepeles misénél tömjéneznek a könyv előtt, mely valamikép az Urat jeleníti meg, majd tisztelettel megcsókolják. Régi időkben az Oltáriszentség mellett őrizték az evangéliumot, mert Krisztus szent teste mellett ez tápláléka lelkünknek. Megható a mai napig használatos egyházi esküformula: Isten engem úgy segítjen, s az ő szent evangéliuma! Aminek értelme, hogy azok a

kegyelmek és ígéreték, melyeket a szent evangélium tartalmaz, s melyek nekem mindennél drágábbak, ne valósuljanak meg rajtam, ha most nem mondok igazat, illetve, ha ígéretemet meg nem tartom. A keresztényüldöző római császárok halálbüntetés mellett sürgették az evangéliumos könyvek kiadását, mert tudták, hogy ezek a keresztény élet törvénykönyvei. Három szent leány: Agape, Chionia és Irén 304-ben Szalonikiben máglyán haltak meg, mert a császár tilalmát megvetve, nem adták át a szent iratokat. Miért nem szolgáltattad ki a szent könyveket? — kérdezte a pogány bíró Szent Euplius diákonust. — Mert keresztény vagyok, s ez nincs megengedve. Ezekben van számunkra az örök élet. Az evangéliumos tekercset nyakába kötve vitték a vesztőhelyre. Szent Cecília az evangéliumot éjjel-nappal keblén hordozta. Ennek ígéivel táplálta tiszta lelkében az istenszeretet tüzét s lett Krisztus vértanúságának és dicsőségének osztályosa. A fasiszmus 10. évfordulóján többféle új bélyeget adtak ki. Egyik különösen érdekes. A vesszőnyalábok közt — ezek a fasiszmus uralmának jelei — oltár látható, rajta nyitott könyv e felírással: evangélium, előtte meghajolnak az ország zászlói s a királyi címer. Alul a felírás: Higgyetek! (Credete!) Ez is szép hitvallása egy modern államnak. S vajjon nem minden igaz kereszténynek szívéből veszi-e a szavakat Gárdonyi Géza, mikor így ír: Olyan könyv, melyet mindennap olvasok, csak egy van, az új testamentom. Már 20 esztendőnél több ideje, hogy naponként olvasok belőle. Mindíg ott van az asztalomon. A kopor-sóban is az legyen a szívemen.

A katolikus Egyház gyermekeinek egyébként tudniok kell, hogy Krisztus Urunk tanítását nem csupán írott emlékekben hagyta ránk s elsősorban nem könyvekben, hanem apostolainak és *Anyaszentegyházának élő tanításában*. Könyvek magukban véve holt dolgok, melyekbe mindent bele lehet magyarázni s melyekből mindent ki lehet magyarázni. Mutatja ezt a százféle eretnekség, melyek mindegyike a Szentírást idézi maga mellett. Továbbá a könyvek vagy ezer és többszáz éven át, a kereszténység megalakulása óta ritka és drága dolgok voltak, kézíratos kódexekért néha vagyont adtak, a szegények százezrei nem juthattak ilyenekhez s nem is tudták volna olvasni és értelmezni. Ezért

mondotta az Űdvözítő mennybemenetele előtt tanítványainak: *Elmenvén, tanítsatok minden nemzetet . . . együttal biztosította őket állandó segítségéről: Ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.* Ezek az isteni szavak adtak a katolikus Egyházban a mai napig működő tanító hivatalnak létezését és fensőbb tekintélyt. *Krisztus követségében járunk, mintha Isten buzdítana általunk* — mondotta Szent Pál. Mi vagyunk a ti kódexetek — mondotta híveinek Szent Ágoston.

Valahányszor azért a katolikus Egyház papjai a szószéken hirdetik az ígét, valamikép Krisztus szól általuk a hívekhez s megisméltödik az, ami a Genezáret-tó partján történt: Kiméne a Magvető, elveti az ő magvát. Ilyenkor mindig hangzik felénk Krisztus részéről az intés: Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg! Nem mintha mindenegybeszónok csalatkozhatatlan lenne, hanem, mert püspöke megbizásából beszél s ennek révén kapcsolódik Ahhoz, kiről a Szentírás azt mondja: *Egy a ti mesteretek, Krisztus.* A szentbeszédet tehát a hívő katolikus, mint Isten igéjét tanulékony és alázatos szívvel hallgatja. A Szentírásban olvassuk, hogy mikor Aod próféta Eglonhoz, Moab királyához így szólt: Az Úrnak egy igéjét kell neked megmondanom — az azonnal fölkelte trónjáról. Nagy Konstantinról pedig följegyzi Özséb történetíró, hogy gyakran órákon keresztül és mindig állva hallgatta Isten igéjét s a püspök csodálkozó kérdésére: Miért nem foglal helyet? — azt felelte komolyan: Bűnnek tartanám, hogy Isten igéjét kényelmes helyzetben és figyelmetlenül hallgassam. Természetesen nincs előírva, hogy állva hallgassuk a szentbeszédet, de készséges figyelemmel és tiszteletteljesen. Ez az érzület a kulcsa a kegyelmeknek, melyek bőségesen kísérik a szentbeszéd hallgatását. Szent Ágostont nem éles esze és tanulmányai hozták közel Istenhez, hanem Szent Ambrusnak többször meghallgatott szentbeszédei. Istenes szent János világiás katona volt. Avilai szent Jánosnak egy prédikációja alatt olyan hatalmas változás ment végbe lelkében, hogy szentté s az irtalmas szerzetesek alapítójává lett. Szent Pelágia hírhedt színész nő volt Antiochiában, Szent Nonnus püspök egy beszéde az utolsó ítéletről úgy megrendítette, hogy szentté s a bűnbánat élő példájává lett. A

mult században egy bajor gazdalegény nagy odaadással hallgatta 8 napon át a missziós beszédeket. Az ifjú ettől kezdve nagyon hallgatóg lett, mindig imádkozott, Isten jelenlétében járt és Istennek szentelte életét. 1894-ben bekövetkezett halála után feltűnő csodák történtek közbenjárására, úgyhogy XI. Pius pápa 1930-ban boldoggá, négy évre rá szentté avatta — Szent Konrád kapucinus testvér néven. Rajta is, mint sok máson teljesedett a Zsoltáros szava: *Az Úr törvénye bölcseséget ad a kicsinyeknek. Lépünk nyomdokaikba! Boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják és megtartják.*

Ötvenedvasárnap

A legfőbb: a szeretet

Ma lélekben Szent Pál apostol lábaihoz ülünk s hallgatjuk szavait. Cor Pauli — Cor Jesu, mondja egy régi író, Pál szíve — Jézus Szíve, Pál szavaiból Krisztus lelkének kiáramlását érezzük.

Mik az apostol tanításának, melyet a mai szentleckében ad, előzményei? Krisztus Urunk megígérte, hogy az Ő Egyházában mindig lesznek csodajelek, melyek igazolják, hogy ez az igaz Egyház, Isten szócsöve, itt működik az Úr. A jelek, melyekről szól, megtalálhatók majdnem minden szentnek életrajzában. Az ősegyházban is megvoltak ezek, sőt fokozottabb mértékben voltak meg, mert az ellenséges üldözés közepette a fejlődő palánta — az Egyház nagyon is rászorult arra, hogy a Szentlélek egészen rendkívüli kegyelmek csodás vizével öntözze és erősítse. E rendkívüli kegyelmek közt említi a Szentírás elsősorban a *nyelvek* adományát. Mint az apostolok pünkösöd napján, úgy később a hívek is a szentségek vételekor, vagy imádság közben nem egyszer elragadtatásba estek és idegen nyelveken kezdtek szólni és dicsőíteni Istent. (Ma is pl. a konnersreuthi leány, ki csak elemi iskolát végzett és Keleten soha nem járt, mikor pénteken a szenvedés-jeleneteit szemléli látomásaiban, arámi nyelven mondja el, mit kiabáltak a zsidók.) A csodás adományok közé tartozott továbbá a *jövendőlő* képesség. Egyesek beláttak a Szentlélek felvilágosítása folytán a jövőbe, vagy mások szívében olvastak és rejtett dolgokat tártak fel. (Vianney szent Jánosnak a 19. század eme nagy szentjének életében is gyakran jelentkezik ez az adomány, pl. gyónóit elfeledett vagy rejtett dolgokra figyelmeztette stb.) Egy más rendkívüli adománya volt a Szentléleknek,

hogy egyeseknek a hit dolgaiban, a nélkül, hogy azok tanulmányokat végeztek volna, nagy tudást és *bölcséséget* adott. (A későbbi századokban ilyen „beöntött” tudása volt pl. Sziénai szent Katalinnak, aki semmi magasabb iskolát nem végzett, de azért egyes hittudósoknak, kik fogas kérdéseikkel akarták zavarba hozni, olyan bölcsen és precízen megfelelt, hogy azok álmélkodtak.) Végül ilyen természetfölötti adomány volt az erős hit és bizalom Istenben, amellyel egyesek *csodákat* műveltek.

Ezek a természetfölötti adományok az első időkben az ősegyházban többé-kevésbé mindenütt megvoltak, így a Szent Pál által alapított korinthusi egyházban is. S a hívek ezeket nagyrabecsülték. Ügylátszik, többen túlságosan is becsülték. Hiszen mibennünk is felébredhet a vágy, ha a szentek látomásairól, csodáiról olvasunk vagy hallunk, vajha engem is részesítene az Úr ilyesmiben, milyen közel érezném magam hozzá. Pál apostol nem akarja leszólni ezeket a „*charismákat*” (így nevezi a hittudomány a Szentlélek rendkívüli adományait), de hangsúlyozza, hogy ezeknél értékesebb, szükségesebb és előbbrevaló dolgok is vannak a lelkiéletben, melyek után a keresztyének vágyakoznia kell s ezek a *szent szeretet és az erények*. A csodajelek nem föltétlenül bizonyítják azt, hogy aki ezeket kapta, Isten kegyelmében van, mert ilyeneket Isten mások miatt és egyházának hitelesítésére ad, ellenben a szívtisztaság, a szent szeretet és egyéb erények mindig jók és hasznosak számunkra s elvezetnek az Istennel való örök egyesülésre.

Ezen előzmények után jobban értjük Szent Pál intelmeit. *Testvérek* — mondja — *szóljak bár az emberek vagy az angyalok nyelvén* (itt a nyelvek természetfölötti adománya-ra céloz s azt akarja mondani: tudjak bár beszélni csodálatos módon, bármely emberi nyelven, vagy ha ez lehetséges, akár az angyalok nyelvén is), *ha nincs meg bennem a szent szeretet, olyan vagyok, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom, életérték nélküli eszköze vagyok az Úrnak, Isten szemében ez adományok nem tesznek jobba, nagyobbá, boldogabbá. Ugyanez áll a jövődőlő tehetségéről, vagy ha csodás ismeretek birtokába jutottam, vagy belém-öntött hittel hegyeket mozgatnék meg — az emberek talán megbámulnának, de Isten előtt szeretet nélkül semmi vagyok.*

S amint a rendkívüli adományok önnön üdvösségemet illetőleg nem jelentősek, úgy a rendkívüli teljesítmények sem. *Osszam el bár egész vagyonomat a szegényeknek, sőt — ha ez lehetséges lenne — haljak meg kínos, vértanúi halállal, ha ez nem szeretetből, a kegyelem állapotában történik, nem használ nekem, Isten előtt nincs érdemem, az örökkévalóság szempontjából értéktelen.*

Megfordítva, *ha a szent szeretet megvan bennünk, ezzel együttjárnak az erények, érdemek s mi napról-napra kedvesebbek leszünk Isten előtt, boldogabbak és gazdagabbak az örökkévalóságban.* De honnan tudhatjuk azt, hogy megvan bennünk ez a mindennél értékesebb szent szeretet? A szeretet jele, hogy gyakran gondolunk Istenre, szívesen imádkozunk, a szentségi Jézust gyakran fölkeressük s a szentáldozás után vágyakozunk — a Zsoltárossal fohászkodva: *Mint a szarvas a vizek forrása után, úgy eped lelkem te utánad . . .* Jele az istenszeretetnek, ha mindig azt keressük, ami Isten előtt kedves. „*Aki parancsolataimat megtartja, az az, aki engem szeret* — mondotta Jézus. Szeretet jele, ha törekszünk Isten dicsőségét előmozdítani s megbánását lehetőleg megakadályozni. Szent Teréz szerint a *legbiztosabb jele Isten szeretetének az őszinte felebaráti szeretet.* Az Isten szeretetét illetőleg — mondja a Szent — ájtatos érzések, hosszas imák stb. alapján könnyen csalódásokba ringathatom magamat, de ha szívemben jóindulattal vagyok mások iránt s ezt adandó alkalommal tettekkel is kimutatom, akkor nyugodt lehetek, hogy szeretem Istent, mert nagy istenszeretet nélkül senki se tudja felebarátját tökéletesen szeretni. Miért nem? Azért, mert a szegényeken, betegeken, elhagyottakon, kik elsősorban szorulnak szeretetünkre, ha csak természetes szemmel nézzük őket, nem igen találunk szerethetőséget, csupán, ha Istenhez való vonatkozásukban szemléljük őket, ha Isten gyermekeit látjuk bennük, Jézus szenvedő tagjait, Isten örömeinek jövőbeli osztályosait, akkor leszünk irántuk — Isten miatt — jóindulattal. De egyéb embertársainknak is megvannak a gyengéik, szöglezetességeik, melyek hamar kioltják a természetes szeretetet s csak az Istenre való gondolat ad erőt, hogy elviseljük őket s jót tegyünk velük. Általában a szeretet gyakorlása mindig áldozattal jár, kényelemszeretetünk, önzésünk legyőzésével

s csak az Istenre való gondolat ad erőt, hogy készséggel meg hozzuk ezt az áldozatot. A kórházban egy kedves nővér nagy önfeláldozással ápolta betegét. Mikor az felépült, hálás szívvel mondta a nővérnek: Aminő szolgálatokat ön nekem tett, azt magam ezer pengőért nem tettem volna másnak. De azt is elhiheti, — felelt a nővér — hogy én se volnék ilyesmire kapható, még százezer pengőért sem. — Hát hogyan képes mégis végezni ezt a munkát? — kérdezte zavartan a beteg. — Egyedül a jó Istenért — felelt az. Az irgalmas nővérek jelszava: Krisztus szeretete úz bennünket.

Igy a tevékeny, áldozatkész felebaráti szeretet az istenszeretetre támaszkodik, belőle merít erőt, innen veszi az érdemszerző indítóókot s ezzel egészen összeforr. Aki igazán szereti Istent, az szereti azt, ami vele egy, ami hozzá tartozik. Szereti Jézust, kinek szent emberségét maga a második isteni személy élteti és hordozza. És szereti Krisztusban embertársait, mert amikor Krisztus fölvette az emberi természetet, elvben, titokzatos (misztikus) módon az egész emberiséggel egyesült, elsőszülött lett a testvérek között, akikre át akarja árasztani önnön isteni életét és dicsőségét. Ami Krisztus természete szerint, az felebarátunk a kegyelem által: Istennek fia, gyermeke. Jézust egészen akkor szeretjük, ha kiterjesztjük szeretetünket mindazokra, kik a kegyelem által az ő titokzatos testének tagjai (vagy ha tényleg nem lennének azok, mert bűnösök, hivatva vannak, joguk van arra, hogy azok legyenek). Egy szegényt elhagyni annyi, mint Krisztust elhagyni, segíteni annyi, mint Krisztust segíteni. Ha valaki egy testrészünket megüti, megsúrja, fejünk megreszket, arcunk elsápad, így, aki bántja, megveti felebarátját, Krisztust bántalmazza, ki a Szentírás szerint feje az Egyház titokzatos testének. Ezért veszi számon tőlünk a végítéletnél az irgalmasság cselekedeteit, s azt mondja: *Amit egynek tettetek a legkisebbek közül, azt nekem tettétek.* Ezért mondta a keresztyényeket bántalmazó Saulnak: *Saul, Saul, miért üldözesz engem?* Ezért látták a szeretet hősei a szegényekben, betegekben mindig Krisztust. Szent Vince életében olvassuk, hogy mikor a párizsi külvárosokban egy nemesszívű báró kérdezte a szegényeket látogató irgalmas nővért: „Kit keres, kedves nővér?” Ez így felelt: „Jézus Krisztust keresem, Uram.” „Nos, én is

éppen Őt keresem“, felelt ez, s oly nagy volt a hite, hogy a szegényeket sokszor térdénállva szolgálta ki. Mikor Szent Márton megosztotta a hideg télben köpenyét a didergő koldussal, Jézus e köpenydarabbal jelent meg neki s azt mondta, hogy e ruhadarabbal Őt ruházta fel. S mikor Szent Erzsébet túláradó részvéttel egy poklost önnön ágyába fektetett és kiszolgált és férje azt felháborodva ki akarta üzni, félrerántva az ágyfüggönyt a nyomorék helyett egyszerre csak a szenvedő Krisztus képét látta. Megható az is, amit Istenes szent János életében olvasunk. A város egyik teréről vitt önnön vállán egy sebekkel borított szegényt kórházába. Ott megmosta, aztán szokása szerint alázattal megcsókolta lábait. Éjtszaka volt. Amint nézi a beteg lábát, észreveszi azon a sebhelyeket, melyekből fény áradt. Meglepve néz az arcra s azon isteni fényt és méltóságot vesz észre, az Údvözítő volt. „János, hű szolgám, ne félj. Hozzád jöttem, hogy a gondosságért, mellyel a szegényeket ápolod, megelégedésemet fejezzem ki. Mindazt a jót, amit nevében cselekszel, nekem cselekszed“ — mondta az Úr. Mikor eltűnt, az egész kórház egyszerre fényben úszott, úgyhogy a betegek felijedve tüzet kiáltottak s menekülni akartak. A Szent megnyugtatta őket: Ez a tűz nem árt nekünk, se a háznak, bárcsak felgyujtaná mindnyájunkban a szeretet lángjait. Krisztus látogatott meg minket, egy szegény beteg alakjában. — Mindeme példák mutatják, milyen szoros az összefüggés az Isten- s a felebaráti szeretet között. Erre a szent szeretetre akar megtanítani a mai szentleckében Szent Pál apostol.

A következőkben felsorolja annak tulajdonságait és megnyilvánulásait. A *szeretet* — úgymond — *tűrő*, legyőzi a türelmetlen, haragos indulatokat, talál mentő körülményeket: talán szenved, idegzete beteg, talán mostoha körülmények közt nőtt fel s nem is sejtí, hogy viselkedése bántó, most a szenvedély beszél belőle, ha lehiggad, más lesz stb. Vagy fölfelé tekint és alázatos megadással ismételi, amit Jézus mondott a Júdástól, Pilátustól és a hóhéroktól szenvedett bántalmakra vonatkozólag: *A poharat, melyet nekem Atyám adott, ne igyam-e meg?* A türelem és szelídség egyik legnagyobb próbája és bizonyítéka a szeretetnek. A *szeretet nyájás* — mondja tovább az Apostol. Jóindulatú,

megosztja javait a szűkölködőkkel, s ha nincsenek anyagi javai, megosztja szívét másokkal, vigasztal, bátorít, erősít, fölemel. *A szeretet nem féltékeny.* Nem sápad el az irigységtől más szerencséjén, nem mosolyog kárörömmel, ha más bajba jutott, az igaz szeretet örül az örvendőkkel, sír a sírókkal. *A szeretet nem cselekszik rosszat* — vigyáz szavaira, megjegyzéseire, még tréfáira is, nehogy megsértsen mást, vagy botrányt adjon. *A szeretet* — mondja tovább Szent Pál — *nem fuvalkodik fel*, nem nagyravágyó. A kevélységgel nem fér össze a szeretet. Felfogásunk pl. eltér a másétól valami közömbös dologban. Ha alázatosak vagyunk, azt gondoljuk, nem vagyok csálhatatlan, lehet, hogy a másiknak van igaza, megmondom a magam okait s ha a másik nem fogadja el, hallgatok. De ha a kevély önszeretet kigyullad a beszélgetőkben, akkor az eszmecseréből vitatkozás, a vitából mérges veszekedés lesz, s akik az imént még galambok voltak, most mint fúriák tépik, marcangolják egymást s a gyűlölet indulatával válnak szét. Hogy is mondta Krisztus Urunk? *Ha meg nem változtok és nem lesztek, mint a kisderek, nem mentek be a mennyek országába. Aki pedig megalázza magát, mint ez a kisdér, az a nagyobb a mennyek országában.* Különösen közel áll az elbizakodás veszélye, ha alacsonyabb sorsúakkal, műveletlenekkel érintkezünk vagy alkalmazottainkkal. Legyünk ilyen esetekben belátók, tapintatosak, szerények. Ha valaki repülőgépen néhány ezer méterre a magasba száll, az emberek mind, nem véve ki a legelölkelőbbeket, apró hangyáknak látszanak, a büszke paloták gyufaskatulyáknak. S ha valaki hívő lélekkel s az örökkévalóság magaslatairól szemléli az embereket, akkor az a rangbeli, vagyoni, műveltségi különbség úgy elenyészik előtte, mint a füst, azokhoz az értékekhez képest, melyeket láthatatlanul hordoz valaki lelkében, melyeknél fogva a legszegényebb is Isten élő képmása és gyermeke, Jézus szeretetének tárgya, az örök dicsőség várományosa . . . Ezek a maradandó értékek, s ezek egy egyszerű szegényben sokkal inkább meglehetnek, s meg is vannak, mint abban, kit a jó mód elbizakodottá tett, úgyhogy az örökkévalóságban talán örülni fog, ha a lenézett szegénynek árnyékában meghúzódhatik. Ilyesmit érezhetett betegágyán az a főnemes is, aki miután fölvetette a haldoklók szentségeit, lelkiatyjának

a grófi címzést eltiltotta. „Atyám — mondotta — hagyja már el azt a grófi címzést. Az én számomra nincs már annak értéke. Amíg éltem, becsültem, de most már csak keresztény hívő vagyok, aki az Istenhez készül. A földiek-ből semmit sem viszek át, csak a Krisztus által megváltott lelkemet.” — Bizony, minden mulandó és itt marad, csak lelkünk megy az Úrhoz és cselekedeteink követnek bennünket.

Pál apostol végül a szeretet himnuszában, amint a mai szentleckét elnevezték, a következő megállapításokat teszi: *a szeretet nem keresi a magáét*, tetteiben nem vezeti az önzés, a rideg számítás, *nem gerjed haragra*, elviseli mások gyengéit, ahogy másoktól is jól esik neki, ha azok elviselik az ő gyengeségeit. *A szeretet nem gondol rosszat*, kerüli a gyanakvásokat, vakmerő ítéleteket, elfeledi a bántalmakat, nem ápolja az ellenszenvet, nem keseredik el, hanem bizalommal Istennek ajánlja sorsát. *A szeretet nem örvend a gonoszságnak*, a hibáknak, melyekbe mások estek, de együtt örvend az igazsággal, azzal ami igaz, jó és tisztességes. *A szeretet mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.* Mindent elhisz, természetesen az okosság szabályai szerint, a nélkül, hogy bedőlne minden bókna és hízélgésnek. Keresztény jelszó: Tarts mindenkit jónak, míg az ellenkezőre nincs bizonyítékod. Istenes szent Jánosnak barátai szemére vetették, hogy okatlanul pazarolja pénzét, érdemteleneknek, csaloéknak ad alamizsnát. Ő így felelt: Engem senki érdememtől meg nem foszthat, be nem csaphat, mért én Isten iránt való szeretetből adom az alamizsnát, Isten nem azt nézi, hogy kinek adok, hanem, hogy milyen szándékkal adok. A hazugság csak annak árt, aki mondja. — *A szeretet mindent remél.* Érintkezésbe juthatunk néha nehéz természetű egyénekkal, akiken, úgy látszik, minden jóakaratumk kárbavész, minden kérés, intés, szeretetszolgálat falra hányt borsó, ilyenkor könnyen kimondja az ember az ítéletet, ennél ugyan minden hiábavaló! Ne veszítsük el mindjárt türelmünket, imádkozzunk érte kitartóan és bízzunk, már nem egy Monikának könnyei esdették ki a megtérés kegyelmét olyan Ágostonok számára, kik a sötétségben s a halál árnyékában ültek.

Fontos tudnunk még a szeretet gyakorlására nézve,

mint az Szent Pál szavaiból is kitetszik, hogy azt leginkább *kisszerű*, jelentéktelennek látszó esetekben van alkalmunk gyakorolni. Nem szabad nagy és nehéz helyzetekre várni s nincs komoly jóakarát abban, aki magát hősiecs tettekre ajánlja fel Istennek, pl. kész volnék poklosokat ápolni, kórházat alapítani, tűzből-vízből kimenteni mást stb., miközben közvetlen környezetüknek szeszélyeikkel, kíméletlenségükkel terhére vannak. Ilyen érzület mellett nem csodálhatják az illetők, ha fagyos légkör veszi körül őket s elviselhetetlennek látszik nekik az élet. Foerster, az ismert német nevelő beszéli a következő történetet. Egy városi ember, egyik nyáron félreeső tengerparti faluba vonult vissza üdülni. Első este, mikor szobájából lement az egyszerű vendéglőbe étkezni, számláját ezer márkás bankjeggyel akarta kiegyenlíteni, nem volt kisebb pénze. A vendéglős idegenkedve nézte a sose látott nagy bankjegyet, megmutatta az ottlevő falusiaknak, akik hitetlenül rázták a fejüket, ilyet még nem láttak. Ezer márkás, mondta az egyik, ez nem lehet valódi. Ilyen bankjegy nem létezik. — Legföllebb százaz, az is csak egynehány. Bizalmatlanul vizsgálgatták az idegent, vigyázz, súgták a vendéglősnek, ez egy szélhámós. Az izgatottság fokozódott, az egyik azt mondta, lássuk el a baját. A vendég tanácsosnak tartotta elmenekülni és visszavonulni szobájába. Másnap kora hajnalban leereszkedett az ablakon s besietett a közeli városkába, ott egy bankban apróra váltotta pénzét. Boldogan sietett vissza a zacskó aprópénzzel, kiegyenlítette tartozását, s ez időtől szent volt a béke. Így járnak azok, kik a szeretet terén nagy bankókkal, hősi tettekkel akarnak fizetni, aprópénzüik nincs, a kis alkalmakat szeretetszolgálatokra nem veszik észre. Embertársaiktól, mint szélhámósok csak idegenkedést várhatnak, Istentől pedig, mivel nagy elhatározásaik olyan virágok a fán, melyekből gyümölcsök nem nőnek, a képmutatók osztályrészét.

Melyek a mai szentlecke záró gondolatai? Szent Pál tanítása vége felé megokolja, miért olyan nagy érték a szeretet. Mert minden egyebet elvesz tőlünk az idő s a mulandóság, a szeretet ellenben örök érték, mely a végtelen jónak, Istennek s az örök boldogságnak birtokába segít. *A szeretet — úgymond — soha meg nem szűnik; a profétálá-*

sok véget érnek, a nyelvek megszűnnek, a tudomány elenyészik. A csodás charismák, melyekre a korinthusi hívek olyan sokat adtak, az első időkben gyakoriak voltak, mert Isten a gyenge ültetvényt a viharok és üldözések közt feltűnően akarta védeni; később e csodajelek ritkábban jelentek, s ha majd a mulandó életet felváltja az örökkévalóság, megszűnnek teljesen, mert semmi szükség nem lesz többé rájuk. Bármily mélyreható ismeretek birtokába jutott is valaki a Szentlélek adománya folytán, ahhoz képest, ahogy egy megdicsőült lélek ismeri Istent s az isteni dolgokat, csak olyan ez a földi tudás, mint egy dadogni, betűzni kezdő gyermek tudása, egy felnőtt, kiművelt egyén széleskörű tudásához viszonyítva: kezdetleges, homályos.

Dehát az örökkévalóságnak ez a napja, melyben lelkünk az örök igazság közvetlen fényében fürdik majd — még messze van (vagy messzinek látszik, hiszen oda bármely órában beléphetünk, a statisztikusok szerint átlag minden másodpercben meghal valaki), *most még*, mondja Szent Pál, a jelen élet idején, *megmarad a hit, a remény s a szeretet, ez a három.* Ezek most legfőbb erényeink és értékeink, ezeknek megőrzésére vigyázzunk. Ezek minden keresztényben meglehetnek, nem úgy, mint a csodás adományok, melyek után sokan hiába sóvárognak, ez a három szükséges is, de elég is, hogy kedvesek legyünk Isten előtt s elérjük célunkat. *A legfőbb pedig e három közt a szeretet.* Legfőbb, mert szeretet nélkül a hit holt, a remény gyökértelen, legfőbb, mert a Krisztus Urunk által sürgetett főparancsolatnak teljesítése, továbbá, mert minden egyéb erényt föltételez és megneemesít, végül azért, mert a hit a földi élettel véget ér, a mennyországban nincs többé hit, hanem közvetlen szemlélet; megszűnik a remény is, felváltja azt a végtelen jónak birtoklása és élvezete; de a szeretet örök, mint maga a változhatatlan jóság, Isten. Vágyakozva kérjük azért Istentől állandóan a növekedést a szent szeretetben! Indítsuk fel most lelkünk odaadásával az isteni erényeket!

Nagybőjt 1. vasárnapja

Önmegtagadás

Hamvazó szerdával beléptünk a nagyböjti időszakba. Mi ennek a célja? Közölni velünk azt a magasabbrendű életet, melyet Krisztus Urunk a gonosz szellemmel való küzdelme és önfeláldozása által a keresztfán számunkra megszerzett. Ezt a fensőbb, kegyelmi életet Jézus rendelése folytán először a keresztségben kapjuk meg. Erről mondta az Úr: *Ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be Isten országába.* A keresztség kegyelme megbecsülhetetlenül nagy. Tudjuk pl. Szent Lajos francia királyról, hogy a kis kápolnát, melyben megkeresztelték, mindig többre becsülte és szívesebben imádkozott benne, mint a székesegyházban, melyben megkoronázták. Ott, mondom, csak földi koronát nyertem, itt ellenben az égi korona viselésére kaptam meg a jogosultságot. Így ítél az, aki a hit szemével nézi az életet. De bármily nagy legyen is a keresztség kegyelme, bizonyos fogyatkozások, rossz hajlamok visszamaradnak a keresztség után is. A megkereszteltről is áll Isten szava: *az emberi szív érzései és gondolatai hajlandók a rosszra ifjúságától, s az Apostolé: a test a lélek ellen vágy.* E rendetlen hajlamokhoz kapcsolódnak a gonoszlélek s a világ kísértései s visznek sokakat bűnbe és romlásba. Jézus szánva gyarlóságunkat, megmentésünkre elrendelte a bűnbánat szentségét, és a szentáldozásban sok, hathatós kegyelmet ad a lelki harcra. De a szentségek használata mellett is igaz marad reánk nézve a szentírási mondás: *Küzdelem az ember élete a földön.* Hogy Jézus szenvedése reánk nézve hiábavaló ne legyen, hogy szentségi kegyelmei rajtunk kárba ne vesszenek, állandóan hadakoznunk kell önmagunk ellen és gyakorolnunk az *önmegtagadást.* Erről az alapvető

jelentőségű erényről, annak szükségességéről és módjáról elmélkedünk ma, a nagybőjti idő szellemének megfelelően.

Az Üdvözítő számunkra az *út, igazság és élet*. Aki Őt követi, az nem jár sötétben, hanem *megtalálja az élet világosságát*. Hogy miként kövessük Őt, erre nézve Jézus azt mondja: *Aki utánam akar jönni, az tagadja meg önmagát, vegye föl keresztjét és kövessen engem*. E mondból világos, hogy keresztények, vagyis Jézus követői nem lehetünk önmegtagadás nélkül. De még emberek is alig. Ismeretes Diogenesnek, a görög bölcsnek az az ötlete, hogy egyszer vásár idején Athén piacán a tömegben kutató szemmel járt körül, miközben, noha fényes nappal volt, kezében égő lámpát tartott. „Mit keres, kérdezték a csodálkozó körülállók.” — „Embert keresek” — felelte. „És nem látod, hogy a tér tele van emberekkel?” — kérdezték nevetve tőle. Diogenes pedig nagy komolysággal mondá: „Tévedés, tévedés, ezek nem emberek, hanem állatok, mert nem élnek úgy, mint eszes emberhez méltó, hanem mint okatlan állatok, mert alacsony szenvedélyeiknek engedik át magukat.” Kemény kijelentés, de annyiban teljesen igaz, hogy a test vágyainak legyőzése nélkül, önmegtagadás nélkül emberhez, értelmes lényhez illő életet nem élünk. Azért mondta a pogány Seneca is: „Nagyobb a méltóságom, nagyobbra is születtem, semhogy testemnek rabszolgája legyek.” Pascal, a francia bölcsezt ezt a gondolatot úgy fejezte ki, hogy az ember az első önmegtagadási cselekménnyel kezdődik. Amíg valaki vakon követi vágyait, addig kisgyermek, hogy rosszabbat ne mondjunk róla, ember akkor lesz, mikor az első önmegtagadási cselekményt végzi.

Miben áll tehát az önmegtagadás? Abban a kemény és szent erőszakban, melyet önmagunkkal szemben kifejtünk, hogy Isten kegyelmében és szeretetében megmaradjunk és örök célunkat elérjük; erőszak, mellyel készek vagyunk megtenni vagy elviselni azt, ami Isten akaratának megfelelő, bármily nehezünkre esnék is az természet szerint; erő kifejtés, mellyel határozottan szakítunk mindazzal, ami erkölcsileg veszélyes és bűnös, bármily élvezetes és vonzó legyen az természet szerint előttünk. Ez az önmegtagadás. Feladata a rendetlen önszeretetet, melyről egy lelkitanító azt mondta, hogy kiirthatatlanul van meg bennünk és még halálunk után is egy negyed óráig működik bennünk — visszanyomni,

megtépázni, keresztrefeszíteni (— így Szent Pál —) s megölni, s mindezt ezért, hogy a nemes, szent istenszeretet élhessen bennünk.

Szükséges-e az önmegtagadás? Jézus mondja, hogy igen, s azért ha az egész világ ijedten tiltakoznék is, mégis igaz maradna, hogy szükséges. Önmegtagadás nélkül nincs emberhez — annál kevésbbé keresztényhez méltó élet, nincs erény, nincs üdvösség. „Amennyire erőt veszsz magadon, annyit haladsz előre” — mondja Kempis Tamás. Az önmegtagadás valóságos lépésmérő az Istenhez vezető úton. Tudvalevő, hogy vannak lépésmérők, kis, óraszerű szerkezetek, melyeket a sétáló zsebébe tesz és útja végén leolvashatja róla, hány lépést tett. Ilyen lépésmérő a lelkiéletben az önmegtagadás. Ahány önmegtagadási cselekményt végzel, pontosan annyit haladsz előre a lelkiéletben, se többet, se kevesebbet. Szép és jó az, ha valaki örömet hallgat vallásos tanításokat, lelkesedik szent dolgokért, csupahev és buzgóság, — de igazi erénye akkor kezdődik, amikor önmegtagadási cselekményeket kezd végezni. Addig minden lelkesedés csak nyíló virág, mely természet nélkül elhervad s a földre hull. Szent Ignácról jegyezték föl, hogy többre becsülte az önmegtagadást, mint az imádságot s mindenkinek előhaladását a lelkiéletben az önmegtagadás foka szerint ítélte meg. Ha Borgia szent Ferenc előtt valakit életszentsége miatt dicsértek, azt szokta mondani: bizonyosan szent, ha igazán tudja magát legyőzni. A szelíd Szalézi szent Ferenc is így vélekedett: az önmegtagadási cselekmények vonják le ránk hathatósan a természetfölötti kegyelmeket, ezek által leszünk hasonlók Illés áldozatához, melyre tűz szállott alá, vagy ahhoz, melyet a Babilóniából megszabadultak mutattak be, mikor az áldozati oltárra öntött nyálkás víz a napkeltére lángra lobbant. A zsidók akkor kapták a pusztaban a mannát, mikor az Egyiptomból hozott lisztjük elfogyott. Ahol az önmegtagadás hiányzik, ott megvalósul a mondás: *Nem marad meg az én Lelkem az emberben, mert csupa test.* Ezek a genfi szent püspök gondolatai. Ha valaki egyik lábával már a mennyországban volna s ama rövid idő alatt, amely ahhoz szükséges, hogy a másik lábát maga után vonja, elhanyagolná az önmegtagadást, már veszélyben forogna a lelke üdvössége, mondotta Páli szent Vince.

*Miért kell megtagadni magunkat? Azért, mert az emberi természet beteg, rosszrahajló. Ez az eredeti bűnnek következménye. Isten az embert igaznak alkotta, mondja a Szentírás. Ádám érzülete a jóra, az isteni dolgokra irányult, a rendellen vágyak ostromát nem ismerte, vágyai a józan észnek, az ész Istennek volt alárendelve. Ezt az adományt integritás-nak, sértetlenségnek nevezik. A bűnt, a lázadást Isten ellen követte az érzékiség lázadása a lélek ellen, az emberi természet harmóniája, rendje, békessége elveszett. Azóta igyekszik az emberben a szemek kívánsága, a test kívánsága, s az élet kevélysége érvényesülni, tekintet nélkül a lélek javára s e vágyakból forrásoznak a bűnök s a lélek halála. Azóta kell Szent Pállal mindenkinek többé-kevésbbé panaszkodnia: *Nem cselekszem a jót, amit akarok, hanem amit nem akarok, a rosszat, azt teszem.* Azóta kell, ha Isten kegyelmében megmaradni, lelkiileg élni akarunk, résen állani és küzdeni az ellen, ami természetünkben rendetlen, szívünk vonzalmai, érzékeink féktelensége s a felébredő rossz vágyak ellen. *Akik Krisztuséi, mondja Szent Pál, azok megfeszítették testüket a vétkekkel és kívánságokkal együtt.* S még nyomatékosabban int, mikor azt mondja: *Ha a test szerint éltek, meghaltok, de ha megölték a lélekkel a test cselekedeteit, élni fogtok.* Komoly lelkitanítók mondják, hogy minden emberben egy vadállat rejtőzik: a nagyravágyó, hiú, haragos, tisztátalan, könnyelmű indulatok alakjában. Nincs az a gonosz, piszkos és gyalázatos dolog, amelyet egy egészen nemes és jóindulatúnak látszó ember is ne lenne képes elkövetni, ha egy gyenge órában nem figyel arra, mit sürget a józan ész és lelkiismeret, csak viharosan követelődző vágyait érzi, szóval ha megszűnik önmegtagadó lenni. Azok, akik Rousseauval az emberi természetet a mai állapotában egészen jónak és kedvesnek találják, vakok vagy képmutatók. A Szentírás mondja: *A test a lélek ellen vágyakozik, a lélek pedig a test ellen; ezek ugyanis egymással ellenkeznek, hogy ne azt tegyék, amit akartok.* Más szóval a lélek nemesebb sugallataival és vágyaival szemben állanak az alacsonyabb, állatias vagy ördögi ösztönök és hajlamok, azért nem szabad azt tennünk, amire ösztönzést érzünk, hanem számot kell vetnünk, hogy miféle lélek vezet, mert elhatározásainkat vajmi gyakran rendetlen indulatok*

befolyásolják. Ezért a titokszerűnek látszó mondas az Úr Jézus ajakán: *Aki életét szereti, elveszti azt, aki életét gyűlöli e világon, az örökkévalóságra megtartja azt.* Ezért Szent Ágoston intése: Tanuld meg szeretni magadat azzal, hogy nem szereted magad.

Miben gyakoroljuk az önmegtagadást és hogyan? A lelkitanítók általában *külső* és *belső* önmegtagadásról szólnak. Az első a testre s az érzékekre, a másik az elménkre, akaratunkra, képzeletünkre, vágyainkra vonatkozik. A testi önmegtagadás nevei: *bőjt, virrasztás* s a régiéknél gyakran előforduló *önosforozás*.

A bőjt — tudjuk — kettőt foglal magában: a mennyiséget illetőleg kevesebb táplálékot veszünk magunkhoz, szigorú böjti napon megelégszünk egyszeri jóllakással; a minőséget illetőleg némely eledeltől, nevezetesen a húsféléktől tartózkodunk. A böjtot elsősorban az előírt napokon kell megtartanunk. Ha valakinek nehézségei lennének e tekintetben, tárja fel azokat lelkiatyjának, lehetetlenségre az Egyház nem kötelez. A bűnbánó és Krisztust szerető lelkek azonban gyakran vállalnak e téren önkénytelen is áldozatokat. Valamiből pl. ami kívánatos, kevesebbet vesznek, az étkezésnél nem válogatnak, eszik azt, ami eléjük kerül, azzal az elkészítéssel, amellyel eléjük adják, nem finnyáskodnak, már azért sem, hogy mást meg ne szomorítsanak; időn kívül nem esznek; az alkoholt illetőleg nagyon óvatosak. A jelszó az ilyen önkénytes önmegtagadásoknál mindenesetre az legyen: észrevétlenül és ártalmatlanul. Mások lehetőleg ne tudjanak róla, máskülönben könnyen fölébred bennünk a hiúság, másokban bizonyos kedvetlenség; ártalmatlanul, ne legyen ártalmas az egészségre. Ez utóbbi szempontból azonban ne legyünk aggályosak, többet árt az egészségnek a mértékletlenség, mint a böjt. Nem egy ember a fogával ássa meg magának a sírját.

A böjt által Isten a bűnöket bennünk elnyomja, a lelket fölemeli, erőt ad és gazdagon megjutalmaz, imádkozza az Egyház a nagyböjti előénekekben. A bűnöket elnyomja, mert az élvezetvágyat törli, tépi bennünk, amely szirénhangjával annyi vigyázatlant behálóz s a romlás útjára visz. Azzal, hogy megtagadjuk vágyunk mohó kielégítését az evésben, gyengül, szelídül bennünk az érzékiség heve, a lélek uralma

a test fölött megszilárdul, erőt nyerünk, hogy távol tartsuk magunktól a tisztátalan és parázna vágyakat és vonzalmakat, s megőrizzük a szent tisztaság erényét. S ezzel áll vagy bukik el rendszerint az egész vallásos élet. A tisztátalan szeliemről mondta az isteni Üdvözítő, hogy *ezt az ördögöt nem lehet mással kiűzni, mint böjttel és imádsággal*. A katolikus Egyházban azért támadt a romlott pogányság közepette is egész serege a liliomlelkű nemzedéknek, mert az Egyház vezetésével tudtak böjtölni s magukat fegyelmezni. Milyen szigorú böjtöket tartott egy Limai szent Róza, Szent Alajos, Árpádházi boldog Margit és mind-mind a Krisztus nyomdokain haladó szentek! Más út az üdvösségre a mi számunkra sincs, mint az, amelyen Krisztus s a szentek jártak.

A böjt a lelket fölemeli, erőt ad. A dús étkezések, különösen a húsételek bő élvezése erősíti az emberben az alsóbb, szilaj ösztönöket, mint ahogy az állatvilágban is a csak húsévó ragadozók kitűnnek vadságukkal és kegyetlenségükkel. Hittérítők mondják, hogy pl. Indiában egyes néptörzsek, melyek csupán növényi táplálékkal élnek, szelidségük, egyszerű erkölcsaik folytán a kereszténység fölvételére fogékonyabbak másoknál. Így a böjt és önmegtagadás által az ember természete megszeli, a lelki dolgok iránt fogékonyabb lesz, bensőségesebben tud imádkozni, az isteni kegyelem működése elé nem gördít akadályt. Szent Pál mondja: *Aki testének vet* (vagyis csak a testi erők fejlesztését kultiválja egyoldalúan, semmit testétől meg nem von), *az a testből arat majd romlást is; aki pedig a léleknek vet, a lélekből arat majd örök életet*.

Hány szépen induló életpálya ért korai, csúfos véget az önmegtagadás és fegyelmezettség hiánya miatt! Mikor Leonardo da Vinci híres képét festette az utolsó vacsoráról, modelleket keresett terve kiviteléhez. Az Úr Jézus arcához sehogy sem talált valami megközelítő modellt. Végre egy napon, mikor a milánói Santa Maria delle Grazie templomban misét hallgatott, egy nagyon szépcarcú ifjú vonta magára figyelmét. Buzgósága, kellemes hangja, amint szent énekeket énekelt, megragadták a művészt. Vázlatot készített róla s ennek nyomán festette meg a Krisztus-képet. Nevét is megjegyezte az ifjúnak, Pietro Bandinellinek hívták. A fest-

mény lassan készült, még 10 év múlva sem volt kész. Még a Júdás alakja hiányzott róla. Tünődve járt a művész a város piszkos külvárosaiban, csapszékeiben, s figyelte a züllött alakokat. Egyszer, egy utcasarkon egy állatias tekintetű részeg állott elébe alamizsnát kérve. Megdöbbenve nézi őt, majd hamar modellnek állítja és vázlatot készít róla, igazi Júdás arc volt. Átnyujtva az alamizsnát, megkérdezte, hogy hívják? Pietro Bandinelli. Ugyanaz, aki 10 év előtt a Krisztus modellje volt. „De hogyan jutottál ide?” — kérdezte. Az megtörve vallotta be: „A bor, a rossz személyek, a bűnös kicsapongások!”

Az önmegtagadás egy másik neve a *virrasztás*. Az isteni Üdvözítőről többször jegyzi föl a szent evangélium: „Az egész éjszakát Isten imáadásában tölté.” Az őskereszténységben is gyakoriak a vigiliák, az éjszakai istentiszteletek. Ugyanerről olvashatunk a szentek életrajzaiban. Ám hiba volna túlzásba vinni a dolgot. Szalézi szent Ferenc mondja: az éjszaka arra való, hogy aludjunk, csak így lesz erőnk napközben ébren lenni és köteles munkánkat végezni. De azért az alvást és virrasztást illetőleg is talál alkalmat az istenszerető lélek az önmegtagadásra. Egyesek napközben nem sokat törődnek az idő jó kihasználásával, de este aggódva fedezik fel, hogy még sok a tennivalójuk, még ezt kell elkészíteni, ezt megírni, ezt elolvasni stb., úgyhogy nem jutnak a lefekvéshez. Szent Ferenc mondja: „Ajánlatos azoknak, akik erényes életet akarnak élni, hogy idejében fekjedenek le, hogy idejében tudjanak fölkelni is.” A kereszt jelet írjuk továbbá a kezdődő nap homlokára, ha a keltés első szavára, vagy a meghatározott órában vonakodás nélkül fölkelünk. Ilyesmi erős akarat, bünbánat és istenszeretet jele s bő kegyelmeket szerez a napnak Jézus Szíve szerinti eltöltésére. Ugyancsak megteszik buzgó lelkek, hogy pl. többször egy negyedórával korábban kelnek, hogy komolyabban imádkozzanak vagy elmélkedjenek. Esetleg éjjel pár percre letérdelnek, hogy a szentségi Jézust imádják. Ilyen értelemben teljesíthetjük az Üdvözítő intését: *Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek. A lélek ugyan kész, de a test erőtlén.*

Egy harmadik neve az önmegtagadásnak, mely a keresztény ó- és középkorban gyakori volt s melyről a szen-

tek életében olvasunk: az *ostorozás s a vezeklő ruhák viselése*. A mi Urunk és Üdvöztőnk elviselte értünk a kegyetlen ostorozás fájdalmait, s utána sok-sok vértanú és szent — Jézus iránt való szeretetből s engesztelésül a bűnökért. Durva vezeklő ruhát azok viseltek, akik nyilvánosan tartottak bűnbánatot, nem egyszer császárok és királyok is, vagy ártatlan szűzek, akik mások bűneiért ajánlották fel Isten igazságosságának szenvedéseiket. Árpádházi boldog Margit gyakran véresre ostromoztatta magát és kiskora óta hordott cilíciumot, durva vezeklő ruhát. Mikor Róbert, esztergomi érsek, ama idők egyik nemes alakja meghalt (1239), testén a cilíciumot egészen a húsba belevágódva találták. Mindezt nem utánzás céljából említem, az emberi szervezetnek ma alig van annyi ellenálló ereje s egészsége, mint a régi századokban, de e hősi lelkeknek szellemét kell magunkévá tenni. Ostromozhatjuk magunkat olyan értelemben, hogy fájdalmakat panasz nélkül viselünk el elégtételül bűneinkért, elviseljük türelemmel betegségeinket, az időjárás terheit, hideget, hőséget, a munka fáradalmait, nem törekszünk mindig kényelemre ülésben, fekvésben, lakásunk berendezésében. A nők vezeklő ruha helyett öltözködjének fel tisztességesen.

Fontos még, hogy az önmegtagadás külső cselekményeihez állandóan kapcsoljuk a *belső*t is. Bensőnkben is tömérdék jelenség van, melyre ügyelnünk s vaskézzel rendeznünk kell. Talán hallottuk már annak a szerzetes testvérnek esetét, aki a hogyléte felől tudakozódó apátnak nagy sóhajtások között felelte: neki olyan kimerítő és terhes munkát kell végeznie napról-napra, hogy egészen belefárad. „Nem értelek, mondotta az apát, hiszen teneked sincs több teendő, mint a többieknek.” — „Nincs-e? — mondotta ez. Mindennap két sólymot kell szelidítenem, két nyulat fékezni, két vércsét fogva tartanom, egy vad lónak kemény feket vetnem szájába, egy oroszánt megszelidítenem, egy tudatlan, rest és könnyelmű diákot tanítanom s mindezen felül még egy képzelődő beteget is ápolnom.” — „Ej, szólt az apát, és ki parancsolja neked, hogy ilyen sokféle, nehéz munkát végezz?” „Kicsoda, — felelt a testvér, hát a Krisztus törvénye! Nem mondta-e Jézus, hogy aki utánam akar jönni, tagadja meg magát? Nem mondja az ő szócsöve és apostola, Pál: Ha test szerint éltek, meghaltok, de ha erős lélekkel a test vágyait meg-

töritek, akkor örökre éltek. A két sólyom, melyet szelidíteni kell, a két *szemem*. Őriznem kell őket, hogy ne csapjanak le bűnös és veszélyes dolgokra, ne kerüljenek az ördög hálójába. A nyúl a két *lábam*, vigyáznom kell lépéseimre, hogy rossz utakra ne tévedjek s megvalósuljon rajtam a Zsoltáros szava: *Szövétnek lábam számára a te igéd, és világosság az én utaimon*. A szilaj ló, melyet meg kell zaboláznom, önnön féktelen *nyelvem*; az oroszlán, melynek heves ösztönei, érzései el akarnak ragadni, önnön *szívem*, a tudatlan, rest és könnyelmű diák önnön *értelmem*, mely mindjárt ellenszenvet mutat, ha komoly és szükséges tudásról van szó, ha el kell mélyedni az örök igazságokba, s csak a szórakoztató, veszélyes ujságok izgatják, végül a képzelődő beteg önnön *énem*, mely mindentől retteg, ami munkát, kötelességteljesítést jelent, minden áldozat alól keres és talál kibúvót, mindenre, ami ínyére van, megtalálja az ürügyet."

Ez a sokféle munka nemcsak a szerzetes testvérré nehezedett, hanem mindnyájunkra, ha t. i. emberhez és keresztényhez méltó életet akarunk élni és Istenhez, örök célunkhoz eljutni. Mennyi fiatal élet törik ketté vagy süllyed a mocsárba, mert a szülők és nevelők nem gondoltak idejében arra, hogy önnön példájukkal és szavukkal istenfélelmet és önmegtagadást oltsanak azokba. Egy vallásos tanárnő, aki 13—14 éves leányokat tanított, ilyen irányú tanításánál a következő kérdéssel fordult egyik növendékéhez: „Mit tennél, ha nagyon fájna a fogad?” — „Elmennék a fogorvoshoz.” — „Tegyük fel, hogy az nem volna otthon.” — „Akkor másikhoz mennék.” — „De a másik sem volna otthon, s azon a helyen nem volna több fogorvos.” — „Akkor — megölném magamat”, volt a válasz, jelül, hogy itt teljesen hiányzott a hit és önmegtagadás. Egy szegény postaaltiszt leánya mindenáron selyemruhát akart, mivel anyja elutasította kérését, lúgkövet ivott. — Más hajmeresztő példákat napról-napra találhatunk a lapokban. A Rókus-kórházban találkozott egy orvos azzal a fiatalemberrel, akinek pár héttel előbb a szülők kérésére komoly intéseket adott, hogy változtassa meg életét. Az ifjú gúnyosan felelt: „Fiatal vagyok, élvezni akarom az életet.” Mikor egyszer övéi megtagadták tőle a pénzt a dorbézoláshoz, dühében mérget vett be és mellbe-

lőtte magát. Halálos ágyán megismerte az orvost, megragadta kezét és kétségbeesve könyörgött, mentse meg őt, egészen más ember lesz ezután. Sajnos, nem lehetett megmenteni. Haláltusájában folyton azt suttogta: „Oh, ha tudtam volna!” Igen, ha kétszer lehetne élni! Az első, fegyelmezetlen élet keserű gyümölcsei után, sokan rendeznék be másként életüket! De csak egyszer élünk. Használjuk fel az elröppenő életidőt a mi nagy nevelőnk és eszményképünk, Jézus Krisztusnak tanítása szerint a szentek buzgóságával. Szeretetből Jézus iránt s önnön földi és örök javunkra járjunk az önmegtagadás útján, az egyetlen úton, amely békére, szabadságra és üdvösségre vezet.

Nagybőjt 2. vasárnapja

Megdicsőülés és szenvedés!

Az Úr színeváltozása Tábor hegyén nagyjelentőségű mozzanat s mintegy fordulópont földi életében. Ezideig inkább mint az emberek *tanítója* járt körül. Tanításának magva pedig az az alapvető hitigazság volt, melyet Szent Péter egy héttel a táborhegyi jelenet előtt e szavakkal fejezett ki: *Te vagy Krisztus, az élő Istennek Fia!* Ezt kell vallania az Apostollal mindenkinek élő hittel, ha üdvözülni akar. — Ezután már a *főpapi* tisztsége az Úrnak kezd mindjobban előtérbe lépni. Ismételve szól bekövetkező szenvedéséről s készül a nagy világmegváltó áldozat bemutatására a Golgotán. Első jövendölése kereszthaláláról nagyon leverte tanítványait, különösen Szent Pétert. Ők még mindig egy dicsőséges földi messiásról szöttek ábrándképeket s Jézus szenvedésével sehogy se tudtak megbékélni. Megdöbrentette őket az ugyanekkor elhangzott kijelentés is: *Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét, és kövessen engem.* Hogy csüggettségüket eloszlassa és Isten végzéseinek ismeretébe jobban bevezesse, az Úr fölvezette a három meghitt tanítványt, Pétert, Jakabot és Jánost a Tábor hegyére. Ami ott szemük elé tárult, alkalmas volt, hogy megerősítse a hitben és bizalomban. Őket és bennünket is. A színeváltozás, mely mintegy előszó Jézus szenvedéséhez, éppúgy, mint a végszó: a feltámadás igazolja, hogy a kereszthalál nem Krisztus gyengeségének következménye, nem az emberi gonoszság diadala, mert benne Isten mindenható ereje és dicsősége lakozott, hanem a Szentháromság örök terveinek megvalósulása a világ megváltására. Elénk tárja azt is, milyen forró hálával tartozunk Neki jószágáért, hogy önként vette vállaira a

súlyos keresztet, noha emberi természete szerint is mindig megdicsőülve és örömben élhetett volna. Mutatja még a Tábor-hegye a Kálvária áldozatának végtelen nagy értékét, hiszen aki azt bemutatta, az Atyának egyszülött, szeretett Fia, telve kegyelemmel és dicsőséggel. Végül ösztönöz minket is arra, hogy szeretetből Jézus iránt, ki önnön drága életét volt kész odaadni a mi megmentésünkre, mi is, főleg a nagybőjten, az önmehtagadás útján járjunk, gondolva az ígéretre: *Ha vele szenvedünk, vele fogunk megdicsőülni.*

De ne elégedjünk meg általános szempontokkal, hanem szívleljük meg az evangéliumi elbeszélés egyes részleteit.

I. Az időben Jézus maga mellé vevé Pétert, Jakabot és Jánost s felvivé őket külön egy magas hegyre. Nem mind a 12-öt vitte fel, mert Krisztus rendszerint a hit által s nem a közvetlen szemlélet által vezet bennünket az élet-úton, s a három választott tanítvány tiszte volt a többieket megerősíteni a jóban. A készség, mellyel a többi tanítványok megnyugodtak az Úr intézkedésén, intelem számunkra, hogy elégedjünk meg a közönséges kegyelmekkel s azzal a tudattal, hogy Isten gyermekei és Krisztus követői vagyunk, ne vágyakozzunk ama rendkívüli kegyelmek után, melyekről a szentek életében olvasunk, minők a jelenések, elragadtatások, látomások stb. Ezek azoknak vannak főnntartva, kik magasabb tökéletességre hivatottak s akik rendszeren kemény megpróbáltatásokon is átmennek, mint ahogy a három táborhegyi szemlélő is nagyobb részt kapott Jézus szenvedésének kelyhéből a Getszemáni-kertben. — A hegyet, melyen Urunk színeváltozása történt, a Szentírás nem nevezi meg. Megbízható, régi hagyomány szerint a Tábor hegyén történt a nagy esemény, mely rövid időre a mennyországot varázsolta le a földre. A Tábor Názarettől 10 km-re az Esdrelon nevű síkság északkeleti szélén emelkedik, mint óriási oltár 600 m-nyire a magasba. Tetején két km kerületű plató van. Már Szent Ilona császárné templomot emelt e helyen, s mint Szent Jeromos följegyezte, ide zarándokolt a híres római patríciusnő, Szent Paula. A 6. században már három templom volt itt, a 8.-ban nagy zárda. A keresztes-háborúk idején Tankréd, Galilea fejedelme háromhajós, nagy templomot emelt a legszentebb Üdvözítő tiszteletére, mellette a cluny-i bencések kolostorával. A török sorvasztó

uralma alatt e drága emlékek tönkre mentek. A legújabb időkben főleg északamerikai katolikusok adományaiból épült egy új, nagyszerű bazilika a régi Salvator-templom romjain, melyet XI. Pius pápa megbízásából 1924-ben szentelt fel Giorgi Orestes bíboros, pápai követ. Zarándokoljunk mi is kegyeletes lélekkel most e nevezetes helyre.

Azon az estén, melyen Jézus tanítványaival a hegytetőre érkezett, ott nagy csend volt, kíváncsiak nem zavarogtak körülöttük, a magány s a tiszta égbolt közelsége imádságra hangolta a vándorokat. Az Úr csakhamar elmerült Atyjának imádsában, a három tanítvány követte példáját, míg a fáradság és álom el nem nyomta őket. Mi lehetett Jézus imádságának tárgya? Sejthetjük némikép abból, amiről nemsokára Mózesrel és Illéssel társalgott, a Kálvária fájdalmas drámája állott lelke előtt. „Atyám, monddta, a test ugyan reszket és fél, de én nem akarok tekintettel lenni érzéseire, elfogadom a keserű kelyhet kezedből, legyen meg a te akaratod!” Ez lehetett az Üdvözítő imádságának lényege.

Aki sokat és buzgón imádkozik, annak lelkében észrevétlenül a megdicsőülés bizonyos neme megy végbe, fensőbb világossággal és erővel töltekezik, a földieken tülemelkedő s az örökkévalókat kereső érzületek jutnak benne uralomra. Olykor még az arcon is visszatükröződik a lélek békéje, fennköltisége, izzó istenszeretete. Az 1894-ben elhalt Szent Konrád kapucinus testvérről sok szemtanú eskü alatt vallotta, hogy látták, amint imádság közben az altöttingi kegykápolnában arca ragyogó szép lett, alakját fényes felhő vette körül, szájából pedig tüzhöz hasonló aranygolyócskák szálltak a tabernákulum felé. Egyes szenteknél a halál után jelentkezett bizonyos megdicsőülés. Assisi szent Ferencről jegyezte fel egy szemtanú, hogy amíg élt a betegágyon, arckifejezése közönséges volt, tagjai az idegek összehúzódása folytán merevek, de halála után arca egyszerre megszépült, csodásan ragyogni kezdett s örömmel töltötte el a szemlélőket. Tagjai puhák s olyan könnyen mozgathatók voltak, mintha gyengéd gyermeki test lett volna. Hasonló feljegyzések vannak Páli szent Vincéről, Boldog Coletáról, a szentség hírében 1904-ben meghalt P. Gin hac jézustársasági atyáról és más szentekről. Valami ilyesféle történt a Tábor-hegyen is, de

hasonlíthatatlanul nagyszerűbb és fenségesebb. Imádság közben Jézus alakja megdicsőült, *arca sugárzott, mint a nap, ruhái fehérek lettek, mint a hó*. Az istenség dicsősége, mely Szent Pál szerint Krisztusban egész teljességben lakozott, átragyogott a halandó testen s azt csodálatosan széppé és fenségessé tette. Ez a dicsőség állandóan megvolt Krisztusban, de hatásait az Úr visszatartotta s mintegy lefogta a halandó test szűk edényében, hogy képes legyen megfelelni földi küldetésének, mely nem volt más, mint tanítani és szenvedésével megváltani a világot. Kivételesen azonban földi élete idején is áthatoltak az isteni szépség sugarai a test fátyolán, mint ahogy a nap kisüt olykor zivatar után a sötét fellegek közül, melyek mögött előbb rejtőzködött. Történt ez itt a Tábor hegyén, később még csodálatosabb módon a feltámadásnál húsvét reggelén, s történik állandóan, az összes szenteket elragadtatásba ejtő módon a mennyországban.

Jézus megdicsőülését álmélkodva szemlélték a felébredt tanítványok. Derengeni kezdett előttük az Úr nagysága, fensége s hogy mily törpe fogalmuk volt nekik a Messiásról, mikor azt csak múltó földi javak, fakuló bíbor s roskatag királyi trón birtokában tudták elképzelni, holott a mulandó élet minden díszé és kincse csak árnyék és szemét az ő elpusztíthatatlan dicsőségéhez és örömeihez viszonyítva. Észrevehették azt is, hogy ha a jelen élet gyötrelmeit és fáradozásait ilyen jutalom követi, amilyen most szemök előtt lebeg, akkor azoktól nem szabad irtózni, hanem erős lélekkel kell elviselni.

Figyelmöket egyébként csakhamar újabb csodás jelenségek kötötték le. *Megjelent a hegyen Mózes és Illés és beszéltek Jézussal*. Mózes, az ószövetségi törvényhozó, Illés, a legnagyobb próféták egyike, közreveszik Jézust a Tábor hegyén, hogy így jelezzék, Ő az, akire az ószövetségi törvény, előképek és jövendölések vonatkoztak s bármint ármánykodjanak a farizeusok: Ő az ígért Messiás. A kortársak nagy részének közömbössége és ellenszenve semmit sem változtat a tényen, a názáreti Jézus a világ Üdvözítője s kívülről nincs más. — Mózes és Illés beszéltek Jézussal, éspedig, mint Szent Lukács följegyezte, *az Ő haláláról, melyet beteljesíteni készült Jeruzsálemben*. Így mutatták,

hogy Jézus kereszthalála nemcsak nem ellenkezik messiási méltóságával, hanem egyenesen annak folyománya, földre jövetelének célja, földi életének legfőbb és legmagasztosabb ténykedése, amint azt a próféták is megjövendölték. — Valószínű, hogy a zsidó nép e két legnemesebb képviselője, Mózes és Illés ez alkalommal megkövették Jézust ama bűnös hálátlanság miatt, melyet a kortársak vele szemben tanúsítottak, s kegyelmet, elnézést, türelmet kértek népükkel szemben.

Ezután következett a táborhegyi jelenet legnagyobb pillanata, csúcspontja. Fényes felhő borult a két túlvilági vendégre s betakarta azokat, Jézus felé pedig, ki a felhőn kívül állott, Isten szava hangzott: *Ez az én igen kedves Fiam, kiben nekem kedvem telt, őt hallgassátok!* A tanítványok ez isteni megnyilatkozásra félelemmel teltek el és arcra borultak. — A felhő Isten közelségének és jelenlétének jelképe. A Végtelen a felhő fátyolában nyilatkozik meg az embernek, mert különben meghalna az, aki Istent látja. A mennyei Atya hangsúlyozza, hogy Jézus az Ő szeretett Fia. Nem olyan értelemben, mint Mózes vagy Illés s az igazak, kik a kegyelem által lesznek Isten fogadott gyermekei, hanem szoros értelemben, mint a messiási zsoltárban is kijelenti: „*Te az én Fiam vagy, én ma — a hajnalcsillag előtt, az örökkévalóságban szültelek téged*“, megosztva veled önnön isteni természetemet. S amikor magadra vetted az emberi természetet, hogy a megváltás művét végrehajtsad, nem vesztettél semmit isteni méltóságodból. Nyomatékosan int arra is a mennyei Atya: „*Őt hallgassátok!*“ Akkor is, ha ellenségei becsmérlik, akkor is, ha rálép a keresztútra s meghal a Golgotán, ott is és mindenütt a választottak mestere és példaképe Ő, az Atyának szeretett Fia, akinek érdemei és követése nélkül soha senki Isten tetszését s a mennyország örömeit el nem nyerheti. Kétszer hangzott ilyen ünnepélyes módon a mennyei Atya tanúságtétele Jézus mellett; először a Jordán-folyónál megkeresztelése alkalmával, amikor mintegy ünnepélyesen beiktatta Őt tanítói hivatalába és másodszor most, amikor megkezdeni készült főpapi tisztségét. Ily módon történt bevezetése és felavatása e két fontos tisztségre.

A magunk részére a mennyei Atya nyilatkozatából a legfontosabb, hogy kövessük utasítását: Őt — Jézust — hallgassátok! Ne a test sugallataira, ne a világra hallgassatok, ha igazán értékes és jó, érdemekben és lelki békében gazdag életet akartok élni, őt, a Megváltó Jézust hallgassátok. *Nem adatott más név az ég alatt, melyben üdvözülünk lehetne, mint az ő neve.* Hol hallgathatjuk őt? Hol találjuk meg ígéit és tanítását? A szent evangéliumokban s a Szentírásban, a Krisztus Lelke által vezetett katolikus Anyaszentegyház tanításában, a vasárnapi szentbeszédekben, a vallásos könyvekben és folyóiratokban, minő pl. a Szív ujság, végül a lelkiatyának intelmeiben, amikor feltárjuk előtte a gyóntatószékben vagy egyébként nehézségeinket. Jézus a világ világossága, s aki őt követi, az nem jár sötétségben, hanem megtalálja az élet világosságát.

II. Mint az apostolokat a kilátásba helyezett szenvedések, Krisztus kereszttje s a saját kereszttjük megzavarta s elcsüggesztette, úgy a legtöbb keresztyennek az élet bajai és kereszttjei okoznak súlyos zavarokat lelki életükben, rendítik meg bizalmukat Istenben, vezetnek zúgolódásokra, panaszokra, egyeseket még istenkáromlásokra, öngyilkosságra s egyéb borzalmas bűnökre. „Őt hallgassátok” — mondja különösen *minden szenvedőnek* a mennyei Atya. Jézus szava és tanítása legyen irányadó számunkra a megpróbáltatások idején. Melyik szava és tanítása?

a) Mikor az Üdvözítő meggyógyított valakit, aki 38 éven át gyötrődött tehetetlenül a betegágyon, e szavakat intézte hozzá: *Ime, egészséges lettél, többé már ne vétekezzél, nehogy rosszabbul járj!* E szavakból kitetszik, hogy a kínos betegség az illetőnél büntetés volt az elkövetett bűnökért. Ha bajok és szenvedések nehezednek reánk, gondoljunk alázattal bűneinkre, ismerjük el, hogy sokszor rászolgáltunk Isten büntetésére. *Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk, mi magunk csaljuk magunkat és igazság nincsen bennünk* — mondja a Szentírás. *Ha bűnbánatot nem tartotok, valamennyien elvesztek* — mondta az Úr Jézus. Miben áll az igazi bűnbánat? Abban, hogy szívünkben elfordulunk a bűntől és szakítunk azzal; szánkkal megvalljuk a bűnt és kidobjuk lelkünk ből; tetteinkben és életünkben pedig készek vagyunk azokért vezetelni. Amikor vezeke-

lünk, egyesítjük keresztünket Krisztus keresztjével és — mint Szent Pál mondja — *kiegészítjük testünkben azt, ami hija van Krisztus szenvedéseinek*. Amint t. i. Krisztus érdemei csak úgy használnak nekünk az örök üdvösségre, ha magunk is törekszünk érdemeket szerezni Isten parancsolatainak megtartásával, úgy Krisztus szenvedése, mellyel eleget tett bűneinkért a keresztfán, csak úgy lesz nekünk beszámítva, ha mi magunk is törekszünk a lehetőség szerint eleget tenni vétkeinkért. Az elégtételi cselekmények különbözők lehetnek, a leghatásosabbak egyike: a bennünket ért bántalmak, csapások türelmes elviselése. — Gerson, a párizsi egyetem híres kancellárja, aki 1429-ben halt meg, beszéli, hogy az ő idejében egy asszony bűnbánata jeléül házának egyik sötét kamrájába zárkózott, ahova szolgálójának az ablakon kellett beadnia az ételt bizonyos időben, mert az asszony — úgymond — nem tartotta magát méltónak arra, hogy a nap reá süssön. Végre ismerősei közül néhányan fölkeresték a házat, s mivel az asszonnyal nem beszélhettek, a szolgálótól kérdezték, mi történt, miért zárkózott a kamrába? Ez, mint afféle falusi, hűségesen elmondta, hogy az ő úrnője egy gonosz teremtés, a legnagyobb bűnös, ki valaha a földön járt. Ezt hallotta t. i. úrnője szájából. Ám a leány beszéde az élesen figyelő asszony füléhez jutott, akit úgy elöntött a méreg, hogy ráförmedt a leányra: „Hazudsz, bestia, én tisztességes, erényes személy vagyok.” Kifakadásával mutatta, hogy egész viselkedése és vezeklése csak képmutatás, különcködésével csak azt akarta elérni, hogy az emberek nagy szentnek tartsák. — Vigyázzunk, hogy a mi bűnbánatunk is Isten s az ő angyalainak szemében ne tűnjék fel ilyen képmutatásnak! Ez nyilvánvalóan megtörténnék akkor, ha nem tudnánk és nem akarnánk semmit elszenvetni bűneinkért. Az igazi bűnbánó minden bántalomnál és bajnál, mely éri, Istenre gondol és töredelemmel ismétli a Zsoltárossal: *Igazságos vagy, Uram, és igazságosak a te ítéleteid*.

b) Egy másik tanítása az Úr Jézusnak, melyre szenvedéseink idején élő hittel, mint biztos igazságra gondolnunk kell, az, hogy sorsunk Isten kezében van, semmi sem történik velünk véletlenül, cél és szándék nélkül, *mindent Isten rendez és intéz körülöttünk*, éspedig, ha általa

vezettetjük magunkat, mindig a mi igazi javunkra. Az istenszeretőknek minden javukra szolgál, minden, a szegénység is, a betegség is, a megbántások, még a halál is. Mi most nem értjük Isten szándékait mindig, úgy vagyunk, mint Szent Péter az utolsó vacsoránál, akinek Krisztus azt mondta: *Amit én teszek most, azt nem érted, majd később megérted.* Engedjük csak Istent, hogy gyúrja, alakítsa, törje meg a mi kevély, világias lényünket, egy végtelenül bölcs, jóságos Lény ő, aki semmit nem tesz hiába vagy tévesen, hanem mindent azért, hogy örök gondolatai a mi üdvünkre megvalósuljanak. *Nemde két verebet adnak egy filléren?* — mondta Jézus, *és azokból egy sem esik a földre a ti Atyátok tudta nélkül. Sőt, a ti fejetek hajszálai is mind meg vannak számlálva.* — Szenvedés idején kétségkívül szabad a természetes eszközöket igénybe venni a bajok megszüntetésére, ezt sürgeti is a jóságos Teremtő, aki ezerféle gyógyszert és segítő erőt rejtett el a természetbe, de ha az emberi segítség gyengének bizonyul, ebben is Isten rendelését kell látnunk s azon megnyugodnunk. *A kelyhet, melyet az én Atyám nyújt nekem, ne igyam-e meg?* — így kell szólnunk az Olajfák-hegyén vergődő Krisztussal. Imádkozunk is szabad, hogy Isten vegye el tőlünk a keserű poharat, ha úgy tetszik ő szent Felségének, de hozzá kell tennünk mégis megadással: *Nem amint én akarom, Uram, hanem amint te.* Így kell szólnunk nemcsak azért, mert Isten, mint Teremtő a mi legfőbb Urunk, a sajátjával elvégre mindenki azt teheti, amit akar, hanem így kell szólnunk önnön érdekünkben is, mert sorsunk Isten kezében biztosabb, jobb kézben van, mintha a mi kezünkben lenne. A mi akaratunk és belátásunk gyenge, téveteg, rosszra hajló, Isten minden intézkedésében végtelenül szent, bölcs és szeretetreméltó. Nem gyötörni akar bennünket, hanem megóvni a rossztól, erényessé, jóvá, örökre boldoggá tenni. — Canterbury szent Tamásnak, a híres vértanú-érseknek életrajzában említik a következő esetet. Egyszer egy beteg zarándokolt sírjához s kérte Istentől a szent érdemeiért a gyógyulást. S tényleg, csodálatosan visszanyerte egészségét. Boldogan tért vissza otthonába. A következő vasárnapon elment a templomba, jelen volt a szentmisén s különös figyelemmel hallgatta a szentbeszédet. Történetesen arról volt szó, hogy ha ideiglenes javakat,

minő pl. az egészség, kérünk Istentől, mindig tegyük hozzá: amennyiben Istenem, ez megegyezik szent akaratoddal és üdvömré válik. Emberünk elgondolkozott ezen s arra gondolt, hogy milyen mohón esengett ő az egészségért. Szíve egyszerűségében aztán visszament újra a csodatevő szent sírjához. S most már ilyenmódon könyörgött: Istenem, legyen nekem mindenben a te szent akaratod szerint, ha az egészség nem válnék üdvömré, készséggel vállalom ismét a régi betegséget. S így történt, a betegség visszatért, de lelkében Isten békéje lakozott.

c) Jézusnak végül még egy harmadik kijelentésére ajánlatos gondolni a szenvedések idején. Mikor övéinek üldözéseket és szenvedéseket helyezett kilátásba, hozzátette: *Ne zavarodjék meg szívetek és ne féljen . . . Inkább örüljétek, mert nagy lesz a ti jutalmatok a mennyben.* Ennek a jutalomnak, mely a türelemmel elviselt szenvedést követi, adta egy kis ízelítőt a Tábor-hegyen, és Szent Péter szinte megittasult és önkivületbe esett a boldogságtól. Már nem tudta, mit beszél — mondja a Szentírás. De nemcsak ízelítőt, hanem zálogát is adta a Táboron Jézus a mennyi örömeknek. Ő t. i., mint Szent Pál tanít, a feje annak a titokzatos testnek, mely az Anyaszentegyház, s melynek mi vagyunk tagjai. Megdicsőült a fő, mert arca ragyogott, mint a nap, de égi fényben tündöklött szent teste is és ruhái fehérek lettek, mint a hó, mert megdicsőülés vár a tagokra is, akikben Jézus kegyelme, szentsége és dicsősége tükröződik vissza örökké. Ó, milyen mérhetetlenül nagy a mennyország öröme! Erte valóban jelentéktelen vételár minden földi szenvedés. Szívesen bevesszük a mérges és rosszízű gyógyszereket a gyógyulás reményében. Eltűrjük, hogy a műtőasztalon az orvos vagdaljon az élet meghosszabbításának reményében. Tűrünk panasz nélkül, egyesítve fájdalmunkat Krisztuséval s a Fájdalmas Anyáéval — az örök élet reményében. Még a hajszálak is fejeteken meg vannak számlálva, biztosít bennünket Jézus, aki meg nem csal. Isten mindent tud s a maga idején mindenért bőségesen megfizet, csak tudjunk egy kicsit várni. Bízunk reá magunkat fenntartás nélkül, nem fogunk csalódni benne. Assisi szent Ferenc gyakran ismételte: Olyan nagy a dicsőség, mely rám vár, hogy minden szenvedés és csapás

gyönyörűség nekem. És mikor Szent Klárát súlyos betegségében valaki türelemre intette, csodálkozva mondotta, hogy mióta egészen átadta magát Istennek, még sose volt alkalma türelmet gyakorolni, mert sose tudta megszorítani semmi. — Ismerjük Kis szent Teréz válaszát is a halálos ágyon. Mikor lelkiatyja kérdezte: „Megnyugszik-e abban, hogy meg kell halnia?” — „Ó, atyám, mondotta, azt hiszem, csak az élet-hez kell megnyugvás, a halál örömujjongással tölt el engem.”

Ó, áldott! kereszténység, Jézusnak égből eredő és égbe vezető vallása, te vagy az egyedüli erőforrás, mely az élet minden nehéz helyzetében fenn tudja tartani szívünk békéjét! Teljes odaadással ragaszkodunk hozzád, törekszünk mindinkább töltekezni áldásos szellemeddel, felhasználni kegyelmeidet, hogy így eljussunk a földi és örök béke birtokába. Hallgatni akarunk különösen a szentségházból állandóan felénk hangzó hívásra: *Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én felüldítlek titeket.* — Minden hívő lélekkel végzett szentséglátogatás, égő áhitattal végzett szentáldozás közül velünk valamit Krisztus fennkölt érzületéből. „Erő áramlik belőle.” Egy francia író (Legouvé) mondja: Hallottál talán ócsárlásokat a szentáldozás ellen. Én pedig láttam, amint a haldokló arcán sugárzó remény jelent meg, mikor a szentostyát magához vette. Láttam a templomban, amint fiatalok kedvességbe öltözve távoztak az áldoztatórácstól. És láttam szenvedő anyákat, kiknek arcán a szentáldozás után béke és megnyugvás tükröződött. Amitől így megdicsőül az ember arca, az csak valami nagyon szent dolog lehet. Igen, a méltóan áldozó érzi, mint valósul meg rajta a krisztusi ígéret: *Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek, nem miként a világ, adom én nektek. Ne riadjon meg szívetek és ne féljen. Minden jóra fordul.*

Nagybőjt 3. vasárnapja

Angyal — ördög

Krisztus Urunkat a mai szent evangélium úgy tünteti elénk, amint harcban áll az ördöggel s az ördög szövetségeseivel. *Isten Fia azért jelent meg a földön*, mondja a Szentírás, *hogy az ördög műveit lerontsa*. S mindenki, akiben Krisztus szelleme és szeretete él, folytatja elszántan mindhalálig ezt a harcot. Ravasz és erőszakos ellenség az ördög, sok elbizakodott és könnyelmű lélek vergődik tudva vagy öntudatlanul rabságában, de a jóakarató keresztény nincs magára hagyatva a küzdelemben. Vele van Jézus, akinek szent nevére, ha szívünkben és ajkunkon van, rettegve hátrál a gonosz; segít a Szeplőtelen, aki, ha hozzá menekülünk, eltapossa a csábító kígyó fejét; végül segítenek a jó angyalok is, csak ne felejtjük el őket tisztelni és segítségül hívni. A nagybőjti időben az egyházi zsolozsma mindennap, reggel is, este is, elénk tárja az isteni kijelentést: *Angyalainak parancsolt felőled, hogy minden utadon őrizzenek*. Kétséggel azért, hogy figyelmeztessen az őrangyalok közelségére, tiszteletére és segítségül hívására. Hogy tehát a lelki harcban, melytől örök üdvösségünk függ, bizalmunk növekedjék, elménkbe idézzük ma:

1. Mit tanít az Egyház a szent őrangyalokról és
2. Mit mond Krisztus Urunk a mai szent evangéliumban az ördögről?

1. Ismeretes Jézus mondása a kisdedekről: *Vigyázzatok, meg ne botránkoztatassatok egyet is a kisdedek közül, mert mondom nektek, az ő angyalaik mindenkor látják Atyám arcát, aki a mennyekben van*. Isten Fia mondja, az örök igazság, a gyermek mellett egy angyal áll, mint védő, pártfogó, esetleg vádló. Vajjon gondolható-e, hogy az ör-

angyal elhagyja a gyermeket, ha megnő? Alig. Az erkölcsi kötelességek nagyobb komolysággal lépnek a felnőttek elé, a felelősség Isten előtt súlyosabb, a bűnveszélyek megsokasodnak, az évekkel többnyire nőnek a rossz szenvedélyek is, ilyen körülmények közt kétszeresen rászorulunk a szent angyalok segítségére. Szent Hilárius egyháztanító mondja: Biztos tanítás, hogy az angyalok őriznek bennünket. A választottak imáit napról-napra viszik Isten trónja elé. — Mily nagy a lelkek méltósága, — mondja Szent Jeromos — hogy mindenegyresnek külön angyala van, akit Isten az ő őrizetére rendelt. — E mondás vonatkozás a Zsoltáros szavaira: Isten angyalainak parancsolt felőled, hogy megőrizzenek téged minden utadon. — „Én nem veszem észre, hogy mellettem angyal lenne és működne” — mondja valaki. Érzékekkel ez nem vehető észre. Érzékekkel még az előttünk levő anyagi világ sok jelensége sem vehető észre. A csillagos ég lefényképezésével olyan csillagokat fedeztek fel, amelyeket az emberi szem elérni nem tudott. Kivételesen azonban előfordult, hogy egyesek érzékelték a szent angyalok közelségét. 1931-ben halt meg Kínában a szentség hírében egy ifjú magyar ferencrendi szerzetes, fr. Szabin. Mikor ez 18 éves korában elutazott hazulról, hogy Gyöngyösön zárdába lépjen, a vonatról leszállva egyszerre úgy érezte, hogy egy láthatatlan lény megfogja jobbkezét, vezeti végig az utcán a kolostorba, ott ajtót nyitott neki, aztán elengedte. Bizalmasan mondta el ezt az esetet anyjának. — Római szent Franciska is közvetlenül szemlélte őrzőangyalát, és pedig nem csupán ima közben, hanem az utcán, templomban vagy mikor társaságban volt. Mikor a jelenlevők közül valaki hibát követett el, az angyal pirulva elfődte arcát. Ha pedig sokféle teendői miatt, vagy mert sokan vették igénybe idejét, a szent leány bosszankodott, az angyal eltávozott tőle s csak akkor tért vissza, mikor hibáját megbánta. Lelkiéletében vezette, óvta az egészségének ártó vezeklésektől, egyetlen tekintetével megfutamította a kísértő gonosz szellemet. A Szent leírása szerint rendkívül szép ifjú volt, arca fénylett, szeme az ég felé irányult, mint aki egészen elmerült egy végtelen Szépség szemléletében. — Ezek rendkívüli esetek. A szabály pedig az, hogy Isten lelkiéletünkben nem a közvetlen tapasztalás, hanem a hit

által vezet. *Az igaz a hitből él.* Amint Isten, a végtelenül tökéletes szellem állandóan velünk van s a Szentírás szerint *benne élünk, mozgunk és vagyunk*, a nélkül mégis, hogy közelségéről érzékeink valamit jelentenének, úgy vagyunk a szent angyalokkal is. Isten sokféle kijelentése a Szentírásban tárja eléink létezésüket. Isten szavának inkább kell hinnünk, mint érzékeinknek. Ezek megcsalhatnak, Isten soha. Hitünkkel kifejezzük tiszteletünket Isten iránt és kiérdemeljük, hogy egyszer meglássuk a mennyben azt, ami most titokszerű előttünk a földön.

Isten engedelmével úgy a jó angyalok, mint a rossz szellemek befolyással lehetnek érzületünkre, elhatározásainkra, életünkre. Ha meglügyljük magunkat, észrevesszük, hogy lelkünkben ellentétes hangulatok jelentkeznek. Egyszer béke és öröm, máskor ingerlékenység, szomorúság; egyszer áhitat és bensőség, máskor szárazság, kétely s mintha valami egyre húzna a tilos felé; egyszer közlékenyek vagyunk, vállalkozó kedvűek, aztán zárkózottak s mindent fekete szemüvegen át látunk. Honnan ezek az egymással ellentétes hangulatok, a világosság és sötétség váltakozása bennünk? Sokszor kétséggkívül testi jólétünkkel vagy rejtett bajokkal és betegségekkel függnek össze, de nem egyszer külső behatások eredménye. Mint ahogy a fa önnön életerejéből fakaszt duzzadó rügyeket, hoz virágot és gyümölcsöt, de termékenységre vagy terméketlenségre nagy befolyással vannak külső tényezők is, pl. napfény, eső, talaj, hőmérséklet, egy ügyes kertész és sötétben leselkedő tolvajok, így van az emberi léleknél is. Ki van téve Istentől, a jó angyaltól vagy a gonosz szellemtől eredő behatásoknak. Nagy baj, ha egyszerűen átengedjük magunkat a változó hangulatoknak. *Ne higgyetek minden léleknek*, int az Apostol, *hanem vizsgáljátok meg, vajjon ez a lélek Istentől van-e? Tusakodnunk kell* — úgymond — *nemcsak a test és vér ellen, hanem a sötétségnek vesztünket kereső gonosz szellemei ellen is.* Gyakran nem nehéz felismerni, hogy valamely áramlat bennünk az ördögtől indul ki, pl. heves ösztönzés haragra, szemérmertlenségre, istenkáromlásra, az élet elvetésére. Ilyen esetekben a vak is láthatja, honnan fúj a szél, hogy az ördög éleszti az izzó parázs hevét. Máskor nehezebb a megkülönböztetés. *Van olyan út*, — mondja a Szent-

írás — *mely az embernek jönnek látszik, a vége pedig a halálba vezet.* Csak egy példa. Halálos bűnökben élőknel a vidámság, jókedv a gonoszlélektől eredhet, a szomorúság, aggodalom az őrangyaltól. Az ördög t. i. amennyire tőle függ, igyekszik az illetőt elszórakoztatni, felületesse, vidámmá tenni, nincs semmi baj, csak semmi fejlőgatás . . . Viszont a jó angyal magábaszállásra, komolyságra int. A buzgó, a kegyelem állapotában élőknel megfordítva: a jó angyal bizalomra, örömmre hangol, az ördög ellenben mindenféle alaptalan aggodalmakkal gyötör, ellenszenvenné iparkodik tenni a lelkidolgokat, gyónást, szentáldozást.

Legyünk fogékonyak az őrangyal sugallatával szemben és szegüljünk határozottan ellene a gonoszlélek ösztönzésének. Egy híres bölcselő (Fr. Schlegel) mondotta: A történelem a jó és rossz angyal küzdelme az emberért. A döntés azonban a mi kezünkben van.

Az angyal intette Kornéliusz századost, hívassa magához Szent Pétert, az majd rávezeti az üdvösség útjára. Angyal vezeti ki az apostolokat pünkösd után a tömlőcből s inti, teljesítsék tisztüket, hirdessék az élet ígét. Angyalok vezetik ki kézenfogva Lót Szodoma lángjai közül. Angyalnak tulajdonítja vállalatának sikerét és megmenekülését Judit: *Amilyen igaz, hogy az Úr él, az ő angyala őrzött meg, amikor innen elmentem s ott tartózkodtam s onnan ide visszatértem.* Bennünket is törekszik a jó angyal rávezetni az üdvösség útjára, megóvni a testi-lelki veszélyektől. Közöl velünk valamit ama világosságból, mely őt betölti, hogy mindig jobban megértsük, hol van számunkra az igazi jó, nem a múltó, rothatag javakban, melyek elenyésznek, mint a füst, hanem Istenben, az öröm és élet kiapadhatatlan óceánjában. Ugyancsak törekszik átsugározni valamit reánk ama szeretetből, mely őt hevíti, elénk állítja többször Jézus és a szentek életét, az igazi életbölcsesség eszményeit, eszünkbe juttatja, milyen hamar elröppen a földi élet, használjuk fel jól a soha vissza nem térő időt, érezteti, milyen kevés és veszélyes az, amit a világ adhat, milyen váratlanul lep meg sokakat a halál, milyen szigorú az ítélet, milyen hosszú a végtelen örökkévalóság, mely mindnyájunkra vár. Int imádságra, a szentségek használatára, engedelmességre Isten parancsaival szemben, bizalomra,

állhatatosságra. Óv a bűnalkalmaktól. Ne olvasd azt a rossz ujságot, könyvet, ne érintkezzél azzal a romlott személlyel, kerülöd a veszélyes mulatságokat, győzd le restségedet, hiúságodat, légy őszinte beszédedben, főleg a gyónatószekben. — Persze minden igyekezete csak úgy lesz hasznunkra, ha nem talál süket fülekre. Akaratunk ellenére, önnön komoly közreműködésünk nélkül az őrangyal se vonszolhat be a mennyországba. — *Ime, én elküldöm angyalomat,* — mondja az Úr a Szentírásban — *hogya előtted menjen s bevigyen arra a helyre, melyet neked szántam. Földöt és hallgass szavára s ne véld, hogy megvetheted . . .*

1932-ben Linzben az irgalmas nővérek kórházában műtét után váratlanul meghalt egy édesanya. Az éjeliszekrényben találtak egy fiához címzett levelet. A család engedélyével egy lelkész közzétette. Az anya így írt: „Kedves Jani! Ha Isten úgy rendelné, hogy szív működése nem térne vissza többé, valamire figyelmeztetni akarlak. Ne felejts el vasárnap szentmisére menni és egész misét hallgatni. Imádkozzál reggel és este és jól viseld magadat, hogy ne kelljen miattad odaát szenvednem. Tiszteld és becsüld atyádat, ő mindig javadat akarja. Járulj a szentgyónáshoz. És most megáldalak: Áldjon meg téged az Atya Isten, a Fiú Isten, a Szentlélek Úristen! Csókol és üdvözlöl szerető anyád. Irtam az irgalmas nővérek kórházában 1932 aug. 29-én.” — Hogyan lüktetett ebben a búcsúlevélben az anyai szív minden aggodalma és szeretete! Ez a leghívebb képe az őrangyal szeretetének és gondoskodásának velünk szemben.

2. Szívleljük meg azokat a kijelentéseket is, amelyeket az Üdvözítő a mai szent evangéliumban a gonosz szellemről tesz. „*Midőn az erős fegyveresen őrzi — úgymond — udvarát, békében van tulajdona. De mikor nálánál erősebb jöven, legyőzi őt, minden fegyverzetét elveszi, melyben bízott és elosztja prédáját.*” Hogyan értjük ezt? Itt a megváltás művére történik utalás. Az erős, kiről szó van, az ördög, az erősebb — Krisztus. Erős az ördög, azért intette Krisztus Pétert, a sziklát is vigyázatra és imádkozott érte, hogy hite meg ne inogjon, mert a sátán meg akarta rostálni, mint a búzát. Meg is jegyezte ezt az Apostol, azért int minket is, hogy a sátán olyan dühvel és erőszakossággal

tör a lelkek vesztére, mint az éhes oroszlán a prédára. A szelíd Szent János pedig az ördögöt nagy, tűzvörös sárkánynak nevezi, amelynek hét feje van és királyi koronát visel, mint a világ fejedelme. Ezzel az erőssel kelt mintegy birokra Krisztus, mikor a megváltás művét végrehajtotta. Csodálatos viadallal megvívott az élet s a halál, s az élet meghalt vezére — uralkodik élve, mondja a húsvéti himnusz. Kereszthalálával, melyet önként vállalt magára, szerzett nekünk váltságot. Előbb az „erős” — a sátán, „fegyveresen” őrizte udvarát. Fegyverzete volt hatalmas elméje, ravaszsága, évezredes tapasztalata, erőszakossága, dühe, gonoszsága és csatlósainak nagy száma. Udvara pedig a bünbeesés óta a nagy világ, rabjai az Istennel nem törődő emberek, akik bünt bünre halmozva siettek a kárhozat felé. Erről a meg nem váltott világról mondja Szent Pál a rómaiakhoz intézett levelében a Zsoltárost idézve: *Nincs egy igaz ember sem, mindnyájan letértek egyformán és haszontalanok lettek, nincs, aki Istent keresné és jót cselekednék, nincs egyetlenegy sem.* — Szabadító ezért nem jöhetett a rabbilincseket viselő emberiség részéről, felülről, a mennyből kellett alászállnia az Isten Fiának s magára vennie Szűz Máriától emberi természetünket, hogy mint egy közülünk, mint a mi fejünk és képviselőnk, megadja Istennek az elégtételt a bűnökért, visszaszerezze nekünk az istengyermekség nagy kegyelmét s az örök üdvösséget. Ő volt az „erősebb”, már az első találkozásnál, a pusztában leverve távozott tőle a sátán és első megjelenésekor a kafarnaumi zsinagógában jajveszékelve hirdették a gonosz szellemek: *Mi közünk hozzád, názáreti Jézus? Elveszteni jöttél minket!? Tudjuk, ki vagy, az Istennek szentje!* — Ám ezek csak előcsatározások voltak, a döntő csapást a Kálvárián mérte a gonoszra. Miként egyszer Dávid a hosszú, súlyos, vasszőgekkel kivert pásztorbottal indult Góliát ellen s a követ annak homlokára hajítva legyőzte, úgy győzte le Krisztus, a „szegletkő” a szent keresztfával az ördögöt. És elosztotta annak „prédáját”, kiragadta hatalmából a lelkeket és szent vérével megtisztítva, kegyelmével megszentelve, felajánlotta azokat a jogos tulajdonosnak: Istennek, az Atyának. Ilyen értelemben mondotta szenvedése kezdetén: *Most van ítélet a világ fölött, most fog kivettetni a világ*

fejedelme. Én pedig, ha fölemeltetem a földről (a keresztre), mindenkit magamhoz vonzok.

Jézusnak eme csodálatos, minden emberi felfogást meghaladó szeretetéért, mellyel megváltott az ördög rabszolgaságából s a kárhozattól, mindnyájan forró hálával és odaadással tartozunk. Imádunk Krisztus és áldunk téged, mert a te szent kereszted által megváltottad a világot — így kell szólnunk szívvel és szájjal egész életünkön át. Mivel Jézus messiási küldetését továbbá csodákkal, a gonosz szellem kiűzésével s a mennyei Atyának mellette tett ismételt kijelentéseivel igazolta, azért föltétlenül hitelt kell adnunk kijelentéseinek s gyűlölködő ellenfeleivel szemben szilárdan vallanunk, hogy *Ő egyedüli közvetítőnk és vezetőnk az Atyához.* Aki Krisztussal szemben ellenséges álláspontot foglal el, az Isten ellen küzd s a lázadó angyalok sorsára jut. Sőt, aki csak közömbös Krisztussal szemben, nem törődik kijelentéseivel és parancsaival, annak lelkében is rendetlen erők dolgoznak és elvész. *Aki nincs velem, az ellenem van, s aki nem gyűjt velem, az szétszór* — mondja az Isten Fia. A közömbösség is vele szemben durva hálátlanság, egyúttal olyan esztelenség, mintha egy halálra ítélt nem törődne a neki felajánlott királyi kegyelemmel s azt egy köszönő szóra sem méltatná. Jézus Krisztus nélkül csak kétségbeeséssel nézhet az ember végórája s az azt követő örökkévalóság elé. Majella szent Gellért redemptorista szerzetes életében olvassuk a következő följegyzést. Egyszer zárdájukban valaki lelkigyakorlatokat tartott. Az illető nyilvánvaló bűnökben élt, de inkább a külső körülmények kényszere következtében tartotta lelkigyakorlatait s csak immel-ámmal, közömbös lélekkel vett részt azokon. Szent Gellértnek Isten egészen rendkívüli kegyelmeket adott s természetfölötti módon megismerte annak szánalmas lelkiállapotát. Egyszerű testvér létére bátran belépett hozzá a szobába, becsukta maga mögött az ajtót, néhány komoly szóval feltárta bűneit és hozzátette: Szálljon magába, ragadja meg Isten kegyelmét, amíg nincs későn, Istenből nem lehet csúfot üzni. Hogy mi vár önre, ha meg nem tér, — nézzen csak ide. Gellért a kezével valami jelet csinált s abban a percben a bűnös előtt feltárultak a pokol mélységei s egy iszonyatos alak jelent meg előtte. A bűnös megdermedt a borzalomtól és egész

testében remegni kezdett. A Szent látva a hatást, keresztet vetett maga elé és szigorúan mondta: El innen, bestia! A jelenés eltűnt. Az eredmény az volt, hogy a bűnös lelke mélyéig megrendült, megtért s haláláig szent életet folytatott.

Megváltásának érdemeit Jézus először *a keresztség* szentségében alkalmazza a lelkekre. E szentség által egészen tiszták és szentek leszünk Isten színe előtt, új teremtmények, Isten kedves gyermekei. Ha valaki *újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be a mennyek országába*. Az Üdvözítő eme szavaiból kitetszik, hogy a keresztség az üdvösségre föltétlenül szükséges. Mivel Isten végtelen tökéletességében úgy határozott, hogy sem kegyelmét, sem az üdvösséget értelmes lényre nem kényszeríti, hanem annak közreműködésétől teszi függővé, a keresztséghez is szükséges az eszével élő embernél a jóakarat bizonyos foka, így bűnbánat az elkövetett bűnök fölött, készség Isten parancsolatainak megtartására, amivel együtt jár az elhatározás ellenállni a bűnnek s a gonoszléleknek. Ellene mondasz az ördögnek és minden cselekedeteinek és minden pompáinak? — kérdezi a keresztelő pap. Az ördög cselekedetei a bűnök. Pompái — a földi dicsőség és érzéki örömök káprázatai, melyekkel sokakat megtéveszt. Az igenlő válasz után következik a keresztelés.

A másik szentség, melyben a bűnbeesett ember tiszta lelkiületet szerezhet magának, a bűnbánat szentsége. Az érvényes föl vételhez itt is hozzátartozik a jóakaratú közreműködés, így a bűnbánat, erősfogadás, töredelmes bűnbevallás, készség a vezeklésre. A gonoszlélek itt is nem keveset kísért meg azzal, hogy lehetőleg visszatartja őket e szentség föl vételétől. Vianney szent János arról tudta meg többször, hogy valami nagy bűnös jön majd a gyóntatószékbe, hogy előzőleg a plébánialakban a gonoszlélek valósággal dúlt-fúlt, bútorokat mozgatott el helyükről, ijesztő hangokat hallatott s törekedett őt megfélemlíteni, hogy ne menjen a templomba gyóntatni. A mai szent evangélium eleje a *néma* ördögről tesz említést. Ez ma is megszáll némelyeket, mikor a gyónáshoz készülnek — olyan értelemben, hogy valami különös zavar és álszégnyen fogja el őket s akadályozza abban, hogy

bűneiket őszintén bevallják. Álljunk résen! A gyógyszer, melyet Jézus szent véréből készített beteg lelkünk számára, ne változtassuk szentségtörő vétellel méreggé. Elsősorban Istennek gyónunk, a papnak, mint Isten megbízottjának és helyettesének. Amióta az Isten Fia emberi testbe öltözött, hogy megváltásunk művét végrehajtsa, valamiképen megörökíti megtestesülését azzal, hogy emberek által folytatja a megváltás érdemeinek alkalmazását az egyesekre, emberek által, kiknek az egyházi rendben felhatalmazást és megbízást adott, hogy nevében tanítsanak, szenteljenek és bűnöket bocsássanak. „*Akiknek megbocsátjátok bűneiket, meg vannak bocsátva, akiknek pedig megtartjátok, meg vannak tartva.*” Nincs olyan nagy bűn, melynek elengedését a bűnbánat szentségében meg nem kaphatnánk. A mi Urunk Jézus Krisztus oldozzon fel, mondja a pap, s a tőle nyert hatalomnál fogva én is feloldozlak. Ő is feloldoz, mert szája által Krisztus szól hozzánk, kinek eszköze és megbízottja. Minden gyónásunknál halljuk Krisztus Urunkat, amint menyyei Atyjához így szól: *Atyám, íme, ezért a lélekért felajánlom szenvedésem összes érdemeit; felajánlom érte összes szent véremet, melyet a keresztfán kiontottam a bűnök bocsánatára.* S a mennyei Atya megengesztelődve mondja: *Menj békével, a te bűneid meg vannak bocsátva.* Mindíg Jézusra gondoljunk, amikor a bűnbánat szentségéhez járunk, mindent Jézusért, a pap csak mint az ő eszköze jön tekintetbe.

A sátán kísértései a gyónás után is megkönyékezhetnek. *Mikor a tisztátalan lélek kimegy az emberből, — mondja a mai szent evangélium — vizenlen helyeken jár, nyugalmat keresvén, de nem talál s azért azt mondja: Visszatérek házamba, ahonnét kijöttem . . . és magához vesz hét más lelket, magánál gonoszabbakat . . . és azon ember utóbbi állapota rosszabb lesz az előbbinél.* Megtérésünk után óvakodjunk az első halálos bűn elkövetésétől, az elsőt t. i. könnyen követik a többiek s egy ördög helyét könnyen elfoglalja hét. Az ördög, ha vereség éri s a lélektől távozni kényszerül, nem adja fel a reményt, hogy újra hatalmába keríti azt. Tele sértett göggel és dühvel szövöi ármányait, hogy újra megejtse. Egyiket uralkodó szenvedélye és bűntársak által, másikat fokozatosan, kisebb hűtlenségek révén

ejt meg. A bűnbe való visszaesésekkel az akarat gyengül, az értelem mindinkább elvakul, a rossz vágyak legyőzhetetlen szenvedélyek lesznek, a lelkiismeret szava elhalkul, a kegyelmi behatások ritkák és gyengék lesznek, a megtérés reménye csökken, sőt teljesen elvész. Beáll a megrögzöttség, a rosszban való megátalkodás állapota, mikor a bűnös megvetéssel utasít el magától minden jóakarató intést, öntelten gúnyolódik a legszentebb dolgokon, sőt ördögi dühvel megsemmisíteni, sárba taposni igyekszik mindent, ami szent és krisztusi. Ezek Isten igazságos ítélete folytán rabjai lettek a Szentlélek elleni bűnöknek, melyekről Krisztus azt mondta, hogy sem ezen, sem a másvilágon meg nem bocsáttatnak. Ezekről mondta a Próféta: *Jaj nektek, kik a sötétséget világosságnak mondjátok, a világosságot pedig sötétségnek, a rosszat jónak, a jót rossznak . . . akik bölcssek vagytok a magatok szemében!* — Rómában egy nagy bűnös haldoklott. Családjá sehogy sem tudta rábírní a szentségek fölvetelére. Elhívtak egy ismerős papot. Kedves barátom, mondta ez neki, csak nem akarsz örökre elveszni? Végezd el gyónásodat. — Nem vagyok képes győnni — felelte a beteg. S minden kérésre, esdeklésre ez volt a felelet: Nem tudok. A pap a családdal a szomszédszobában térdre hullva kezdte imádkozni a lorettói litániát. Szentséges Szűz Mária, könyörögi érette. Egyszer csak kiáltás hangzik a betegágyról: Ördög, könyörögi érettem. Ijedten imádkoznak tovább: Istennek szent Anyja, stb. könyörögi érette — s minden fohász után hangzik a rémítő fohász a betegágyról: Ördög, könyörögi érettem. Lesujtva lépnek be a betegszobába, a beteg halásápadtan fenn ül az ágyban, homlokán hideg veríték gyöngyözik, rémülten néz maga elé, majd felkiált: „Itt van, itt van” — azután átkarolni látszik valakit, visszaesik és meghal.

Ki ne borzadna meg közülünk, ha ilyen halálról hall? Készüljünk, amíg időnk van! A halál az élet visszhangja. Ki mint vet, úgy arat, aki mint bűnös él, rendszerint mint bűnös is hal meg.

Helyezzük életünket és halálunkat a Boldogságos Szűz oltalma alá. Ő az, akit a mai szent evangélium végén egyik hallgatója Jézusnak, hangos szóval boldognak hirdet. Az Üdvözítő pedig kiegészítve az asszony dicséretét, azt mondja:

Boldog, nemcsak azért, mert a Megváltónak anyja, hanem mert az Isten ígését mindig örömmel hallgatta, szívében őrizte és megtartotta. Szűz Mária a mi eszményképünk és oltalmunk, ő a kígyótaposó, pártfogása alatt győzelmesen küzdünk mi is a gonosz ellen és bizalommal nézünk az örökkévalóság elé.

Nagybőjt 4. vasárnapja

Fájdalmas olvasó és Oltáriszentség

A sokaság, mely a pusztában hallgatta Jézus magasztos tanítását s élvezte a csodálatos kenyeret, felismerte, hogy az ígért Megváltó áll előtte az alázatos külsőben. „*Bizonnyal ő az a próféta, ki a világra jövendő*“, kiről Mózes azt monddta, hogy hozzá lesz hasonló, mert nagy csodákat tesz s egy új szövetséget létesít. „Nézzétek, mondották némelyek, hát nem hasonló-e Mózeshez, aki mannával táplálta atyáinkat a pusztában, ő is csodásan megszorította ezrek számára a kenyeret? Ha pedig Messiás, akkor királyunknak is kell lennie!“ Majd megütődve azon, hogy Krisztus ellenszegül vágyaiknak, erőszakkal akarták megfogni s vinni Jeruzsálembe. — Az Üdvözítő szánakozva nézett rájuk. Amint a quarantánai pusztában határozottan elutasította a kísértőt, mikor az felkínálta neki a világ minden országait s azok dicsőségét, úgy zárkózott most is el a lobbanékony galileaiak lelkesedése elől. Az Isten Fia nem azért jött a földre, hogy kincseket és mulandó földi királyságot szerezzen magának, hanem, hogy szenvedésével és halálával megnyissa az emberek millióinak a mennyországot s nekik her vadhatatlan, égi koronát szerezzen. Jézus útját a földön a mennyei Atya jelölte ki, s ez az út az Olajfák-hegyén s a Kálvárián át vezetett. *Az én országom* — mondta Pilátusnak szenvedése napján — *nem e világból való*. Amint terhes volt a mi Urunknak a nép önző ajánlata a pusztában, éppoly kedves lesz előtte, egyúttal a nagybőjti idő szellemének is megfelelő, ha részvéttel és hálás szeretettel kísérjük őt lélekben a véres úton, melyen haladva megváltotta a világot. A legfőbb, amit Urunk az emberekért földi élete idején tett, nem a kenyérosztás vagy betegek gyógyítása és

halottak feltámasztása, hanem, hogy végtelen szeretetből szenvedett és meghalt a keresztlán. A szenvedés földi életének csúcspontja, izzó szeretetének az Atya iránt s mi irántunk megható megnyilvánulása. „Emlékezzél meg — mondja a Próféta szavaival mindegyikünknek — *inségemről, az örömről és epéről.*” Emlékezzünk ez alkalommal Urunk szenvedésének főbb titkairól, amint azokat a fájdalmas olvasó élénk adja.

1. Egy évre a csodás kenyérszaporítás után érkezett el az Üdvözítő földi életében az utolsó húsvét. Tanítványaival az utolsó vacsorán elköltötte a húsvéti bárányt, szeretetének ösztönzésére elrendelte az Oltáriszentséget, aztán a Cedron-patakon át kiment tanítványaival az Olajfák-hegyére. Ennek tövében volt a Getszemáni nevű majorság nagy kerttel. Az Üdvözítőn, mikor ide belépett, nagy levertség volt észrevehető. Egyszer csak, mondja az evangélium, kezdett *bánnakodni és szomorkodni, remegni és borzadni.* Akkor mondá nekik: *Szomorú az én lelkem mindhalálig; várakozatok itt és virrasszatok velem.* Aztán elment tanítványaitól mintegy kőhajításnyira és földre borulva imádkozott: *Atyám! ha akarod, vedd el e poharat tőlem, mindazonáltal ne az én akaratom, hanem a tied legyen.* — Kisvártatva visszatért tanítványaihoz, mintegy vigaszt keresve. Azok pedig elaludtak. *Simon, mondotta fájdalmasan, te alszol? Nem virrasztattál egy óráig velem?* Majd újra eltávozott és arcraborulva fohászkodott: *Abba! Atyám! Minden lehetséges neked, vedd el tőlem e poharat . . . de nem amit én akarok, hanem amit te.* Imádsága közben újra felkereste tanítványait, akiket ismét alva talált. Elhagyta tehát őket s harmadszor is ugyanúgy imádkozott s akkor egy angyal az égből jött és megerősíté és halálküzdelmében *lőn az ő veritéke, mint a földre folyó vérnek cseppjei.*

A legszentebb és legerősebb emberrel is megeshetik, hogy egy időre megrendül és borzalommal néz a halálveszély elé. Amíg ez a veszély messze van, vagy amikor tényleg itt az órája, erős tud lenni, de közben felmerülhetnek percek, amikor az életösztön oly hevesen feléled, a halálos aggodalom úgy összeszorítja a szívet, hogy a fájdalom hullámaiban erőltlenül fuldoklik a lélek. Így volt ez a mi Urunknál is, akinek emberi természete a bűntől eltekintve a mi-

enkhez volt hasonló. Atyám, mondotta az Olajfák-hegyén, mikor előtte állottak a rémképek szenvedésének egyes jele-
neleiről, Atyám, hisz én kész vagyok végrehajtani a meg-
váltás művét, de mégis ez a kehely, ez a kereszt, ilyen
kereszt . . . Neked minden lehetséges, nem volna mégis
más mód? Ilyen rettenetes és visszaszatító bűnök, Ádámtól
a végítéletig, mind énrajtam, én bűnhődjek mindezekért?
S ha még megbecsülnék kiontott véretem, de mennyi léha-
ság, frivol könnyelműség, konok ellenállás! S ilyenekért
menjek a halálba? — Ilyen meglontolások alapján lázongott
a szenvedésektől rettegő emberi természet. A különbség
köztünk s az édes Üdvözítő közt még az volt, hogy ben-
nünket a borzalom és rettegés halálveszély idején akaratunk
ellenére ragad meg és sodor magával, nála mindez önkén-
tes volt és szabadakaratától függő. *Feláldoztatott, mert ő
akarta* — jövendőlte szenvedésének mindenegyes mozza-
natáról a Próféta. De hát miért engedte, hogy összetörjék
a kínos érzések? Engedte, mert *a testi szenvedések előtt
Szívében akart győtrődni*, hogy Isten igazságosságát meg-
engesztelje a mi bűneinkért. A külsőleg, szóval vagy tettel
elkövetett bűnök t. i. mind a szívből indulnak ki, ott van
a gyökerük. Ha a szívnek nincs része a bűnben, akkor az
nem is bűn, csak annak látszata. Azért a mi Urunk, mielőtt
tagjait összeroncsolták, előbb szívében viselt el halálos gyöt-
relmeket, s felajánlotta ezeket Atyjának érettünk, hogy meg-
szerezze bűneink bocsánatát. — Engedte továbbá lelki tusái-
nak megnyilvánulását azért is, hogy megértsük, miszerint
nem sztoikus lélekkel, megvetve a fájdalmat és érzéketlenül
járt a keresztúton, hanem nagyon is átérezte a szenvedést
s nem volt könnyű feladat számára a megváltás művének
végrehajtása. Az ellenkező felfogás a bűnnek s a megváltás
kegyelmeinek lekicsinylésére vezethetne. Azért engedett
bepillantást érzéseibe az Olajfák-hegyén s mondotta: Szomorú
az én lelkem mindhalálig, mint ahogy a keresztfán haldol-
kolva is felkiáltott: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el
engem?* Szenvedése idején az Atya teljesen magára hagyta
Krisztus szent emberségét s a keserű kehelybe, melyet ki-
űrítene kellett, nem öntötte a vigasztalás édes cseppjeit.

Több lelkitanító szerint az Olajfák-hegyén a gonosz
szellem is kísértve közeledett az Üdvözítőhöz, eltöltötte

rémképekkel, hogy megghiúsítsa Istent tisztelő és lélekmentő szándékait. Erre enged következtetni Szent Lukács megjegyzése, mellyel befejezi a 40 napi bőjt s Jézus megkísértésének leírását: *És elvégezvén minden kísértést az ördög, — úgymond — elhagyá őt egy időre.* Később tehát újra közeledett hozzá, különösen a Getszemáni-kertben s a kereszten. S amint a pusztában angyalok siettek szolgálni neki, úgy az Olajfák-hegyén is angyal jelent meg a mennyből, hogy megerősítse őt. Hogyan erősítette meg? Az összeomlott testi erőket felsekentette s a képzeletet is megszabadította a rémképektől — rámutatva arra, milyen rövid a szenvedés ideje, mint következik be hamarosan a dicsőséges felátadás s a mennybemenetel és sok-sok megváltott lélek örök üdve. Urunk ekkor olyan erőfeszítéssel küzdte le érzéseit, hogy a szív áthajtotta a vért a testen, megtörte a hajszálvéredényeket s a halálveríték mellett sötét vércseppek jelentek meg arcán s gördültek az átok alá vetett földre. *Jézus vérrel veritékezett.* — Jöhetnek órák életünkben, amikor nehéznek látszik a kötelesség teljesítése. Ezt nem bírom, ezt nem tudom elkerülni, nem tudom legyőzni ezt az érzést. A „nem tudom” — sokszor csak elleplezése a gyáva „nem akarom”-nak. Komoly akarat nélkül nem mentjük meg lelkünket, tudnunk kell kíméletlenül harcolni az érzéki természet ellen. *„Még vérig nem tusakodtatok a bűn ellen harcolva”* — int Szent Pál apostol. Mintha azt mondaná: A hitért, a lelkiismeret tisztaságáért inkább véreket hagyjátok kiontatni, minthogy behódoljatok a bűnnek. Erre int a vérrel veritékező Jézus. — Jézusnak fájt, mikor tanítványait alva találta a kertben s ezért szemrehányást tett nekik. Fájt neki az is, ha közömbösen magárahagyjuk a legméltóságosabb Oltáriszentségben, melyben a szeretet ugyanazon hevével időzik közöttünk, aminővel nagycsütörtökön este megkezdte szenvedését. Sajnos, a keresztények nagyrésze közömbösen halad el a templom mellett s csak kevesen szakítanak időt, hogy hódolatukat és szeretetüket kifejezzék a szentségi Jézusnak s kikérjék áldását. Boldogok az örökimádó szerzetesek és szerzetesnők, kik állandóan az Eucharisztia légköréből élnek. Amennyire hivatásunk s testi erőink fogyatékosága engedi, utánozzuk őket. Szent Alfonz egyháztanító mondja: Életidőd azt a részét, melyet az Oltáriszent-

ség előtt töltöttél el ájtatosan, a legjobban használtad fel; erre halálad óráján s az örökkévalóságban a legnagyobb örömmel fogsz gondolni.

2. Az Olajfák-hegyéről a mi Urunkat — amint tudjuk — előbb a főtanács elé, majd pedig Pilátus, a római helytartó elé hurcolták. Itt az összefutott néptömeg előtt hevesen sürgették, hogy mint lázítót és forradalmárt Pilátus halálra ítélje. A pogány bíróban azonban volt egy kis igazságérzet s rövid vizsgálat után észrevette, hogy a vádak alaptalanok. Több hiú kísérletet tett ezután, hogy megmentse Jézust, de látva, hogy a forrongás mindig nagyobb lesz, hogy lehűtse a zsidók bosszúszomját, *parancsot adott az ostromozásra*. Ez a kegyetlen büntetésnem mindig megelőzte a keresztfeszítést. Gondoljuk meg, mennyire fájdalmas és megszégyenítő volt az Üdvözítőre, mikor nyilvánosan, a nép előtt megostorozták. Előbb odakötözték egy kőoszlophoz, aztán négy hóhérlegény egyszerre elkezdte verni korbáccsal és szíjakkal. A korbácsok végén éles ércdarabok és ólomgombok voltak, a szíjakat sodronnyal vonták be. Az ütések száma teljesen a bíró szeszélyére volt bízva, vagy ha az nem ügyelt fel, a poroszlók durvaságára. Az ütések nyomán csakhamar kék foltok, fájdalmas daganatok képződtek, a bőr kezdett repedezni, felszakadni s a suhogó ütések nyílt sebekre estek. Horatius „horribile flagellum”-ról, borzalmas ostromozásról tesz említést. Szent Bernát, Brigitta és Gertrud látomásaik nyomán ezer s még több korbácsütésről szólnak. Az Úr Jézusnál fokozta a fájdalmakat szent testének finom érzékenysége, Pilátusnak ama rejtett szándéka, hogy az elgyötört áldozat szemlélete majd lecsillapítja a nép dühét s nem lesz kénytelen kimondani a halálos ítéletet; végül az Üdvözítő némasága és csodálatos türelme, mely vérig bosszantotta a durvalelkű poroszlókat. A legszentebb testet, különösen a keblet, melyben az istenség lakozik, összeszaggatták az ostorcsapások — mondja Szent Jeromos. Jézus szent testét a lefolyó vérpatakok és sebek mint biborköpeny fedték be. — Gondoljunk mindig a legnagyobb részvétellel az ártatlan Jézusra, ki érettünk megostoroztatott. Legyünk hálásak iránta, hogy bűneink bocsánatáért kész volt ilyen félelmetes kínoknak alávetni magát. Kérjük irgalmát azok számára, kik mint az alacsony

ösztönök s az érzéki vágyak rabjai élnek, a helyett, hogy a kőoszlophoz kötött s égető sebek közt vergődő Jézusra gondolnának s tőle kérnék az erőt a komoly ellenállásra. Az ostromozás kínjait Urunk elégtételül a testiség bűneiért viselte el s hogy megszerezze számunkra a hivatásszerű tisztaság megőrzésére a kegyelmeket.

Japánban egyszer a keresztények üldözése alkalmával több katolikus szenvedett vértanúságot. Cölöpökhöz kötözték őket s körülöttük máglyákat gyújtottak meg, hogy a tűz hevétől gyötörve elveszenek. Egyik buzgó keresztény, hogy a végső küzdelemre lelket és bátorságot öntsön beléjük, a vértanúk szeme előtt kigöngyölt egy zászlóra festett képet, mely az Üdvözítő ostromozását ábrázolta. Erre szögezték tekintetüket a halálasztantak s csendes imában kérték az erőt, hogy a tűz heve meg ne tántorítsa hitükben. Vajha mindenki ezt a példát követné, amikor más természetű tűz, a tisztátalan vágyak tüze ellen kell fölvenni a harcot! Ilyenkor kell figyelmesen a megostorozott Jézusra nézni s kérni őt szent sebeire, adjon erőt és határozottságot a küzdelemben. Mennyi erőt merítettek már e forrásból a hívó lelkek, hogy ellenszegüljenek a rendetlen vágyaknak, elforduljanak a rossz képektől, sikamlós beszédektől, bűnös vonzalmaktól. Majd a végítéletnél fogjuk csak látni, mennyi kegyelmet kaptak a kísértésben levők a megostorozott Jézustól lelkük megmentésére! Különös hathatósággal osztja kegyelmét az Úr azoknak, akik kiontott szent vérének érdemeit gyakori, méltó szentáldozással alkalmazzák magukra. Az ilyenek szívében feléled a szent szeretet tüze, amivel mindig együtt jár az érzékiség tűzésnek gyengülése. Az ilyenek megtanulnak Jézus kedvében járni, mindennek elé helyezni az ő szent tetszését, Jézus pedig a tisztaság kedvelője s azoktól, akik övéi akarnak lenni, azt követeli, hogy szentek legyenek testben és lélekben. Megszívlelésre méltó Aquinói szent Tamás megjegyzése. Jézus, úgymond, szenvedése és halála által törte meg a gonoszlélek hatalmát, az Oltáriszentség pedig az ő halálának emlékjele, azért az ördög ijedten távozik onnan, ahol Krisztus szent testét és véréát látja s helyébe jönnek az angyalok, hogy kísérjenek és támogassanak az életúton. Azért nincs nagyobb szerencsétlenség különösen

arra, aki a serdülő korban él, mintha valakinek sikerül őt távoltartani a szentáldozástól.

3. Az ostromzás után a katonák véres gúnyt űztek a halálravált, ezer sebtől vérző Üdvözítóből. Bevezették őt a kaszárnya udvarába s rögtönözve elvégezték vele a koronázási szertartást. Hallottak arról, hogy a zsidók vádjai szerint királyságra törekszik, Pilátus előtt is királynak vallotta magát, vezessük be őt — mondták — illő módon a királyi hatalom birtoklásába. Pilátus talán érdeklődve szemlélte a katonák előkészületeit s arra gondolt, ha még inkább elgyöttrik, annál hamarabb megszánja a nép s nem kényszerül halálra ítélni. A katonák tehát megfosztották Jézust ruháitól, sebes testére piros katonaköpenyt, az ú. n. klamiszt akasztották, melyet jobbvállon vagy a mellen csat tartott össze, leültették egy tört kőoszlopra, az ott heverő, talán tüzelésre szánt *tövisből koszorút fontak s fejére helyezték*, kormánypálca gyanánt pedig egy nádszálat adtak kezébe. Miután így átadták a királyi jelvényeket, ünnepélyesen hódoltak neki. Térdet hajtottak előtte és köszöntötték: Üdvözlégy, zsidók királya! A kezéből kivett nádpálcával töviskoszorúzott fejére ütöttek, mások arcul ütötték vagy reá köptek. Ezek voltak adományaik Annak számára, kinek egykor a három királyok aranyat, tömjént és mirhát ajánlottak fel.

Gondoljunk részvétellel és imádással a mi Urunk szörnyű gyötrelmeire. Nem tehetetlen ember az, akivel a katonák ilyen gyalázatos tréfát űznek, hanem a végtelen Fölség, királyok királya, világnak ítélőbírája, angyalok remegő hódolatának tárgya. Mikor egyszer régen Mózesnek megjelent az Isten a nagy lánggal égő tövisbokorban, ez arcra borult s alig mert a látomásra tekinteni. Tövisek közt lobogó lángnyelv az Üdvözítő is a jeruzsálemi laktanyában, csupa szeretet a bűnös emberek iránt és Atyja iránt, kinek kezéből fogadja ezt a kinnal és gyalázattal csordultig telt kelyhet. Imádással és forró hálával kell reá tekintenünk, mert miattunk és értünk merül el a fájdalom és megvettetés feneketlen mélységeibe. Az ostromzás alkalmával szent testét marcangolták szét, most szent feje lesz csupa seb és vér, beszenynyezve daganatokkal és rút köpésekkel. Miért? A fej emberi testünknek legfontosabb része. Hordozója az érzé-

keknek, a szemeknek, a nyelvnek, az arcnak, melyen láthatóvá lesznek a lélek jó és rossz vágyai, a kevélység, dac, féltelenség. Jézus hangtalanul viselte el szent fejét érő gyötrelmeket, mert engesztelést akart nyújtani Isten félelmetes igazságosságának a bűnös tekintetekért, a káromlásokért és gúnyolódó beszédekért, arcpirító szabadosságokért s a kevélységből eredő ezernyi vétékért. Izaiás próféta jövendölte róla: „*Nincs neki színe, sem ékessége; néztük őt . . . a megütáltat és legutolsót az emberek között, a fájdalmak férfiát . . . mintegy poklosnak tartottuk őt. Ő pedig megsebesítette a mi gonoszságainkért, megrongcsoltatott bűneinkért, a mi üdvünkért van rajta a fenyíték s mi az ő kevélységével gyógyultunk meg.*” Amikor bűneink súlya alatt meggörnyedve és félve közeledünk a gyóntatószékhez és gyötör az aggályosság, van-e még ilyen nagy bűnös számára bűnbocsánat, gondoljunk a töviskoszorúzott Jézus könnyben és vérben úszó arcára s mondjuk bizalommal a Zsoltáros szavait: „*A mélységekből kiáltok hozzád, Uram . . . Ha a vétkeket figyelembe veszed, Uram, ki állhat meg előtted, Uram? De nálad van a kegyelem . . . Te irgalmas vagy s nálad bőséges a megváltás.*” Örök Atya, felajánlom neked a te szent Fiadnak sebeit, hogy lelkünk sebei begyógyuljanak. — A szentáldozáshoz pedig járuljunk mindig méltóan, gondos készüléttel és hálaadással. A töviskoszorúzott Jézus lelke előtt a többi bűnösök közt bizonyosan ott állottak a *méltatlan áldozók*, kik mintegy gúnyból hajtának előtte térdet az oltárhoz közeledve s a szentségtörés által, melyet elkövetnek, mélyebben ütik fejébe a szúrós töviskoronát. Az ilyenektől rendszerint visszavonul a megbántott Fölség, átengedi őket a megátalkodottságnak s a gonosz szellem hatalmának. Nagyon visszatetsző a mi Urunknak az is, ha valaki az Oltáriszentség előtt vagy Úrfelmutatáskor nem hajt térdet, vagy egyébként tiszteletlenül viselkedik a templomban. B. Jozéfa, egy spanyol ágostonrendi szerzetesnő, valahányszor szentségkitétel alkalmával a templomba lépett, leborulva, földig hajtotta fejét a Szentség előtt. Ezt a tiszteletadást — így mondta — magától Szűz Máriától tanulta. Egy napon megjelent neki a Boldogságos Szűz és ezeket mondta: Szomorú vagyok, hogy sok ember oly kevés tiszteletet tanúsít szent Fiam iránt, mikor a szentostyát fölemelik. Nézz

ide, — mondotta — hogyan kell az imádást végezni. Ekkor Szűz Mária térdreborult s alázatosan megcsókolta a földet. Jozéfa nővér úgy látta, hogy az a hely, melyet Szűz Mária megcsókolt, tiszta arannyá változott. Megkérdezte: Úrnöm, mit jelent az, hogy a hely, melyet tiszta ajkaid érintettek, arannyá változott? Szűz Mária így felelt: ilyen kincset nyer az a lélek, aki alázattal megcsókolja a földet az Oltáriszentségben jelenlevő szent Fiam előtt. (B. Jozéfa meghalt 1696 jan. 21-én. XIII. Leó avatta boldoggá.) E kis példa mutatja, hogy amily fájdalmas tövisszúrás Jézus Szívének sokak hálátlansága és tiszteletlensége a szentségház előtt, olyan kedves a hű lelkek tisztelettudása. Ezeknek nevét ő is, a Boldogságos Szűz is megjegyzi, hogy szeretetének áldásaiban részesítse őket és megossa velük a szenvedése napján kiérdemelt dicsőséget.

4. Pilátus megfélemlítve a zsidók fenyegetéseitől, ki-mondta az Üdvözítő felett a halálos ítéletet. A keresztfá készen állott, szent odaadással vette azt vállaira Jézus s a menet elindult az 1000—1200 lépésnyi távolságban levő Kálvária felé. A mi Urunk két lator között haladt, hóhérok és katonák vették körül, követték kárörömmel ellenségei, papok és tanácstagok, bámész néptömeg. A keresztt csakhamar érezte a terhét, lehetett vagy öt méter hosszú, a rövidebb gerenda két méter, Jézus vállai, teste tele nyílt, égő sebekkel, csak hasogató fájdalmak közt tehetett egy-egy lépést. Az egyenetlen úton elerőtlenedett Üdvözítő a földre zuhant. Durva szidalmak következtek, az Úr végső erőfeszítéssel állott fel s tántorgott tovább, de 2-szer és 3-szor is a földre zuhant. Végül Círenei Simonnak kellett segítenie, nehogy útközben lehelje ki lelkét az elítélt s a zsidók megfosztassanak a kivégzés szemlélésének gyönyörétől. — *Tanú-sítsunk nagyobb részvétet a kereszthordozó Jézus iránt, mint a zsidók és pogányok. Végezzünk, ha módunkban van, kereszttúti ájtatosságot, imádkozzuk a fájdalmas olvasót s mérlegeljük közben Urunk elhagyatását és gyötrelmeit a kereszttúton. Isten ezt nagy kegyelmekkel jutalmazza. Nagy szent Albert mondása szerint, az egyszerű, hívő megemlékezés Krisztus szenvedéséről hasznosabb, mintha valaki egész éven át kenyéren és vizen bőjtölne, vagy magát napról-napra ostromozná.*

Jézus egyébként keresztyét hallgatag türelemmel, a bűnbánat szellemében hordozta. A bűnbánat szellemében. Maga ugyan tökéletesen szent és ártatlan volt, de reá nehezedtek a világ összes bűnei. „Ő a mi bűneinket testén hordozta a fán” — mondja Szent Péter. Hallgatag türelemmel. Egy intéstől eltekintve, melyet a siránkozó nőknek adott, nem szólt egész úton, csak imádkozott. *Mint a bárány, mely a vérpadra vitetik, elnémul s nem nyitja meg száját* — mondta róla a Próféta. Így ad nekünk példát a mi Mesterünk az élet keresztyeinek hordozására. Betegségek, szegénység, üldöztetés, megalázó munkák stb. formájában előbb-utóbb mindenki vállára odakerül a kereszt. S gyakran csak a halál veszi le rólunk. Fogadjuk a keresztet, mint Jézus, a mennyei Atya kezéből, hordozzuk a bűnbánat szellemében s mondjuk: többet érdemeltem. Batthyány-Strattmann László herceg a bécsi Löw-szanatóriumban feküdt kínos rákbetegségben. A fájdalmai ellen felajánlott morfiomos és más narkótikus injekciókat pentecken nem fogadta el. Er litt geduldig, wie ein wahrer Heiliger — mondta a szanatóriumi orvos. Persze erőt a szentségi Úr Jézusnál s a szentáldozásban keresett. — Egyik katona a világháborúban, kinek jobblábát a kórházban levágták az orvosok, így kérte a szentáldozást a lelkész-től: „Atyám, részesítsen a szentáldozás kegyelmében, akkor kibírom — másként kétségbe kellene esnem.”

5. A Golgotára érve Jézusnak részvevő kezek mirhás bort ajánlottak fel. Urunk megízlelte, de nem ivott belőle. Tiszta öntudattal akarta meghozni világmegváltó áldozatát. A keresztfeszítés módját nem említi a szent evangélium. Kétféle verzió van. Egyik szerint a földre helyezett keresztfára kellett az áldozatnak ráfeküdnie, s csak miután rászögezték, emelték fel és szilárdították meg a sziklatalajban a keresztfát. A másik szerint előbb a keresztygerendát erősítették a földbe, aztán emelték s vonszolták a magasba az elítéltet, kötözték testét a gerendára s szegezte oda a hóhér a végtagokat. Bármint volt, borzalmas dolog volt, de az Isten Báránya szelíd készséggel nyújtotta oda tagjait a kegyetlen halálra. A hóhér előbb a jobbkezet szögezte oda erős kalapácsütésekkel, szétroncsolta az izmokat, ereket, idegeket, a vér sugározva ömlött alá, az egész test görcsösen vonaglott a kínok között. Aztán ugyanez ismétlődött a balkézrel s a

szent lábakkal. *Átlyuggatták kezeimet és lábamat, megszámlálták minden csontomat* — jövendölte a Megváltóról a Prófeta. Így függ most ég és föld között, mint a mi egyetlen közvetítőnk Istenhez, mint a nagy áldozat a világ bűneiért: Jézus, *aki érettünk keresztre feszítetett*. Karjait kitarja, mintha az egész világot szeretettel akarná magához vonzani, szeme könnyben úszik, száz sebből szüntelenül folyik drága vére. Ismétli mintegy a halála előtt álló Izsák pátriárka szavait: *S ezekután fiam, mit tehetnék még többet érted?*

Az elmélkedő lélek pedig hallgatva térdel a kereszt tövében s lelkében, mint szent föltétel visszhangzanak Szent Pál apostol szavai: *Az Isten Fiának hitében élek, aki szeretett engem s önmagát adta értelem*. S akinél ez a hit nem üres szó, annak életében az első és utolsó, a legfőbb, a minden: Jézus. Neki akar tetszeni, példája és parancsai szerint élni, vele meghalni s nála lenni az örökkévalóságban. S mivel hitünk világossága szerint a kereszt végtelen értékű áldozata megújul *a szentmisében*, azért törekszik a hívő keresztény gyakran és mély tisztelettel jelen lenni első-sorban vasár- és ünnepnapon a szentmiseáldozaton. Tudja, hogy csak ily módon képes megadni Istennek a köteles tiszteletet, Jézusnak leróni háláját, magának megszerezni a szent élet és jó halál kegyelmét. Grönlandba a XV. században pogány rablók törtek be, felégették a templomokat, legyilkolták a papokat, szolgaságba hurcolták a bennszülötteket. A kevés megmenekült minden vallási vigasz nélkül élt. Ismételve küldtek üzenetet a pápának, könyöröljön rajtuk, küldjön papot hozzájuk. Sivár a mi életünk, — üzenték — a tengerpart köröskörül jéggé dermedve, hajó alig tud itt kikötni. Püspökök és papok nélkül már sokan visszasüllyedtek a pogányságba. Nekünk, akik még ragaszkodunk ősi hitünkhöz, nincs más ereklénk, mint egy korporálé, melyen a Grönlandban mondott utolsó szentmise alkalmával az Úr teste nyugodott. Ezt a korporálét tesszük az oltárra s összejövünk, hogy előtte imádkozzunk s elsírjuk az Úrnak árvaságunk. VIII. Ince pápa aztán egy bencés püspököt küldött hozzájuk. (Hasonló csapás a legújabb időkben is ért egyes országokat, amikor a vörös mételytől megfertőzött, gyűlölködő elemek felégették a templomokat és lemészárolták az Úr szolgálait.) Nekünk még rendelkezésünkre állanak a leg-

szentebb áldozat kegyelmei, becsüljük meg, nehogy lanyhaságunk miatt teljessedjék rajtunk a szentírási szó: *Elvétetik tőletek az Isten országa s más népnek adatik, amely meghozza a maga gyümölcsét.* Isten nem szorul senkire, mi vagyunk nélküle szerencsétlen roncsok időben és örökkévalóságban.

A szenvedés vasárnapja (Nagybőjt 5. v.)

Krisztus megváltó áldozata

Közeleg *megváltásunk emlékűnnep*e, a *nagypéntek*. Ebből a naptól táplálkoznak az év összes többi ünnepei, azért amíg a többi nagy ünnepekre egynapos vigília készít elő, addig valamennyi most következő nap Krisztus megváltó halálának a vigiliája. Már a nagybőjt kezdetén is részben elfödi az Egyház az oltárképeket és szent szobrokat, hogy figyelmünk osztatlanul a szenvedő Krisztusra irányuljon, ma, fekete vasárnapon a feszületeket is gyászlepellet vonják be. E szokás onnan ered, mert az első századokban inkább nemes fémből és drágakövekkel díszített keresztek, melyekről hiányzott Krisztus szent testének ábrázolása — használtak, ilyen csillogó győzelmi jelvény pedig nem illett bele e napok szertartásaiba, mikor siránkozik az Egyház, mert „elvétett tőle a jegyes”. *Elmélkedjünk mi is részvevő szívvél Jézus szenvedéseiről*, mégpedig nem annyira a külső körülményekről, mi történt Kaifás, Pilátus előtt, az Olajfák-hegyn vagy a Golgotán, hanem, mivel nem egy katolikus előtt homályos a keresztdíszítés igazi jelentősége, megiszívleljük ennek okát, célját és eredményeit.

A pogány népek is, pl. a görögök, rómaiak úgy fogták fel az élet bajait és szenvedéseit, hogy azok büntetések az emberek bűneiért. Azért, ha valami különös szerencsétlenség szakadt rájuk, rendkívüli áldozatokkal és vezeklésekkel iparkodtak az istenek haragját lecsillapítani s őket kiengesztelni. Mint emlékeztetés hóstett maradt fenn a görög történelemben Kodrus király esete, ki hogy a népére zúdult

szerencsétlenséget elhárítsa, önmagát hozta áldozatul. Az athéniek t. i. megtámadták a dórok, csapatukat leverték, birtokaikat tüzzel-vassal pusztították s a várost hevesen ostromolták. Kodrus athéni király úgy látta a helyzetet, hogy emberileg menthetetlen, azért a híres delfi-i jósdához fordult tanácsért. Itt azt a választ nyerte, hogy az athénié lesz a győzelem, de csak akkor, ha királyuk ellenséges kéz által esik. E jóslatnak híre terjedt az ellenséges táborban, ahol azért a legszigorúbb tilalmat adták ki, nehogy valaki Kodrust bántalmazni merészelje. Ez azonban éjszaka álruhában kiszökött a városból, az ellenséges katonákkal viszályba keveredett, mire ezek megölték. Később ismerték fel, ki a halott s mikor a rémhír a dórok közt elterjedt, hogy Kodrust megölték, az ostromlókat egyszerre olyan pánik fogta el, hogy sietve menekültek el a város falai alól. Athén meg volt mentve.

E történetet már a régi egyházi írók is felhasználták, mint hasonlatot a nagy hittitok szemléltetésére, amelyre a most következő időkben emlékezünk. Évszázados jóslatok a próféták ajakáról hirdették előre, hogy a dicsőség Királya meghal, halálával megtöri a gonosz hatalmát és visszahelyezi az embert újra Isten kegyelmébe. Álruhában, a mi emberi természetünk szegényes köntösében hatolt be az ellenséges táborba, lépett be a világba, melynek fejedelme a Szentírás szerint az ördög. Krisztus alázatos külseje által megtévesztve a gonosz szellem gyilkos gyűlöletet szít ellene, erőszakos halált szerez neki, de csak a nagy áldozat bemutatása után veszi észre, hogy seregei rémülten hátrálnak s hogy hatalma az ember fölött megtört.

Ez a megváltás titka, elrejtett titok, mint Szent Pál nevezi, mert noha az isteni kijelentésekből biztosan tudjuk annak megtörténtét, legmélyebb okát, módját, lényegét teljesen felfogni nem vagyunk képesek. A végtelen Isten művei gyarló értelmünk erejét meghaladják. De azért szabad és dicséretes dolog, hívő lélekkel és imádva elmerülni e szent titokba, kutató pillantást vetni mélységeibe és felderíteni annak egyes mozzanatait.

Isten maga a jóság és szeretet. Jósága által készítette alkotta meg az embert, jelölte meg számára az életcél, hogy t. i. az élet rövid próbaideje után örökké Isten mér-

hetetlen boldogságának legyen részese, ha mint Isten gyermeke él s megadja neki a köteles tiszteletet. Sajnos, az ember a gonosz szellem ösztönzésére megvetette Isten rendelkezését, bűnt követett el és kihívta magára a szent és igazságos Isten büntetését. *Nem bocsáthatott volna meg minden további nélkül Isten?* Hiszen olyan jó és irgalmas! Tőlünk is azt kívánja, hogy ha valaki megbánt minket, bocsássunk meg neki. Ez igaz, s ezt azért kívánja Isten, mert mi elfogultak vagyunk önmagunkkal szemben s tele rendetlen önszeretettel s fölhevülésünkben könnyen túllépjük a mértéket, bosszúállók, gyűlölködők leszünk. Sőt valamiképpen Isten ellen lázadnánk fel ily esetben, mert a bántalmat vagy veszteséget, mely embertársunk részéről ért, Isten engedte reánk jönni a legszentebb okból. Azért mondotta Jób: *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett úgy történt;* és Jézus az Olajfák-hegyn: *A kelyhet, melyet az én Atyám nyujt nekem, ne igyam-e meg?* De tegyük fel, hogy valaki egészen ment volna a rendetlen önszeretet érzelmeitől s oly erős a jóban, hogy csupán Isten dicsőségének vágya s az erény védelme vezetné elhatározásában — egyszersmind megvolna hozzá a hatalma és bölcsesége is, hogy a helyes erkölcsi rendet megvédje, vajjon lehetne-e az ilyenről azt mondani, hogy komolyan szereti a jót, ha nem élne soha hatalmával és közömbösen nézné, hogyan gonoszkodnak mások az ő szemeláttára? Mi lenne az iskolában, ha a gyermekek tudnák azt, hogy a tanító előtt közömbös az, megteszi-e valaki köteleességét vagy sem, helyesen viselkedik-e vagy gonoszul? És mi lenne a társadalomból, ha egy napon a bíróságok beszüntetnék működésüket, a börtönök megnyílnának s megszűnnék a felelősségrevonás és büntetés? A tisztességes emberek számára lehetetlenné válnék a nyugodt, rendes élet, a társadalom a latrok barlangjává, pokollá válnék... Mindezek a mérlegelések mutatják, hogy Istennek, ki csupa szentség és igazságosság, a bűnt meg kell büntetnie, és pedig érdem szerint. Tennie kell ezt maga miatt, mert az erkölcsi törvények nem önkényes kitalálások, pillanatnyi szeszély szüleményei, hanem Isten végtelenül szent lényének megnyilvánulásai, létfeltételei. Feltámadni Isten parancsai ellen annyi, mint Isten ellen törni, detronizálni akarni Őt, ki-

vánni, hogy ne legyen Isten, aki az erkölcsi törvény forrása és őre. Azért a büntetés, mellyel Isten lesújt a bűnösre, egy neme az önvédelemnek, kifolyása ama szent szeretetnek, mellyel Isten önnön lénye iránt szükségképen viseltetik. De büntetnie kell az Úrnak az emberek miatt is, mert az erkölcsi törvények éppoly elengedhetetlen feltételei földi és örök boldogságunknak, mint az egészséges vérkeringés vagy lélegzés a testi életnek. A büntetéstől való félelem hathatós eszköz arra, hogy megmaradjunk a jó úton. *Ne ámitsátok magatokat* — int a Szentírás — *Istenből nem lehet csúfot üzni, mert amit vet az ember, azt fogja aratni is.*

Isten rögtön állást foglalt az első bűnnel szemben is, melyet az ember elkövetett. Miben állott a büntetés? Legsúlyosabb része az volt, hogy Isten visszavette az embertől a természetfölötti adományokat, melyekkel jóságában elhalmozta, a megszentelő kegyelmet, az ember megszűnt Isten gyermeke s a mennyország örököse lenni; a gonoszlélek, akinek inkább hitt, mint Istennek, hatalmat nyert az ember fölött, hogy újabb bűnökbe taszítsa s egy beszenyvezett földi élet után levonja magához az örök kárhozatba. S ez a bűn és büntetés kiterjedt Ádám összes ivadékaira. Ádamban t. i. nem egy személy vétkezett csupán, hanem az emberiség, melynek törzsatyja és képviselője volt. Ezért Szent Pál szerint mindnyájan, mint *Isten ellenségei jövőnk a világra*, mint *Isten haragjának tárgyai*, akik roskadoznak az élet bajai alatt és reménytelenül néznek az örökkévalóság elé. Ha a családátya egy könnyelmű órában elpredálja vagyonát, nyomorában, szegyenében, kifosztottságában osztoznak gyermekei és ivadékai. Mindnyájunk ajakáról száll azóta a fohász: Hozzád kiáltunk Évának számkivetett fiai, Hozzád sóhajtunk keseregve és sirva e siralomvölgyéből...

De vajjon az *ember könnyei és bűnbánata* nem nyújtott-e Istennek engesztelést az elkövetett sértésért? Nem, legalább is teljes mértékű elégtételt nem! Egy sértés nagysága t. i. fokozódik a személy nagysága szerint, aki ellen irányul. Ugyanaz a bántalom, mellyel egyenrangút megsértve alig vesznek figyelembe, felségsértéssé lesz, ha a király ellen irányul és végzetes következményekkel jár. A bűnben, mint a végtelen isteni Fölség ellen irányuló sértés-

ben, végtelen gonoszság rejlik. Ezt jóvátenni csak olyasvalaki volt képes, aki a megbántottal egyenrangú. Mert az elégtétel értéke viszont a szerint emelkedik, mennél kiválóbb az, aki az elégtételt adja. Ha a király előtt fejedelmi személy hódol, ez nyilvánvalóan több, mint egy üreskezű koldus meghajlása. Isten s az elbukott ember közt mérhetetlen a távolság. Ilyen, az igazságosság és szentség szempontjait mérlegelő álláspont szerint az ember helyzete a bűnbeesés után kétségbeejtő volt s úgy látszott, hogy soha az ember bukásának borzalmas következményeitől menekülni s Istennek szent és boldogító közelségébe visszajutni nem lesz képes.

Mikor a helyzet menthetetlennek látszott, Isten — mint tudjuk — végtelen bölcsességében és irgalmasságában módot talált arra, hogy az embert megmentse a nélkül, hogy igazságossága bármikép rövidséget szenvedett volna. Isten eljárása hasonlított ama király eljárásához a középkorban, kinek bírái egy felségsértő nemest kegyetlen halálra ítélték. A kivégzés módját a pogány római amfiteátrumból kölcsönözték. A halálraítéltet a kivégzés délelőttjén bevezették a magas falakkal körülvett várudvarba. Ebbe oldalt vasketrecek nyíltak, melyekből éhes vadállatok vérfagyasztó üvöltése hangzott. Itt kellett elvéreznie a lázadónak, szétmarcangolva a ragadozók fogai által. Dermedten állott a halálraítélt a középén, miközben az erkélyről a király és udvara szemlélte. Megszólaltak a trombiták, a királyi kéz oda mutatott az egyik ketrecre, melynek ajtai megnyíltak s míg a halálsápadt elítélt lehúnyt szemmel várta a borzalmas véget, egyszerre csak édes zene hangzik fülébe, fuvolák dallama, hárfák zengése, a dühös oroszlán és tigris helyett a ketrecből előlép egy hófehér bárány piros szalaggal nyakán, odasiet az álmélkodó bűnöshöz, hizelkedve simul hozzá, majd lefekszik lába elé. A király kegyelmet gyakorolt. A hála és öröm elragadtatásával nézett a magasba a halálraszánt s ott fehér kendők lobogtatását és megbékélt tekinteteket látott.

Ez az elbeszélés hasonlat, mely a bűnbeesett ember sorsának váratlan fordulatát s a megváltó Jézusnak a földi élet színterén való megjelenését szemlélteti.

Az ősi kígyó büntetésekor felhangzik Isten szájából

a vigasztaló ígérlet: *Évának egyik ivadéka* ellensége lesz a sátánnak, ez sarka után leselkedik, égő fájdalmakat szerez neki, de Ő, a nagy szabadító *összetöri a kígyó fejét*, tönkre teszi az ördög hatalmát. Ez az első ígérlet a bűnös ember megmentésére még homályos volt, a próféták jövődölései később jobban megvilágították, hangsúlyozták, hogy a dicsőség királya száll le majd az emberek közé, veszi fel az emberi természet szegényes köntösét, szenvedni fog s látszólag tehetetlenül meghalni, de halála megváltást jelent, szabadulást a gonosz hatalmából. Ám hosszú évszázadok múltak el, sok véres áldozat gomolygó füstje szállott az ég felé, sok imádság hangzott el, sok esengő tekintet szállt a magasba, míg végre Keresztelő szent János bemutatthatta Őt a Jordán mellett táborozó sokaságnak: *Ime, az Isten Báránya, ime, aki elveszi a világ bűneit!*

Földi élete idején Jézus állandóan maga előtt látta véres kereszthalálát. Ismételve szólott a vérkeresztiségről, melyben el kell merülnie, a keresztfá trónszékéről, melyre fel kell emeltetnie s ahonnan majd mindenkit magához vonz, előre megmondja szenvedésének egyes körülményeit. Nehezen várta, szinte türelmetlenül „az Ő órájának” eléréstét, amikor szabadfolyást engedhet izzó szeretetének Atyja s a lelkek iránt. A kereszthalált tekintette első és legfőbb élethivatásának s oly szent és fölséges kötelezettségének, hogy mikor Szent Péter megrettenve e gondolattól le akarta róla beszélni, Krisztustól rögtön a legkeményebb rendreutasítást kapta: *Távozzál előlem kísértő! Mert nem az Isten dolgaival gondolsz, hanem az emberekével.* Egyes újkori hitetlen írók, mikor olvasták az evangéliumban az Üdvözítő részletező kijelentéseit bekövetkező szenvedéséről, természetes módon próbálták megmagyarázni ezt. Jézus — mondták — működése folyamán csakhamar észrevette, hogy ellenségei szervezkednek ellene s hogy eszméi vele együtt elbuknak, sőt amint a sötét viharfelhők felette összetornyosultak, úgy látta, hogy szükségképen el kell vesznie a főpapok és farizeusok ármányai következtében. Mivel menekülni vagy meghátrálni nem akart, meggyőződésének vértanúja lett. Mint herosz, mint az eszmék mártirja került a kereszt bitófájára. Így fogva fel az Üdvözítő halálát, mindenesetre ilymódon is példakép lenne

számunkra, az erőselkűség, az igazsághoz való rendületlen ragaszkodás példája. De ez a felfogás hiányos, nem egyezik a szent könyvek előadásával. Ezek világosan hangsúlyozzák, hogy Jézus a *mi Megváltónk és Üdvözítőnk*. „*Midőn elérkezett az idők teljessége, — mondja Szent Pál apostol — Isten elküldé fiát, hogy azokat, kik a törvény alatt voltak, megváltsa, hogy a fogadott fiúságot vissza-nyerjük.*” A megváltás fogalma feltételezi a vételár megfizetését, mely ebben az esetben Jézus drága vére volt. Szent Józsefnek a születendő kisdetről mondja az angyal: „*Nevezd őt Jézusnak, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.*” S az isteni Kisded már létének első pillanatában forró szeretettel hozza magát érettünk áldozatul a mennyei Atyának, amint erre Szent Pál tanít: *A világba bejövén, így szólt: Áldozatot és ajándékot nem akartál, de testet alkotnál nekem . . . akkor mondtam: Ime, eljövök.* Ez volt Jézus Szívének első dobbanása, az ószövetségi hatástalan áldozatok helyett önnön testét, életét ajánlotta fel Isten igazságosságának. Ez az érzület égette, üzte őt egész földi életén át, amíg a keresztfán elmondhatta: „*Beteljesedett*”, s Szíve megszűnt verni. Itt valósult meg ama mondása: „*Az Emberfia nem jött szolgálatni, hanem szolgálni s hogy életét váltságul adja oda sokakért.*” Meghalt mint jó pásztor, aki életét adta juhaiért, mint a mi kezesünk, helyettesünk, közbenjárónk, barátunk. *Nagyobb szeretete — így mondotta — senkinek nincs, minthogy életét adja barátaiért.* „*Isten reá helyezte mindnyájunknak gonoszságát*”, hirdette a próféta. Szent Pál erőteljes kifejezése szerint: „*Azt, aki nem ismert bűnt, Isten bűnné és bűnért való áldozattá tette.*” Mint Ádám törzséből származó ember, mint elsőszülött a testvérek között, önként ajánlotta fel magát érettünk, vállalta a felelősséget bűneinkért, meghalt helyettünk, érettünk. *Szeretett engem — mondja Szent Pál — és önmagát adta érettem.*

A franciáknál szokásban volt a régi időkben, hogy a király fiával, a trónörökösrel együtt neveltek fel egy közönséges családból származó gyermeket, s ha a trónörökös valami rossz fát tett a tűzre, amiért büntetést érdemelt, akkor nem ő szenvedte el a büntetést, mert a jövődő király személyét szentnek és sérthetetlennek tartották, de

hogy a bűn megtorlás nélkül ne maradjon s a vétkező felismerje, milyen rosszul cselekedett, a szeme előtt megverték a másik fiút, hogy annak jajveszékeléséből kiérezze, mit érdemelt ő. Krisztus szenvedésénél ennek ellenkezőjét látjuk. Itt a királyfiú, a legszentebb fölség szenved el a büntetést oly bűnökért, melyeket az ember, egy közönséges teremtmény követett el. Ő bűnhődik, hogy minket ne érjen az igazságos Isten sujtó keze s hogy az ő keresztfáján szemléltetve lássuk, mit érdemeltünk mi. Ahogy a francia királyi udvarban eljártak, az rút kevelység s az emberi méltóság meggyalázása volt, amit pedig a szenvedő Jézusnál látunk, az csodálatos alázatosságot s az emberi lélek megbecsülését jelenti és felfoghatatlan szeretetből származott.

Ami Jézus szenvedését különösen értékesé tette, első sorban az a körülmény volt, hogy *isteni személy* viselte azokat. Az ostorozás, a töviskorona, a kereszteszögezés s lelki gyötrelmek közvetlenül emberi természetét érintették, de a személy, aki ezeket elfogadta és érettünk Atyjának felajánlotta, isteni volt. Ezért voltak ezek az engedelmességet és odaadó szeretetet lehelő ténykedések fölségesen nagyok és végtelen hatásosak. Mikor nemrég az olasz király Budapesten járt, az emberek minden lépését, nyilatkozatát, mozdulatát lesték és figyelték. Boldog volt, akivel szóba állott s akinél látogatást tett. Természetes, egy nagy birodalom uralkodójáról volt szó. Jézusban a világmindenség Ura élt inkognitóban földünkön. Neki is minden cselekvése, mozdulata, fohásza Isten s az ő angyalai feszült figyelmének volt tárgya. Egyetlen sóhaja, vércseppje is elég lett volna arra, hogy megváltson tíz világot. Szinte alig tudjuk megérteni, miért folyatta vérét patakszámmra s ontotta azt utolsó cseppig a kereszten. Magyarázatul szolgálnak egyes mondásai, pl.: *„hogy megismerje a világ, hogy szeretem az Atyát”* — e szavakkal indult a Getszemáni-kertbe. Hogy magához vonzzon izzó szeretetével — *nagyobb szeretete senkinek sincs, mint hogy életét adja barátaiért*. Ugyancsak a bűnben rejlő gonosztságot, Isten végtelen szentségét akarta megvilágítani fájdalmas halálával. Végül példaképünk és erőforrásunk akart lenni a szenvedés és halál óráján, hogy senki ne panaszkodhassék, a Mesternek enyhébb keresztje volt. Ezért izzadtott vért s tárta fel

lelkét: *Szomorú az én lelkem mindhalálíg — Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?! Mikor a Mexikót meghódító spanyolok tüzes rostélyokon kínozták az azték indiánok fejedelmét s néhány főurat, hogy kincseiket előadják, az egyik főúr nagyon nyöszörgött és siránkozott. Montezuma, a király, méltóságteljesen szólt reá: Ide nézz, én talán rózsaaágyon fekszem? Ezt mondja nekünk is a szenvedés órájában a kereszten függő Jézus. A bűnös ne kíváncson magának külön sorsot, mint a legszentebbé volt, a szolga ne kíváncson több kényelmet Uránál. — A szentek fáradhatatlanok voltak a kereszt „könyvének” olvasásában („Adjátok ide az én könyvemet” — mondotta Benici szent Fülöp még haldoklásakor is a feszületre vonatkozólag), innen merítették a bűnbánat és önmegtagadás szellemét, hősi Isten- és lélekszeretüket, változtak át maguk is szeráflelkű keresztrefeszítettekké.*

Egy másik körülmény, mely Krisztus Urunk szenvedését érdemteljessé tette, az volt, hogy *teljesen szabad és önkéntes volt*. Ahol nincs szabadság, ott nincs érdem — mondja Szent Bernát. Jézus földi élete első órájában maga előtt látta tövises életútját, mely a Golgotára vezetett s vállalta azt szeretetből Atyja iránt s mi irántunk. „*Akarom*, mondotta a Zsoltárossal, *a te törvényed szívemben nyugszik.*” „*Senki sem veszi el tőlem életemet, én magam adom oda*” — mondotta később. Mikor a názáretiek felindulva feddésén, le akarták taszítani a hegyszakadékba, mikor a zsidók meg akarták kövezni, fenséges nyugalommal távozik közülük, még nem érkezett el az ő órája. Mikor a kiküldött csapatok Júdás vezetésével el akarták fogni az Olajfák hegyén, egy szavával földre sujtotta őket. „*Én vagyok*, — mondotta — *akit kerestek*” s azok tehetetlenül feküdtek lába előtt, ő pedig bántatlanul távozhatót volna, az angyalok légioi állottak készen védelmére. De mivel most éppen elérkezett az ő órája, a nagy és örökre emlékezetes pillanat, melyben magát véres áldozatul akarta felajánlani a világ bűneiért, engedte, hogy magukhoz térjenek, elfogják, megkötözve hurcolják a bíróságok elé s a Kálváriára. „*Feláldoztatott, mert ő akarta*”, jövedölte róla a Próféta. A régi rómaiak történetében olvasuk, hogy egyszer Porsenna etruszk király hadat viselt

ellenük s egy vitéz római, Mucius Scaevola egyedül hatolt be az ellenséges táborba, hogy az ellenséges királyt eltegye láb alól. Terve nem sikerült, fogságba esett. Porsenna hallal fenyegette, ha nem tesz részletes vallomást. Scaevola hidegen nézett reá s hogy megmutassa, mily kevéssé fél tőle, a királyi sátorban égő nyílt tűzhöz lépett, a lángok fölé tartotta karját és egy moccanás nélkül tűrte, hogy az elégjen. Mint hőstettet emlegeti ezt minden történelmi mű, nem annyira azért, hogy a tűz kínjait elszenvedte a római vitéz, hanem hogy önként és szabadon ilyen szörnyű kint vállalt magára. Ilyen szabad és önkéntes volt az utolsó percig Jézus szenvedése is. Amilyen könnyen Scaevola kezét bármely pillanatban kivonhatta volna a tűzből, úgy szabadíthatta volna meg magát Jézus is a keresztfeszítés gyötrelmeitől, bármely pillanatban képes lett volna testét fájdalommentessé és dicsőségessé tenni, amilyené tette feltámadása reggelén; bármely pillanatban elválhattott volna a kereszttől s mint a Tábor hegyén, megdicsőülve állhatott volna ellenségei előtt. De ő nemcsak egyik kezét, hanem egész testét és lelkét, s nem pár percig, hanem három, iszonyú lassúsággal múló óráig tartotta a fájdalom perzselő lángjaiban, míg végre elhangzott elkékvült ajakáról a végső szó: *Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet* — s megengedte, hogy a halál birtokába vegye a kimerült testet. Ez az önkéntes feláldozása Krisztusnak a keresztfán, aki mint ártatlan bárány szeretetből engedte át magát a zsidók és hóhérai kegyetlenségének, végtelen értékű elégtételt nyújtott Isten igazságosságának az emberek bűneiért és kiérdemelte számunkra az örök üdvösséget. „*A befejezéshez jutván, örök üdvösség oka lett mindazoknak, akik neki engedelmeskednek*” — mondja Szent Pál.

Buzgó szívvel ünnepeljük Krisztus szenvedéseit, — miket értünk a keresztnek szent oltárán végbevitt. Buzgóságunk nyilatkozzék meg abban, hogy egy hitetlen világ közepette is hívő lélekkel ragaszkodunk a Megváltó Krisztushoz, aki szóval és szent példájával megmutatta nekünk a mennyországba vezető utat, halálával pedig megnyitotta azt számunkra. Nyilatkozzék meg abban is, hogy hálás szívvel engedelmeskedünk neki és alkalmazzuk magunkra kereszthalálának érdemeit. A legügyesebb orvos gyógy-

szere is csak annak a betegnek használ, aki használja azt. Krisztus érdemei is csak úgy lesznek hasznunkra, ha azokat lelkünkre alkalmazzuk. Használjuk azért buzgó szívvel a szentségeket, főleg szeretetének legfölségesebb megnyilatkozását: a legméltóságosabb Oltáriszentséget. Szálljon Hozzá gyakran szívünkben az Egyház imádsága: Ó, Uram! ki szenvedésed emléket e csodálatos szentségben hagytad hátra, kérünk, nyujtsd malasztodat, hogy tested és véred ezen szent titkait úgy tiszteljük, hogy megváltásod gyümölcseit mindenkor élvezhessük, ki élsz és uralkodol mindörökkön örökké.

Gyümölcsoltó Boldogasszony

A Társmegváltó

Szent Klára életrajzában olvassuk, hogy közvetlen halála előtt készítve érezte magát hálát adni Istennek a teremtés jótéteményeiért. „Ó, Uram és Istenem, magasztalak és dicsérlek téged, mert te teremtettél engem” — ezzel a fohással távozott dicsőült lelke testéből. Egy szentnek ajakára illő fohász. Milyen érdemekben s lelki békében gazdag életre tekinthetett vissza a halálos ágyról, hogy végső fohászaként megköszönte az Úrnak, hogy neki életet adott. Mennyire alatta állnak sokan a megrokkantak közül, akik tele vannak világfájdalommal, panaszokkal az élet elviselhetetlen terhei miatt s akik nem ritkán elvetik maguktól az életet, mint értéktelen rongyot. Honnan ez a kétféle életfelfogás? Az egyik Jézussal jár az életúton, a másik Jézus nélkül. Az egyik magára alkalmazta a megváltás kegyelmeit, a másik magára hagyatva roskadozik bűneinek s gondjainak súlya alatt. Üres és elviselhetetlen lenne tényleg az élet, ha nem lenne Betlehem és Kálvária, szentségház és evangélium, ha hiányoznák a megváltás Jézus Krisztus által, s ha nem menekülhetnénk a nehéz órákban Szűz Máriához. Akkor valóban nem volna okunk megköszönni Istennek, hogy teremtett minket. De így, az Úr Jézus vezetésével s szent Anyjának oltalma alatt sok vigasznak, erőnek és mély lelkibékének, mérhetetlen gazdagságoknak és örökkétartó örömöknek juthatunk a birtokába. Azért ne foggyon el ajkunkról a fohász: Imádunk téged Krisztus és áldunk téged, mert a te szent kereszted által megváltottad a világot.

A megváltás Krisztus Urunk műve. *„Krisztus Jézus lett Istentől bölcseségünk és igazságunk és megszen-*

telődésünkkel és megváltásunkkal” — mondja Szent Pál apostol. Mindazonáltal alig gondolhatunk a megváltás művére a nélkül, hogy a Boldogságos Szűz Mária fennkölt alakja is előttünk ne állana. Az Isten Fia általa akart hozzánk jönni és Szűz Mária a megtestesülés pillanatától kezdve állandóan Jézus kísérlője és segítőtársa volt megváltásunk nagy művének végrehajtásában. Mélyedjünk el a mai Mária-ünnepen ebbe a Szent Szűzre annyira megtisztelő, reánk nézve pedig vigasztaló gondolatba.

1. Gábor angyal tisztelettel adja tudtul Szűz Máriának, hogy elérkezett a nagy pillanat, melyre évezredek óta várt az emberiség, a földre száll a Megváltó és a názáreti igénytelen leány van kiszemelve anyjának, ehhez kéri hozzájárulását. Az egész menny feszülten figyelt erre a percre. Isten — mondja Aquinói szent Tamás — várakozott, hogy Mária az egész emberi nem nevében beleegyezését adja Isten tervéhez. Sorsunk ebben a döntő órában Mária kezébe lett helyezve. Hitétől, nagylelkűségétől, egyéni elhatározásától függött megváltásunk műve. Isten nem akarta azt, mondja a híres francia püspök, Bossuet, hogy Mária egyszerű vezetőke legyen ilyen nagy kegyelmeknek, hanem önkéntes eszközölője, aki hozzájárul e nagy műhöz erényeivel és szabadakaratú elhatározásával. Azért küldött az örök Atya egy angyalt hozzá, aki kijelenti neki a nagy titkot, mely nem valósul meg mindaddig, míg Mária nem határozott. És így történt, hogy a megtestesülés nagy műve, mely után évszázadok óta vágyakozott a természet, akkor is függőben maradt még, mikor megérkezett a teljesülés pillanata, mindaddig, amíg Szűz Mária beleegyezését nem adta. Ennyire tette függővé Isten az emberek üdvét mindjárt kezdetben Mária akaratától. Mihelyt aztán a legszentebb Szűz ajakáról elhangzott a hívő odaadás szava: *Fiat* — megtörtént a Fiú-Isten megtestesülése s felhangzott az angyalok ajakán a hála és öröm himnusza: „*Aldott legyen az Úr, Izrael Istene, mert rátekintett és megváltást készített az ő népének.*” Szűz Máriának egész lelkivilága pedig ettől az órától kezdve összeforrott a Megváltó érzületével. Amint az Úr Jézus földi életének első pillanatában áldozatul hozta magát Atyjának az ő dicsőségére s a világ üdvére, úgy Szűz Mária is áldozatul hozta szeplőtelen

szívének forró szeretetével őt és önmagát minden imádságával, munkáival és szenvedéseivel együtt az emberi nem megmentésére. *A Megváltót földi életének minden öröndetes és fájdalmas mozzanatában az első perctől kezdve teljes megértéssel, szerető ragaszkodással, megkérelő engeszteléssel kísérte Szűz Mária.* Ezért nevezi Máriát Sziénai szent Bernardin a Megváltó elválaszthatatlan társának és kísérőjének, más egyháztanítók pedig „megváltásunk segítőjének” (Nagy szent Albert), vagy „Isten segítségének az emberi nem megváltásában” (Szent Antoin).

Mivel Isten ilyen nagy szerepet szánt kezdet óta Szűz Máriának a megváltás művében, azért kell mindnyájunknak megragadni a Szent Szűz segítő kezét, odaadással tisztelni Jézus Anyját, ha részt akarunk nyerni a megváltás gyümölcseiből és el akarunk jutni az örök életbe. Amint megváltás nincs számunkra Mária közreműködése nélkül, úgy üdvösség sincs. Egy afrikai misszionárius beszélt el a következő élményét. Valamelyik napon 95 esztendő aggastyánhoz hívtak. Mikor beléptem hozzá, így szólt: „Atyám, azért hivattalak, hogy ölj meg. Távoznom kell. Eleget éltem.” — Értem, mit akarsz, felelt a misszionárius, készítsd csak elő lelkedet, vedd fel a keresztséget, aztán minden óhajtasod szerint történik.” — „Taníts tehát, atyám, add fel a keresztséget, aztán elmegyek.” Már pár nap mulva felvette a keresztség szentségét. A rákövetkező reggelen újra hivatott és ezeket mondta: „Atyám, az éjjel álmomban a mennyország kapuja elé jutottam, de ez nem nyílt meg előttem, mert elfelejtettem az Isten Anyjának nevét. Menj vissza a földre — mondották — és tanuld meg előbb ezt a nevet, aztán visszajöhetsz.” Előmondtam az aggastyánnak Szűz Mária nevét, s a jó öreg ismételte tízszer-százszor. A következő napon megint meglátogattam, akkor így szólt: „Atyám, ismét ott voltam a mennyország bejáratánál s mikor Mária nevét hangoztattam, az megnyílt számomra. A jó Isten pedig azt mondta: Térj vissza, végy búcsút a földtől, állj készen s jöjj ide, most már fölveszlek a mennyországba.”

Pár nap mulva meghalt, folyton ismételve Mária nevét. — Egy szemléltető példa arra, hogy a Szent Szűz

a mennyország ajtaja, akinek pártfogása megszerzi Isten kegyelmét s a mennybe segít.

2. De különösen részvevő együttérzése folytán a szenvedő Jézussal lett Szűz Mária a Megváltónak segítőtársa. Így állítja ezt Nagy szent Albert egyházdoktor. Ugyanezt hangsúlyozza XV. Benedek pápa: „Szűz Mária — úgymond — annyira együtt szenvedett szenvedő szent Fiával s mintegy meghalt vele együtt s feláldozta Őt az isteni igazságosság megengesztelésére, hogy joggal mondhatjuk, miszerint Krisztussal megváltotta a világot.” Részletezzük kissé Szűz Máriának ezt az együttérzését a Megváltóval.

Nagy lesz ő, mondotta Gábor angyal Szűz Máriának, és a Magasságbeli Fiának fog hivatni, neki adja az Űristen Dávidnak, az ő atyjának királyi székét és királyságának nem lesz vége. Király lesz tehát a Megváltó — így értette meg a Szent Szűz, de királysága alig lesz földi természetű, hanem lelki. Békekirálynak nevezte őt Izaiás. Sejtette a nagyokosságú Szűz, hogy a Messiás azért jött a földre, hogy a bűntől, mely minden rossznak a gyökere és forrása, szabadítsa meg az embert és Istenhez emelje, és pedig az ő szenvedése és halála által. Hogy tehát a Megváltó megdicsőülését és örök uralmát nagy és sok megaláztatás és gyötrelem fogja megelőzni. Az ő hivatása pedig, így érthette meg a Szentlélek felvilágosításából Szűz Mária a mai ünnepen, olyanféle, mint a segédkező szerpap szerepe az ünnepélyes szentmisében, aki a főpapnak átadja az áldozati adományokat: a paténán a fehér ostyát, a kehelyben a bort, melyből Krisztus vére lesz, hogy ezeket a mennyei Atyának áldozatként bemutassa. Így kell nekem is — mondotta Mária e titokzatos órában, a Szentlélek ereje által testet adni a Megváltónak, hogy mint Isten Báránya feláldozhassa magát a világ üdvéért. Nem ujjongó öröm, inkább szent komolyság hangzik azért rövid kijelentéséből: *Ime, az Űr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.* Mint ahogy az Üdvözítő mondta később: *Az Emberfia nem jött szolgálatni, hanem szolgálni és életét adni váltságul sokakért.* Szűz Mária szavára az *Ige testté lön és miköztünk lakozék, köztünk lakozék* pedig, mint az

Istentől kiszemelt főpap és áldozat a bűnökért. Mint ilyen növekedett fel a csendes názáreti hajlékban. *Az én fáj-dalmam* — mondotta a Zsoltárossal — *mindig szemem előtt van*, az én nagy fájdalmam: a véres keresztáldozat. Ez a fájdalom valamilyen formában Mária lelke előtt is állan-dóan ott lebegett. Az ősz Simeon külön is felhívta erre a figyelmét: *A te lelkedet is átjárja a tör.* Szűz Mária le-írhatatlan gyengédséggel és figyelemmel nevelte fel az isteni kisdedit s volt mindenben szolgálatára, de tudta azt is, hogy benne engesztelő áldozatot nevel s hogy napról-napra közelebb jut az is, ő is a Golgotához. Milyen aggasztó sejtelmek közt menekült a gyermek Jézussal Heródes gyilkos szándéka elől Egyiptomba! Milyen gyötrő aggodal-mak közt kereste a 12 éves Jézust, mikor az három napig visszamaradt a jeruzsálemi templomban! Mint retteg egy édesanya halálveszélyben levő gyermekeért! — Több év előtt egyik vidéki bányavárosban tifuszbajrány ütött ki. Már hatszázan feküdtek betegen s nem maradt más eszköz a ragály leküzdésére, mint a betegek könyörtelen elkülö-nítése. Egy pesti orvos leutazott s a rendőrség engedé-lyével végigjárta a zsúfolt kórházakat. Mikor a betegek részére lefoglalt iskolaépületből kilépett, a nyílt utcán egy kisírt szemű asszony térdelt eléje s a sirástól elfúló han-gon esdekelt: Nagyságos Uram, a jó Isten áldja meg minden lépését, nem kérek sem enni, sem inni, kitartom én úgy is, dolgozni akarok, mint egy cseléd, csak engedje meg, hogy a gyermekem mellett lehessenek. Kis fiacskája t. i. ott feküdt a betegek közt s a vendég orvost valami hatósági személynek nézte.

Hálával és szeretettel tartozunk a Szent Szűznek, hogy érettünk egész életén át oly sok szívfájdalmat viselt el. S hogy oly nagy szeretettel Isten iránt s mi irántunk volt kész ilyen önzetlen, áldozatos életet folytatni, nem keresve semmiben önmagát, csak azt, ami Isten dicsőségére s lelkünk üdvére szolgál. Ügyeljünk, hogy ennyi gyötrődés kárba ne vesszen rajtunk. Egy anya szívesen hoz áldo-zatot gyermekeért s mindent elvisel és semmibe vesz, ha látja, hogy gyermeke ezt megfelelően felhasználja s javára fordítja. De ha azt látja, hogy gyermeke léha és köny-nymű, semmi érzéke sincs az iránt, mit kíván a hála s

a nemes kötelességérzet, akkor az anyai szív vérzik s keserősége az égbe kiált.

Tetőpontját Szűz Mária részvétele a megváltás művében nagypénteken érte el. Mint különös kegyelmet kérte ki a Szent Szűz isteni Fiától, hogy lélek szerint részt vehessen áldozatában, melyet Atyja dicsőségének helyreállításáért s a lelkek örök üdvéért volt meghozandó. Hihető, hogy már nagycsütörtökön éjszaka értesült, milyen bánatmaknak volt kitéve a megkötözött Jézus, Annás és Kaifás főpapok előtt. Megrendülve, imádkozva virrasztotta át az éjjelt. Reggel már nem volt képes visszavonultságában maradni, Szent János által odavezetteté magát Pilátus háza elé. Sápadtan hallgatta itt a papi fejedelmek gyűlölködő vádjait, látta a pogány bíró habozását, gyáva engedékenységet, látta, mint hurcolják tiszteletlenül a legszentebbet ide-oda az utcán, Heródeshez, aztán gúnyruhában ismét Pilátushoz, mint helyeznek eléje egy rablógyilkost, Barabbást, mint hangzik fel a feluszított tömeg ajkán a vérfagyasztó kiáltás: Feszítsd meg őt! Aztán, mintha szíven ütötték volna — hallotta a zuhogó ostorcsapásokat Jézus megostorozásánál s látta elgyötört, beszennyezett, véres arcát, megtört alakját a szűrő tövisekkel fején, mikor Pilátus szánakozva bemutatta: Ecce homo! Mint törzsűrés hatolt lelkébe a szörnyű kereszthalálra szóló ítélet a megfélemlített helytartó szájából. Szemlélte a Kálváriára induló gyászmenetet, melynek közepén hóhérok és katonák kíséretében a nehéz keresztgerenda súlya alatt roskadozva haladt az Isten Báránya. Egyik helyen aztán áthatolt a bámész tömegben, szembenézett az agyongyötört s mégis végtelen szeretetet és elszántságot sugárzó Jézussal s kitárva karjait, könnyeit és szeretetét ajánlotta fel engesztelésül. Imádságba merülve haladt ezután az Üdvözítő véres nyomdokain s a Szentlélektől különös módon megerősítve ért a kivégzés helyére. Mit érzett, mikor a döbbenetes kalapácsütéseket hallotta és szent Fia jajkiáltását; látta a kereszt felemelését a nagy áldozattal, annak leírására emberi nyelv ne vállalkozzék! Mit szenvedett akkor, mikor a legjobb, legszentebb Isten Fiát s az ő Fiát látta elvérezni és haldokolni olyan kemény halálos ágyon, aminő a keresztfá volt, s el kellett tűrnie, hogy meghaljon, ne ter-

mészetes halállal, hanem a hóhér keze által, egy elvakult sokaság gúnyos gyalázkodása között! Láta maga előtt függni a foszlányokra tépett, száz sebtől vérző szent testet, hallotta végső sóhajait, búcsúszavát s végigélte halálküzdelmét a nélkül, hogy neki a legkisebb enyhülést nyújtania szabad lett volna! Granadai Lajos írja, hogy az ő idejében egy ifjút halálra ítélték, a vesztőhelyre hurcolták és lefejezték. A levágott főt pedig lándzsára tűzve hurcolták körül az utcákon s a főtéren egy magas póznára tűzve, ott hagyták közszemlére. A bábész tömegbe odafurakodott egyszerre az elárvult anya, föltekintett a sápadt főre, aztán szívszaggató jajgatással leborult a földre, nem is kelt fel többé, megszakadt a szíve. — Szent Brigittának egy angyal jelentette ki, hogy Szűz Mária szenvedései is kioltották volna életét, ha Isten csodálatos módon nem tartja életben. Sziénai szent Bernardin pedig azt a kijelentést teszi, hogy a Szent Szűz szenvedései oly hevesek voltak, miszerint szétosztva az összes szenvedni tudó lények között, mindannyit elpusztította volna. Egyes vértanúk borzalmas kínok közt haltak meg, gondoljunk pl. Szent Lőrincre a tüzes rostélyon, vagy akiket elevenen eltemettek stb., Szent Anzelm egyháztanító mégis azt mondja, hogy bármily nagy kegyetlenséggel dühöngtek is egyes vértanúk teste ellen, mindez csekélység volt, sőt semmi, Mária kegyetlen szenvedései mellett. Ezek *szenteknek nyilatkozatai*, akik jobban felértették azt a mérhetetlen szeretetet, mely Máriát a keresztfán függő Jézushoz kapcsolta, az égő vágyakozást, mely a Szent Szűzet emésztette Isten dicsősége s a lelkek üdvéé iránt, a bánatot, melyet érzett a világ bűnei s azoknak halátlansága fölött, akik elutasítják maguktól a megváltás kegyelmeit s akikért hiába halt meg Jézus.

Mindezek a megfontolások mutatják az áldozat nagyságát, melyet Szűz Mária a kereszt alatt a mi üdvünkért hozott. Jézus szent vérét ontotta engesztelésül bűneinkért, s hogy bennünket a kegyelem megszerzése által Isten gyermekeivé tegyen, Mária pedig szíve vérét. Ha mi a reánk nehezedő bajokat megadással tűrjük, eleget teszünk bűneinkért. A malasztal teljes, Szeplőtelen Szűz ment volt minden személyes bűntől, szenvedései szent Fiáéval egyesülten a mi kiengesztelésünket eredményezték. Amint

Krisztus Urunk a természetfölötti élet rendjében második Ádammá, Isten gyermekeinek törzsatyjává lett, úgy lett Mária a kereszt alatt a második Éva, az élők anyja. Karácsony éjjelén szent Fiát minden fájdalom nélkül hozta a világra, nagypénteken, hogy mi is, mint Isten gyermekei, életet nyerhessünk, minden képzeletet meghaladó gyötrelmeket szenvedett el. Nagy árat adott azért, hogy Jézussal egyesülve, mint a lelkitanítók nevezik: „*a foglyok megváltása*“, „*az összes emberek üdve*“, „*az emberi nem anyja és helyreigazítója*“ lehessen, „*társnő az emberi nem megváltásában*“. („Corredemptrix“ — mint X. Pius pápa nevezte egyik körlevelében.) Legyünk hálásak a fájdalmas Anyának az áldozatért, melyet hősi lélekkel hozott meg a mi üdvünkért, éljünk szent, Isten gyermekeihez illő életet, lebegjen mindig szemünk előtt nagy életcélunk — az Istennel való boldogító, örök egyesülés a mennyben. Valamikép a Szent Szűzre is vonatkoztathatjuk az Apostol mondását: „*Drága áron vagytok megvéve, dicsőítések és hordozzátok Istent testetekben.*“

3. Ebből az igazságból most már, hogy t. i. Mária közreműködött Jézussal a megváltás kegyelmeinek megszerzésében, következik egy másik, reánk nézve szerfölkötő vigasztaló tény, az, hogy Szűz Mária tevékenyen közreműködik *a megváltás kegyelmeinek kiosztásában is*. Isten között és mi közöttünk, mint egyetlen közvetítő áll Jézus Krisztus. Mint a Szentírás mondja: *Nincsen üdvösség senki másban*. Nagy és végzetes tévedésben élnek tehát azok, akik önmagukban bizakodva, a megváltás kegyelmeit s a szentségeket mellözve, akarnak Istenhez közeledni. *Senki sem jut az Atyához másképp, mint én általam* — mondotta Krisztus Urunk. Viszont *Jézus Krisztus összes kegyelmeit szent Anyja, Szűz Mária kezei által osztja ki*. Amint a természetes élet rendjében Ádám mellett, ki az összes teremtmények ura s az egész emberi nem atyja, ott áll, mint közvetítő Éva, úgy áll Szűz Mária, mint közvetítő egyrészt Krisztus, a teremtmények ura és királya, s a természetfölötti élet szerzője közt, másrészt a többi teremtmények s Istennek összes többi gyermekei között. Így rendelkezett a mi Urunk azért, mert együtt szenvedett és halt meg bizonyos értelemben Mária Jézussal, mert elválaszthatatlan

társa volt a földön a Megváltónak, mert teljesen lemondott önkaratáról a mi üdvünkért s mert szent Anyjának, a leg-tisztább, Istent s az embereket legjobban szerető lénynek a mennyben minden óhaját teljesíti. Ez az anyaszentegyháznak tanítása, mely különösen az utolsó pápának, XIII. Leónak, X. és XI. Piusnak, az Egyház legfőbb tanítóinak körleveleiben jut kifejezésre. „*Minden kegyelem, mely a világnak osztályrészül jut, hármias úton halad. Mert a leg-tökéletesebben megállapított rend szerint Isten azt Krisztussal közli, Krisztus az ő szüzi Anyjával, a Szűzanya pedig mivelünk.*” Ezek XIII. Leó pápa szavai.

Ha eddigi életünk folyamán tettünk valami jót, Istennek tetszőt, a mennyországra érdemszerzőt, azt elsősorban Isten felvilágosító, erősítő és megszentelő kegyelmének köszönhetjük. Amint lépten-nyomon próbára teszik jó-akaratomkat a felmerülő nehézségek és kísértések, úgy áll rendelkezésünkre állandóan a segítő kegyelem, hogy a jót megtehessük, a rosszat pedig kerülhessük. Hogy alkalmunk legyen járulni a szentségekhez, hogy ne csupán látszatra, hanem szívünk megtisztulásával vehessük fel a bűnbánat szentségét s a szentáldozásnál töltekezzünk annak lélekformáló hatásaival; hogy elhárítva az akadályokat, jelen legyünk a szentmiseáldozaton s az Isten ígéje bennünk termékeny talajra essék; hogy egy felületes és hitetlen világban is a hit komoly és magasztos elvei szerint éljünk, megnyugvással nézzünk a halál elé s szent vágyakozással az azt követő örök élet elé, Istenhez pedig, a legfőbb Jóhoz, szívünk minden gyökérszállával ragaszkodjunk, őt és szent akaratát minden elé helyezzük — mindegyre az isteni kegyelem képesíti a gyarló embert. S ezek a kegyelmek mind a legnagyobbtól a legjelentéktelenebbnek látszóig: Szűz Mária kezei által lesznek a mienk. Valóban elmondhatjuk némi változtatással a költő szavait: Amikor a szívünk megtelik jósággal — A szemünk könnyűvel, lelkünk imádsággal — Mikor egy-egy nemes tettet viszünk végbe: — Csókoljuk meg égi Anyánk lábnyomát érte. Osztja pedig a Szent Szűz a kegyelmeket nekünk, ha tiszteljük őt s buzgó imádságban kérjük ki pártfogását; osztja akkor is, ha más szentekhez imádkozunk, mert ezek az égben mind Úrnőjük és Királynéjuk trónusához sietnek, hogy átadják neki kö-

nyörgésünket; sok kegyelem jut osztályrészül olyanoknak is, kik keveset vagy éppen nem imádkoznak, mert az Anyaszentegyházban mindig vannak áldozatos, istenszerető lelkek, kik fohászaikat s önmegtagadásaikat felajánlják Istennek a bűnösök megtéréseért s amint egykor 10 igaz kedvéért kész volt megkegyelmezni Szodomának az Úr, úgy most is az istenszerető lelkek villámhárítókká lesznek a bűnösök számára. P. Germano, Urunk szenvedéséről nevezett szerzetes, Galgani Gemma lelkivezetője, 1900-ban látogatta meg először szülei házában a Krisztus sebhelyeit viselő leányt. Megfigyelte őt elragadtatásában, mikor az Úr Jézussal társalgott. A leányka esengve kérte imái között a megtérés kegyelmét egy nagy bűnös számára, kit már előzőleg is szóval és írásban intett, hogy térjen meg. Most névszerint ajánlotta őt Urunk irgalmába. Az Üdvözítő elutasította a kérést: Ezzel — úgymond — már leszámoltam, ő csak büntető igazságomat fogja érezni. Krisztus jegyese nem szűnt meg fohászkodni a bűnösért s emlékeztette Jézust a keresztfán kiontott szent vérére. Az Úr hangsúlyozta, hogy a mérték a nagy bűnös számára betelt s egyenkint felsorolta, hogy az milyen bűnöket követett el. A leány elsápadt és tanácstalanul nézett maga elé, végre így szólt: Jó, Uram, ha Te nem hallgatsz meg, akkor szent Anyádhoz fordulok, őt hívom segítségül, mondj neki is nemet, ha tudsz. P. Germano aztán jegyzeteket készítve visszatért szobájába. Nem telt el egy óra, kopogtattak aajtaján s a töredelem minden jelével egy férfiú állott előtte s kérte, hallgatná meg gyónását. Az a bűnös volt, kit előbb Szűz Mária által Jézusnak ajánlott a szent leány. Gyónásában felsorolta ugyanazon bűnöket, melyeket előbb Krisztus a szent leánynak kijelentett. A feloldozás után a gyóntató tudtára adta a megtértnek, kinek köszönheti megtérését. Az illetőnek sejtelve sem volt az előzményekről, megrendülve hallgatta a pap szavait s felhatalmazta, hogy Isten irgalmasságának bizonyosságára az esetet nyilvánosságra hozza. — A történet új világosságot vet Üdvözítőnk ama kegyes elhatározására, miért bízta a megváltás érdemeinek alkalmazását szent Anyjára. Jézust t. i. mint isteni személyt, minden jósága mellett is bizonyos esetekben már az igazságosság és szentség szempontjai befolyásolják. Máriának ellenben tisztán

emberi szíve van, telve feneketlen irgalommal, a legélénkebb részvétellel és kifogyhatatlan anyai jósággal. Mária szinte képtelen ellenállni a lelkek mélyéből hozzá fohászkodóknak, hallatlanra venni azok könnyeit és esdeklését. Máriát mindig megindítja a szenvedők sóhaja, a gyermeki bizalom megnyilatkozása, a tiszteletnek bármily egyszerű jelei. Szinte hihetetlen eseteket olvasunk erre vonatkozólag egyes szenteknél. Vianney szent János élettörténetében említik pl. a következő esetet. Az arsi templomban a legmélyebb fájdalommal arcán, imádkozott egy feketébe öltözött úrnő. Egyszer csak hozzálépett a plébános és így szólt: „Meg van mentve.” A hölgy megdöbbenve nézett rá. A szent plébános újra ismételte: „Mondom, meg van mentve.” Hitetlen fejcsóválás volt a felelet. Akkor így szólt a Szent: „Mondom, meg van mentve. A tisztítótűzben van. Imádkozzék érte. A hid karfája s a víz között még volt ideje bánatot indítani. Ezt a kegyelmet Szűz Mária szerezte neki. Emlékezzék a májusi oltárra az ön szobájában. Ha férje nem volt is vallásos, olykor mégis imádkozott ott önnel együtt. Ez megszerezte neki a végső pillanatra a bánat és megtérés kegyelmét.” — Kérdezhetné ezek után valaki: Ki kárhozik el akkor egyáltalában? Felelet: Akitől még Szűz Mária is elfordul könnyelműsége vagy megátalkodottsága miatt. Akiről még Mária is azt mondja: Énnél már minden hiába, itt már kimerültek a hosszú tűrés, irgalmasság és elnézés összes lehetőségei. Mikor áll be ez az eset, azt a Szentlélek világosságában ítélő Szűzanya határozottan felismeri s ekkor visszavonja mentő kezét s a bűnöst átengedi sorsának. Egy sorsnak, melyet a Szentírás e szavai jellemeznek: *Jaj neki, jobb lett volna, ha nem születik az az ember!* Mi pedig mindnyájan hűséges tisztelői akarunk lenni az Isten anyjának, ki a mi anyánk is. Nem engedünk elmúlni egy napot sem életünkben, hogy valami jelét tiszteletünknek ne adnánk. Mi Mária palástja alá rejtőzve akarunk élni és meghalni. S akkor majd Isten trónja elé borulva, elmondjuk egyszer: Köszönöm, Uram, hogy teremtetél engem.

Húsvétvasárnap

Feltámadt

Húsvét van, az Egyháznak örömnépe. *„Ez az a nap, melyet az Úr szerzett, ujjongjunk és örvendjünk ezen”* — ismételi a zsoltosima imában s a szentmisében és újra meg újra hálátelt szívvel rázendíti az alleluját. Az öröm első-sorban Jézusnak szól, kivel az Egyház lelke összeforrott. Az ő keresztye és szenvedése a mai napon véglegesen győ-zedelmes örömmé, megaláztatása örök dicsőséggé, gyenge-sége hatalommá, éjbeborult kálváriája fényes mennyország-gá változott. Akit igazán szeretünk, annak fájdalom, öröme a mienk is. Ha a családban súlyos betegen fekszik az atya s az orvos alig nyújt reményt a felgyógyuláshoz, az anya s a családtagok kisírt szemmel, lábujjhegyen járnak, vir-rasztva lesik a nagybeteg fohászait. De ha minden várakozás ellenére fordulat következik be s az orvos bizakodva je-lenti, hogy a krízisen túl vagyunk — mindenki fellelékzik, a szemekben öröm ragyog, az arc kiderül, a szív tele lesz háladatossággal. Súlyos beteget, drága halottat siratott az Egyház nagypénteken — ma pedig álmélkodva s boldogan szemléli Isten hatalmát, aki megdicsőítette szent Fiát. De szól a Egyház öröme minekünk is, mert Krisztus fel-támadásában és örömeiben nekünk is részünk van, az Úr feltámadása előképe és záloga a mi feltámadásunknak is. Hogy ne legyen ez a kijelentés pusztá szólam számunkra, hanem megragadja lelkünket, elmélkedjünk most Krisztus Urunk feltámadásáról. Mennél erősebb bennünk a Szent-lélek kegyelmével a feltámadás hite, annál több lesz ben-nünk az erő és öröm az élet viszontagságaiban.

1. Egyik régi apátsági templomban a bajor határon van évszázados sírja egy vitéz lovagnak. A márványlapon,

mely a sírt elfödi, fel vannak sorolva a halottnak kitüntetései, címei és viselt méltóságai, az epitáfium végén pedig két szomorú szó: nunc cinis — most hamu. Ez minden földi nagyság sorsa. De nem annak, aki végtelen szeretetből Atyja iránt s mi irántunk vérzett el a keresztfán. Amikor Jézus nagypénteken három órakor elrebegette végső imáját: *Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet*, lelke ugyan eltávozott a halálra vált testből, de úgy szent teste, mint lelke továbbra is egyesülve maradt az istenséggel. A holttest, mely a keresztfán függött, Isten Fiának imádandó teste volt. A lélek is, mely megdicsőülve alászállott az ószövetségi igazak tartózkodási helyére, hogy megvigye nekik megváltásuk örömhírét, Isten Fiának imádandó, szentséges lelke volt. Az élő Isten mindenható ereje örködött az arimateai József sziklasírjába helyezett holttest fölött, hogy attól távoltartsa a feloszlás és enyészet természetes menetét. A romlatlan állapotban maradt holttest aztán a harmadik nap reggelén ismét egyesült Jézus emberi lelkével, élni kezdett, sőt dicsőséges lett. Emberi erő a halállal szemben, ha az egyszer bekövetkezett, tehetetlen. A halott nem képes többé egyetlen mozdulatra, annál kevésbbé képes önmagán segíteni, vagy új életre kelni. A régiek meséltek a hamvaiból újraéledő csodaszép főnixmadárról, de hát ez csak mese. Jézus holtteste mögött azonban Isten mindenható ereje állott őrseget, azért könnyű volt új életre támadnia. Az Isten Fia csak addig volt emberi teste szerint a halál uralma alatt, amíg maga akarta. „*Senki sem veszi el életemet tőlem, — mondotta egy alkalommal — én magam adom oda. Nekem hatalmam van azt odaadni s hatalmam van azt visszavenni.*” — Így fogja fel tehát az Anyaszentegyház Krisztus feltámadását, az nem emberi erő és körülmények folytán következett be, hanem az istenség közbelépése révén, amely Krisztusban lakozott. Erre hivatkozott az Üdvözítő a zsidó templomban is, mikor az árusokat kiűzte: „*Rontsátok el e templomot és én harmadnap újra felépítem azt, mondotta pedig ezt az ő testének templomáról*” — írja Szent János evangélista. Jézus Szíve, Isten szent temploma!

2. *Harmadnapon* támadt fel a halálból Krisztus Urunk, amint arra már az ószövetségben Jónás próféta csodás meg-

menekülése is célzott, mely harmadnapra következett be. Az Üdvözítő feltámadásának t. i. — így tanítanak a szentatyák — nem volt szabad halasztást szenvednie az utolsó ítéletig, hogy nyilvánvalóvá legyen istensége, viszont nem volt szabad rögtön a kimúlás után bekövetkeznie, hogy a sírba történt helyezése is bizonyítsa a halál bekövetkezését.

3. A feltámadásnál Krisztus teste nemcsak élő lett, hanem *dicsőséges* is. Harminchárom éves földi vándorlása idején az Üdvözítőnek emberi lelke közvetlenül szemlélte Isten tökéletességeinek fénytengerét és birtokában volt a mennyei örömeknek. Ezeknek átáramlását a testre azonban megakadályozta azért, mert szenvedni akart s meghalni értünk, hogy megváltson minket. Csak néha, ideiglenesen történt, hogy a test a megdicsőülés tulajdonságait öltötte magára, pl. mikor a tengeren járt, vagy a Tábor hegyén színeben elváltozott. Most, miután a megváltás műve befejeződött, szabadon engedte lelkének dicsőségét átragyogni a testen is. Így az, amennyire anyagi testnél lehetséges, a szellem tulajdonságait vette föl. Áthatolt pl. a feltámadás pillanatában a sírt elzáró sziklán, este zárt ajtón keresztül jelent meg tanítványainak, villámgyorsasággal volt egyszer ezen, máskor egy másik távoleső helyen, romolhatatlan lett, fölötte állott minden földi szükségletnek, minők pl. a táplálkozás, alvás, hozzáférhetetlen a szenvedés és halál számára s a dicsőség fényében kimondhatatlanul szép és boldog. Szent Pál tanítása szerint a feltámadásnál különbség van a megdicsőülés fokozataiban, más — úgymond — *a napnak, más a holdnak fénye s ismét más a csillagoké, így lesz a halottak feltámadásánál is.* Mivel egyetlen szent vagy vértanú sem vállalt magára Isten dicsőségéért annyi megaláztatást, olyan szörnyű gyötrelmeket a test minden érzékeiben s a lélek összes tehetségeiben, mint Krisztus Urunk és egyetlen szent sem tett vagy tűrt Isten s a lelkek iránt való szeretetből, hősi kitartással s a legtisztább szándékkal annyit, mint ő, azért Krisztus Urunk dicsősége messze meghaladja az összes szentek és angyalok dicsőségét a mennyben. Ő a mennyország napja. Ezért kellett földi jelenései alkalmával a feltámadás után többé-

kevésbé homályba burkolni lényét, mert halandó szem és szív képtelen lett volna elviselni tekintetét.

4. *Hogyan jelentette ki az Üdvözítő feltámadását?*

Húsvétvasárnap a hajnali szürkületben négy komoly arcú nő sietett a város szűk utcáin át a Kálvária felé, Szalome, János és Jakab apostolok anyja, Mária Magdolna, Johanna és Mária, a másik Jakab apostol anyja. Hallgatóan mennek, szívüket teljesen lefoglalták az előző napok borzalmas emlékei, céljuk honi szokás szerint bebalzsamozni Uruk és Mesterük holttestét s kipótolni, amit nagypénteken a sietség miatt csak tökéletlenül végezhettek. A sírkert közelében egyikük fölveti a kérdést: A nehéz követ a sír bejárásától hogyan mozdítjuk majd el? Hogy ott fegyveres katonákkal is szembe kerülhetnek, arról, úgy látszik, nem tudnak. Am, mire a barlang elé érnek, az isteni Gondviselés mindkét akadályt elhárította. A sírűreg bejárata tárva volt, a nehéz köszikla ledöntve a földön hevert, Krisztus sirja üres volt. Mi történt? Magdolna azonnal megfordult, hogy értesítse és segítségül hívja az apostolokat. A többiek tanácstalanul révedeznek, míg a sötét sírűreg egyszerre szemük előtt szelíd fénnel töltkezik, angyal áll előttük hófehér ruhában, ragyogó tekintettel. A nők megrettennek. *Ne féljete*k, mondja az égi jelenés, *a megfeszített názáreti Jézust keressétek, feltámadott, nincs itt. Adjátok ezt hírül tanítványainak.* — Milyen csodás, szinte elviselhetetlenül örömdetes híradás! Jézus él. Zavartan sietnek a város felé, útközben aztán csordultig telik szívük örömmel: Maga Jézus áll előttük szelíd fenségben s köszönti őket: *Üdv nektek!* Azok némán borulnak le s imádva csókolják lábait. Jézus megbízta őket, hogy vigyék meg a jó hírt az ő „testvéreinek” is, így nevezi elcsüggedt, gyávaságuk miatt aggódó tanítványait. Milyen kitüntető elismerése volt az Úr eme leereszkedő jósága a nők vallásosságának, ama engesztelő odaadásnak, mellyel a keresztfá tövében könnyeiket felajánlották s a hűségnek, mellyel húsvét hajnalán drága kenettel buzgólkodtak Krisztus sírjánál. Jézus az Isten- és felebaráti szeretet minden tényét ismeri, soha el nem felejt.

Magdolna híradására Péter és János apostolok futva mentek, tán valamely rövidebb úton a sír felé. Elgondolkodva néztek ott körül. Ama körülményből, hogy a Krisz-

tus testét takaró gyolcsleplek szépen összehajtva heverték előttük, ugyancsak külön a fejkendő gondosan összerakva, — a feltámadásra következtettek. Ha gonosz emberek — így okoskodtak — erőszakosan távolították volna el a testet, bizonyosan nem vettek volna időt és fáradságot arra, hogy a halotti lepleket levegyék, gondosan összerakják és itt hagyják. Miután a két tanítvány eltávozott, ért a sírhoz Magdolna. Meghatva állott a bejáratnál és sírni kezdett. Amint könnytől fátyolos szemmel a sírűregbe nézett, két angyalt látott fehér ruhában a koporsó fejenél és lábánál. „*Asszony, mit sírsz?*” — kérdezték. „*Mert elvitték az én Uramat s nem tudom hová tették.*” Ekkor már maga a feltámadt Jézus állott mögötte, de Magdolna csak akkor ismert rá, mikor nevéen szólítá: „*Mária!*” Megfordulva rá tekintett, majd lábaihoz borult: „*En Mesterem!*” Jézus megbízta őt, hogy vigye meg a tanítványoknak a feltámadás hírét.

Hogy az isteni Üdvözítő még a tanítványok előtt megjelent annak, akinek a Szentírás szerint sok bűne bocsátatott meg, mindnyájunk számára, akik bűnösök vagyunk, nagy vigasztalás. Földi élete idején azt mondták róla elleni, hogy a bűnösök barátja s ő nem tiltakozott e cím ellen, az maradt megdicsőült életében is. Mióta Jézus meghalt a keresztfán és feltámadt, minden embernek, ha még oly sok és nagy bűne lenne is, tudnia kell, hogy elcsüggednie nem szabad, van számára gyógyszer, súlyos terhétől megszabadulhat, megtalálhatja lelke békéjét s az örök üdvösséget. „*Ha valaki vétkezett is, — írja Szent János — van szószólónk az Atyánál, Jézus Krisztus, az igaz; és ő engesztelés a mi bűneinkért, éspedig nemcsak a mieinkért, hanem az egész világéért is.*”

Az apostolok eleinte egészen arra voltak utalva, amit a szent nők mondtak nekik az üres sírról, az angyali jelenésről. Nagyonbrészüik azonban annyira levert volt, hogy kevés hitelt adott a beszédeknek. Nemsokára azonban nyomatékossabb tanú jött. Szent Péter sugárzó arccal jelentette: Feltámadt, nekem is megjelent, méltatlannak. Nem haragszik reám, hogy egy gyenge pillanatban megtagadtam. Ezután hosszabb szünet következett, az apostolok félelem és remény között ingadoztak. Késő este jelennek meg az em-

mauszi tanítványok és örömprepsve beszéltek, hogyan csatlakozott hozzájuk Jézus az úton, mint rejtette el előlük dicsőségének fényét, hogyan oszlatta el kételyeiket s tanítása nyomán világosság és szent tűz gyulladt bennük s a kenyértörés alkalmával határozottan felismerték. Még ki se beszéltek magukat, a zárt ajtón keresztül ott termett s a tanítványok között állott a megdicsőült Jézus. Ismert, jóságos hangján köszöntötte a megrémülteket: *Béke veletek, ne féljete, én magam vagyok. Nézzétek kezemet, átvert lábamat, érintsetek meg és győződjetek meg, hogy nem káprázat van előttetek.* S megmutatta nekik szent kezét, lábát, oldalát, melyen a szent sebek, mint vakító drágakövek ragyogtak. Az apostolok félelme és álmélkodása ujjongó örömbé ment át: Urunk és Mesterünk, mondták, Istennek szent Fia, jóságos Jézus! — Tamás apostol ekkor nem volt jelen. Az utolsó napok eseményei úgy látszik teljesen megzavarták. Mikor a történekekről értesült, makacsul elzárkózott minden józan felvilágosítás elől. Jézus nem akarta őt veszni hagyni s egy újabb jelenéssel visszaadta neki hitét és lelke békéjét. 40 napig maradt — mint tudjuk — az Üdvözítő ezután még a földön, s ez idő alatt az evangéliumok tanúsága szerint többször megjelent tanítványainak, oktatta őket és felhatalmazásokat adott nekik, hogyan alapítsák meg a földön Isten országát, az Anyaszentegyházat. Egyszer 500-nál többen voltak együtt s látták a feltámadt Jézust.

Mi volt e jelenések hatása az apostolokra? Mintha kicserélték volna őket, a kislelkű tépelődések eltűntek lelkükből, törhetetlen bizalom és lelkiemelkedés költözött beléjük s a Szentlélek vétele után elszéledtek az egész világon, hogy azt meghódítsák Krisztusnak, aki — mint azt saját szemükkel látták, *„kezeiben tartja a halál s az alvilág kulcsát”* — s aki él és uralkodik mindörökké. Mi volt az apostoli tanítás magva? Krisztus halála és feltámadása. *„Odaadatott a mi bűneinkért és feltámadott megigazolásunkért”* — hirdeti Szent Pál a rómaiaknak. Meghalt a keresztfán, hogy megváltson minket s hogy ez a halála csakugyan megváltó áldozat volt, kedves Isten előtt és eredményes reánk nézve, azt napnál világosabban bizonyítja feltámadása. A nagypéntek eseményeire a dicsőséges húsvét teszi a koronát, ez

mutatja annak büntörlő erejét, halhatatlan értékét. Ha Krisztus föl nem támadt, hirdeti Szent Pál a korinthusi híveknek, akkor hiábavaló a mi prédikációnk, akkor még mindig bűneitekben vagytok, az egész keresztény tanítás megváltásról stb. hiú ábrándozás. Ámde kifogástalan szemtanúk kezessége s az isteni kinyilatkoztatás csálhatatlan bizonyossága szerint Jézus valóban feltámadt. S ha e csodálatos tényben a gyarló emberi ész számára sok titokzatos van is, annyit könnyen belátunk, hogy ahol a mindenható isteni erő áll mint létesítő egy tény mögött, ott lehetetlenségről beszélni oktalanság. Isten száz halálból is tud életet fakasztani, Isten számára nincs lehetetlen.

Mikor az első századokban a pogányok gúnyolták a keresztényeket, hogy Isten gyanánt imádnak valakit, aki a kereszten halt meg, ők mindig a feltámadás tényére hivatkoztak. Remete szent Antal így felelt a becsmérő pogányoknak: Nincs okunk szégyenkezni azon, hogy gonosz emberek keresztre feszítették a mi Üdvözítőnket, aki ott is hősiességét tanúsított. Inkább ti szégyenkeztek, hogy amit mások jogosan ocsmányságnak tartanak, ti egy házasságtörő Jupitert és tolvaj Merkurt tiszteltek. De ha a kereszten megbotránkoztok, mondjátok meg, nem kell-e elfogadni mindent, ami a szent könyvekben van, vagy pedig teljesen elvetni azokat? Ha semmit sem kell elfogadni, akkor ne beszéljete a keresztről sem, ha pedig mindent, mit hánytorgatjátok a keresztet, mikor ugyanott van szó a feltámadásról is!? — A káromlók elnémultak. — Szent Margit vértanúságáról is a következő feljegyzést találjuk. „Milyen vallású vagy?” — kérdezi a pogány bíró, Olybrius. „Keresztény vagyok” — feleli bátran a Szent. „Hogyan, — mondja a pogány felháborodva — és te nem szégyenled magadat, hogy keresztény vagy? Olyan esztelen lettél, hogy Istennek tartasz egy embert, aki két gonosztevő között tehetetlenül halt meg a keresztfán?” „Úgy — mondotta a nemes szűz — és honnan tudod, hogy az én Uram, akit Isten gyanánt imádok, a keresztfán halt meg?” „Honnan, hiszen ezt világosan elbeszéljük a ti evangéliumaitok, magam, saját szememmel olvastam ott!” „Helyes, — mondotta Margit — hanem olvasd csak egy kicsit tovább is. Ugyanazok a könyvek, melyek szenvedését és kereszt-

halálát leírják, elbeszéli azt is, hogy harmadnapon halottaiból feltámadt, hogy önjelétől fölment a mennybe s ott ül az Atyaisten jobbjára felől. Inkább neked van okod szégyenkezni, hogy csak Jézus gyalázatára van szemed, megdicsőülésének és istenségének fölismerésére pedig vak vagy. Én hiszem Jézus istenségét, nem azért, mert szenvedett és meghalt, hanem mert önjelétől dicsőségesen kelt ki sírjából. Ezért ragaszkodom hozzá s vagyok kész érte életemet is feláldozni."

Mint ezek a szentek, olyan szemmel nézi az Anyaszentegyház a mai nagy ünnepet. Krisztus Urunk feltámadása a megváltás művének betetőzése, istenségének világos bizonyítéka, hitünknek alapja, önnön megdicsőülésünknek kezdete és záloga. *Aki feltámasztotta Jézust, — mondja Szent Pál apostol — minket is felfog támasztani Jézussal. Krisztus feltámadt halottaiból, mint az elszenderültek zsongéje — mondja ugyanő.*

5. *Megjelent-e Krisztus Urunk ellenségeinek is?* Milyen győzelem lett volna, ha dicsőségének fényében oda áll Kaifás s a főtanács elé s porba sújtja őket! Mint hódoltak volna reszketve neki! Ezt a diadalt fönttartotta magának a végítélet napjára, amint arra utalt elfogatása éjjelén: *Majd még látni fogjátok az Emberfiát... eljönni az ég felhőiben.* De nem tértek volna-e meg, ha látják őt feltámadva? Lehet, hogy igen, lehet, hogy nem. Mindenesetre értéktelen lett volna az ilyen kikényszerített megtérés és hódolat Isten előtt. Örök végzése Istennek, hogy a szabad-akarat birtokában levő emberre nem erőszakolja kegyelmeit vagy az üdvösséget. Önkéntes, szent félelemből és szeretetből eredő meghódolást vár. Nagyon téved, aki azt hiszi, hogy mennél inkább megátalkodik a bűnben, annál több és hatásosabb kegyelmeket pazarol rá Isten, hogy magába szálljon. Bizonyos határvonalnál, melyet Isten szentsége szab meg, Isten visszavonul az embertől s átengedi a sorsnak, melyet maga választott. Istenről nem akart hallani, Isten nélkül marad mindörökké. Megváltó Jézus nem kellett neki, meg fogja látni a bíró Jézust és tapasztalni fogja, hogy rettenetes az élő Isten kezébe esni. *Jeruzsálem, Jeruzsálem, hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat... te nem akartad! Ime, pusztulásnak adatik a te*

*háza*d, mondta szomorúan a jövőbe látó Jézus. Vajha ne kelljen rólunk így szólnia! Vajha ne legyen itt most jelen olyan, akinek fülébe utoljára hangzik az isteni irgalom hívó szózata — és hiába!

A zsidók egyébként hiteles értesülést kaptak Jézus feltámadásáról az örök által, akik megrettenve a földrengéstől és angyali jelenéstől, a sírkő elhengerítésétől a feltámadás idején — megbízóikhoz szaladtak s elmondták a történeteket. Megilletődés, magábaszállás helyett, sajnós, újra csak a vak gyűlölet sugallatának engedtek ezek. Itt valami gonosz varázslat történt, mondták, valami hazugsággal kell elütni a dolgot. Azért pénzt adtak az öröknek és felbiztatták őket, híreszteljék, hogy a sírnál elaludtak s amíg aludtak, eljöttek a tanítványok s ellopták a holttestet. Ha a helytartó ezért felelősségre vonná őket, majd ők elsímitják az ügyet. És elterjedt ez a beszéd a zsidóknál mai napig — mondja Szent Máté. Szent Agoston pedig megjegyzi: Ha aludtak a katonák, mit láthattak akkor? S ha nem láttak semmit, mit ér akkor a tanúbizonyságuk?

Az eljárást, melyet a zsidók vettek alkalmazásba a feltámadással szemben, gyakran utánozták a történelem folyamán más krisztusgyűlölő elemek is. Csak vakmerően rágalmazni, valami mindig tapad — adta ki a jelszót a hitelenség pátriárkája, Voltaire. Egyesek a tetszhalál meséjével kísérleteztek, hogy kitepjk a lelkekből a feltámadás hitét. Krisztus, mondták, nem halt meg a keresztfán, csak elkábult, a sírban aztán magához tért, előjött és élt még egy ideig. Mit mondunk erre a merész kitalálásra? Hogy meghalt-e Krisztus a kereszten, vagy sem, ez *ténykérdés*, melyet nem lehet az eseménytől távol állók bölcsekedéseivel elintézni. Itt az a kérdés, mit szólnak a szemtanúk? Vannak-e megbízható tanúi a bekövetkezett halálnak? A Szentírásban, mint ilyen áll előttünk Szent János apostol, ki ott volt nagypénteken a kereszt alatt és látta meghalni a Mestert. „*Lehajtván fejét, kiadá lelkét*” — mondja. Ilyen tanú a kivégzést vezető százados, ki mint az evangéliumban olvassuk, bejelentette Pilátusnak, hogy a halál bekövetkezett. Ilyen tanú maga az isteni Üdvözítő, aki ismételve előre megmondta, hogy ellenségei megölik őt s harmadnapra feltámad. A hóhérok és római katonák, kik a törvényszék

halálos ítéletét végrehajtották, értették véres mesterségüket s nem végeztek fél munkát. Ha előbb nem, mikor lándzsával felnyitották Jézus oldalát s a láthatóvá lett belső részek közül a szívet átdöfték, be kellett a halálnak következnie. S a lehetetlent föltéve, ha Jézus a sírboltból félholtan elő tudott volna vánszorogni, megjelenése vajjon olyan átütő hatással lett volna az apostolokra, hogy ezek készek lettek érte a halálba menni, mint aki dicsőséges feltámadásával igazolta istenségét? Ezt még az se hiszi el, aki az ilyen ördögi hazugságot az együgyűek meg tévesztésére kitalálta.

„Nem mesterségesen kieszelt meséket követve hirdetjük Krisztus hatalmát és megjelenését, hanem mint akik szemlélői voltunk nagyságának” — mondja Szent Péter. *„Amit néztünk és kezünk tapintott az életnek Igéjéről, hirdetjük”* — mondja Szent János. Szent Pál éleleszü és tanult ember volt, mint az apostolok kortársának, módjában volt utána járni, tényleg feltámadt-e az Úr? És Szent Pál nemcsak hirdette ezt nyomatékosan, hanem érte készséggel hajtotta fejét a hóhérbárd alá. A 2000 éves katolikus Anyaszentegyház mai napig rendületlen hittel imádkozza: *Hiszek a Jézus Krisztusban, aki kínzaték Poncius Pilátus alatt, megfeszítették, meghala . . . és harmadnapon halottaiból feltámadta.* Így vette át e szent titkot az apostoloiktól s közli velünk, a XX. század gyermekeivel a mi megmentésünkre. Fogadjuk tanulékony szívvel, őrizkedjünk a tévtanoktól, melyekből halálos óránkon kevés vigaszt meríthetünk. Hit nélkül lehetetlen Isten előtt kedvesnek lennünk, mondja a Szentírás s hitünk egyik alapigazsága Krisztus Urunk feltámadása. *„Ha száddal vallod, hogy Jézus az Úr és szívedben hiszed, hogy az Isten feltámasztotta őt halottaiból, üdvözlés”* — int Szent Pál apostol. Jézus, mi e szent hitben akarunk élni és meghalni, légy a mi üdvösségünk. Hitünk igazságát bizonyítják az összes csodák, melyeket földi életed idején műveltél, de leginkább a húsvéti csoda: szent feltámadásod. Ez egyúttal a mi reményünk alapja is. *En vagyok* — így mondottad — *a feltámadás és az élet.* Dicsőségedet velünk is meg akarod osztani s ennek zálogául nyujtod mindnyájunknak, kik szeretünk, azt a szent titkot, mely kétezer év távolából idehoz közénk, az Eucharisztia nagy

titkát. Hálát mondunk végtelen jószágodért nemcsak gyenge szavakkal, de életünkkel, azzal, hogy gyakran s mindig méltón, égő áhitattal közeledünk e szent titokhoz, hogy megvalósuljon rajtunk az isteni ígéret: *Aki eszi az én testemet . . . annak örök élete vagyon és én feltámasztom őt az utolsó napon.*

Húsvét utáni 1. vasárnap

A béke felé

Az isteni Üdvözítő jelenései feltámadása után valószínűleg a következő sorrendben történtek. Először megjelent szent Anyjának. Senki a világon annyira nem szerette Jézust, senkit annyira nem szeretett Jézus, mint őt, ki a keresztfán alatt szent Fiával együtt önmagát hozta áldozatul a világ üdvéért. Ha a szent evangéliumok e jelenést nem említik, az onnan magyarázható, hogy az első keresztények előtt általánosan ismert volt, a hitetlenek előtt pedig alig volt bizonyítékul felhozható. A 2. jelenés kegyelmében részesült Mária Magdolna, aki tele volt bánattal, vágyakozással és szeretettel isteni Mestere után. A 3. jelenés a szent nőknek jutott osztályrészül hűségük jutalmául húsvét reggelén. A 4. Szent Péter apostolt vigasztalta meg, kinek arcán a bánatkönnyek nem akartak elapadni hűtlensége miatt. Jézus elfogadta bűnbánatát s biztosította régi szeretetéről. Az 5. jelenésben az emmauszi tanítványok részesültek, a 6. és 7-et a most felolvasott evangéliumi részlet adta elő. Vigasztalásunkra, a lelkiéletben való erősödésünkre megszívleljük ennek a részletnek némely tanulságát.

1. Húsvétvasárnap este a tanítványok még tele voltak aggodalommal és szomorúsággal. Nemcsak a ház körül volt sötétség, melyben együtt voltak, hanem lelkükben is. Félték a zsidóktól, hogy utóbb még őket állítják törvényszék elé a sírfeltörés hamis vádjával. Bezárkózva tanácskoztak a teendőről. Egyszerre, meglepetésszerűen közöttük állott a feltámadott Jézus. Áthatolt a zárt ajtón, mint ahogy reggel a sírját elzáró kősziklán át jött elő sírjából. Szelíden tekintett a megrettent tanítványokra. Arcáról, egész lényéről felemelő jószág sugárzott, bizalom és erő. „Állott” — közöttük, ő,

aki nemrég a keresztfá súlya alatt görnyedt s az Olajfák-hegyén arcra borulva imádkozott. Állott, mint a győzelmes hadvezér katonái között, mint a kemény tölgy az erdő fái között, mint a szikla a hullámok között, mint aki fölötté áll már minden ármánynak, bajnak és mulandóságnak. *Békesség nektek*, mondotta, *én vagyok, ne féljete!* — Az ember szíve Isten kezében van, ki azt tetszése szerint hangolja. Mint a köd eloszlik a tüzes nap sugaraira, úgy röppent el a tanítványok lelkéből minden kínzó nyugtalanság. Jézus él, nem hagyott el bennünket, az ő oltalmában biztosak lehetünk. Ha Isten velünk, ki ellenünk? *Örvendének a tanítványok, látván az Urat* — mondja a szent szöveg.

Drága és jelentős az isteni Üdvözítő első szava e megjelenésnél: Béke, békesség nektek. Keleten ma is ez a szokásos köszöntés: Szálem alejkum. De Isten Fiának ajakán e szó nem volt üres hangzat, hanem szellem és élet, szívekig ható, erőt osztó, a kísértések és kétségek sötét hullámaint lecsendesítő imádság. Ez a békesség volt, aminek megszerzéséért a földre szállott. Ezt hirdette karácsony éjjelén az angyalok kara: *Békesség a jóakarátú embereknek*. Mikor a végvacsora után búcsúbeszédét mondta, újra hangsúlyozta: *Békességet adok nektek, az én békességemet adom nektek, nem miként a világ adja, adom én nektek. Ne riadjon meg szívetek és ne féljen!* A békességet a mi Urunk kereszthalálával szerezte meg számunkra. Békességet Istennel, mert bűnbocsánatot szerzett számunkra, a lehetőséget, hogy Isten gyermekei legyünk, kik megnyugvással néznek a halál elé, mert tudják, hogy azt nem annyira a sűrűreg éjtszakája, hanem a feltámadás hajnala és örök élet követi. *Tudjuk, hogy aki feltámasztotta Jézust, minket is fel fog támasztani Jézussal* — mondja az Apostol. Békességre segít Jézus embertársainkkal is, mert bennük észrevéti velünk az isteni képmást és hasonlatosságot, a testvériséget Krisztusban, úgyhogy amit egynek teszünk a legkisebbek közül, azt olyannak veszi az ítélőnél, mintha neki személyesen tettük volna. Így rásegít arra, hogy egyetértésben, egymást segítve, egymásnak megbocsátva éljünk rövid földi életünk idején. — Végül békességre segít Jézus önnön szívünket illetőleg is, mert ha nem szününk meg imádkozni s a szentségekhez járulni, érezzük a segítő kegyelmek áramlását Tőle, hogy erőnk legyen az

önmegtagadás és a kereszt útján járni, állhatatosan ellenszegülni a rendetlen vágyak ostromának. Mert ezek a rendetlen vágyak, minők a bírvágy, sértett gőg, tisztátalanság, emésztő harag stb. — veszik el lelkünk békéjét, ezekhez kapcsolja a gonosz szellem támadásait, hogy szerencsétlenné tegyen. „*Honnan a háborúság és civakodás köztetek? — kérdi Szent Jakab apostol. Nem innen van-e? A ti kívánságaitokból, melyek tagjaitokban háborognak.*“ Jézus megadja nekünk a békét, nem mint automatáknak, hanem mint értelmes lényeknek, ha magunk is az ő felvilágosítása nyomán jóakarattal, állandóan kérve segítségét keressük azt. *Ellenszegülve az indulatoknak találod meg szíved békéjét, nem pedig szolgálva nekik. Nincs béke a testies ember szívében, nincs a külsőségekbe elmerült* (Istennel nem törődő) *szívében sem*“ — mondja Kempis Tamás. — Angliának egy időben híres és ünnepelt költője volt Wilde Oszkár. Irodalmi sikerei nagy vagyonhoz juttatták. Londonban saját háza volt, tele műkincsekkel, ugyanekkor Párizsban is fényűzően berendezett lakást tartott, asztalára inycenségek kerültek, híre oly nagy volt, hogy az angol király is kezet fogott vele. Volt-e szívében béke? Egy költeményében leírja, amint a lélek Isten ítélőszéke elé kerül. El kell ítélnem téged, mondja az Úr. Te másokat kizsákmányoltál, embertársaidat megvetetted, szüleidnek bánatot szerezted, idegen jószágot elsajátítottál. Igen, Uram, én ezt mind megtettem. — Te egészen érzékeidnek és szenvedélyednek rabja voltál, vakon követted vágyaidat, minden élvezetnek átadtad magadat. — Igen, Uram, én ezt mind megtettem. — Azért tehát el kell ítélnem tégedet. — Igen, Uram, el kell ítélned. — A pokolba kell taszítanom téged. — Megállj, Uram, ezt nem teheted, ezt nem teheted, ezt nem teheted többé — mert én egy pokolban voltam eddig is mindig. — Milyen megrázó önvallomása egy világfinak. Tényleg féktelensége annyira elragadta, hogy egy főúri sarj elcsábítása miatt a büntető-törvényszék kétévi fegyházra ítélte, elvesztette minden vagyonát, becsületét. 1900-ban halt meg, halála előtt katolikussá lett, rendelkezése szerint nyakán szentelt olvasóval, kezében Assisi szent Ferenc képével feküdt a koporsóban. — Talán odaát Isten irgalmából megtalálta a békét, amit ittlen hiába keresett.

2. Szent János a felolvasott evangéliumi részletben elmondja, hogy miután Jézus üdvözölte tanítványait, „*megmutatta nekik kezét és oldalát*“. Szent Lukács szerint ez azért történt, mert egyesekben kételkedő gondolatok merültek fel, vajjon ez a megdicsőült alak tényleg a kereszten meghalt Jézus-e? Jézus megmutatta kezén és lábán, sőt oldalán is a sebhelyeket, engedte, sőt sürgette, hogy érintsék kezükkel azokat. Ebből nyilvánvaló, hogy Krisztus megdicsőült testén a keresztre szögezés és lándzsadöfés nyomai megmaradtak. Istenszerető lelkek kutatták, miért történhetett ez? Többféle feleletet találtak. Elsősorban a tanítványok — s a mi *hitünk megerősítésére*. Feltámadásról t. i. csak úgy lehet szó, ha átszellemült állapotban ugyan, de mégis a régi, értünk megöletett test állott a tanítványok előtt. Ebből a tényállásból világosan folyt a következtetés: Jézus az Isten Fia. „*En Uram és Istenem*“ — mondotta Szent Tamás, érintve a drágakövekként sugárzó sebeket. Következett az is, hogy Jézus az ígért Messiás, mert a próféták (Izaías, Zakariás) e sebeket, mint a Messiás ismertető jeleit említik. Az egész keresztény vallás voltaképpen nem egyéb, mint a hit Krisztus istenségében és megváltói küldetésében. „*Te vagy Krisztus, az élő Istennek Fia*“, mondja Szent Péterrel minden igaz keresztény. Krisztus istenségét a megőrzött sebhelyek s a feltámadás igazolja, mert halottat csak isteni erő kelthet életre. Mivel hisszük, hogy Krisztus Isten, azért hisszük az őszövétséget, melyre ő ismételten hivatkozik s igaznak ismer el; és hiszünk az újszövétségben, mely Krisztus tanítását adja élénk s melynek intézményei: Egyház, pápaság, szentségek, tőle erednek. Így a mi szent hitünk az igazság hordozója, az isteni kegyelmek közlője, az örök üdvösség biztosítója mindnyájunk számára, ha — megvetve a hitetlenek fecsegését — benne élünk és halunk meg. „*Aki hisz, az üdvözülni, az nem ítéltetik meg*“ — így mondta az, aki nem csalhat és nem tévedhet, mert Isten. „*Aki nem hisz, az elkárhozik, az már megítéltetett*“, így mondta az, akinek ítélőszéke előtt mindnyájan meg fogunk jelenni és beszámolni viselkedésünkről. — Más okokat is említenek a lelkitanítók, miért tartotta meg Krisztus dicsőült testén a szent sebeket. Ha egy fejedelem a harc hevében, mikor népe jóléteért az első sorokban küzd, sebeket kap, ezeket

nem rejti el szégyenkezve, hanem a háború befejeztével a diadalmas bevonulás alkalmával is mint a nehezen kivívott győzelem emlékeit viseli s tárja népe elé — így az isteni Údvözítő is e sebeekben örök emlékeit látja a bűn, a halál s a gonoszlélek fölött véres küzdelemmel kivívott győzelmének. E sebeket mutatja fel állandóan a mennyben mennyei Atyjának, mint engedelmességének jeleit iránta, mint engesztelést vétkeinkért, mint kiáltó szózatokat irgalomért. Ha bűneink tudata lever és kislelkűvé tesz, ha majd végső óráinkban olyan semminek és fogyatékosnak tűnik fel minden, amit életünkben Istenért tettünk, gondoljunk bizalommal Jézus szent sebeire, mondjuk bizalommal Szent Bernáttal: „*Az én érdemeim, Uram, a te szent sebeid, minden bizalmamat egyedül a te irgalmasságodba helyezem. Mondjuk ájtatosan többször a búcsúfohászt: Örök Atya, felajánlom neked a mi Urunk Jézus Krisztus sebeit, hogy lelkünk sebei begyógyuljanak.* Nehézségeinkben, kísértéseinkben rejtőzzünk e szent sebekbe, gondoljunk bizalommal arra, hogy Jézus ma is úgy érez irántunk, mint amikor a kereszten függött s bemutatva nagy áldozatát, hogy sebeiből, főleg szívsebéből állandóan erősítő, gyógyító, vigasztaló kegyelmek áradnak a hozzá menekülőkre. „Nem találtam hatásosabb gyógyszert összes szenvedéseimben, mint Jézus sebeit. Ezekben nyugszom meg békében és biztonságban” — mondja Szent Ágoston.

Mivel Jézus örökre megőrizte szenvedésének emlékét a szent sebekben, nyilvánvalóan kedves lesz előtte, ha mi is gyakran időzünk elmélkedve szenvedésének és halálának titkainál. Ezek az elmélkedések és imák szereznek erőt önnön keresztsjeink türelmes hordozására. Ápr. 15-én van egy hollandi szent leánynak, Lidwinának ünnepe. 15 éves korában történt, hogy társnői kicsalták egy hideg téli napon a korcsolyapályára. Itt egyik társnője nekirohant s a mit sem sejtő olyan szerencsétlenül zuhant egy jeges göröngyre, hogy eltörte bordáját. Hazavitték, orvosokat hívtak, de sebe nem gyógyult be többé. Évekig feküdt szörnyű kínok között, lassankint csupa seb lett teste, lázrohamok gyengítették, táplálkozni nem tudott, olykor orrán, száján dőlt a vér, epekőbántalmak, vízkór lépett föl s olyan észbontó fájdalmak, hogy fogai kitörték, amint összeszorította azokat. Szeme világát is elvesztette. Eleinte természetesen szomo-

rúság és kétségbeesés környékezte, azt hitte, meg kell örülnie, de gyóntatója tanácsára Jézus szenvedésének titkaira kezdett imádkozva gondolni. Kezdetben ez nehezen ment, de erős akaratallal kitartott, felismerte a szenvedés nagy értékét önmaga és mások üdvére, s olyan lelkierőre tett szert, hogy azt mondta, ha egyetlen Üdvözlégy Máriával megszabadulhatna összes kínjaitól, a világért sem tenné ezt. 38 évig élt így, élete szakadatlan gyötrelem és Istennek följajánlott áldozat volt, amit az Oltáriszentséghez sóhajtottunk, ezt mondta, minden őt érő bajra: Rejtőző Istenség, hittel imádlak — mindenben Isten gondviselő kezét látta s tisztelte. Később nagy, misztikus kegyelmeket kapott, csodás látomásokban részesült, betegszobája bűnösök és szerencsétlenek zarándoklóhelye lett, ezek kérték ki tanácsát és imáit. Utolsó évében többször látott lélekben maga előtt egy gyönyörű rózsafát tele fészlő bimbókkal. Őrangyala megmagyarázta neki, ha e bimbók mind virágba borulnak, elveszi örök jutalmát. Három hónappal halála előtt megsúgta egyik bizalmasának, már nem hiányzik sok, a fácska elérte teljes nagyságát, a bimbók már majdnem mind kinyíltak s édes illatot árasztanak. Húsvét keddjén halt meg a „Sancta Patientia” — amint tisztelői nevezték. — Jézus szent sebeinek tisztelete segítsen bennünket is a „patientia”, a türelem nagy és nehéz erényének megszerzésére.

3. Nagy tanulságokat és vigaszt rejtenek magukban az Üdvözítőnek az apostolokhoz intézett következő kijelentései. *Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket* — mondotta. A megváltás műve a feltámadással befejeződött, az apostoli hivatal feladata lesz most már ennek eredményeit az emberiség közkincsévé tenni. Rájuk hárul a súlyos feladat, szétmenni a világ különböző országaiba, hirdetni az evangéliumot, azoknak, akik ezt hittel fogadják, kiszolgáltatni a kegyelemeszközöket s így Istenhez, örök céljukhoz segíteni őket. Ez a lélekmentő működés pedig nem az Egyház kezdeményezéséből vagy önértékből indult meg, hanem isteni megbízásból. *Nem ti választottatok engemet, mondotta már előzőleg az Úr, hanem én választottalak titeket. Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg, aki pedig engem megvet, azt veti meg, aki engem küldött.* Most megismétli a megbízást: *Amint*

engem küldött az Atya a földre, hogy az ő dicsőségét s a lelkek örök üdvét az ő nevében s az ő szándéka szerint munkáljam, úgy ruházlak fel titeket az én tekintélyemmel, hogy nevemben és helyettem dolgozzatok a megváltás gyümölcseinek alkalmazásán, a békeség követői, az üdvösség közvetítői legyetek a jóakaratók számára.

Isteni hatalmának egy részét az Úr már szenvedése előestéjén, az utolsó vacsorán átruházta tanítványaira, hogy t. i. a kenyeret és bort Krisztus testévé és vérévé változtathassák át, s mint az újszövetség papjai bemutatassák a szentmiseáldozatot. Húsvétvasárnap estéjén egy másik, szintén isteni hatalomnak lettek részesei. Ünnepestes külső szertartással, ráleheléssel közli velük a Szentlelket, ki a megismerés szeretét és irgalom a Szentháromságban, hogy képesek és méltók legyenek az emberek lelkéről levenni az üdvösség legnagyobb és egyetlen akadályát, a bűnt. *Akiknek — úgymond — megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik, azoknak Isten is megbocsátott, és akiknek megtartjátok, más szóval nem bocsátjátok meg, mert arra valamely rejtett vagy nyílt ok miatt méltatlanok, azoknak meg vannak tartva, azoknak lelkén szárad az elkövetett bűn és felelni fognak érte Isten ítélőszéke előtt. — A bűnbocsátás hatalma szédületesen nagy hatalom. Ki bocsáthatja meg a bűnöket, ha nem egyedül az Isten? — mondták egyszer a zsidók Jézusnak. Ez magától értetődő, a bűnöket egyedül Isten, aki ellen a bűn irányul, bocsáthatja meg. Ha a szolga megsérti urát, hiába hallja szolgatársa szájából: én megbocsátok. Amíg nem sikerül urával megbékélnie, addig hiába kedveskedik neki társa. Így a bűnök megbocsátására egyedül Isten illetékes. Mivel pedig a bűnben Istennel szemben durva hálátlanság, lázadás és megvetés rejlik, Isten szentsége és igazságossága nem tűrhette azt, hogy egy-két bűnbánó sóhajra, mellverésre azok elengedtesenek és meg nem történteknek tekintessenek. A bűnökért a végtelen isteni fölség elégtételt követelt. Ezt adta helyettünk és nevünkben a megváltó Jézus, mikor önkéntesen kiöntötte szent vérének és meghalt a keresztfán. Ő — Keresztelő szent János szavai szerint — az Isten Báránya, ki elveszi a világ bűneit. Őreá helyezte — Izaiás próféta szerint — Isten mindnyáiuink gonoszságát. Jézus úgyis, mint Isten,*

úgyis, mint Megváltó, bűnbocsánatot oszthat az embereknek. Húsvétvasárnap este aztán a Szentlélek közlésével a lelkek megmentésére tovább adja bűnbocsátó hatalmát Egyházának, választott apostolainak s ezek utódainak. Mint ahogy a földi király, aki országának első és legfőbb bírója, közli ezt a hatalmát a többi alsóbb vagy felsőbb rangú bírókkal, s ezek a király nevében és megbízásából hozzák fölmentő vagy marasztaló ítéleteiket, úgy ruházta át a távozni készülő Jézus legfőbb bírói hatalmát az egyházi előjárókra, az érvényesen fölszentelt és feljogosított áldozópapokra. Amíg személyesen járt a földön, személyesen osztott bűnbocsánatot. *„Megbocsáttatnak a te bűneid“* — mondotta, és: *„Menj békével, a te hited megszabadított téged.“* Ha hiszünk, a bűnbánat szentségében éppoly hatásosan kapunk bűnbocsánatot, mintha maga az Úr mondaná el fölöttünk a feloldozás szavait. Hinnünk kell Jézus bűnbocsátó hatalmában s a bűnbánat szentségének büntörlő erejében, melyben Jézus végtelen értékű elégtételét alkalmazzák reánk. Használjuk bizalommal és gyakran e szentséget, a feltámadt Üdvözítő irgalmas Szívének ezt a drága adományát. Mikor a híres bölcsésztanár Pauler Ákos halálos ágyán elvégezte szentgyónását és fölvette a szentségeket, azt mondta utána: *„Soha életemben nem voltam olyan nyugodt és boldog, mint most.“* Mennyien mondtak ilyesmit mások is, akik alázatos töredekkel használták ezt a csodaforrást, melyet Jézus szent véréből készített a beteg lelkek számára. Mindenesetre tudnunk kell, hogy az Üdvözítőt, ha egyszer bűnbe estünk, el nem kerülhetjük. A Szentírás szavai szerint *Krisztus mélyen megalázta magát, egészen a kereszthalálig*, s tette ezt engedmességből és szeretetből Atyja iránt, *ezért aztán Isten fölmagasztalta őt s olyan nevet adott neki, mely minden név fölött vagyon, úgyhogy a Jézus nevére minden térdnek meg kell hajolnia az égben s a földön, s a föld alatt; s mivel kész volt három napig a sír homályában feküdni, azért fölemelte a mennyország fényes csarnokába, s azt, aki két lator közt haldoklott a kereszten önnön jobbára ültette s kezébe adott minden hatalmat az égben s a földön. Őt tette meg mindenek ítélőbírójává is. Az Atya nem ítél meg senkit, hanem minden ítéletet átadott a Fiúnak, hogy mindnyájan tiszteljék a Fiút, amint tisztelik az Atyát* — jelentette

ki az Úr. Bírói tisztségét kétféle módon gyakorolja: életünk folyamán a bűnbánat szentségében az ő helyettesei által, amikor is mindazoknak, kik töredelmesen megvallják bűneiket, elengedi azokat; a világtörténet befejeztével pedig személyesen, amikor eljő nagy hatalommal és dicsőséggel ítélni eleveneket és holtakat. Krisztus bírói hatalmát el fogja ismerni mindenki. Így akarja ezt a végtelen isteni igazságosság. Krisztust megkerülni nem lehet. Ajánljon fel a bűnös Istennek bármilyen vezeklési cselekményeket, imádkozzék éjjel-nappal szakadatlanul, sírjon, bőjtöljön, járja a búcsújáró helyeket, — mindez nem elegendő ahhoz, hogy bűnét jóvátegye. El kell ismernie Krisztus bírói hatalmát azzal, hogy helyettesének, a fölszentelt és meghatalmazott papnak ítéletét fogadja el s a bűnbánat szentségének használatával magára alkalmazza annak a szent vérnek érdemeit, mely a bűnökért folyt ki a keresztfán. Bármilyen nagy és bármilyen sok bűne legyen valakinek, itt Krisztus szent vére által tisztulást nyer. De aki az irgalom ítélőszékét, a gyóntatószéket elkerüli, az elkerülhetetlenül az isteni igazságosság ítélőszéke elé viszi bűneit s neki magának kell az elégtételt megadni azokért a kárhozat lángjaiban. — IV. Henrik francia király egyik kedvelt udvari embere összeesküvésbe keveredett ura ellen. Erről a király hiteles értesülést szerzett. Henrik nem volt bosszúálló természetű, szerette volna megmenteni. Magához hívatta, jóságos komolysággal szólott hozzá s szerette volna, ha őszintén feltárja előtte lelkét. De ez nem ismerte föl helyzeté komolyságát s ártatlanságot színlelve minden vallomás elől elzárkózott. Ekkor aztán a király arca is jéggé meredt s felmutatva bizonyítékait átadta az öröknek s szabadfolyást engedett az igazságosságának. A hóhér kezében aztán már későn volt a jobb belátás. — Egy képe ez a bűnös helyzetének az égi király, Jézus Krisztussal szemben. Ma még érdemszerző a töredelmes megalázódás, holnap későn lehet. *Most van a kellő idő, most van az üdvösség napja* — int Szent Pál apostol.

A töredelmes bűnbevallás a bűnbocsátnak egyik lényeges föltétele. Amikor Krisztus Urunk húsvét estéjén Egyházának a bűnbocsátó hatalmat megadta, természetesen azt a föltételt fűzte hozzá, hogy e nagy hatalommal a megbízottak szentül és Isten akarata szerint éljenek. Azért

használta a kifejezést, hogy némely esetben bocsássák meg a bűnöket, más esetben tartsák meg azokat — a bűnösök lelkiállapota szerint. A kegyelem drágagyöngyét nem szabad sertések elé dobni. Méltó-e a bűnös a feloldozásra, kész-e eleget tenni az erkölcsi kívánalmaknak, csak úgy tudhatja a gyóntató, ha az feltárja előtte bűneit. Bíró észszerűen csak úgy ítélhet, ha tisztán áll előtte a vádbeli cselekmény. A beteg elpusztul betegségében, ha szegyenli az orvos előtt feltárni bajait, így a bűnös, aki szegyenli bevallani bűneit, mondja Tertullian s utána Szent Jeromos. Nem elég, hogy valaki csak titokban, Isten előtt bánkódjék bűnein, miért adott volna akkor Krisztus Egyházának bűnbocsátó hatalmat? — kérdi Szent Ágoston. Amíg a bűnös őszinte bűnbevallást nem tesz, benne van a méreganyag, és gyötri, megfojtja. A bűnbevallással kidobja lelkéből a kóros anyagot, a feloldozással megkönnyebbül s újult lélekkel halad Isten felé. Ez Origenes hasonlata a 3. századból. Még több elféle magyarázatot lehetne idézni a régi írókból, de — úgy vélem — fölösleges. A jóakaratú keresztény készséggel teszi magáévá e gondolatokat, mert tudja, hogy nem a vak önfejség üdvözt, hanem Isten bölcs, jó és szent rendelkezéseinek átértése és elfogadása. Első tekintetre ugyan a kevélységre hajló ember szörnyű terhesnek találja a bűnbevallás kötelezettségét, de ha meggyőzi magát, tapasztalja a szentség vigasztaló erejét, megkönnyebbül, megszabadul sok kínzó aggálytól és kételytől. Jókainak nem igen volt érzéke katolikus dolgok iránt, egyik regényében mégis e szavakat mondja: A katolikus Egyháznak van egy intézménye, mely olyan fenséges és vigasztaló, hogy ez egy-maga elég lenne azt mindenüvé bevezetni, ahol lelkileg szenvedő emberek vannak, ez az intézmény: a gyónás. — Legyünk hálásak ez adományért Jézusnak s mutassuk hálánkat tettekkel, a szentség buzgó és gyakori használatával.

Húsvét utáni 2. vasárnap

A jó Pásztor

A szent evangéliumokban mélyértelmű kijelentések olvashatók Üdvözítőnk személyére vonatkozóan, hogy kicsoda ő számunkra. Ilyen kijelentések pl.: Jézus a világ világossága, az élet kenyere, a szőlőtő, melyen mi vagyunk a hajtások, az Isten Báránya stb. A mai szent evangéliumban az Úr magát a jó pásztornak nevezi. Alkalmat adott erre a kijelentésre a farizeusoknak sértő eljárása vele szemben, akik hiveit üldözték, becsmérelték, sőt, mint a vakonszületett ifjút, mikor az csodás gyógyulása után Jézus mellett tett bizonyosságot, az ószövetségi egyházból kiközösítették. Gyűlölködő eljárásuk az Üdvözítővel szemben igazságtalan, a lelkekre pedig romboló hatású volt. Ezért találta Krisztus Urunk szükségesnek a jó pásztorról szóló példázattal óvást emelni viselkedésükkel szemben, hangsúlyozni legszentebb jogait az emberek hódolatára és jóságos szándékait a lelkek üdvözítésére. Mélyedjünk el kissé a Szentlélek segítségével Urunk eme megnyilatkozásába, közelebb juthatunk így Hozzá, előhaladunk ismeretében és szeretetében. *Ismerni Téged* — mondja a Bölcsesség könyve — *tökéletes igazság, és tudni igazságotat és erődöt a halhatatlanság gyökere.*

1. Az ókorban a népek fejedelmeit és vezéreit hívták többször azok pásztorainak. Néha tényleg pásztorkodással is foglalkoztak, így az ószövetségi vezérek közül Ábrahám, Izsák, Jákob, Mózes, Dávid. Máskor hasonlóképpen nevezték a fejedelmet népe pásztorának, mint ahogy magát az Uristent is a Szentírás nem egy helyen a nyáját vezető pásztorhoz hasonlítja. Az Úr Jézus tehát akkor, mikor magát a jó pásztornak nevezte, azt akarta kijelenteni,

hogy ő az igazi vezére és feje egyeseknek és népeknek az életúton. S amikor nem „egy” valamelyes, hanem „a” jó *pásztornak* mondja magát, egyúttal istenségeről is vallo-mást tesz, mert egyedül Isten annyira jó, hogy hozzá hasonlítva a legjobb földi lény is gyarló s a legnemesebb is önző. Egyedül Isten továbbá, mivel mindenható és végtelenül bölcs, tudja kiterjeszteni gondviselését *minden teremtményére*, kik az ő nyájának juhai. Amint az Úr Jézus istenségét feltételezi a jó pásztorról szóló hasonlat, úgy emeli ki azok előtt, kik az ószövetségi Szentírásban járatosak voltak, az ő megváltói küldetését is. A régi próféták t. i. az ígért Messiásról ismételve mint pásztorról szólottak, ki népet vezetni, összegyűjteni s bajait orvosolni fogja. Ezekiel prófétánál pl. ezeket mondja az Úr: *Ime, én magam keresem fel juhaimat és meglátogatom őket... Ami elveszett, felkeresem, ami elhagyott, visszahozom, ami megsérült, bekötözöm, ami erőtlen lett, megerősítem.* S ez a jó pásztor, a próféta ígérete szerint Dávidnak lesz ivadéka.

Mivel tehát az Úr Jézus Isten Fia és az ígért Megváltó, ki fensőbb küldetését csodákkal s a jövődölések teljese-désével igazolta, azért *szent és sérthetetlen joga van arra, hogy neki mindenki magát alárendelje*, tanítását hívő lélekkel fogadja, magát általa, az igazi jó pásztor által vezetesse az életúton. Aki vele s a hozzá ragaszkodókkal szemben ellenséges álláspontot foglal el, mint a korabeli fari-zeusok s a későbbi tévtanítók és egyházgyűlölő elemek, azok visszaélnek hatalmukkal, nem Istent s a lelkek javát keresik, hanem önző érdekeik kielégítését. Az ilyenek nem pásztorai a reájuk bízottaknak, hanem Krisztus kemény szavai szerint rablók és gyilkosok gyanánt garázdálkodnak a nyájban s viszik azt végromlásba. Jeruzsálemnek nem sokára bekövetkezett pusztulása tett bizonyosságot az Úr szavainak igazsága mellett.

2. Isteni méltósága és küldetése miatt kívánhatja a mi Urunk, hogy neki magunkat alárendeljük. Még inkább azért, mert egész életét hősie odaadással Isten dicsősé-gének előmozdítására s a lelkek üdvére hozta áldozatul. „*A jó pásztor életét adja juhaiért.*” Semmi mellétekintet nem befolyásolta Jézust földi élete idején, a határtalan tisztelet mennyei Atyja iránt, az önzetlen vágyakozás

mások java után volt minden elhatározásának, szavának és tettének végső rúgója. A világra jött, hogy mint mondotta, Izrael nyájának elveszett juhait felkeresse. Fájt neki a nép elhagyatottsága. Úgy látta, hogy hasonlít a nép a magára hagyott nyájhoz, melynek nincs se pásztora, se legelője. „*Szánom a sereget*” — mondotta. Körüljárt azért, hogy mindenfelé tanítson, gyógyítson és vigasztaljon. *Jézus bejárta egész Galileát* — mondja Szent Máté — *tanítván a zsinagógákban és hirdetvén az ország evangéliumát és meggyógyítván minden betegséget és minden nyavalyát a nép között.* Leült a bűnösök asztalához, hogy bizalommal legyenek hozzá s felvegyék kiszáradt lelkükbe a felkínált kegyelmek üdítő harmatát. Szólt az elveszett bárányról, melynek utána jár aggódo pásztora s melyet, ha megtalál, kimerülve, megsebezve, közel a végpusztuláshoz — vállára vesz s boldog örömmel visz vissza nyájához, a biztos menedékhelyre. Szólt a tékozló fiúról, ki eltávozva az atyai hajlékból, minden javát eltékozolja, nyomorba süllyed, keserűen csalogdik, de amikor felkel és vezeklésre készen visszatér az atyai hajlékba, ott minden várakozását meghaladó meleg fogadtatásra talál. Szólt az Úr Jézus az életidő nagy jelentőségéről, s hogy az élet célja nem a földi javak összehalmozása, nem élvezetek és méltóságok hajhászása, mindez múló és bizonytalan, nem elégít ki és súlyosbítja a felelősséget Isten ítélőszéke előtt. *Uradat Istenedet imádjad s csak neki szolgálj* — mondotta a kísértőnek a pusztában, mikor az felkínálta neki a világ hatalmát, pompáját és gyönyöreit. *Mit használ az embernek, mondotta, ha az egész világot megnyeri is, ha lelkének kárát vallja?* Esztelen, mondja annak, aki tekintet nélkül Istenre, csak magtárak építésére és lakomákra gondol, esztelen, *az éjjel még számon kérik tőled lelkedet, s amiket gyűjtöttél, kié lesznek? Keressétek először az Isten országát s az ő igazságát, a többiek majd hozzáadtnak nektek.* Ilyen és hasonló szavakkal igyekezett Jézus, a jó pásztor a tévelygő bárányokat visszavezetni a jó útra, a gonoszlélek nyomasztó szolgaságából visszahelyezni őket Isten gyermekeinek szabadságába. Készséggel lépett be Zacheus házába, kire gyanakodó fölénnyel néztek le a farizeusok, vendége lett, hogy elmondhassa: *Ma üdvössége lett e ház-*

nak, mert ő is Ábrahám fiává lett. Leült Jákob kútjához s noha a korabeli farizeusok azt tanították, hogy: Inkább égesd el a törvény betűit, minthogy azzal vesztegeds az időt, hogy nőket taníts arra, — mégis szóba ered a szamariai megtévedt nővel, magába szállásra, bűnbánatra bírja s felajánlja szomjas lelkének az örök élet vizeit. És nem taszítja el magától Magdolnát sem, kire Simon farizeus jéghideg tartózkodással tekint, nem húzza el a pamlagon lábát tőle, mikor az az őszinte bűnbánat könnyeivel öntözi és félve hajával letörli. Még Júdást is barátja gyanánt üdvözli, Péterre pedig olyan szánakozó pillantást vet a főpap udvarában, hogy az rögtön összeroskad és sír, mint egy kisgyermek. Így járt az Üdvözítő mint jó pásztor az elveszett bárány után hegyen-völgyön át, hívta, csalogatta, dorgálta, vigasztalta, csakhogy megtérésre hangolja és boldog volt, ha visszavihette az atyai hajlékba. Mintha csak az övé lett volna minden haszon, s nem a bárányé. Mikor pedig konok, elfogult lelkekkel találkozott, akkor saigott a szíve s olykor még könnyeit sem tudta visszatartani. *Jeruzsálem, — mondta — Jeruzsálem, hányszor akartam megmenteni fiaidat... te pedig nem akartál.* A keresztfára emeltetve első fohásza imádság a bűnösökért: *Atyám, bocsáss meg nekik, nem tudják mit cselekszenek.* Haldoklása közben módot talált arra, hogy megmentse a jobb lator lelkét. Élt, dolgozott és imádkozott a bűnösökért, aztán meghalt értük. Micsoda hallatlan jóságú szív, Jézus Szíve! A népek pásztoraí és fejedelmei magától értetődőnek tartják, hogy megnyírják juhaikat, vágóhídra küldjék azokat. Mennyi ember pusztulását okozta pl. egy Napoleon becsvágya! De arról, hogy ők áldozzák fel érettük életüket, nem igen olvasunk a történelemben. Jézus az egyedüli igazi pásztor, ki önzetlenül, élete odaadásával szerezte meg nekünk a kegyelem, a feláldozás s az örök dicsőség javait. Egyik lelkitanító a kereszten függő jó pásztornak ezeket a szavakat adja a szájába: *Akartam odaadni érted életemet, hogy tudjad, senki ennálam jobban téged nem szeret. Akartam a kereszten kiontani véremet, hogy jóságomtól megilletődve elpiruljon arcod, ha még ilyen Megváltót sem szeretsz. Akartam sebeimmel borítva állani előtted, hogy megértsd, milyen*

nagy fájdalmat szereznek szívem mélyén a te bűneid. Akartam a te bűneid csapásait testemen hordozni, hogy a részvét indítson a bűn kerülésére s hogy ne halmozz bünt bűnre, csapást csapásra. Mit felelünk Üdvözítőnk szavaira? Ha eszünk és szívünk helyén van, mást nem mondhatunk, mint hogy lelkünk üdvére irányuló szándékait magunkévá tesszük, irányítására bizzuk magunkat, tanítását hittel fogadjuk, ígéreteiben megbízunk, szeretetét szeretettel viszonzozzuk s a megváltás nagy művét, melynek végrehajtásáért fölemésztette magát, hasznunkra fordítjuk. Jó lelkiismerettel, a kereszttel szemben állva, csak ezeket mondhatjuk. Minden huzavona, megtérésünk elodázása — hálátlanság, bűnös érzéketlenség, mely kihívja Isten büntetését. Szent Agoston mondja: Uram, aki nem szolgál neked, noha te teremtetted őt, az megérdemli a poklot; de aki nem szolgál neked, noha megváltottad, az megérdemli, hogy számára egy új pokol létesüljön.

3. A jó Pásztor minden emberi mértéket meghaladó irgalmasságát a bűnösökkel szemben lehet helyes és megterésre segítő értelemben, de lehet *egyoldalúan és tévesen is magyarázni*. Egyesek el akarták hitetni magukkal, hogy a jó pásztorról szóló hasonlat, ki az elveszett bárányt vállán viszi vissza nyájához, vagy a tékozló fiúról szóló példabeszéd mutatja, hogy Isten voltaképp nagyon könnyen megbocsátja a bűnt, hogy tehát a bűn Jézus szemében nem is olyan borzalmas valami, nem kell azt olyan túl komolyan és tragikusan felfogni. Ez a felfogás teljesen téves és végzetes lehet némely lélekre. Az Úr Jézus a szent evangéliumnak ezen és más helyein mindig sürgeti a komoly magabaszállást, s a töredelmes bűnbánatot, mint a bűnbocsánat elengedhetetlen feltételét követeli. Szent Márk szerint Urunk nyilvános működését e szavakkal kezdette meg: *Mivel betelt az idő s az Isten országa elközelgett, tartsatok bűnbánatot*. Utálattal fordulni el a bűntől, fájlalni annak elkövetését szívünk egész keserűségével, ez az első feltétele annak, hogy a legszentebb Isten újra visszafogadjon kegyelmébe. Később is visszatért e komoly követelményre Jézus: *Ha bűnbánatot nem tartotok ... elvesztek* — mondotta. Aki megfélemedzik a megtérés eme alapvető követelményéről, könnyen Ézsau

sorsára juthat halála pillanatában. Ismerjük Ézsau esetét. Elkészíti a vadhúsból összeállított étket és derűs lélekkel lép be atyjához, hogy megkapja tőle az áldást, melyhez boldogító ígéretek kapcsolódnak. Mennyire megdöbben s elveszti minden nyugalma, mikor az atya elutasítja magától. Rémületében sírni kezd és panaszokba tör ki. Hiába, elkésett a sírással, előbb kellett volna emlékeznie és sírnia. Ézsau semmibe vette s feledésnek engedte egy súlyos bűnét, amikor t. i. könnyelműen elvetette magától az elsőszülöttségi jogot, szent és nagyértékű kiváltságot — azért, hogy mohó testi vágyakozását kielégíthesse. Ugyanígy járhat nem egy keresztény is, mikor halála percében bizakodva lép az égi Atya színe elé, hogy kérje tőle a minden jónak birtokába segítő áldást. Voltak órák földi életében, mikor kevésre becsülte a keresztség szentségében Krisztus érdemeiért nyert szent és fontos előjogokat, hogy Isten gyermekévé, a mennyország örökösévé lehetett s ezt odavetette a kísértés idején pillanatnyi, látszatos javakért, élvezetekért, a kényelemszeretet kielégítésért, mikor fontos köteleességek teljesítését túl terhesnek tartotta. Utána aztán komoly bánat helyett a feledés fátyolát borította ezekre a sötét pontokra életében s nem akart többé tudni róluk. Vajjon ilyen lelki állapotban Isten színe elé lépve, támaszthat-e igényt az atyai áldásra? Csodálkozhatnak-e azon, ha a szent és igazságos bíró elutasítja őt magától s a reménytelen helyzetet semmiféle késő sírással és kétségbeeséssel nem lehet többé megváltoztatni? Előbb kellett volna sírni, amikor még a jó Pásztor érdemei rendelkezésünkre állottak. Az egyetlen eszköz a bűnös számára, hogy visszajusson Isten kegyelmébe, nem a bűn szándékos felejtése és letagadása, hanem a töredelmes bánat, alázatos bűnbevallás s a vezeklésre való készség — mindhalálig. A bűneinkre való gondolatot, mint megalázót és kényelmetlent, még a *bűnbocsánat után* sem ajánlatos teljesen kidobni lelkünkől. Jó, ha a Zsoltárossal mondjuk: *Bűnöm mindig előttem van* — nem azért, hogy kislelkűek és aggályosak legyünk, hanem, hogy tudjuk zokszó nélkül viselni az élet terheit. Borgia szent Ferenc előbb minden kényelemhez és jóléthez szokott spanyol herceg, aztán szegény szerzetes volt. Utazásai közben sokat nélkülözött.

„Nem esik terhére az útszéli vendéglőkben való éjtszakázás?” — kérdezték tőle. Két komornyikomat mindig előre küldöm szállást készíteni: Egyik a bűneimre való gondolat, a másik megemlékezés a pokol büntetéséről, melyet megérdemeltem, mondta alázatosan. Így a szállást mindegyik olyan jól berendezettnek találta, hogy semmi panasza nem volt, még ha minden hiányzott is. Járjunk mi is ezzel az érzülettel az életúton s nem veszítjük el egykönnyen lelkünk nyugalma.

4. Üdvöztőnk lelkipásztori működése *nem szűnt meg kereszthalálával*. Feltámadása után mint jó Pásztor gyűjtötte össze a szétrebbent nyáját — tanítványait. Bátorította őket, újra kegyelmébe fogadta, Szentlelkével megerősítette, magasztos hivatásuk tudatára hozta őket, Szent Péternek külön is meghagyta, hogy mint helyettese, legeltesse bárányait és juhait. Ugyanazon áldozatos szeretettel, mely a Kálvárián emésztette, áldozza fel magát naponként oltárainkon a szentmisében, alkalmazza reánk szent vérenek érdemeit, a szentáldozásban pedig isteni, magasztos táplálékot nyújt éhező nyájának: Önnön szent testét és véré. S a mennyben is, hol az Atya jobbján ül és kormányozza a világot, ismer bennünket, figyelemmel kíséri sorunkat, állandóan támogat kegyelmével s vezet szerető gondoskodásával. *„Még a hajszálak is fejeteken meg vannak számlálva, — mondotta — ne aggódjatok! Én vagyok a jó Pásztor, én ismerem enyéimet, enyéim is ismernek engem”* és törhetetlen bizalommal ragaszkodnak hozzám. S ha majd betelt az idő, melyet az Atya bölcsesége az Egyház működése számára a földön kimért, a mennyből újra eljön a világ végén Jézus, hogy mint erőskezű pásztor elválassza — úgymond — a juhokat a bakoktól, s azokat, kik az élet kísértései között hűséges követőinek bizonyultak, megdicsőült testtel vezeti be az örök élet virányaira, hogy ott boldogan merüljenek el Isten örömeinek kikutathatatlan mélységeibe. Mint Szent Péter is írja első levelének 5. fejezetében: *Amikor ő, a pásztorok fejedelme megjelenik majd, elveszitek a dicsőség hervadhatatlan koszorúját.*

Ilymódon a jó pásztor tevékenysége jellemzi Krisztus Urunkat hozzánk való viszonyában — úgy földi élete ide-

jében, mint megdicsőült életében. Nem lephet meg azért bennünket, hogy ez a hasonlat az első századok óta különösen kedves volt a keresztények előtt s a jó Pásztor képével már a katakombákban találkozunk, az első Krisztus-szobor is, melyet a lateráni múzeumban őriznek Rómában, a 3. századból, a jó Pásztort ábrázolja. A véres üldözések idején az a hitigazság, hogy Isten mindent tud és lát, hogy Krisztus él és fölötte áll minden emberi ármánynak, hogy mint jó pásztor, segítségével és hatalmával mindig közel áll hozzánk, nagy vigasztalás és erőforrás volt az első keresztények számára.

Erőforrás lesz a mi számunkra is az élet kikerülhetetlen megpróbáltatásai között. Ha szomorúak vagyunk vagy nehéz kísértések ostromát érezzük, keressük a jó Pásztor közelségét. Közel lesz hozzánk s erőt önt belénk, ha imádkozunk, ha hívő lélekkel a szentségház elé térdelünk. *Közel van az Úr azokhoz, akik segítségül hívják őt, akik segítségül hívják szívből és igazán*, mondja a Zsoltáros. Az imádkozó lélek tudatára jön annak, hogy a világ berendezése nem dübörgő, vak gépezet, mely kérlelhetetlenül összeroncsolja azt, aki kerekéi közé kerül, hanem hogy a világtörténesek mögött s az egyes emberi sorsok mögött egy végtelenül bölcs, szent, jó és hatalmas Lény rejtőzik, aki mindent rendez és intéz és mindent, még a keserű halált is javunkra fordítja. Isten nem hal meg, súgta a haldokló Garcia Moreno, mikor az orgyilkos töre leterítette. Isten ezerszeresen tud kárpótolni s megfizetni minden veszteségért, melyet érette szenvedtünk. B. Seuze Henriknek mondta az Úr: Ha az összes szívek a földön egy szívvé lennének, ez nem lenne képes elviselni itt a mulandóságban a legcsekélyebb jutalmat, melyet én az örökkévalóságban annak adok, aki értem bármi kis szenvedést elviselt. — Egyik falusi gazdát mindenféle csapás ért, úgyhogy búskomor lett, napokon át alig beszélt s a legsötétebb gondolatokkal foglalkozott. Vallásos felesége minden úton-módon meg akarta vigasztalni, de az mogorván elutasította magától. Egy reggel aztán az asszony is nagyon szomorúnak látszott, folyton törölgette szemét zsebkendőjével s fel-felzokogott. Végre rászólt férje: Mi bajod van már? Az asszony nagynehezen beszélni kezdett: Ó, én

nagyon rosszat álmodtam az éjjel. Gondolja csak, azt álmodtam, hogy a jó Isten meghalt. Láttam kiterítve a korporsóban egy feketével bevont teremben örökzöld lombok és égő fákllyák között. Az angyalok olyan keserűen sírtak, hogy nekem is elszorult a szívem, azt hittem, meg kell halnom a bánattól. És még most is, ha visszagondolok rá, alig bírok magammal. Az ember csodálkozva nézett párjára, aztán megvetéssel mondta: Te bolond asszony, hát nem tudod, hogy az Isten nem hal meg? — Nem-e? — felelt ez most egyszerre más hangon, hát él most is csakugyan a mi mennyei Atyánk? — Persze hogy él, felelt türelmetlenül a férfi. No, hála Isten, mondta az asszony, dehát akkor miért jár kend napok óta már olyan csüggedten, mintha nem is volna fölöttünk a gondviselő Isten, aki sorunkat intézi? Él az Isten, majd jóra fordít mindent, csak bizzunk benne, még ha összeomlik is körülöttünk minden. A férfi megengesztelődve nézett hű társára s csak annyit mondott: Igazad van, okosabb vagy, mint én.

5. Fontos kijelentést tesz még az isteni Üdvözítő a mai evangéliumi szakasz végén. *Más juhaim is vannak, — mondja — melyek nem ebből az akorból valók, azokat is ide kell terelnem és hallgatnak majd szavamra és lesznek egy akor és egy pásztor.* Kikre gondolt az Úr, mikor e szavakat mondta? Elsősorban a pogányokra. A pogányokra a zsidók megvetéssel néztek. Rabbinsaik szerint az érintkezés a pogányokkal fertőz, a zsidók azért kerültek őket, maguk közt ebeknek nevezték. Jézus juhainak nevezi őket, bennök is mennyei Atyjának teremtményeit szemléli, Isten képmását látja, értük is meghalt a keresztfán, velők is szeretné megosztani a mennyország örömeit. Ezért akarja, hogy ezek is belépjenek az ő Egyházába. Ezért hangsúlyozta mennybemenetele alkalmával is: *Elmenvén, tanítsatok minden nemzetet.* Az apostolok s utánuk az Isten- és lélekszeretettől égő férfiak és nők ezrei így is tettek, szétmentek a nagyvilágba s a népek és nemzetek millióit gyűjtötték össze a keresztség által az Anyaszentegyházba. De még mindig rengeteg a tennivaló. Az 1600 milliónyi ember közül a föld hátán mintegy 1000 millió van, akik a mennyei Atyát nem ismerik, a kereszttől nem hajolnak meg, rút bálványokat imádnak, sötét babonák

és erkölcstelen szokások rabjai, haszontalanul töltik az életidőt, bizonytalan örökkévalóság elé néznek. Nem esik-e meg szívünk rajtuk? — Dehát mit tehetünk értük? Imádkozhatunk, felajánlhatunk szentmisét és szentáldozást, hogy Isten adja meg sokaknak a hittérítői hivatáshoz szükséges hősi lelkületet. Néha felajánlhatunk megtakarított pénzünkéből valamit e szent célra: utazás, iskolák, templomok létesítése idegen világrészeken, stb. mind költségbe kerül. Érdeklődjünk missziós lapok, könyvek iránt, olvassassuk azokat, érdekesebb dolgokat adnak elő, mint a ponyvaregények. Krisztus helytartója, a pápa sürgeti és kívánja, hogy minden katolikus tagja legyen valamelyik missziós egyesületnek. Vajha visszhangra találna szívünkben isteni jó Pásztorunk szózata: Egyéb juhaim is vannak, melyek ma még nem tartoznak nyájamhoz. Úgy szeretném ezeket is bevezetni az én aklomba — Atyám dicsőségére, lelkük üdvére. Légy segítségemre! Amit egynek tesztek a legkisebbek közül, nekem teszitek.

Vonatkozathatjuk Urunk szavait a pogányokon kívül még a *téves hitben élők*re is. A pogány magyarokat, mint tudjuk, Szent István apostoli buzgalma vezette be Krisztus Egyházába. 500 éven át egységes volt a magyarság az igaz, katolikus hitben. A XVI. században aztán ez a maroknyi nép, mely idegenül, törzsrokonok nélkül él itt Európa keletén, vallásilag is szétszakadt. Egy része tudatlanságból s a földesurak nyomása alatt behódolt a Luther-féle tévelynek, mások a Svájcban terjeszkedő helvét vagy református hitvallást fogadták el. S azóta ellenséges szemmel figyelik egymást azok, akiknek mindenben össze kellene fogniok a magyarság hatalmas ellenségeivel szemben. Mennyi érték pusztult el, mennyi vér folyt már el a testvérharcokban! Az Úr Jézus ilyen viszályokat, ilyen egymással szemben álló egyházakat bizonyosan nem akart. Ezek emberi gyarlóságok és szenvedélyek folytán létesültek. Jézus azt akarta s akarja ma is, hogy egy akol legyen és egy pásztor. Ezért imádkozott földi életének utolsó estéjén: *Atyám, add, hogy azok, akik hisznek bennem, mind egyek legyenek!*

De mit tehetünk ma már ezeknek a nyílt sebeknek orvoslására? Egyes igazságot kereső lelkek Isten kegyelmével ma is visszatálnak az ősi Egyházba, melyből őseik

hűtlenül kiléptek. Sokan az ilyen konvertiták közül bevallják, hogy az első lökést e fontos lépésre komoly vallásos életet élő katolikusok példájából nyerték. Egyik híres német konvertitának, Stolberg grófnak felesége megtérés után így írt egy bizalmas barátnőjének: Örömmel gondolok vissza azokra a napokra — mikor férjemmel együtt a katolikus Egyház gyermekei lehettünk. Milyen öröm várna a mi elszakadt testvéreinkre is, csak egyszer már komolyan kezdenék keresni az igazságot. De milyen kevesen teszik ezt! Úgy vélem, hogy ennek egyik oka a katolikusok közt található lanyhaság, egyesek botrányos élete s hogy csak gépiesen végzik vallásos gyakorlataikat. — Gondoljunk a grófné eme szavaira, különösen, ha másvallásúakkal érintkezünk. Ezek megfigyelnek bennünket, Egyházunk, vallásunk értékét a mi viselkedésünkből ítélik meg. Egyházunk becsülete, mások lelki üdve a mi viselkedésünktől függ. Legyünk határozottak és komolyak hitünk megvallásában és gyakorlásában. — Vajjon megvalósul-e valaha szószerinti értelemben az egy akol és egy pásztor eszméje, azt nem tudjuk. Egy bizonyos értelemben, hogy t. i. a pogányok is belépnek Krisztus Egyházába, már régen örvendetes valóság. Hogy a megtérők száma *növekedjék*, ezért imádkoznak és példájukkal, tevékenységükkel apostolkodnak mindazok, akik érzik, milyen nagy kegyelme az isteni Gondviselésnek, hogy ők bennlehetnek Krisztus igaz Egyházában s a jó Pásztor vezetése alatt a biztos úton haladnak az örök élet virányai felé.

Húsvét utáni 3. vasárnap

Feltámadunk

A „*kis idő*”, — melyről az isteni Üdvözítő búcsúbeszédében szólt, Szent Ágoston szerint azt a néhány órát jelezte, mely a végvacsora s az Úr kereszthalála közt eltelt. E kis idő mulva Krisztus testét elfödte a sírűreg s a bizalmas földi együttlét Jézus és tanítványai között megszűnt. Aztán ismét elmúlt egy „*kis idő*” — s harmadnapra az ámuló tanítványok szeme a feltámadt és megdicsőült Krisztust szemlélhette, a Jézus elvesztése fölött érzett szomorúság zavartalan örömmé változott.

Az Úr említett szavait bizonyos értelemben önmagunkra is alkalmazhatjuk. Kevés idő még és eltűnünk azoknak szeme elől, akikkel most együtt élünk. Int a halál s hívó szavára király és koldus, ifjú és agg — sápadt arc-cal és megtört szívvel lelép az élet színteréről. S a leg-hosszabb emberi élet is az örökkévalósághoz viszonyítva, melybe belépünk, kis idő, rövid álom. A halálos ágyról visszatekintő úgy látja az éveket, mint szétfoszló párát a kelő nap sugaraiban. S ha egyszer eltávoztunk az emberek szeme elől, hamar elvész emlékezetünk is. És újra múlnak az évek, talán évszázadok, az örök Isten szemében kis idő — s az emberiség történelmének nagy órája az utolsót üti, elérkezett a világ vége. Ekkor a mindenható Isten ígérete szerint sokakra nézve meglepő és váratlan dolgok történnek: *a halottak feltámadnak* s bekövetkezik a boldog vagy fájdalmas viszontlátás Krisztus ítélőszéke előtt. Feltámadunk, ezt hirdeti az apostoli idő óta a mai napig az ámuló és kétkedő világnak a kereszténység. A katolikus vallás a feltámadás vallása. Az a keresztény, aki ezt az egy hit-tételt nem vallja rendületlenül, Isten előtt hitetlennek szá-

mít s nem kap részt Krisztus dicsőségéből a mennyben. Hitünk erősítésére a húsvéti időnek megfelelően elmélkedjünk ez alapigazságról, a feltámadásról.

Az isteni Üdvözítő, aki mindenható és hűséges ígéreteinek megtartásában, többször szólt a bekövetkező feltámadásról. Ez — úgymond — *Atyámnak akarata, ki engem küldött, hogy mindenkinek, ki a Fiúban hisz, örök élete legyen és én feltámasszam őt az utolsó napon.* És ismét: *Eljön az óra, melyben mindnyájan, kik a sírokban vannak, meghallják az Isten Fiaának szavát és előjönnek; akik jót cselekedtek, az élet feltámadására, akik pedig gonosz cselekedtek, az ítélet feltámadására.* Megerősítette e kijelentéseket s megmutatta hatalmát a halál fölött a többszörös halottfeltámasztásokkal, melyekről a szent evangéliumok beszámolnak, valamint önnön feltámadásával. Krisztus feltámadása előre jelezte a mi feltámadásunkat, ha t. i. vele a kegyelem által egyesülve maradunk, ezért nevezi a Szentírás őt az „*elszenderültek zsebéjének*“. Az őszövétségben az aratás zsebéjét Istennek szentelték, a zsebének, az első termésnek átadásával az egész aratás szentté lett, így Krisztus feltámadásában részük lesz mindazoknak, kik az ő titkos testéhez mint élő tagok tartoztak. Önnön feltámadásának ezt a reánk kiterjedő hatását szemléltette az Úr azzal, hogy a szent evangéliumok szerint sok őszövétségi szentnek sírboltját feltárta halálakor s onnan feltámadva jöttek elő az elhunytak, hogy bizonyosságot tegyenek a megváltás megtörténtéről. A feltámadás tanát hirdették a Szentlélek vétele után az apostolok is az egész világon. Nem tántorította meg e hitükben a bűnökbe merült pogányok gúnyolódása vagy megütközése. Szent Pál a korintusiakhoz írt első levelében keményen megfeddi az ilyen balgatagokat, akik nem hiszik a feltámadást, mert nem értik azt. A mindenható Isten művei messze meghaladják a gyarló emberi felfogást, *ha nincs feltámadás*, mondja az Apostol, *akkor Krisztus sem támadt volna fel s az egész kereszténység humbug.* Amde megdönthetetlen tény és valóság, hogy feltámadt Krisztus a mi fejünk és példaképünk s az ő dicsőséges élete átárad majd a maga idején a tagokra is. *Aki feltámasztotta Jézust, — úgymond — minket is fel fog támasztani Jézussal és Jézus által.* Hogy a holttest a

halál után felbomlik alkotórészeire s az egyes atómkokat szétszórja a szél a világ minden tája felé, az a mindentudó Isten számára nem akadály. A mag, melyet elvetsz, mondja hasonlattal Szent Pál, nem indul-e szintén enyészetnek, mielőtt kinő belőle a sudár hajtás? Te akarsz korlátot szabni Isten hatalmának? Újabb pogányok ezt a látszatos nehézséget azzal bővítették, hogy hiszen egyes atómkok, melyek testünket alkották, ennek felbomlása után száz és száz másik emberi testnek válhatnak alkotó részeivé, kié lesz hát az az atóm a föltámadáskor? Az ilyen gúnyolódók nem gondolják meg, hogy a test azonossága éppen nem követeli azt, hogy valamennyi részecske, mely egy időben hozzátartozott, újra egyesüljön vele. Hiszen testünk atómjai földi életünk folyamán is napról-napra változnak, hét év múlva nincs egyetlen részecske bennünk, mely ki ne cserélődött volna, mégis a 90 éves is ugyanazon test tulajdonosának érzi magát, melyben gyermekkori csínytevéseit elkövette. A test azonossága inkább a tekintet, arckifejezés, beszédmód, gesztusok, járás azonosságán, mint az atómkok és molekulák azonosságán alapszik. Élettanilag azonos az aggastyán teste az ifjúkorival, ha vegyi összetétele megváltozott is. Istent, ki az óriási égítetek millióit kihajította a világűrbe, nem hozza zavarba, mint egy kiskereskedőt az aprópénz hiánya, néhány atóm hiánya vagy elrejtőzése. Ha nem talál eleget, teremti, hisz ugyanaz támasztja fel az embert, aki teremtette. Testünk feltámasztásával határozottabban nyilatkozik meg *Isten igazságossága*. Ha valaki két munkás közül, akik földjén naphosszatt verítékezve dolgoztak, az egyiknek megadná a bért, a másikat üres kézzel útnak eresztené, vajjon igazságosan és lelkiismeretesen járna-e el? S ha egy bíró két gonosztevő közül, kik együtt vétkeztek, az egyiket bilincsekbe veretné, a másikat futni hagyná, igazságosan látná-e el hivatalát? Gondoljunk egy szentre. Lelki, testi erői egyformán kimerültek Isten szolgálatában, a test gyakran méginkább, mint a lélek. A lélek elveszi jutalmát Isten boldogító színjátásában, a test semmi jutalomra nem támaszthatna igényt? Egy Szent Lőrincé, mely tüzes rostélyon égett el, egy Szent Timoteus és neje Maura, akik hitükért kilenc napon át függtek élve és egymást bátorítva a kereszten, egy Szent Tarbula, a

perzsa Szent Simeon püspök nővére, kit szüzi társaival együtt fatörzsekhez kötözve elevenen szétfűrészeltek, s az a sok-sok ezer és millió, kik Krisztushoz való hűségükért borzalmas kinokat viseltek el? Akik, hogy magukban a Szentlélek templomát tisztán megőrizték, állandóan imádkoztak, vasakarattal megtörték a szilaj vágyakat s a keskeny úton vérző lábakkal léptek a kereszthordozó Krisztus nyomdokaiba? — S ha Isten a gonosz és erkölcstelen bűnösnek lelkét, ki bűnbánat nélkül halt meg, a pokolba taszítja, vajjon engedi-e, hogy a bűntárs, a céda test fájdalom nélkül porladozzék a sírban, talán épp egy büszke márványemlék tövében? Nem, Isten igazságos, megfizet érdem szerint testnek is, léleknek is.

Isten örök gondolata szerint továbbá *az ember természetéhez lényegesen hozzátartozik a test*. Test és lélek együtt alkotja az egész embert. A lélek valahogy ösztönyszerűleg vonzódik élettársához, a testhez, fél attól elszakadni a halálban, aggódva gondol arra, hogyan fogok én már ezután szem nélkül látni, fej nélkül gondolkozni, kéz nélkül cselekedni? Az üdvözült lélek Isten színelátásában kétségkívül már élvezi a békét, de teljessé és tökéletessé az akkor lesz, amikor a végítéletnél Isten jóságából újra egyesül a testtel. *Ne szomorkodjatok — inti híveit Szent Pál — az elhunytak miatt, mint a pogányok, akiknek nincs reményük, Isten majd feltámasztja őket . . .* Ez intelem föltételezi, hogy emberi szívünknek a lélek halhatatlansága magában nem elég, test nélkül a lélek csonkának, torznak érezné magát, mint aki kéz vagy láb nélkül kénytelen tengetni földi életét. A bölcs és hatalmas Isten nem alkot torz alakokat, mint egy ügyetlen szobrász.

Az Úr Jézus végül magát a jó pásztornak nevezi s azt mondja, hogy azért jött, hogy *keresse és üdvözítse azt, ami elveszett volt*. Jött, hogy az elveszett bárányt k' rentse a bűn és halál tövises ágaiból. Krisztus Urunk ugyancsak megalázódva állana a végítélet napján Atyja s a világ előtt, ha az emberi lelket tudta volna üdvözíteni, de annak élettársát, a testet, martalékul lett volna kénytelen átengedni az enyészetnek. Úgy járna, mint az a pásztor, ki az elveszett bárányt ki akarná emelni a bozótból, de csak a fejét szakítaná le, a többi részeit ott hagyná prédául a férgeknek.

Ilyen csúf kudarc az Úr Jézust soha nem fogja érni, a megváltás műve teljes, sőt túláradó, általa mindent, amit Ádám-ban elvesztettünk, visszaszerezünk Krisztusban: lelkünk üdvösségét és testünk győzelmét a halál fölött a feltámadásnál.

A most érintett megfontolások — s az isteni kijelentések alapján már a keresztény ókor hitvédői, Szent Jusztin, Ireneus, Athenagoras külön iratokban fejtegették és védtek a kereszténységet a feltámadásról. Tertullianus a feltámadásról szóló művét e szavakkal kezdi: A keresztények bizakodása a test feltámadása. Ennek elfogadásával leszünk hívőkké. E hitre készítet bennünket az igazság. — A feltámadás hite erősítette meg az első századok vértanúit az irtózatok elviselésében. Ezt gonosz üldözőik is tudták. Mikor 177-ben Lyonban Szent Pothinus püspök, Szent Blandina, egy gyenge szolgálóleány s a 15 éves Ponticus társaikkal vallomást tettek Krisztus mellett s ezért borzalmas kínzások közt meghaltak, a pogányok holttestüket máglyára vetve elégették s hamvaikat a Rhone-folyóba szórták. „A feltámadás nevetséges gondolatával — mondták — mennek ezek a halálba. Majd meglátjuk, nem fogunk-e ki az ő Istenükön, fel tudja-e ezek után is őket a halálból támasztani!” Tehetetlen férgek erőlködése ez a Mindenhatóval szemben. A feltámadás bekövetkezését az összes hitvallások hangsúlyozzák: az apostoli, a niceai, a Szent Atanázé. Ez utóbbi a mennybe szállott Jézusról mondja, hogy a világ végén ismét eljő és eljövételére az összes embereknek fel kell támadniuk önnön testükkkel és felelniük tetteikért. *Felelniük tetteikért*. Talán nem csalódunk, ha itt keressük az okot, amiért némelyek fáznak a feltámadás gondolatától. Már Tertullianus említi, hogy sokan annyira rabjai a bűnös élvezeteknek, hogy inkább az élettől akarnak megválni, mint ezektől. Mikor egy afrikai hittérítő a négereknek a feltámadásról beszélt, az első sorban ülő törzstönk arca elkomorult. Feltámad apám is? — kérdezte. Fel, — mondotta a hittérítő. A törzsfő sötéten nézett maga elé, mert apját megölte, hogy hamarabb elfoglalhassa helyét. „Azok is feltámadnak, akiket a csatában megöltem?” Fel, — volt a felelet. A törzsfő haragosan nézett, mert rablóhadjáratokat folytatott, zsarolt, ke-

gyetlenkedett. Fölkelt tehát székeről s így szólt: Nekem olyan vallás nem kell, amelyik szerint még feltámadnak és elém állanak leszámolásra áldozataim. Azzal sarkon fordult s eltávozott. Nem ilyen érzület befolyásol-e sok fehér, magát műveltnek tartó embert is, mint ezt a primitív néget, mikor idegenkedve hallja a feltámadás tanát? De mit ér álokoskodásokkal hitegetni magát, ha mégis minden úgy történik, amint azt a mindenek Ura és Teremtője megállapította s Jézus által kijelentette! *„Előjönnek a jók az élet feltámadására, a gonoszok pedig az ítélet feltámadására.”* Az egyetlen biztos eszköz a bűnös számára, magába szállni, amíg idő van, a tékozló fiúval kimondani a nehéznek látszó s mégis kimondhatatlan vigaszt szerző szót: Fölkelek és visszatérek Atyám házába s lábaihoz borulva beismerem: Atyám, vétkeztem! S akkor kitárulnak számára az Atya ölelő karjai s fülebe hangzanak az örvendezés szavai: Ez a fiam meg volt halva, de feltámadt.

Milyen lesz a jók teste a feltámadás után? Pál apostol így tanít: *A mi társalkodásunk a mennyekben van, ahonnan várjuk a mi Üdvözítőnket, Jézus Krisztust. Ő újjáalakítja gyarló testünket és hasonlóvá teszi az ő dicsőséges testéhez.* Hasonló lesz hozzá dicsőségére, szépségére nézve. Milyen nagyszerű elváltozásokat eszközöl Isten már itt a földön, a természetes világban. Gondoljunk pl. az élettelen anyagra. Milyen szublimis átváltozása az alaktalan szénnek a gyémánt! A gyémánt lényege szerint nem egyéb, mint a fekete, durva szénnek kristályosodása. A legtündöklőbb, méregdrága gyémántot pár perc alatt értéktelen szénsavvá lehet változtatni. Milyen a különbség egy lapát szén s a kohinoor gyémánt között, mely a britt korona ragyogó ékessége! — A többi drágakövek anyaga is milyen nemese-
dést, finomodást tüntet fel, a zafír, smaragd, rubin, topáz stb. Alapjukban véve ezek se mások, mint kristályosodott föld, vagy homokrézletek, megfestve fémoxiddal, mely a szép színt adja. Mégis, milyen különbség a drágakő s a föld között, melyet lábbal taposunk! — S ha a növényeket vesszük, alapjukban véve ezek is négy alkotóelemből állnak: szén — nitrogén — oxigén — hidrogénből. S az élet-tani törvények, melyeket a Teremtő beléjük oltott, milyen különböző kombinációkba hozzák ezeket az egyszerű ele-

meket, milyen ezerféle különböző, szebbnél-szebb virág, édesízű gyümölcs, lombos fák, délceg pálmák állanak gyönyörködő szemünk előtt! Mint dicsőül meg mintegy a durva föld az orgonavirágban, szegfűben, liliomban, rózsában! — Ha az Úristen a tökéletlen természeti erők által ilyen megragadó átalakulásokat tud létesíteni, mennyivel fölségesebb lesz az, melyet a feltámadásnál eszközöl a jók testével, amikor közvetlen mindenható hatalmával alakítja azt hasonlóvá Jézus megdicsőült testéhez! Mostani testünk a megdicsőülthöz hasonlítva csak olyasféle, mint egy kormos faszén a szikrázó gyémánthoz viszonyítva, vagy a göröngy a nyíló rózsza mellett! — A megdicsőült test tökéletes szépségű emberi test lesz. Ilyennek alkotta meg Isten azt a teremtés hajnalán, az eltorzító vonásokat Isten remekművére aztán a bűn rajzolta fel. Most kisebb-nagyobb mértékben mindenkinél vehetők észre hiányok a testrészek arányaiban, az arc nemességében, a szervek működésében, nem is szólva a betegségek s az elszálló évek romboló hatásáról. A feltámadásnál eltűnnek mindeme hiányok, a megdicsőült test sokkal inkább, mint az, amely először került ki Isten kezéből, remekműve lesz az isteni hatalomnak, bölcseségnek és szeretetnek. — Szépsége pedig arányban lesz a lélek jóságával. A földi élet idején nincs meg mindig ez a viszonyosság, szép külső gyakran rút lelket takar és megfordítva. A feltámadáskor azonban a test szépsége hű tükre lesz a lélek érdemeinek, tisztaságának, szentségének. „*Más a nap fényessége, — mondja Szent Pál — más a hold fényessége s más a csillagok fényessége; egyik csillag is különbözik a másiktól fényességre. Így van a halottak feltámadása is.*”

Ennek a dicsőséges testnek, mely egészen a természetfeletti rendbe tartozik, most nem tudjuk megérteni életnyilvánulásait, érzéseit, működését. Csak a Szentírás nyomán sejtjük némikép. *Elvettetik*, (vagyis sírba kerül) *romlandóságban*, mondja az Apostol, *feltámad romolhatatlanságban*; *elvettetik nemtelenségben, feltámad dicsőségben*; *elvettetik gyöngeségben, feltámad erőben, elvettetik érzéki test, feltámad szellemi test*. Az érzéki, nehézkes test valamikép átszellemül. Nem lesz szellemmé, ez lehetetlen, anyag marad, mint ahogy Krisztus testét is képesek voltak a tanít-

ványok érinteni, tapintani — de olyan tulajdonságokat tud felvenni, melyek tulajdonképen csak a szellemet illetik meg. Így, mint az angyalok nem szorulnak táplálékra, úgy a feltámadottak sem. Milyen nagy megkönnyebbülés ez! Mint kell a legtöbb embernek nehéz munkában görnyednie, hogy a megélhetésre szükségést előteremtse! A helyett, hogy Isten s az igazság ismeretébe mindjobban behatolhatna, a földet kell túrnia, barmokkal vesződni, bányák mélyeiben, rossz levegőjű gyárakban, műhelyekben veritékeznie s még örülni, hogy mint annyi sok ezer, nem áll munka nélkül. Ment lesz a feltámadt test az alvás szükségletétől is. Itt most minden testi vagy szellemi erőfeszítés kimeríti erőinket, csakhamar pihenésre szorulunk s alvással kell valahogy visszaszerezni az elveszett életerőt. Milyen lealázó kényszerűség ez, hogy a drága életidő nagyrészét, naponként 6—8 órát így öntudatlan állapotban kell elvesztegetnünk. A szentek ezt megalázó tehernek érezték, hogy a testi erők korlátoztsága így elvonja őket Isten dicsőségének s lelkük üdvének munkálásától. A feltámadás után másképp lesz. Mint az angyalok erejét semmi tevékenység ki nem meríti, úgy a feltámadt test erejét sem gyengíti a szellemi vagy testi munka, ez inkább élvezet lesz, mint fáradság. — Nagy kegyelem lesz az is, hogy a test a feltámadás után ment lesz minden önkénytelen, rendetlen indulattól és vágyakozástól, úgy, amint az a bűnbeesés előtt is volt. Nincsenek többé heves kísértések, nem kell rettegni a bűnalkalmaktól, megszűnik a nehéz küzdelem lélek és test között, mely miatt felsóhajt a nemzetek tanítója: *Ó, én szerencsétlen ember, ki szabadít meg a halálnak eme testétől?* S felel is a kérdésre: *Az Isten kegyelme a mi Urunk Jézus Krisztus által.* Valóban, Isten kegyelme a feltámadással megszabadít bennünket e teher-től, lélek és test közt ezután teljes a harmónia, a test kész-séges eszköze lesz a léleknek úgy az értelmi, mint az erkölcsi működésekben. De ha a test szabad lesz is az érzéki szükségletektől, azért távolról sem lesz érzéketlen gépezet, szoborszerű alakulat, melynek nincs fogékonysága az érzékek által nyerhető örömek iránt. Mélyen átérzett, igaz örömekben lesz része. Csak ezek más fajtájúak lesznek, mint azok, melyek most csábítanak. A hernyó zöld levelekkel táplálkozik s mindenhez odatapad és benyálaz — mi-

kor pedig pillangóvá alakul át, a napsugárban lebeg, a virágok kelyhének mézét szívja s ha nyers leveleket raknak eléje, azokat észre se veszi. Így finomulnak meg az érzékek a feltámadás után s kicsinyléssel fordulnak el az alsóbbrendű érzéki örömöktől. — Testünk átszellemülése még azt is jelenti, hogy megszabadul az anyag nehézségétől, ólomsúlyától s bizonyos könnyedséget és gyorsaságot ölt magára, mint az az angyaloknál fordul elő, kik villámgyorsan repülnek teljesíteni Isten akaratát. Az ilymódon megdicsőült test áthatol a legkeményebb anyagon, mint a napsugár az üvegprizmán. Tudjuk, hogy így jelent meg Krisztus Urunk is, zárt ajtón keresztül tanítványainak. Az ilyen test a legnagyobb távolságokat is a lélek akaratára szerint pillanatok alatt szeli át, számára nincs áthidalhatatlan messzeség, mélység vagy magasság. Most csak képzeletben szállunk a csillagok közé, testünk a földhöz tapad. Gondolatainknak is tudunk már szárnyat adni s a távirón, rádión percek alatt közvetíteni azokat idegen világterületekre, de a test csígalassúsággal mászik a földön. S ha a merészek felülnek a repülőgépekre s a viharral versenyt száguldanak a magasban, csak vigyázat, egy kis ügyetlenség, egy kis motorhiba, a büszke gépmadár utasaival együtt összezúzva, lángokban hever a porban. Mikor a francia Chavez egy szép, derült napon a Simplon átrepülésére szánta el magát, az Alpések lakói feszült várakozással várták mindenütt a gépet. A hegy olasz oldalán százezernyi tömeg leste, mikor bontakozik ki a repülőgép a felhők közül. Végre megjelent, előbb parányi pont, aztán mindjobban megnőtt. Leírhatatlan üdvözlőfogadta, az ember legyőzte a természetet, az égig érő hegyeket. De mi az? 10 méter magasságban a le szállásnál kihagyott a motor, a gép lezuhant, ezrek jajkiáltása szállt a levegőbe, a géphez rohantak, hogy segítsenek. Haldokolva suttozta az összeroncsolt pilóta: Je ne meurs pas, nem halok meg, de bizony meghalt. Ilyen szomorúan végződnek a jelen életben a merész szárnypróbálgatások. Egy kis gyalog túra a hegyekben, milyen hamar kifáraszt bennünket, veritékezünk, elfogy lélekzetünk, míg egy hitvány lepke könnyedén száll el fölöttünk. Ha a Szentföldre, vagy a sarkvidékek felé vágyakozik valaki, mennyi készülődésre van szükség, csomagokra, óvintézkedésekre,

hogy baj ne érjen, míg egy fecske szélesebben éri el vágyai célját. Nagy Sándor egyszer tiszta éjtszaka elmerült a csillagos égbolt szemléletében és könnyek szöktek szemébe, hogy nincs út és mód, hogy oda feljuthasson, ahol azok a fényes csillagok villognak. Ez a földhöz kötöttség és rab-ság megszűnik majd a feltámadás napján. Mint tágul akkor ki szívünk az öröm és szabadságérzettől! Megszűnik végül a rettegés a sorvasztó betegségektől, kínos fájdalmaktól s a haláltól is. „*Ez a halandó test halhatatlanságba öltözik majd* — mondja a Szentírás — s akkor beteljesedik az íge: *Elnyelte a halált a diadal! Halál, hol a te győzelmed, halál, hol a te fulánkod?*” — Milyen nagyszerű jövőt tár fel előttünk a mi szent hitünk, milyen nagy a mi Istenünk jó-sága és hatalma, milyen értékesek a megváltás gyümölcsei! A gyenge hitűek szinte kételkedve hajlandók kérdezni, nem merész álomképek-e mindezek? Nem csupán a fantázia ki-találásai? Nem, mindez Isten csalhatalatlan ígéretein alapuló igazság s a ránk váró dicsőségnek a valóságtól messze el-maradó, halvány vázolása. Shakespeare Hamletjével mond-hatjuk: Több dolgok vannak földön és égen, Horatio, sem-mint bölcselmünk felfogni képes. Ám az is bizonyos, hogy ezek a csodálatos adományok nem maguktól hullanak min-denki ölébe. Ezeket most, jelen életünk folyamán kell szent, tiszta étellel, jócselekedetekkel kiérdemelni. „*Mert amit az ember vet* — mondja a Szentírás — *azt fogja aratni is. Aki testének vet, az a testből arat majd romlást; aki pedig a léleknek vet, a lélekből arat majd örök életet. A jót cselekedni azért ne lankadjunk el, mert annakidején majd aratunk*” . . . Ezek a Szentírás komoly szavai. Vessük mélyen lelkünkbe! Testünknek Isten kegyelmével már most, földi életünk folyamán, fegyelmezetté, átszellemültté, meg-dicsőültté kell válnia, szemünkből, homlokunkról a szent tisztaság derűje sugározzék, így készülünk elő a dicsősé-ges feltámadásra. Akinek testében a földön folyton csak a szenvedély szennyes tüze égett, az a feltámadásnál is csak arra lesz méltó, hogy a pokol büntető tüzét érezze. Aki most állandóan csak veszélyes és bűnös dolgokon töri a fejét, egészen a mulandó, földi dolgoknak él, Istennel alig törődik, az a feltámadás után sem lesz olyan állapotban, hogy megízlelhesse a menny örömeit. Élünk igazi keresz-

tény életet, *táplálkozunk gyakran az Úr testével*, mely a dicsőséges feltámadás záloga és teljesül rajtunk Krisztus ígérete: Az igazak fényleni fognak, mint a nap Atyám országában.

Húsvét utáni 4. vasárnap

Örök pokol

Az isteni Üdvözítő búcsúbeszédében a Szentlélekről szól. *A Szentlélek — úgymond — eljö és meggyőzi a világot a bűnről, az igazságról s az ítéletről.* Mit jelentenek e rejtelmes szavak? A világ elvetette Jézust, keresztre feszítette, a Szentlélek majd felrázza az emberek lelkiismeretét és tudatukba hozza, hogy ez nagy bűn, szentségtörő gonosztett volt. Jézus maga a szentség és ártatlanság, ezért Atyja megdicsőítette s önnön jobbára magasztalta fel. *Igazza* a bűnös ember csak úgy lehet Isten előtt, ha hittal ragaszkodik Krisztushoz, magára alkalmazza érdemeit a szentségek használatával s Krisztus nyomdokain haladva szolgál Teremtő Istenének. *Mert nincs más név az ég alatt, melyben üdvözlünk lehetne, mint Jézus neve.* Aki az isteni irgalmat, mely e drága névben: Jézus, rejlik, magától elhárítja, az osztozni fog a lázadó angyalok sorsában, kiket az Úr megítélt és kárhozatra vetett. Krisztus ígéretének első elhangzása óta sok víz folyt le a Dunán, de a Szentlélekre vonatkozó ígérete ma is hatásos. A Szentlélek ma is működik a világban, egyeseknél erőteljesebben, másoknál halkabban, egyeseknél az ártatlan gyermek- s ifjúkorban, másoknál a szenvedések idején s a halál közeledtére. Meggyőzi az embereket, hogy bűn s nagy hálátlanság el nem fogadni Jézust, elhárítani magunktól mentő kezét. Aki így jár el, az kihívja magára Isten büntető ítéletét s elvesz.

Nem minden keresztényben elég élénk ez a hit, hogy a halálos bűn s a hitetlenség kárhozatba visz. Hitközömbös világban élünk, sokfélét hallunk vagy olvasunk s elhitetjük magunkkal, hogy a poklóról szóló tanítást nem kell olyan komolynak vennünk. A Szentlélektől vezetett Egyház pedig

a XX. század gyermekének is szent komolysággal hangsúlyozza, hogy azokra, akik tudatosan ellenszegülnek a Szentlélek kegyelmének s a krisztusi igazságnak, a pokol, és pedig örökkétartó pokol várakozik. A tengerre kifutó hajók fenekébe nehéz súlyokat tesznek, hogy a viharok fel ne fordítsák. Ilyen nehéz súly a keresztény élethajójában a pokoltól való üdvös félelem. Hathatós segítség a kísértések legyőzésére. *Az Úr félelme a bölcsesség kezdete.* Világosítson meg bennünket a Szentlélek, hogy megértsünk néhány idevonatkozó gondolatot.

Még mielőtt a kereszténység létezett volna, mióta csak ember jár a földön, élt a lelkekben a tudat az igazságos Istenről s a jelen életet követő másvilági, örökkévaló életéről. Bizonyosságot tesznek erről a meggyőződésről ősi sír-emlékek, régi írók, költők, bölcsészek fennmaradt alkotásai. A túlvilági életet pedig mindig kétfelé választva gondolták az emberek, mint az öröm helyét azok számára, akik erőnyesen éltek s mint siralmas gyötrelmek helyét a gonoszok számára. Az összes népek vallásában a téves eszmék mellett, mint gyöngyszem a szemétrakásban, felragyog az igazság fénye: Légy jó és erőnyes, virraszt fölöttünk egy szent és ellenállhatatlan Hatalom, ez megfizet mindenkinek érdem szerint, ha a gyorsan lepergő jelen életben nem, úgy föltétlenül az örökkévalóságban. Szólnak erről Hómér és Plátó a pogány bölcs, aki szerint a gyógyíthatatlan bűnösök örök büntetésekkel vezekelnek; Vergil, ki iszonyodva látja a kárhozottak bűnhődését a Tartarus mélységeiben, s így az egész ókor. Nem is lehet azt mondani, hogy ez pogány eszmekörből származó tanítás, még a pogányság kialakulása előtt ismerte az ember. Rávezette ennek ismeretére a józan gondolkodás s a lelkiismeret, mely Istenhez vezet s még inkább az ősi kinyilatkoztatásból származó tudás, melyet közvetlenül adott az Úr a teremtés után az embernek, hogy az mint vezércsillag kísérje az életúton, mint támasz a kísértések idején, mint megnyugtató, ha a rosszat itt diadal-maskodni látja. A keresztény vallás ezt az igazságot nem homályosította s nem homályosíthatta el. Az Úr Jézus ellenkezőleg többször feltűnő nyomatékkal mutatott rá. Így mikor óv attól, hogy ú. n. műveltek hitetlenségükkel, rossz példájukkal az egyszerűeket bűnbe vigyék. „*Jaj annak az*

embernek, ki által a botrány történik! Ha kezéd vagy lábad megbotránykozott téged, vágd le azt és vedd el magadtól, jobb neked az életre bemenned bénán vagy sántán, mint két kézzel vagy lábbal az örök tűzre vettetned. — Más alkalommal a „*kiolthatatlan tüzről*” szól, hol „*az ő férgök meg nem hal és tűzők ki nem alszik*”. Már Keresztelő szent János is használta a pusztában ezt a kifejezést: „*Kinek kezében van — úgymond — szórólapátja és megtisztítja szérűjét és összegyűjti a búzát csűrűbe, a pelyvát pedig megégeti olthatatlan tűzzel.*” — Amikor az Úr eljön a világ végén megtartani a nagy leszámolást az emberekkel, amint előre megmondta, a balján állókhoz ezeket a szavakat intézi: „*Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, mely az ördögnek készítettett és az ő angyalainak.*” Az ítéletnek végső fejleménye pedig ez lesz: „*Ezek — mondja Jézus a gonoszokról — örök büntetésbe mennek, az igazak pedig örök életbe.*” A pokolról szóló tanítás tehát a keresztény vallás egyik alaptanítása, melyet világosan kijelentve megtalálunk a kereszténység bölcsőjénél. Még szemléltető példában is bemutat egy lelket a pokolban az Üdvözítő, mikor a hitetlen és könyörtelen dúsgazdagról beszél. *Meghalt — úgymond — és eltemették a pokolban.*” Milyen hely ez? „*A kinek helye.*” Mi szerez ott kínokat? „*Kinlódom a lángban.*” Egy csepp vízért esdekel, hogy enyhítse szörnyű szomját, de nem kaphatja meg. „*Jusson eszedbe, hogy elvetted a jókat életedben, Lázár pedig a rosszakat, ő tehát most vigasztalódik, te pedig gyötrődöl.*” — Így tanítottak az Úr megbízott és csodákkal hitelesített apostolai is. Az Úr Jézus — hirdeti Szent Pál a tesszalonikai híveknek — a világ-ítéletnél megjelenik az égből hatalmának angyalaival, tűz lángjában és bosszút áll azokon, akik nem ismerik az Istent és nem engedelmeskednek Urunk, Jézus Krisztus evangéliumának. Ezeket a kárhozatban örök büntetéssel sújtja. — Origenesnek, a III. századbéli híres egyházi írónak halála után akadtak egyes tévtanítók, akik ennek (valószínűleg hamisított) irataira hivatkozva kétségbevonták nem ugyan a pokol létét, hanem annak örökkévalóságát, ám a Szentlélektől vezetett Egyház azonnal állást foglalt a hamis tan ellen s azt kárhozatos tévedésnek bélyegezte. Szent Athanáz hitvallása a IV. századból határozottan hang-

súlyozza: „Kik jót cselekszenek, örök életre mennek, kik pedig rosszat cselekszenek, örök tűzre. Ez a katolikus hit. Aki ezt erősen és híven nem tartja, az nem üdvözülhet.” — Az örök pokolról szóló tanítás éppoly lényeges része a keresztény vallásnak, mint Jézus istensége, a Szentírás sugalmazottsága, vagy a Hiszekegy bármely tétele.

Aki azt mondja, hogy a pokol mese, a papok kitalálása, hiú rémítgetés, az ezzel azt állítja, hogy a kereszténység üres álmok és badarságok összoglalata. És nemcsak a kereszténységgel, de a józan ésszel s az emberiség közmeggyőződésével is ellentétbe kerül. Ilyen hitetlen állításokat lehet szellemes és kevésbbé szellemes formákban hangoztatni, lehet velük önnön bűnös lelkiállapotát és érdekelttségét elárulni, de ezzel a tény nem változik meg. Szólammokkal a poklot megsemmisíteni éppúgy nem lehet, mint Jézus fejeéről letépni az istenfiúság dicskoronáját, mint Istent letaszítani a trónjáról. *Ég és föld elmúlnak*, — mondotta Jézus — *de az én igéim el nem múlnak*. Előbb-utóbb, sokszor egészen váratlanul kopogtat mindenkinél Isten poroszlója, a halál s aki nem adta meg Krisztusnak, az igazság és szentség forrásának, életében a tiszteletet, annak a halál után már nem hinni, hanem éreznie kell, hogy van pokol s ő soha abból meg nem szabadulhat.

1716 május 11-én halt meg Hieronymo szent Ferenc jézustársasági szerzetes, Nápoly apostola. Apostoli működésében Isten nem egyszer csodaszerűen támogatta. Akkoriban szokás volt, hogy a papok körmenetben kivonultak az utcákra s alkalmas tereken, a szabadban is tartottak bűnbánatra intő szentbeszédet. Szent Ferenc ezt többször megtette kongreganistáival a kereszt elővitele mellett. A menet behatolt többször olyan hírhedt utcákba is, ahol rosszéletű nők házai voltak, akik bűnös úton keresték kényerüket. Egy-egy szentbeszédének olyan hatása volt, hogy 5—10 bűnös nő könnyek közt térdelt lábaihoz és kérték a pátert, fogadja be őket a bűnbánó Magdolnák házába, ott akarnak vezekelni. Egy különösen szemérmetlen és arcátlan leány azonban semmiképen se akarta eltűnni, hogy a páter ama ház közelében prédikáljon, melyben ő lakott. Mikor észrevette a menet közeledését, hamar összehívta bűntársait, leányokat, ifjakat, sípokkal, dobokkal nagy zajt

csaptak, énekeltek, táncoltak, hogy a szónok szavát lehetetlen legyen megérteni. A páter szelíden tűrte a zshivajt, egyetlen korholó szót nem mondott a leány ellen. Egyszer ismét e ház közelében készült prédikálni, mikor észrevette, hogy a kapu ott csukva van s mindenütt síri csend uralkodik. A Szent kérdezte környezetét, hol van ma Katalin — így hívták a hírhedt leányt — s miért nem mutatkozik? Megmondták neki, hogy előző este hirtelen rosszul lett s váratlanul meghalt. A páter elmerülve nézett egyideig maga elé, aztán felsőbb sugallatra többekkel felsietett abba a terembe, ahol a leány a ravatalon feküdt. Egy pár percig mereven nézte a halottat, aztán a Szentlélek sugallatára megszólította: Katalin, mondd meg nekem, hol vagy? Nem kapott feleletet. Másodszor is feladta a kérdést. Hiába. Harmadszor aztán szigorú hangon, parancs formájában ismételte a kérdést. Ekkor a halott a jelenlevők szemelátára felnyitotta szemeit és mindnyájuk hallatára síri, nyöszörgő hangon így szólt: A pokolban vagyok, a pokolban vagyok. A körülállók halálra rémülve, hanyatt-homlok lerohantak a teremből. A Szent utánuk sietett, miközben borzadva ismételte: Hallottátok? A pokolban. Ó, Isten! Ó, félelmetes Isten! A pokolban. A jelenlevők közül többen annyira féltek, hogy nem mertek hazamenni, csak miután a Szentnél elvégezték gyónásukat. — Ennek az esetnek hitelességét a szenttéavatás alkalmával a szem- és fültanúk esküvel erősítették meg. — Abban a házban senki nem mert többé lakni, ajtaját befalzták s mint az átok és kárhozat helyét mutogatták késő nemzedékeknek. — Az ilyen esetek, mint a villámlás az éjtszakában, világot vetnek Isten büntető igazságosságára, egyben azonban Isten jóságának megnyilatkozásai is azok számára, kik hitükben megerősödnek a szembetünő isteni beavatkozások szemléletére és azokból új ösztönzést merítenek lelkük üdvének munkálására. — Tévedés volna egyébként azt hinni, hogy csak a teljesen elzüllöttek, a bűnökben makacsul megátalkodottak jutnak a pokolba. Hittétel (a 2. lioni egyetemes zsinat végzése szerint), hogy egy ki nem engesztelt halálos bűn is elég arra, hogy valaki, mint a krisztusi szőlőtőről letépett venyige, tűzre kerüljön és örökre elkárhozzék, — bár a büntetés

mértéke odaát a bűnök száma és súlya szerint természetesen különböző.

A pokol *örökké tart*. Ez teszi rémületessé. Kis kellemtelenségek is kihoznak sodrunkból, ha szünet nélkül, állandóan gyötörnek. Hát még a pokol gyötrelmei: a végtelen Jó elvesztése, a lelkiismeret szemrehányásai, a sötétség és teljes elhagyatottság, a tűz. Milyen csigalassúsággal telik el az idő a szenvedőnek, s ha a kétségbeesés rabja fölött a kárhozat mélységeiben elmúlt ezer és újra ezer és százezer év, szenvedésének tartama nem lett rövidebb egy perccel sem. Teljesen megérteni ennek szükségességét gyarló felfogásunkkal most nem vagyunk képesek. Felelni az esetleges ellenvetésekre tudunk, de az isteni végzés mélységeire hatolni nem, csak alázattal ismételjük: *Igazságos vagy, Uram és igazságosak a te ítéleteid!* Milyen gonoszság rejlik egy halálos bűnben, milyen szeretet Jézus kereszthalálában, melyet a bűnös megvetett — mindez feneketlen mélység számunkra.

Dehát lehetséges, hogy Isten, a végtelen jóság és szeretet, *örök kinokra* vessen egy megtévedt embert? — Isten tényleg maga a jóság és irgalom. Am azt nem engedi Isten szentsége, hogy e jóság felszabadítson bárkit a vétkezésre. Véges gondolkozásunk elválasztja Istenben a jóságot a szentségtől, a valóságban ezek egyek. Isten jósága nem lágy érzelgősség, könnyező, tehetetlen részvét, mely csak az elnézést ismeri, ez fogyatkozás volna. Isten jósága egészen szent, azért a bűnt végtelenül utálja s ha egyideig talán túri, bizonyos határokon túl — lesujt rá és érdem szerint bünteti. Mikor éri el valaki e határt, mikor telik be számára a mérték, azt megítélni Isten dolga. A vétkes angyaloknál egy bűn elég volt az elkárhozásra, másoknak megbocsát ezer halálos bűnt. Egyedül ő lát a szívekbe és vesékbe, tudja megítélni a bűnt előidéző tényezőket, tudja, meddig mehet el a megbocsátásban — fogyatkozás nélkül. Az biztos, hogy senki nem kárhozik el önnön súlyos bűne nélkül, szabadságával való tudatos visszaélés nélkül.

Amikor belép a lélek az örökkévalóságba, kétségkívül rémülve jön tudatára bűneinek. Nem fogadhatná el Isten még a halál után is bánatát? — ha így lenne, hányan használnák fel a földi élet idejét, hogy készüljenek az örökké-

valóságra? A legtöbb azt mondaná: Lesz még időm a megtérésre a túlvilágon. Az erkölcsi romlás minden mértéket meghaladna. S odaát is, mikor kezdene valaki bűnbánatot tartani? Mindíg mondhatná, ráérek még, elég hosszú az örökkévalóság. A teremtmény így csúfot üzne Istenből. Ez nem lehet. A próbaidő tartamát, ameddig a megtérés elfogadható, az Úristen állapítja meg. Ő pedig a halált jelölte meg a végső percnél. *Ha a fa délre esik vagy északra, amely helyre esik, ott marad* — mondja a Szentírás.

A bűnt pár perc alatt követjük el, a büntetés meg örökké tart, igazságos ez? A bűn gonoszsága nem annyira azon fordul meg, mennyi idő kellett elkövetéséhez, hanem azon, mit tett valaki. Az orgyilkos pl. egy perc alatt lelövi vagy leszúrja áldozatát, a földi igazságszolgáltatás mégis véget nem érő büntetéssel sújtja — bitófával vagy életfogytiglani fegyházzal. A halálos bűnből végtelen sértés rejlik Isten szent Fölségével szemben, mivel pedig a gyarló teremtmény végtelen súlyú büntetést elviselni képtelen, végtelen tartamú büntetéssel bűnhődik. Ha a pokol büntetése nem volna örök, akkor olyan beszámítás alá esnék, mint az ideiglenes büntetések és bajok a földön. S ha még oly terhes lenne is és soká tartana, ha utána örökké tartó boldog állapot következne, e mellett elenyészne. Bizonyos az is, hogy Krisztus Urunk nem váltott meg bennünket az ideiglenes bajoktól, minők a betegségek, szegénység, halál. Ha tehát a pokol is ideiglenes lenne, akkor Krisztus egyáltalán nem váltott volna meg. *„Ha a pokol nem örök, az Isten Fia nem lett volna emberré, hogy minket megmentsen“* — mondja Szent Bernát. A végtelen, örökkévaló Fölség nem szenved halált azért, hogy teremtményeket tűszúrásoktól, ideigtartó bajoktól megmentsen. Ez nem lett volna hozzá méltó. — Hozzátehetjük még, ha a pokol nem örök, akkor nincs lényeges különbség jó és rossz, erény és bűn között. Ha a számtanban megfelelő számítások útján két mennyiségből azonos eredményt hozok ki, akkor — bár talán a számítás hosszú és bonyolult volt, a két mennyiség egymás közt is egyenlő. Ha a bűn végelemzésben odavezetne, ahova az erény, legyen közben akár 10,000 évi vagy még hosszabb büntetés — mi az a 10,000 év, ha utána örök boldog lét következik, egy kis pont, semmi, — akkor

bűn és erény között nincs különbség. Akkor mindegy, szent volt-e valaki földi életében, vagy gonosz, önző, Krisztus vértanúja, vagy vérszomjas hóhér, istenszerető szüzi lélek, vagy liliumtípró kéjvadász. Ez éppoly lehetetlen, mint amilyen igaz, hogy van egy szent és igazságos Isten fölöttünk az égben. Amilyen különbség van igen és nem között, világosság és sötétség, élet és halál között, olyan lényeges különbség van bűn és erény között, a pokol nem egyéb, mint a megmerevedett bűn, mint a bűn mérgező hatásának borzalmas kifejlése. *„Tudjad és lássad, mily rossz és keserű, hogy elhagytad a Te Uradat Istenedet . . . mert összetörted igámat, szétszaggattad köteleimet és mondottad: Nem szolgálok”* — így szól az Úr Jeremiás prófétánál.

Ha valaki azt vetné oda: Mi haszna van Istennek a pokolból? A felelet: Az, ami az államnak a fegyházból és bitófából. Hogy rend, biztonság és béke legyen az országban s ne kelljen állandó rettegésben élni a törvénytisztelőnek. Az államfőnek nemcsak joga, de kötelessége is büntetni a zavargó elemeket. Isten is rendet akar országában, szentsége folytán nem engedheti, hogy a teremtmény, kit semmiből alkotott, az erkölcsi rendet, az isteni parancsokat megvetően elvesse, s aki nem akarja magát alávetni neki önként, az örökké dicsőíteni fogja Isten érinthetetlen fölségét s hirdetni az erkölcsi rend sérthetlenségét gyötrelmei által a pokolban. *Egy az Isten, egy az Úr*, mondja a Szentírás. Ha nem lenne pokol, a bűnös meghiúsíthatná Isten szándékait, ő győzne, nem az Isten. Odaléphetne Isten trónja elé s azt mondhatná: Te Úrnak nevezed magadat, én pedig nem hódolok meg neked és mégis megmutatom, hogy egyszer itt leszek veled a mennyországban. Nem, Istenen nem fog ki semmi hatalom vagy ravaszság. Isten hosszútűrő, gyakran sokáig vár, hogy megtérjen a bűnös, kopogtat az ember szívének ajtaján, előbb halkan, aztán erősebben, de ha az visszautasít minden kegyelmet, akkor jogaiba lép az igazságosság.

Miért nem semmisíti meg inkább az Isten a kárhozatra érdemeseket, mint hogy engedi őket gyöttrődni örökre? — Isten nem semmisíti meg a bűnöst, mert nem azért alkotott, hogy mint egy kontár megsemmisítse a rosszul sikerült

műveket. Még egy homokszemet sem semmisít meg, annál kevésbbé önnön képmásait. Ha megsemmisülhetne a bűnös, akkor is Isten húzná a rövidebbet, a bűnös túltehetné magát az erkölcsi törvényeken a nélkül, hogy megfelelő megtorlásban részesülne. Az igazságos Isten elől nem lehet megszökni, mint ahogy a földi bíró elől megszökik egynémely gonosztevő.

Végtelenül komoly és megrendítő a pokolról szóló isteni kinyilatkoztatás. Gondoljunk rá, ha a bűn erősen csábít, ha a kötelező jót tenni nagyon terhesnek tűnik fel. Egyik hírhedt rablója volt az olasz abruzzói erdőségeknek Maltivoglio. Végre kézre került, de hiába vallatta a bíró, makacsul hallgatott s mivel nem voltak ellene kétségtelen bizonyítékok, halálra ítélni nem lehetett. Kínpadra vonták, meggyötörték, összeszorította fogait s hallgatott. Kínzás közben mereven nézett jobblábára. Oda t. i. már előzőleg egy bitófa körvonalait tetoválta. Ha aztán úgy érezte, hogy már nem bírja tovább, így szólt önmagához: „Csak járjon el a szád, akkor ez vár rád.” A fenyegető bitófa réme jelentéktelenné tette a kínpad fájdalmait. — Karcoljuk be mi is kitörölhetetlenül lelkünk táblájára a pokol képét. Erre szögezzük tekintetünket, ha a kísértés heve erős, ha a halálos bűn bűvös erővel akar magához vonzani. Mondjuk: „Ez vár rád, ha gyöngé leszel”. A pokol gondolata erőssé tesz. A vértanúk a pokol tüzével győzték le a földi tüzet, a tüzes vas és máglya gyötrelmeit, az istenfélő keresztények ezrei ezzel oltották a rossz szenvedélyek tüzeit. — Ne mondd, csak egy bűnről van szó. A bűnnek megrentő ereje van, elhomályosítja a gondolkozást, elgyengít, híz mindíg lejjebb, míg a lélek — maga sem tudja, hogy történt — megérkezik a legmélyebb pontra, az Istentől való örök eltávolodás helyére, a pokolba.

De van megnyugtató, békét szerző hatása is az el-kárhozás gondolatának. Ha nagy veszteségek érnek, elvesztettük vagyonunkat, elvették becsületünket, elveszett egészségünk, elhagyott akit szerettünk, mindez, igaz, üressé teheti számunkra az életet, de ne engedjünk a képzeldésnek, ez még nem a pokol. Amíg Isten kegyelmében vagyunk, addig nem vagyunk sem szegények, sem szerencsétlenek, addig a halál nem árthat nekünk. Labre szent

Benedek, kit „a koldusok királyának” neveztek, mert a végletekig menő szegénységben, vándorbottal kezében mint „Isten kalandora” járta a világot, alamizsnából élt, kopott, elnyűtt ruhákban járt, útszéli árkokban aludt, egyszer egyik női zárdában adott át üzenetet és beszélt a szerzetesnőkkel. „Szegény, szerencsétlen ember”, súgta az egyik társnőjének. A lenézett koldus pedig, akit Isten csodás kegyelmekben részesített, nyomatékosan ismételte: „Szerencsétlen? Csak azok szerencsétlenek, akik a pokolban vannak, és Istent örökre elvesztették.” S miközben Isten nevét kimondta, tisztelettel meghajtotta fejét. A szerzetesnők meghatva ajánlották magukat a szegény koldus imáiba. Ilyen értelemben mondotta Nagy szent Teréz is: Semmi se ijesszen, — semmi se aggasszon, — minden elmúlik, — Isten maga megmarad. — Tűrve mindent elérsz. — Aki Istent bírja, — annak semmi sem hiányzik — Isten egyedül elég. „*Aki Istent bírja...*” Mikor vagyunk Isten birtokában? Ha lelkünk tiszta a halálos bűntől s mi Isten élő templomai vagyunk. Ha méltóan és áhitattal vesszük magunkhoz a szentáldozásban a szentségi Jézust. „Önts olvasztott viaszt másik viaszra, akkor egymást teljesen átjárják. Így aki az Úr testét és véréát magához veszi, egyesül Krisztussal, lénye egybeolvad vele.” Ezek Jer. szent Cirill szavai. Söhajtsunk hozzá ilyenkor azzal az imával, melyet a pap napról-napra elmond szentáldozás előtt: Uram, Jézus Krisztus... szabadíts meg engem ezen szent tested és véred által minden gonoszságomtól és minden rossztól: add, hogy parancsaidhoz mindig ragaszkodjam és ne engedd, hogy valaha elszakadjam tőled. Ne engedd, hogy valaha elszakadjam tőled.

Húsvét utáni 5. vasárnap

Az imádságról

Borghese olasz herceg 1907-ben autón tette meg az utat Pekingtől Párizsig. Utazását leírta egy könyvben. Feljegyzi a többi között, hogy mikor Keletáziában a Góbi-sivatagba értek, nagy hatással volt rájuk annak csendje, elhagyatottsága, szörnyű sivársága. Az út mentén, melyen haladtak, elpusztult állatok és emberek csontvázzai hevertek. Egyszer, nyolcnapi járásnyira lakott területtől egy épület meredezett eléjük: táviróállomás volt a sivatagban. A herceg egyik kísérője bement, hogy táviratot küldjön Londonba. A kínai hivatalnok jóideig hümmögött, keresgélt, végre rátalált a blankettára s ráírta: Nr. 1. Az utas megkérdezte, ez ma az első távirat? Nem, felelt amaz, ez az első távirat, mióta az épület áll. És mióta áll? — volt a kérdés. Hat év óta, hangzott a felelet. Hat év alatt a karavánok és vándorok százai és ezrei haladtak el az épület mellett, de senki sem vette igénybe az alkalmat, hogy összeköttetésbe lépjen innen a világgal. — Mint a sivatag vándorai, úgy haladnak az emberek is az élet vándorútján, gyakran gondok között, lehajtott fővel. És soknak közülük nem jut eszébe a lehetőség összeköttetésbe lépni egy felsőbb világgal, ahonnan sok erő és vigasz szállna alá számára, hogy biztos úton haladhasson a cél felé. Az esz-közt, melynek segítségével összeköttetésbe lépünk a felsőbb világgal s annak urával, a mindeneket teremtő és fenntartó Istennel: imádságnak nevezik. Az imádság a táviró-vezeték Isten s a lélek között. Az imádság a szentek mon-dása szerint az aranylánc, mely az égből a földig ér, s melyen leszáll hozzánk az isteni kegyelem és oltalom s melyet megragadva mi is a mennybe emelkedhetünk. A

mai vasárnapon az imádság nagy jelentőségére figyelmeztet az Anyaszentegyház. Szívleljük meg Isten segítségével, mit tanít az imádságról Jézus Krisztus s az ő szócsöve, a katolikus Anyaszentegyház.

Urunk a felolvasott evangéliumi szakaszban, mely a végvacsora alkalmával tartott búcsúbeszédnek egy részlete, a *kérő imádságot* ajánlja tanítványainak. Tudvalevőleg vannak *más nemei* is az imádságnak. Ha hívő lélekkel elmélkedünk Isten végtelen tökéletességein, magasztaljuk őt, mint legfőbb Urunkat s végcélunkat, akkor *dicsőítő* imádságot végzünk. Ilyen értelemben az egész teremtet világ imádkozik (Tertullian szerint), mert hirdeti állandóan Isten hatalmát és dicsőségét. Így imádkozott Szent Ferenc Bernardo Quintavalle házában, mikor estétől-reggelig könnyhullatás közt ismételte: Istenem és mindenem! Így imádkoznak az angyalok Isten trónja előtt: Szent, szent, szent a seregek Ura Istene! S ha e rövid földi élet után mi is bejutunk a mennybe, az egész örökkévalóságon át ez lesz boldog foglalkozásunk: égő szeretettel dicsőíteni a legfőbb Jót. — Van továbbá *hálaadó imádság*, melyben megköszönjük Istennek nekünk nyújtott jótéteményeit. „*Adjatok hálát Istennek mindenben, mert ez az Isten akarata Krisztus Jézusban*“, int az Apostol. Leggyakrabban mégis *kérő* imádságot szoktunk végezni, amikor szükségleteinket tárjuk fel és segítséget kérünk vagy közvetlenül Istentől, vagy Szűz Mária s a szentek pártfogását kérve. A *kérő* imádságról mondja az Úr Jézus a mai szent evangéliumban a nagysúlyú kijelentést: „*Bizony, bizony mondom nektek, amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek.*“ A Jézus nevében végzett imádság tehát mindig eredményes. A kérdés az, mikor imádkozunk *Jézus nevében*? Jézus nevében akkor imádkozunk, ha Krisztus érdemeiben és ígéreteiben bízva imádkozunk. Mi magunk, tele bűnökkel és gyarlóságokkal, kevés reményt táplálhatunk, hogy az isteni Felség meghallgatásra érdemesít. Lázádokkal nem tárgyalok, mondta ridegen az osztrák hadvezér a magyaroknak békét kérő szavaira 1848-ban. Egészen más fogadtatásra számíthatunk, ha az égi királyfiú, Jézus Krisztus pártfogol bennünket. Az ő szava és végtelen érdemei ellenállhatatlan vonzóerővel vannak az Atyára. Az

Anyaszentegyház azért minden imádságát e szavakkal végzi: A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

Am hogy az Úr Jézus magáévá tehesse kérésünket, *érdemes* dolgot kell kérnünk az Istentől. Olyasmit, ami kapcsolatban van valamikép örök üdvösségünkkel. Jézus neve annyit jelent, mint Üdvözítő, Megváltó. Azért az ő nevében az imádkozik, aki ama értékes javakra gondol, amelyek megszerzéséért Urunk meghalt a Golgotán; ezek: bűnbocsánat, isteni kegyelem, egybeforradás Isten szent akaratával, örök üdvösség. Ami ezekkel van összefüggésben, az, mint Szent Ágoston mondja, *valami*, aminek ezzel nincs semmi kapcsolata, az *semmi*. Nem mintha önmagában véve semmi lenne, hanem összehasonlítva ilyen végtelenül fontos dologgal, semmi. Amikor Krisztus Urunk az ő nevében végzett kérések teljesedését ígéri, nem a világhoz tapadó, a teremtményekben boldogságukat kereső bűnösök vágyainak kielégítését ígéri, hanem azokra gondol, kiknek minden vágya Isten dicsőítése és lelkük üdve. Így értette Urunk szavait Szent János evangélista is, azért írja levelében: „*Ez a bizalom, mellyel iránta viseltetünk, hogy bármit is kérünk az ő akarata szerint, meghallgat minket.*” Ha valaki bemegy egy aranyműves üzletébe és ott ócskavasat kér vagy pálinkát, bármily esennen kér is, nem szolgálják ki, itt — ezt mondják neki — csak nemesfémeket és drágaköveket árúsítanak. Bemennek sokan, mint Nagy szent Gergely pápa mondja, Jézus házába, de nem Jézust keresik; egyik asszonyt keres imádságával, a másik házáért könyörög, ismét másik ruházatért esdekel vagy a minden-napi kenyérért. Természetesen imádkozhatunk ideiglenes javakért is, betegség idején gyógyulásért, szabadulásért bizonyos bajoktól, sikerekért, földi jólétért, de mindig bizonyos mérséklettel s azzal a föltétellel: amennyiben Isten dicsőségére s lelkem javára szolgál. Egy t. i. a szükséges, hogy Istent elérjük, ő a mi egyetlen igazi és legfőbb javunk. Minden földi jó csak eszköz, annyiban jó, amennyiben Istenhez közelebb visz, önmagában nincs igazi, lelket betöltő és állandóan kielégítő értéke, s ha pillanatra gyönyörködtetne is, de ez lelkünk kárára, Isten elvesztésével történnék, akkor annak elnyerése valóságos csapás lenne reánk nézve, nem nyereség. Viszont a földi javak hiánya pillanatra keserű

lehet és fájdalmas, de ha a szenvedés által Istenhez jutunk, örökké hálásak leszünk Istennek a reánk helyezett keresztért. A jólét könnyen elbizakodottá tesz, a kevélység pedig a romlás útjára visz. Julián császár idejében élt Egyiptomban egy Eulogius nevű kőfaragó. Derék, erényes, de nagyon szegény és állandóan anyagi bajokkal küzdő ember volt. Egy Dániel nevű remete, ki egészen Istennek szentelte életét, olykor társalgott vele s megismerve helyzetét, nagy részvételeztet érzett iránta s bántotta annak sanyarú sorsa. Belsőleges imádságokat végzett azért Istenhez, fordítsa jobbra annak állapotát, ne engedje ennyit szenvedni, míg a gonoszok élvezik a világ javait. Isten meghallgatta a kérést. Eulogius köfejtés közben váratlanul kincset talált. Az arany aztán hamarosan előre segítette a világban, előkelő állásokat és hivatalokat szerzett. Mivel különben tehetséges ember volt, Konstantinápolyban a császári testőrség kapitánya lett, pompás palotában lakott, nagy mulatságokat rendezett és élte világát. Könnyelmű életének híre eljutott egykori barátjához, Dániel remetéhez, s mivel imádsága révén bűnrészesnek érezte magát Eulogius eltévelyedésében, elhatározta, hogy felkeresi és lelkére beszél. Mikor aztán komoly szavakkal szemére vetette, milyen hálátlan Isten iránt, a nagy úr megtérés helyett kidobatta szolgálóival az utcára a semmirekellő öreget. Nagyon megszomorodva az ember gyarlósága és változékonysága miatt, hazatért a remete, s hogy a rosszért jóval fizessen, állandóan imádkozott barátja megtéréseért. Nem is hiába. Eulogius nemsokára összeküvés gyanújába keveredett. Hogy a vérpadot elkerülje, gyorsan elmenekült hőstetteinek színhelyéről s távol az emberektől rejtőzködve élt jóideig. Összes vagyonát lefoglaltatta az állam. Mikor így koldussá lett, újra visszatallt régi otthonába s folytatta abbahagyott mesterségét. Mint a tékozló fiú, magába szállott, felismerte, milyen bizonytalan és üres az, amit a világ adhat és őszintén kezdett újra Istennek szolgálni. Mikor egy alkalommal a remete meglátogatta, a legnagyobb előzékenységgel fogadta s beszélt vele lelki dolgairól. Ki is tartott ezután a jóban mindvégig. Egy példa, mely gyakran megismétlődik az életben és óvatosságra, megnyugvásra int Isten akaratán, ha besötétedik fölöttünk.

„*Ha valamit kértek*” — mondja az Üdvözítő. Isten akarja, hogy kérjünk, adományait nem hullatja ölünkbe, ha restek vagyunk vagy hanyagok az imádságra. *Kérjete*k, mondotta egy más alkalommal, *és adni fognak nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitnak nektek*. Imádság nélkül tehát az eszével élő ember nem számíthat arra, hogy támogatva kíséri halála percéig az isteni kegyelem s hogy Isten megsegíti s életének jó vége lesz. *Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek*, intette övéit Jézus. *Szüntelenül imádkozzatok*, sürgeti Szent Pál. Miért? Miért kell imádkoznunk, hogy Isten segítő keze és kegyelme támogasson, nem illenék-e jobban Isten jóságához, nagylelkűségéhez, hogy kérés nélkül is támogasson bennünket gyarló teremtményeit? Valóban, Isten sok kegyelmet ad kérés nélkül is, imádkozni sem tudnánk megfelelően előzetes kegyelmek nélkül, de *minden* az üdvösség elérésére szükséges kegyelmet csak azoknak ad meg, akik imádkoznak. Miért? Elsősorban azért, mert Isten senkire sem kényszeríti rá az örök üdvösséget vagy a Krisztus vérével megszerzett s az üdvözüléshez feltétlenül szükséges kegyelmeket. Szabadoknak alkotott bennünket, azt akarta, hogy saját munkánkkal éadjuk el örök célunkat. A munkának egy neme az imádság, néha fárasztó, kimerítő munka a szórakozásra hajló embernek, de mindig a komoly jóakarat jele és bizonyítéka. Továbbá, ha imádság után nyerjük el Isten adományait és kegyelmeit, jobban megbecsüljük azokat, vigyázunk megőrzésükre. Ami nem kerül semmibe, az nem is ér semmit, szokták mondani. — Hathatós eszköz az imádság a világiás érzület leküzdésére is. Mi az a világiás érzület? A teremtmények s a teremtetett javak túlbecsülése, annak, ami a teremtményekben szép és jó vagy élvezetes — olyan rajongó szeretete, mely kizárja a szívből Istent s az örök élet vágyát. A világnak Istentől kijelölt célja az embert Istenhez emelni, kinek jóságát, szépségét visszatükrözteti, eszközül szolgálni életünk fenntartására és lelkünk megmentésére. Sajnos, a bűnbeesés óta szívünk rendetlen hajlamaival könnyen a teremtményekhez tapad, képzeletének befolyása alatt úgy véli, hogy ezekkel olthatja ki szomját a boldogság után, mindig több legyen, nagyobb méltóság, újabb élvezet-

tek után sóvárog, Istenre, az örök javak megszerzésére alig, vagy sehogy sem gondol. Mint a madár odatapad a lépes vesszőhöz, elveszti szabadságát, rabja lesz szenvedélyeinek, elsorvad. „*Elhagynak engem*, mondja Isten a Profétánál, *az élő vizek forrását és ásnak maguknak víztartókat, romlott víztartókat, melyek nem tartalmazhatnak vizet.*” A józan embernek, aki esze és hite szerint akar élni, állandó küzdelmet kell folytatnia a teremtmények csábos vonzóerejével szemben s a világias lelkületet üldözve magunkban, meg kell őriznünk s mindig élesebbé tennünk az érzéket az örök javak iránt. Erre hatalmas eszköz a gyakori, áhítatos imádság. Imádkozni ugyanis annyit jelent, mint gondolatainkat Istenre irányítani, szívünk vágyaival és szeretetével az Örökkévaló felé fordulni, elismerni őt Urunknak és végcélunknak, tőle várni bizalommal mindazt, ami igazán jó és boldogító számunkra földön és égben. Valahányszor áhítattal imádkozunk, egy magasabb, szebb világba emelkedünk, Istennel társalgunk, akitől kiindul életünk s akihez el kell jutnunk, ha nem akarunk az örök kétségbeesés martaléka lenni. Tudatunkra hozzuk, hogy minden földi gond és öröm mellékes az örökkévalóság szemszögéből szemlélve. Így alakul ki az áhítat óráiban ama vallásos érzület bennünk, melyről Szent Jakab jellemzően mondja: *A tiszta vallásosság abban áll . . . hogy szeplőtelenül őrizzük meg magunkat a világtól.* Egyik úrileány „modern” nevelésben részesült, atyja teljesen vallástalan volt s élcélődéseivel a vallás fölött, leányát is hitetlenné tette. Mihelyt kimaradt az iskolából, a leány többé nem imádkozott, templomba nem járt, szentségekhez nem járult. Ellenben annál mohóbban kereste fel a szórakozó helyeket s a szülők háta mögött az ismeretségeket. Az eredmény nem maradt el, csakhamar elvesztette becsületét. Anyyira romlott nem volt, hogy amint ilyenkor nem egyszer megesik, elvetette volna magától az életet, de teljesen vissza kellett vonulnia. Atyja lesujtva a botránytól keserű szemrehányásokat tett neki, amiért szegényt hozott az egész családra. A leány bűne tudatában sápadtan hallgatott, de egyszer mégis kifakadt. Apám, mondotta, ne okoljon csak engem! Abban, amit elkövettem, nem én vagyok egyedül a hibás, maga is az. Mit adott nekem, mivel segített, hogy az élet kísértései

között megálljam helyemet? A többi leányoknak, akik velem együtt nevelkedtek, volt valamijük, amibe a kísértés óráiban belekapaszkodhattak. Volt hitük, volt vallásuk! De maga, apám, kiölte belőlem a hitet, nem segített arra, hogy vallásos legyek. Engem semmi más nem vezet, csak a vágyam és ezt nem tudom megtagadni. Miért is tagadjam meg? Ha nincs Isten és nincs túlvilág, akkor miért ne élvezzek? — Az apa szomorúan hajtotta le fejét, későn látta be, milyen helytelenül cselekedett.

Az imádság egyébként nemcsak a mérgező befolyások ellen vértéz fel, hanem szerves kapcsolatban áll az összes erényekkel és elősegíti azok kifejlődését lelkünkben. Ha imádkozunk, *istentiszteleti cselekményt* végzünk, elismerjük Isten fönségét és uralmát fölöttünk, alárendeljük neki magunkat és szent akaratát vesszük zsinórmértékül életünkben. Ha imádkozunk, lelkünk az áhítat szárnyain az érzékiek fölé egy láthatatlan világba emelkedik, erősödik *hitünk*, mely e fensőbb világot elénk tárja, a bizalom nyomán, mely imánkat átjárja, tápot kap a *reménység* bennünk, s a reánk váró mérhetetlen örömök és örök javak szemlélete lángra lobbantja *szeretetünket*. Ilymódon az összeszedettséggel végzett imádság a lélek lélekzetvétele lesz, mintegy ózondús levegőt szívunk be, mely megélnélti bennünk a természetfeletti vérkeringést, erővel, vigasszal tölt el, le választja rólunk a földhöz tapadó érzületet és fennkölt, a végtelen felé feszülő érzést olt belénk. A növényekben is a tisztább, melegebb levegő értékesebb erőket ébreszt fel, s ami az északi vidék zord klímájában csenevész, törpe bokor marad, az a délvidék azúros ege alatt sudár növésű pálma, terebélyes cédrusfa lesz. Így az imádságos ember is a mennyország atmoszférájába emelkedik, lényén valami mennyei lesz uralkodóvá s amit egyik angol költőről mondtak tisztelői: Milton hazája a magasztos volt, nála is megvalósul. Életszemlélete magasan szárnyalja túl a világ gyermekeinek vágyait és örömeit, szándékaiban és tetteiben a szent szeretet lüktet, kötelességét nem számításból és látszatra, hanem Istenért és lelkiismeretesen teljesíti, tud mérsékelt és megfontolt lenni a szerencséjében, a megpróbáltatás idején pedig hallgatólag és türelmes. Mint a pálma a sivatag oázisában a magasba emeli törzsét, dús, életerős

hajtásain értékes gyümölcsöket érlel, mert gyökerei le-
nyúlnak a mélység tiszta forrásvízeibe, koronája pedig a
nap sugaraiban fürdik, úgy — mint a Szentírás mondja —
az igaz *virul, mint a pálma, gyarapszik mint a Libanon
cédrusa, el van ültetve* (imádkozó lelkével) *az Úr házában,
Isten házának udvaraiban.* Jótettei azonban nem teszik
kevéllyé, *alázatos* marad mindvégig, mert az imádságban
elője tárul folyton önnön gyengesége, gyarlósága, érzi, hogy
ami jó van benne, Attól van, aki „egyedül jó és szent”. Ily-
módon az imádság fejleszti ki a lélek összes nemes tulaj-
donságait, áldásthozó erőit. Egy szentéletű redemptorista
(P. Passerat) jelszava volt: „Az első eszköz, hogy a lelki-
életben előre jussunk, az imádság; 2., a 3., a 4., a 10., a 100.
eszköz az imádság”. Mennél többet és jobban imádkozik
valaki, annál igazibb keresztény lesz, mert a kereszténysé-
get csak sok és bensőséges társalgás által Krisztussal sa-
játíthatjuk el. Innen van, hogy mindazok, akik az emberiség
javára valóban nagy és értékes dolgokat vittek véghez, az
imádság emberei voltak. Milyen áldásos és messze korszak-
okra kiható volt egy Szent Benedek, Assisi szent Ferenc,
Domonkos, Loyolai szent Ignác s egyéb szentek működése!
De hogyan tudtak imádkozni is ezek a mesterei a lelkiélet-
nek! Páli szent Vince figyelmét úgy látszik egészen le-
foglalta az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek ezer-
féle gyakorlása, úgy látszik, alig maradt ideje imádságra.
Nagy tévedés. Szent Vince minden odaadása a szeretet
művei iránt az Istennel való bensőséges társalgásban érle-
lődött, az imádságból merítette inspirációit és erejét. Négy
órákor kelt, elvégezte szobájában reggeli imádságát, aztán
a templomba ment s az Oltáriszentség előtt tartotta a többi
missziós pappal együtt az elmélkedést. Ez egy óráig tartott.
Aztán hangosan imádkozta a Jézus szent nevére szóló litá-
niát. Ennek végeztével imádsággal készült a szentmisére.
Papi zsoltoszmáit a templomban végezte. Mikor beteg lába
miatt kocsin járt, befüggönyözte annak ablakát, hogy az
utca ne zavarja egyesülését Istennel. Sose tért otthonába,
hogy előbb ne kereste volna fel a szentségi Jézust. — Szent
Erzsébetet is, mint az irgalmasság angyalát ismerjük, —
folyton a szegényekkel, betegekkel foglalkozott. Ám, e
mellett időt vett magának, hogy órákon át égre emelt szem-

mel, kézzel és szívvel imádkozzék. Sokszor éjszaka is felkelt és térdreborulva imádkozott. Mivel Marburg templomaiban nem érezte magát egészen szabadnak és magánosnak, gyakran kiment a nagy természetbe, melynek minden részecskéje a Teremtő nagyságára és jóságára figyelmeztette s itt imádkozott az égbolt kupolája alatt. Imádságos útjain legszívesebben egy forrás felé haladt, mely Marburgtól két órányira, szép ligetben fakadt. Ide kis kápolnát is építtetett. Még rossz időben is elzarándokolt ide s följegyezték, hogy a kétórás úton állandóan imádkozva egy Miatyánkot mondott el, úgy el tudott merülni elmélkedő lélekkel a Miatyánk egyes kéréseibe.

S maga az Údvözítő, aki mindnyájunk mestere és példaképe, a legfőbb tekintély, mennyit imádkozott, hogy levonja életművére Atyjának áldását s hogy nekünk is példát adjon! Olvassuk az evangéliumban, hogy megkeresztelésekor a Jordán mellett imádkozik, hogy mielőtt megkezdéné nyilvános működését, 40 napot kizárólag az imádságnak szentel. Később is nagy elfoglaltsága mellett mindig szakít időt magának az imádságra. *Kora hajnalban felkelt s egy puszta helyre ment imádkozni* — mondja Szent Márk. A Tábor hegyére megy, a templomba zarándokol, hogy imádkozzék. Fontosabb tényekdése előtt, pl. mikor apostolokat választ, az egész éjjelt imádkozva virrasztja át. Miután befejezte napi működését, tanított, betegeket gyógyított, elbocsátja a sereget, maga pedig magános hegyre megy fel imádkozni. Különös bensőséggel imádkozik szenvedése idején, a végvacsora termében, a Getszemáni-kertben, a kereszfán. Sőt nemcsak egyes kiszakított órákban, hanem állandóan Atyjánál időzik lelkének minden figyelme és szeretete, minden alkalommal őt magasztalja, neki ad hálát, az ő dicsőségét keresi. Így valósította meg ő maga is azt, amit nekünk lelkünkre kötött: *Mindenkor kell imádkozni s nem szabad abba belefáradni.* Az imádságra vonatkozólag is mondhatja: *Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem, ti is úgy cselekedjetek.*

A mennyországba nem vezet más út, mint az, amelyen Krisztus és a szentek jártak, példájuk mutatja, hogy az egyetlen lehetséges és biztos út minden eszével élő ember számára az imádság. Ha tehát meg akarjuk men-

teni lelkünket, ha nem akarjuk, hogy földi életünk terméketlen, elhibázott és céltalan legyen, imádkozunk lelkiismeretesen, a templomban és otthon, egyedül és közösen, főleg, ha bajba jutunk, vagy kísértések veszélyeztetik hitünket és ártatlanságunkat. A reggeli és esti imádságok, az étkezést megelőző áldást kérő és hálaadó imák apostoli idők óta a jó keresztény életrendjéhez tartoznak.

Ne engedjük megteveszteni magunkat a hitetlenek üres szólamai és gúnyolódásai által. Az ördög jól tudja, mennyi erő rejlik az imádságban, azért törekszik mindenáron akadályt gördíteni annak végzése elé. A barbár templomrombolások és pusztítások, melyeket az ördög sugallatára a bolsevik eszelősök végeznek ott, ahol hatalomra jutnak, ezt célozzák.

Minek imádkozni, mondja némely ú. n. felvilágosult, nincs annak értelme! Tudatlan, babonás emberek imádkoznak csak pl. esőért szárazság idején. A természet-tudomány kimutatta, hogy az időjárást változtatatlan természeti törvények szabályozzák. Ezek vasszükségszerűséggel működnek s rajtuk semmi imádság rést nem üthet. Minek imádkozni egy betegnek gyógyulásáért? A betegség lefolyása szükségszerű s vagy halálba vezet, akkor hiábavaló az imádság, vagy gyógyuláshoz, akkor fölösleges. Mi a felelet az ilyen ellenvetésekre? A természeti törvények kétséggkívül szükségszerűleg működnek, de a Mindenható azért nincs azoknak alárendelve, hanem amint megalkotta, úgy rendelkezik is velük, s a buzgón végzett imádságért a mi javunkra befolyásolhatja azokat. Nem nyúl-e az ember is bele gyakran irányítólag a természeti törvények működésébe? Miért adunk orvosságot a betegnek, nem azért-e, hogy megváltoztassuk azzal a kórfolyamatok romboló hatását? Miért szerelünk villámhárítót házainkra, nem azért-e, hogy megakadályozzuk az elemek pusztító gyujtogatását? Természeti törvény, hogy az éles vas, mely a testet metszi, szörnyű fájdalmat okoz. Az ember mégis meg tudja szüntetni ezt a hatást, mikor pl. műtétek alkalmával érzésteleníti a beteg testrészeket. Az esésnek is megvannak a maga törvényei, az ember mégis kifog azokon, amikor pl. ezer méter magasságból is kugrik veszély idején a repülőgépből s az ejtőernyő oltalma

alatt sértetlenül ér a földre. Ha tehát a gyöngé embernek van hatalma a vak természeti erők felett, mennyivel inkább a Teremtő Istennek! Keresztény felfogás szerint a természetben nem vak és változhatatlan erők dolgoznak csupán, hanem egy végtelen bölcs és jóságos hatalom működik irányítólag, az isteni gondviselés. „*A jó és rossz, élet és halál, a szegénység és gazdagság Istentől vannak*”, — mondja a Szentírás. Isten pedig éppen imádságunkra való tekintettel, sokat másként enged történni, mintha nem imádkoztunk volna. Az ó- és újszövetségi Szentírás s a szentek élettörténete száz és száz esetet mond el, hogyan hallgatta meg Isten sokszor csodálatos módon a hozzá intézett imádságot. — Megváltoztathatjuk-e imádsággal Isten végzéseit? — kérdi egy másik kételkedő. Hiszen Isten változhatatlan lény, őt nem lehet máról-holnapra másként hangolni! Felelet: Isten nem változik, hanem öröktől fogva rendel el imádságunkra való tekintettel egyet-mást, amit imádság nélkül nem adott volna meg. — Barátom, — mondja Rousseau — imádság helyett dolgozzál. Koldulni nem szép sem Istentől, sem embertől. Az imádság lealacsonyítja az embert. — Mit mondunk erre? Dolgoznunk kell, ezt számtalan helyen hangsúlyozza a Szentírás. De ha valaki megfeszített erővel dolgozik és mégse tud annyit összehozni, hogy eltartsa családját? Ha dolgozna, de nincs munkaalkaalom? Ha dolgozna, de beteg? Ha munkaközben leselkednek reá a rejtett veszélyek, pl. bányákban, gyárakban stb. Vajjon nem természetes-e, annak segítségét kérni, aki előtt semmi sem lehetetlen? S akinek ma megvan mindene és vígan végzi munkáját, nem lehet-e holnap alattomos kórok áldozata, elemi csapások, ármányos emberek nem forgathatják-e ki vagyonából? Sesostris egyiptomi király aranykocsin vitette magát, kocsiját négy legyőzött királynak kellett húznia. Az egyik minduntalan visszanezett. Sesostris megkérdezte, miért teszi ezt? Nézem a kereket, felelt az. Arra gondoltam, milyen forgandó a szerencse kereke, — ami lent van, egy pillanat alatt a magasba lendül, s ami fent van, egyszerre csak lenn van a porban. Nem régen még én is fenn voltam, most a mélybe jutottam. Uram, királyom, te most a magasban vagy, ki tudja, meddig; a kerék teveled is lefelé fordulhat. — Sesostrist e sza-

vak úgy meglepték, hogy kocsiját azonnal megállíttatta, a királyokat kifogatta s ezután mindig saját asztalánál adott nekik helyet. — A szerencse forgandó, a bölcs bizalmát nem vagyónába, nem változékony testi erejébe, hanem Istenbe helyezi. — Csak természetes, hogy az ezer veszélytől környezett, a halál és kétféle örökkévalóság elé feltartóztathatatlanul haladó ember — imádkozik; amint természetes, hogy a sötétben haladó gyermek a veszélyes mélységek szélén atyjának kezét ragadja meg; amint természetes, hogy a virágok mind a nap felé fordulnak, hiszen csak onnan várhatnak életet, fejlődést, szint, illatot és gyümölcsöt. Csak aki teljesen hitetlen, vagy tele van ördögi kevélységgel, tartja fölöslegesnek az imádságot.

Ne hallgassunk a hamis prófétákra, nehogy teljeseadjék rajtunk az Irás: Ha vak vezet világtalant, mindketten a gödörbe esnek. A mi egyetlen biztos vezetőnk az életúton: Jézus Krisztus, ő pedig nyomatékkal sürgeti az imádságot. Ha majd egyszer életünk végén a halálos ágyról visszatekintünk a letűnt napokra és évekre, az imádságnak szentelt időt fogjuk a legjobban felhasznált és legértékesebb időnknek tartani.

Áldozócsüörtök

A mennybemenetel

Elvonultak előttünk az isteni Üdvözítő földi életének titkai. Gyengéd szeretettel szemléltük őt mint kisdedet a karácsonyi ünnepkörben. Részvevő imádással kísértük a nagybőjtben a kereszttúton. Szent áhítattal énekeltük az alleluját s osztoztunk feltámadásának örömeiben húsvétkor. A mai ünneppel lezárul Jézus földi élete, 40 napra feltámadása után búcsút vesz övétől, mennybe emelkedik az Olajfák-hegyéről és megkezdí soha meg nem szűnő dicsőséges életét az Atya jobbján. Hogy kiegészítsük és teljessé tegyük a Jézus életének titkaiból áradó megvilágosító, nemesítő és fölemelő benyomásokat, foglalkozunk most ünnepi érzésekkel a mennybemenetel egyes körülményeivel.

1. Szent János evangélista följegyzi az Úrnak egyik utolsó imáját az Atyához, mely a mai ünnepen teljesedett. *Atyám, — mondotta — én téged megdicsőítettelek a földön, a munkát elvégeztem, melyet rám bízál, hogy azt megtegyem; és most te dicsőíts meg engem, Atyám, ten-magadnál azzal a dicsőséggel, mely enyém volt nálad, mi-előtt a világ lett. —* Milyen munkát bízott Isten az ő Fiára? A megváltás nagy munkáját. Életfeladata az volt, hogy az isteni igazság és kegyelem elveszett kincsét számunkra visszaszerezze. Hogy Istent szent életével és keresztáldozatával megengesztelje s megtanítson bennünket imádni Istent lélekben és igazságban. Ez volt Jézus élet-műve, ennek sértetlen megőrzését az idők végezetéig bízta Anyaszentegyházára. — Miként az Üdvözítőnek, úgy nekünk is, mindegyikünknek megvan a maga Istentől megállapított életfeladata. Ennek lelkiismeretes elvégzésétől

függ földi életünk értéke, erről kell számot adnunk, ha majd búcsút veszünk a földi életviszonyoktól. Melyik ez az életfeladat? Vagyont gyűjteni, jó állásokat kiverekedni, hírnévre tenni szert s beírni nevünket a történelem lapjaira? Élvezni az élet ú. n. örömeit? Lehet valami jogos is az ilyen törekvésekben. De ne felejtsük el, hogy hamar itt lesz az idő, amikor felénk hangzik az örök Bíró szava: Adj számot sáfárságodról! Igaz úton jártál-e, vagy elfojtottad a lelkiismeret szavát? Krisztusnak szolgáltál-e, vagy a mammonnak? Mindaz, amit szemünk itt lát, kezünk érint, mulandó, bizonytalan, kevés, nem elégíti ki halhatatlan lelkünk igényeit. Minden voltam és semmit sem használ nekem — mondotta egy haldokló római császár. Strindberg, híres svéd író, fiatalabb éveiben az Istennel nem törődő szociáldemokrácia eszmekörében élt, azért küzdött, hogy itt a földön legyen számunkra a mennyország. Később bevallotta, hogy hiábavaló munkát végzett és tévedett. Belátta, — úgymond — hogy Európa összes pénzügyminiszterei és cukrászai sem vállalkozhatnának arra, hogy csak egy suszterinast is kielégítsenek. Egy pillanatra boldog, de utána panaszkodik, hogy soha emberrel úgy nem bántak még, mint vele. Sírkeresztjére előbbi szabadkőműves társai nagy megdöbbenésére e szavakat íratta: Ave crux, spes unica! Légy üdvöz szent kereszt, te vagy a mi egyedüli reménységünk. A mi igazi életfeladatunk, hogy erősen ragaszkodva a szent kereszthez, vallásosan éljünk, Teremtő Istenünk szent akaratának magunkat alárendeljük s bizalommal várjuk tőle Krisztus érdemeiért az örök életet. Ilymódon dicsőítjük mi is Istent s megmentjük lelkünket. — 1595 május 26-án halt meg Rómában Néri szent Fülöp, kit az egész város ismert, csodált és szeretett. Mindig vidám és derűs lelkű volt, keresztény Sokratesnek nevezték, kortársa Valérió, veronai püspök ilyen címen írt róla életrajzot: Fülöp, vagy a keresztény vidámság. Mint ahogy a természetben a tavaszi nap erejére minden nyílik, virágzik, úgy az evangélium, vagyis a Krisztustól hozott örömhír a meglegedés, a sugárzó öröm és boldogság rózsáit varázsolta Fülöp szívébe és arcára. Végső szavai voltak: „*Aki mást akar, mint amit Isten akar, az*

nem tudja, mit akar. Hiúságok hiúsága és minden csak hiúság."

2. Mi volt a mennybe visszatérő Jézusnak végső intelve tanítványaihoz? Mint utolsó szavakat, Szent Lukács ezeket jegyzi fel: „*Veszitek majd a rátok lejövő Szentléleknek erejét és tanúim lesztek Jeruzsálemben, egész Judeában és a föld határáig.*” Megszívlelésre méltó szavak!

Az apostolokra pünkösdkor szállott alá a Szentlélek. Ezután a kapott megbízás értelmében elszéledtek a világon és tanúskodtak Krisztus mellett szavukkal, példájukkal, vérük ontásával.

Jézus mondása nekünk is szól. Az Üdvözítő tőlünk is megkívánja, hogy tanúskodjunk mellette. Milyen megtisztelő ez reánk nézve! Ha egy előkelő személy meghív bennünket végrendeletí vagy házasságkötési tanúnak, ezt kitüntetésnek vesszük s örömmel teszünk eleget a meghívásnak. A Mindenható nem szorul pont a mi személyünkre, örök céljait bárki nélkül s bárki ellenére elérheti. *Reánk nézve* dicsőség, ha tanúnak állunk Krisztus mellé s ilyen módon mindig közelebb és meghittebb viszonyba jutunk azzal, aki végtelenül gazdag, nagylelkű, hűséges és semmit el nem felejt. A Szentlélek kegyelmét e célból mi is megkaptuk a keresztség és bérálás szentségében. Hátra van még, hogy közreműködünk a szentség kegyelmével, hitünket szóval és tettel megvalljuk s mindenben a mi legfőbb Urunk és Királyunk elvei és rendelkezései szerint igazodjunk. Néhány példa erre vonatkozólag. Felhangzik vasárnap az istentiszteletre hívó harangszó. Egyesek örömmel hallják és sietnek az Isten házába meghallgatni Krisztus tanítását és jelen lenni végtelenül értékes áldozatán, a szentmisén, mások mogorván mellőzik a hívó szót. Az elsők tanúságot tesznek Krisztus mellett, az utóbbiak megtagadják. Az úrnapi körmeneten sokan követik az áldását osztó szentségi Jézust, egyesek összeszedett lélekkel, tiszteletet mutató külsővel, mások hivalkodva, könnyelműen, mintha nem is az élő Isten, hanem egy holt bálvány mögött lépkednének. Az elsők tanúskodnak Krisztus mellett, az utóbbiak megtagadják. — A pap sietve megy az utcán, előtte égő lámpát visznek annak jeléül, hogy egy hallal küszködő embertársunkhoz viszi a végső útiieledelt, a

szentségi Jézust. A szembejövők közül egyesek alázattal térdelnek le, hogy imádják az élet és halál urát, mások elkerülik, vagy nem vesznek róla tudomást. Egyesek tanúskodnak Krisztus mellett, mások megtagadják. — Az életnek fordulópontja sokakra nézve a házasságkötés. Van, aki lelkiismeretes gondossággal ügyel arra, hogy választása egyezzen Krisztus és az Egyház törvényével. Egy másik csak a szenvedély sugallatára hallgat s földi előnyökért odaveti hitét, becsületét, üdvösségét. Van, aki a házaselemben a gyermeket Isten áldásának tekinti s rábízza magát Isten gondviselésére, ha a család szaporodik. Egy másik csak alacsony ösztöneinek kielégítését keresi s bűnös módon akadályozza a gyermekáldást. Az első tanúskodnak Krisztus mellett, az utóbbiak megvetik és megtagadják. — Képviselőválasztás van. A komolyan gondolkozó tudja, hogy a képviselők hozzák az ország törvényeit, alakítják meg többségükben az ország kormányát s kezükben van családok és népek felvirágzása vagy lezüllése. Azért szavazatának leadásánál nem a nagyhangú kortesek, hanem a keresztény lelkiismerete irányítja. Egy másik bedől az ígéreteknek s megnyugtatta magát álokoskodásokkal, amikor vallástalan elemeket segít be a törvényhozásba. Az első — sokszor áldozatok útján — tanúskodik Krisztus mellett, a másik megtagadja. — Bajok érnek bennünket, sorscsapások, az ég teljesen beborulni látszik fölöttünk, sehol sem látszik kivezető út. Mit tesz ilyenkor az, akiben eleven erő a krisztusi hit? Arra gondol, hogy Isten mindent tud, hogy Isten akarata nélkül egy hajszál sem esik le fejünkről, hogy — ha mi nem is értjük, de biztos: Isten végül is mindent javunkra intéz, csak tartsunk ki és bízunk benne s ha a csapás elfordításaért imádkozunk, mindig tegyük hozzá: nem amint én akarom, hanem amint Te. A túlvilágon, ha majd látni fogjuk az összefüggéseket az életsors összekuszált gombolyagában, szörnyen restelkedünk, hogy kifogásolni valót merészeltünk találni Isten intézkedésén. Ezek annak a gondolatai, aki a szenvedés idején Krisztus mellett tesz tanúságot. Aki pedig ilyenkor dühöng, átkozódik és káromkodik, az mutatja, hogy érzülete pogány s nem ismeri Krisztust. — A példákat lehetne még sokszorozni, de a felhozottakból is kitetszik, hogy sokszor

van alkalmunk tanúságot tenni Krisztus mellett. Krisztus sürgeti ezt a tanúbizonyságot, mert így jogos, így hódolunk Annak, ki maga az igazság és szentség, életünk és halálunk ura; és nincs dicsőségesebb, fölemelőbb s reánk nézve végeredményben hasznosabb valami, mint Krisztus mellett jellemesen és bátran tanúságot tenni. Aki tudniillik az élet nehéz óráiban Krisztust urának és mesterének ismeri el, azt Krisztus is a magáénak fogja elismerni akkor, amikor elhagy mindent és mindenkit: a halál és ítélet órájában. És büszkén mutatja be őt Atyjának s az ég angyalainak és választottainak, mint olyat, aki megvetve a világ vélekedését, mindig és mindenben a Krisztus Király tetszését kereste. Így mondotta: „*Mindenkit, aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon; aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon.*” Legyünk azért készséggel Krisztusnak tanúi, és pedig nemcsak Jeruzsálemben, vagyis azok körében, kik velünk együtt vallásosan éreznek, hanem zsidók és pogányok előtt is, a Krisztust nem ismerő vagy nem tisztelő elemek közt is, hogy határozottságunkkal a lanyhákat meg-erősítsük a jóban, a kérkedő hitetleneket pedig megszégyenítsük s jó példánkkal gondolkozóba ejtsük.

3. Miután az Üdvözítő tanítványainak az utolsó utasításokat megadta, kivezette őket Jeruzsálemből Bethánia irányába, az Olajfák hegyére. Elmennek Annás és Kaifás háza mellett, egy pillantást vetnek a várra, melyben Pilátus tanyázott és Heródes palotájára. Helyek, tele félelmes emlékekkel. Ám a szenvedés eme helyei most más színben látszanak. Minden jóra fordult. A megaláztatások s az Isten iránt való szeretetből elviselt gyötrelmek kifogyhatatlan örömek forrásai lettek. — Fölrénnek az Olajfák hegyére. Az Úr kijelenti, hogy itt a búcsúvétel pillanata, ez volt utolsó jelenése, ezután már nem a látásból, hanem a hitből kell élniök. Azután *áldásra emeli kezeit* s azzal a szeretettel áldja meg övéit, amellyel az ősatyák adták áldásukat halálos ágyukon gyermekeikre. Még egy utolsó pillantást vet rájuk, egész lénye ekkor már olyan dicsőségbe öltözik, aminő körülfolyla a Tábor hegyén s lassan föl-emelkedik a magasba. Fennkölt alakja csak kis ideig volt

látható, elfödte őt valami fényes, felhőszerű jelenség, az Úr pedig, mint Szent Márk mondja: fölvetették a mennybe, és ül az Istennek jobbjára felől. Ha tehát az apostolokkal égre emelt szemekkel kísérjük az Urat, ne úgy képzeljük, mintha az Üdvözítő a felhők között s a sztratoszférában haladt volna a jéghideg világűrben felfelé. Atszellemült teste a lélek parancsa szerint s Isten mindenható erejéből pillanatok alatt eljutott oda, ahol az Atya megosztotta vele dicsőségét, hatalmát és örömeit — a mennyországba. Hol van ez a hely, földrajzi vagy csillagászati meghatározással a Szentírás nem mondja meg. A csillagászati kép, melyet az ember magának a mindenségről alkot, a fejlődő korokkal s a tudomány előhaladásával változik, más volt Krisztus kortársainál s a középkorban, más ma. Az isteni ki nyilatkoztatás nem az ember természetes kíváncsiságának kielégítését célozza, hanem a lelkek üdvösségét. Az bizonyos, hogy van igazságos Isten, s mivel igazságossága a földi élet idején nem mindig s nem teljes mértékben érvényesül, kell lenni a másvilágon egy helynek, ahol a jók a megérdemelt jutalmat elveszik, csak úgy, mint a gonoszok a büntetést. Az is bizonyos, hogy a végtelen fölségű Isten mindenütt jelen van s bárhol feltárhatja az üdvözülteknek önnön boldog életének és tökéletességének fény-tengerét, s ahol ezt megteszi, ott van a mennyország. Ide pedig elsőnek a mai ünnepen ment be szent embersége szerint Krisztus Urunk. Mindezen igazságokról ismételnünk kell, amit Szent János hangsúlyoz, mikor a Jelenések könyvében leírja a mennyországot: „*Ez igék — úgymond — nagyon hitelesek és igazak.*” Jézus mennybemenetele hit-tétel, melyet magában foglal úgy az apostoli hitvallás, mint a többi hitvallások.

Jézus bevonulása a mennybe tele volt diadalmos örömmel. Kíséretében voltak az ószövetségi igazak lelkei, akiket a pokol tornácából szabadított ki s az angyalok karai, kik a mennyből eléje siettek, hogy hódoljanak neki, mint uruknak és királyuknak. Amikor rövid idő előtt alázatosan egy számár hátán vonult be Jeruzsálembe, tanítványai s nagy népsereg kísérte pálmaággal, ruhákat terítve eléje a porba a hódolat jeléül, ugyancsak a városból tömegek özönlöttek, ajkukon a diadalkiáltással: Hozsanna Dávid

fiának, áldott ki az Úr nevében jó, hozsanna a magasságban! — mindez hasonlíthatatlanul fenségesebb módon ismétlődött ma, amikor bevonult az égi Jeruzsálembe. Jézus pedig fölülemelkedve a menny összes dicsőséges fokozatain, egyenesen az istenség titokzatos trónja felé haladt, honnan 33 év előtt alászállott, hogy mint szegény kised a betlehemi istállóban szülessék s mint ártatlan bárány fölálodoztassék a világ üdvéért. Az Atya úgy fogadta őt, mint ahogy a nehéz csatából visszatérő győzelmes hadvezért fogadja az uralkodó, kinek jogaiért az harcolt s országának határait merész és elszánt támadásokkal kiszélesítette. Atyám — mondja mintegy Jézus — mindig azt cselekedtem, ami neked kedves. A munkát elvégeztem, melyet reám bízál. Az Atya válasza pedig: Te az én Fiam vagy . . . Ül az én jobbomra, míg ellenségeidet lábaid zsámolyává teszem. Én egy nevet adok neked, mely minden név fölött van, s melyre meghajol minden térd. Atadok neked minden hatalmat az égben és a földön. S Jézus elfoglalja dicsőségének trónját *az Atya jobbján*. A kifejezés: ül az Atya jobbján — természetesen képletes. Az Atya tiszta szellem, jobb vagy bal számára nem léteznek, a jobb felől helyezés csak azt fejezi ki a Szentírásban, hogy Jézus az összes angyali karok és égi fejedelmek fölé emeltetett a mennyben s részes az isteni hatalomban és dicsőségben. „Ül” — az Atya jobbján pedig annyit tesz, hogy az Úr véglegesen birtokába vette az örök békét és nyugalmat, melyet földi küzdelmeivel és önfeláldozásával kiérdemelt.

Jézus pihen az égi Jeruzsálemben, a béke városában. A régi pogányoknak volt egy mondájuk, mely szerint az óriások vitássá akarták tenni Isten uralmát s azért ostromot intéztek annak égi vára ellen, az pedig villámokat szórt rájuk, hogy elrettentse őket. Ma is akadnak óriási kevélységű emberek, akik írásaikban és beszédjükben hadat izennek az Úr Jézusnak az égbe s szeretnék letaszítani égi trónjáról. Vajjon villámokkal kell-e neki is védekeznie? Nem, nem. Égi trónja sokkal magasabban áll, semhogy bármily dühös ellensége elérhetné és szilárdabban, semhogy azt tollal vagy akár dinamittal bárki megdönthetné. *„A mennyekben lakó kineveti őket és az Úr kigúnyolja őket”*

— mondja a Krisztus ellen küzdőkről a Zsoltáros. Volt egy idő, amikor a gyengeség mezében járt körül a földön a mi üdvünkért, ez az idő elmúlt. Itt a földön nem volt helye, hol fáradt fejét pihenőre hajthatta volna — odaát most megpihen; szent lába, mely kifáradt a hosszú vándorlások közben hegyeken-völgyeken át, szent kezei, melyek kimerültek a kemény ács munkában s mikor szögekkel feszítették ki a keresztfán, most megpihennek. Fülébe istenkáromlások, gúnyolódások többé nem hatolnak, szeme nem lesz szomorú. Most ül és pihen az Atya jobbán, fogadja az égi seregek hódolatát. Szent János látta őt, amint a Jelenések könyvében leírja, trónján ülve s előtte leborult 24 tisztas alak fehér ruhában, aranykoronával fejükön (a választottak képviselői), levették koronáikat s hárfazengés közt, míg az aranycsészékből illatos tömjénfüst szállt a magasba, hangzott a boldog imádó ének: *Méltó vagy, ó Urunk, hogy tied legyen a dicsőség és a tisztelet és a hatalom, mert te teremtettél mindent, s mert megöltél és megváltottál minket Istennek önvéréddel, minden törzsből és nyelvből és népből és nemzetből.* És napról-napra új alattvalókat lát maga körül, lelkeket, akik mint fénylő csillagok szállnak a magasba a földről vagy a tisztítóhelyről. Jézus örömmel fogadja hódolatukat s megosztja velük dicsőségét és örömeit s vár mi reánk is szeretettel, hogy hűségünk és érdemeink arányában reánk árássza békéjét s meg nem szűnő örömeit.

A pihenés, mely az Üdvözítő osztályrésze az Atya jobbán, nem akadályozza annak, hogy egyúttal *mérhetetlenül nagy tevékenységet fejtsen ki* — minden erőfeszítés nélkül s a legcsekélyebb fáradság nélkül. Tevékenysége elsősorban a menny megszámlálhatatlan lakóira terjed ki, az angyalokra és szentekre, kik vele bensőségebben érintkeznek, mint a legmeghittebb viszonyban élők egymással a földön s kiknek ő a boldogsága. De kiterjed az Úr Jézus tevékenysége a mi forrongó és fejlődő világunkra is, Anyaszentegyházára, mely az ő titokzatos teste, forrón szeretett jegyese, figyelmének, aggódo gondoskodásának állandó tárgya. Végül egyeseknek és népeknek sorsát is ő intézi örök tervei és céljai szerint. A Bölcsesség, — mondja róla a Szentírás — elér egyik végtől a másik végig s mindent erő-

teljesen és szelíden rendez el. A mennyei Atya a kegyelmeket és jótéteményeket, melyeket nekünk szánt, általa osztja ki, ő a közvetítő az Isten s a világ között. A nagy természetben is minden az ő rendelkezései szerint történik, ő ad növekedést a gyümölcsfáknak és szőlőnek, ő táplálja az ég madarait és az élő lényeket, ő ad napsugárt, esőt és harmatot, ő eszközli, hogy büntetésből, vagy megpróbáltatásunkra bezáródjanak az ég csatornái, aszály, földrengés, éhínség, betegségek ostorcsapásai érjenek bennünket, ő a teremtetés ura, a mindenség első mozgatója. Ő szabja meg a testi és lelki erők mértékét, az életviszonyokat, melyek közt megkezdjük és leéljük életünket, az élethivatásokat, melyeket kiki betölt, egyesek és népek sorsa elsősorban az ő kezében van, ki a legfőbb úr és király. Persze, hogy sok történik a világban, ami nincs Krisztus akarata szerint, az ember visszaélhet Istentől kapott szabadságával és erőivel, de csak bizonyos határokig. Adott órában, mint a Zsol-táros mondja, — Krisztus vasvesszővel út közéjük s mint a cserépedényt összetöri őket. Mikor Mózes az izraelitákat átvezette a Vörös-tengeren, elsőnek ő maga vonult át a kettévált hullámok között, azután a túlsó part magaslatáról szemmel kísérte és vezette az egész nép átvonulását. Jézus is be akar vezetni bennünket az ígéretföldjére, a mennybe. Elsőnek ő ment át a szenvedések sós és keserű hullámain s a halálon, mint egy Vörös-tengeren, az égbe szállva most állandóan figyel s vezérli Egyházát s annak minden egyes tagját az élet tengerén és megpróbáltatásain keresztül. Minden Jézus kezéből jön, ő az, aki megaláz és fölmagasztal, jutalmaz és büntet, aki minden percben megítéli a földről távozó lelkeket s megszabja helyüket az örökkévalóságban. Ez az ő tevékenysége az égben. Űl a mindenható Atya Isten jobbra felől és kormányozza a világot s minden egyesnek földi és örök sorsa az ő kezében van. Mivel ez így van, azért természetes, hogy a hívő keresztény senkinek sem iparkodik annyira kedvébe járni, mint Jézusnak. Jézus akarata a döntő reá nézve minden elhatározásában. Tudom, ha Jézus kegyelmében vagyok, akkor örökre nyert ügyem van, de ha ő elfordul tőlem bűneim miatt, akkor nem segíthet rajtam semmiféle emberi hatalom, barátság vagy protekció. — Egyik fegyházban a rabok lelkesze

beszédet tartott. Beszédében az Úr ama mondását fejtette: Ha a Fiú megszabadít titeket, akkor valóban szabadok lesztek. Krisztus tesz szabaddá bennünket a bűntől, a szenvedélyek s az ördög szolgaságától, szerzi meg nekünk az Isten gyermekeinek szabadságát és boldogságát. A kápolnából kimenet az egyik megátalkodott fegyenc ezt a megjegyzést tette: „Majd megmutatom ennek a csuhásnak, hogy a Krisztusa nélkül is szabad leszek.” Azon az éjjelen szökési kísérletet tett. A magasból leereszkedett valami összecsomózott kötélfélen. Am a kötél gyenge volt, a szerencsétlen lezuhant s halálra zúzta magát. Megmutatta, hogyan boldogulhat az ember Krisztus nélkül.

4. Mikor az Úr az Olajfák-hegyéről a mennybe szállott, a tanítványok jóideig néztek utána vágyó szívvel. Többé nem látjuk, — mondták — nem felejt-e el bennünket? — Mikor egy jó testvér vagy barát búcsút vesz szeretteitől s hosszú útra indul, egyik közeli állomásról képeslapot dob a levélszekrénybe, arra ír néhány üdvözlő szót. Idáig szerencsésen eljutottam. Sokat gondolok a viszontlátásra. — Az Üdvözítő is szíve szeretetétől ösztönözten két fehér, szárnyas póstást küldött még az égből, két angyalt, hogy ezek átadják szeretteinek az utolsó üdvözlőlevelet s biztosítsák őket, hogy tényleg ott van, az angyalok honában, a szép mennyországban s a viszontlátás nem fog elmaradni. Gondoljanak erre a rögzös életúton és bízzanak. — Bízunk mi is benne. Az ő érdemei bőven elégségesek, hogy megszerezzék nekünk, bármily bűnösök lennénk is, ha jóakaratók vagyunk, a mennyországot. Ő előre ment, hogy nekünk is helyet készítsen s amíg küszködünk idelenn, állandóan kész segítségünkre lenni, csak ne szünjünk meg imádkozni s a kegyelemeszközöket használni. Mondjuk most és halálunk óráján: „Ó, mennyei Atya, tekints a te szent Fiad érdemeire! Tekintsd az ő szent sebeit, értünk ontott drága véré! Ő miatta s ő benne add meg, hogy mi is odajussunk s ott örvendhessünk, ahol ő van, hogy vele s általa dicsérhessünk és áldhassunk téged a Szentlélekkel együtt mindörökké.”

Húsvét utáni 6. vasárnap

Mire való az élet?

Ha a pesti Duna-hidak egyikén átmegyünk s letekintünk a mélybe, látjuk alattunk hömpölyögni a hatalmas folyam medrét. Hullám hullámot követ, a víz cseppjei egyideig ragyognak a napfényben, azután letűnnek a mélybe s az egész víztömeg fodrozó habjaival, tükörsíma, vagy szél által korbácsolt felületével siet előre, ismeretlen célok felé. Az életnek képe. A hídon emberek jönnek-mennek, sietnek vagy céltalanul ödöngenek. Gondol-e közülök valaki arra, hogy ők is cseppjei egy hatalmas folyamnak, az életnek, mely az öntudatlan világ sziklamedrébe szorítva hömpölyög előre, — hova, merre, milyen cél felé? Ez a nagy kérdés, melyre a gondolkozó ember aggódva keresi a feleletet. Ma csillog reánk az élet napja, holnap lemerülünk a mélybe, mi lesz velünk, mi vár reánk? A Kerepesi-temetőben egy sírkövön a következő felírás van: Születünk — meghalunk, s ha kérdezzük miért, szánkat betömik egy csomó földdel. — Az ember fejcsóválva olvassa e panaszt s azon töpreng, mi várt arra az örökkévalóságban, kitől ez a vallomás ered. A magunk részéről iparkodjunk megtalálni a helyes feleletet e kérdésre, amíg nincs későn.

A Szentlélek Isten, akit az Úr Jézus a mai szent evangéliumban az igazság lelkének nevez, világosítson fel bennünket, hogy felismerjük az alapvető, nagy igazságot az emberi élet céljáról s hogy ez igazságnak megfelelően rendezzük be életünket.

1. Egy anyának odahaza társalgás közben leánykája felveti a kérdést: Miért élünk? Mire való az egész élet? Az anya meghökkenve néz a gyermekre, azután vontatottan felel: „Furcsákat beszélsz. Mit tudom én! Ilyesmi ne-

kem nem jutott még eszembe." — Ez az anya ujságokat, könyveket olvasott, ezerféle gondolat rajzott már lelkében, sokféle sürgős dolog foglalkoztatta, de soha nem intézte komolyan magához a kérdést: Mire való ez az élet, mely ma birtokomban van s melyet nemsokára elvesztek? — Nincs-e sok ilyen felületes ember a világban? Ezeknek mondja Jézus: Márta, Márta, szorgos vagy és sokat törődöl, egy pedig a szükséges. — Keresztes szent János ezt az észrevételt teszi: Ha mindent tudunk, csak azt az egyet nem tudjuk, amit tudnunk kell, akkor semmit sem tudunk. S ha mindent megteszünk, csak azt az egyet nem, amit tennünk kell, akkor semmit sem teszünk. S ha semmit sem tudunk, csak azt az egyet, amit tudnunk kell, akkor mindent tudunk. S ha semmit sem teszünk, csak azt az egyet, amit tennünk kell, akkor mindent megtettünk.

„De érdemes-e ezt kutatni? Úgy se találjuk meg a rejtély megoldását! Vegyük az életet, amint van, járjunk lehetőleg a napos oldalon, egyébként sorsunkon semmi okoskodással nem változtathatunk, minden úgy történik, amint történnie kell.” — Ne törődjünk az élet céljával? Nemi süllyedünk ezzel az állat színvonalára, mely elfogyasztja az eléje tett abrakot, nem törődik se multtal, se jövővel, élvezi a jelent, amíg fel nem fordul. Az ember mégis magasan áll az állat felett, neki szellemi erői is vannak, értelmével áthatol a világmindenségen, kutatja annak törvényeit, a csillagok járását, törvények, állatok szerepét a természetben, belemélyed az emberiség multjába, érdeklődve figyeli a történelem tanulságait, a politika változásait, csak az volna mellékes reá nézve, hogy ő maga mire való, mi az életének célja és értelme? Úgy járjon az életúton, mint az a tudós, aki égre meresztett szemekkel haladt éjtszaka az országúton, vizsgálva a csillagokat s az árokba esett? Nem tartanánk-e dörének azt a hajóskapitányt, aki csak azon volna, hogy hajóját megrakja mindenféle áruval, értékes és értéktelen rakománnyal, de az útiránnyal, melyen haladnia kell, semmit sem törödnék? — Riedl Frigyes egyetemi tanár és irodalomtörténész egyszer egy látogatójának mutatott egy képet, melyet Benczúr Gyulától kapott. A kép egy szfinxet ábrázolt, emberfejú, oroszlan-testű szobrot, melyet homály vett körül s világatlan sze-

mekkel meredt maga elé. A szobor talapzatához egy cifra-
ruhás bolond támaszkodott töprengve. A kép alján írás:
Cur — unde — quo? (Miért, honnan, hova?) A tanár le-
hangoltan jegyezte meg: Csak a bolond keresi erre a fele-
letet. — Hát igaz, lehet bolondul is keresni e kérdésekre
a feleletet, ha t. i. a világ álbölcseinél keressük azt. Ebben
az esetben könnyen teljesül a szentirási mondás: Ha vak
vezet világtaalant, mindketten a gödörbe esnek. Annál kell
keresnünk az igazságot, ki isteni küldetését életszentségé-
vel és természetfölötti jelekkel igazolta, s aki a szkeptikus
Pilátusnak is mély komolysággal szemébe mondta: *En arra
születtem és azért jöttem a világra, hogy bizonyosságot te-
gyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságtól való — (azt
őszintén keresi) hallgatja az én szómat.* Krisztusnál vannak
az örök élet ígéi. Megértette ezt Riedl egyetemi tanár is,
azért vésette sírkövére e mondást: Asylum meum aeternitas
— menedékem az örökkévalóság.

Ne törődünk az élet céljával? De nem függ-e sok
tekintetben éppen a helyes tájékozódástól életünk iránya
s egész értéke? Vajjon az ember akaratnélküli bábu csu-
pán az életben, mint a figurák a sakktáblán s nem inkább
saját szerencséjének kovácsa? Már Seneca megvetéssel
szól azokról, kik úgy haladnak át a világon, mint szalma-
szál a folyóvizen, nem maguk vesznek irányt, hanem viszik
őket. Az élet vándorlás, nem kell-e felfigyelnünk az útra,
melyen járunk, nehogy szakadékba vagy posványba torkol-
jon? Az élet építés, nem ajánlatos-e szilárd fundamentum-
ról és tartós épületanyagról gondoskodnunk, nehogy élet-
munkánk eredménye összeomlás, por és hamu legyen?

Még mellőzhetnénk talán a keresést az élet céljára
vonatkozólag, ha az élet tele volna csupa örömmel, jóléttel
és vígsággal. De mennyi benne a csalódás, veszteség, beteg-
ség, bánat és nyomor! És nem merül-e fel elemi erővel a
szenvedőben a kérdés: Miért tűrjem én mindezt? Érdemes
ilyen összezúzó teherrel járni az életúton? Megéri-e az élet,
hogy ilyen árat fizessék érte? Csak annak lesz ereje az
élet nehéz óráiban, aki megértette az élet célját. Csak az
ilyen sejti némileg Szent Teréz jelszavának értelmét: Szen-
vedni vagy meghalni. A világ gyermeke ezt oktalanságnak
tartja. — Zichy Géza gróf emlékirataiban olvasunk egy

ifjú Karácsonyi grófnőről, aki 17 éves korában elvesztette anyját. A fiatal, csodaszép kontesz, — úgymond — úgy átengedte magát a bánatnak, hogy nem evett, nem aludt, eszeveszett lovaglásokat végzett. A szemrehányásokra övéi részéről csak azt felelte: Olyan céltalan az élet! Egyszer aztán a merész lovaglás közben lebukott a lóról, egy kő-rakásra esett és összezúzta magát. Halálos ágyán keseregve mondta: Most már belátom, az élet komoly kötelesség. Koporsójánál Liszt Ferenc hangosan zokogott.

A halálos ágyon, mikor tudatunkra jön, hogy semmi lehetőség nincs többé számunkra meghosszabbítani az életet, más színben látjuk azt. Ott a könnyelműt is megkörnyékezi az aggodalom, a tetteiért való felelősség érzete, a gondolat, hogy *az élet nem a vak véletlen adománya, hanem egy felsőbb hatalomtól ered, amely azt meghatározott célkitűzéssel bocsátotta rendelkezésünkre.* Az élet nem játék, hanem küldetés, kötelesség, feladat, melyet iparkodunk kell helyesen megfejteni, amíg el nem késtünk.

2. Vannak, akik a kérdés elméleti megoldásával nem törődnek, hanem a gyakorlatban maguk tűznek ki sajátos életcélokat, melyeket aztán következetes munkával elérni iparkodnak. Ilyen egyéni életcél sokaknál a *vagyonyszerzés.* „Ha gazdag leszek, mindenem meglesz, boldog leszek” — mondják. Mi hiányzik ennek, mondják irigykedve, van palotája, autója, fényes jövedelme, ezé a világ. Kérdezzük, igazán a gazdagság a legfőbb, a végső, amire az embernek törekednie kell? Ha ez igaz lenne, akkor millió és millió ember céltalanul élne, mert akárhogy akar is, nem tud gazdagságra szert tenni. Az úgynevezett felső tízezer mellett a sok-sok millió örül, ha földözni tudja mindennapi szükségleteit. Életcél csak olyasmi lehet, amit minden jóakarátú elérhet, nemcsak a kiváltságosak. Szabad kétséggkívül jólétre törekedni, de végső célnak a gazdagságot nem tekinthetjük. Mit használ, ha tele van a kamra, de üres a lélek? — mondja Szent Ágoston. Nagy vagyon birtokában is lehet az ember tudatlan, erkölcstelen, hóbortosan kevély, ideges, beteg és szerencsétlen. Amerikában 3 év lefolyása alatt az öngyilkosok közt 75 milliómost számláltak. Aztán mily gyorsan foszlik szét a nagy fáradozással, gyakran becstelen eszközökkel megszerzett vagyon! Hány gazdag lett

földönfutóvá a világháború folyamán! Már Solon így szólt a kincseit mutogató Krözushoz: Uram, ha bárki talál jönni, akinek jobb vas van a kezében, mint neked, azé lesz ez a sok arany. — A halál, mely bárkit váratlanul meglephet, mindenesetre elvesz tőlünk minden anyagi javat. „Észtelen, mondja Jézus annak, aki csak a vagyon felhalmozásában látta az életcélt, még az éjjel számon kéri tőled lelkedet, s amiket összegyűjtöttél, kié lesznek?”

Másokat inkább a földi dicsőség káprázata csalogat, nagy névre, magas állásokra törekszenek s azokat vélik boldogoknak, akik nevüket beírták a történelembe. De ha ilyesmi lenne az élet végső és legfőbb célja, akkor megint milliók számára nem léteznék életcél, gondoljunk csak az egyszerű iparosokra, földművesekre, az apró-cseprő gondok közt fáradozó családanyákra s egyéb névtelen hősökre. Ezek céltalanul élnének azért, mert nem írnak róluk az ujságok? Ha a hírnév továbbá következménye rendszerint bizonyos rendkívüli teljesítményeknek, ritka jellemességeknek, belső kiválóságnak, vagy ügyességeknek, akkor elsősorban ezeknek megszerzése lesz a fontos, a cél. ezekhez kapcsolódik esetleg a siker. Ha kapcsolódik. De hányan törnek le a mértéktelen erőfeszítésben, mint az az aesopusi béka, amely mindig nagyobb hévvel fújta fel magát, hogy az ökörhöz hasonló legyen, míg végül megpukkadt. Hánynak keseríti meg az életét az intrika, zár el az érvényesülés elől az irígység. Hánynak nagyságát csak akkor fedezték fel az utódok, mikor az már a temetőben porladt! Mikor egyszer Líszt Ferencet, kit egész Európa ünnepelt művészetéért s akinek melle, ha megjelent a hangverseny emelvényén, tele volt érdemrendekkel, egy tisztelője megkérdezte: Mester, miért nem vezet életéről naplót? Ez így felelt: Elég súlyos feladat ezt az életet leélni, minek még a sok jajszót le is írni! Úgy nézne ki, mint egy kínzókamra.

A pénznél s a dicsőségnél nagyobb vonzóereje van az átlagemberekre a gyönyörnek. Mennél több és mennél mélyebb gyönyöröket élvezni, ez szerintök az igazi élet. Az életnek az élvezet ad tartalmat és célt. Helyes életfelfogás-e ez? Az örömezzeteknek kétségtől megvan a jelentősége a természet háztartásában. Az étel, ital, melyet magunkhoz veszünk, kellemes érzeteket vált ki, hogy így szívesen

táplálkozzunk s testünket erőssé tegyük a munkára. A kölcsönös szeretet férfi és nő között nagy örömöket és boldogságot helyez kilátásba, hogy így biztosítva legyen a felfenntartás. Ám az élvezet az emberi életnek inkább fűszere, mint tartalma és célja. Ha valaki a komoly táplálékot megvetve, csak fűszerekkel izgatná magát, hamar ki-merülne és elernyedne. Így jár az is, aki az élet komoly oldalát mellőzve csak az élvezeteket hajhássza. Elvégre az evés, ivás vagy a nemi élet öröme az állatoknak is hozzáférhetők, miért adott volna a természet az embernek szellemi erőket, értelmet, erkölcsi érzéket, ha semmi többet nem kívánna tőle, mint az állatoktól? Hacsak élvezet lenne az élet célja, hogyan lehet az, hogy a vágyak kielégítését annyiszor követi a szégyenérzet, a bánat, az undor, a lelkiismeretfurdalás? Nem nézünk-e a szenvedély rabjaira szánnalommal és megvetéssel? Wilde Oszkár, hírneves angol költő, életének első szakában csak az élvezetnek élt. Nagy jóvedelme, gyönyörűen berendezett palotái Londonban és Párizsban, az általános elismerés, melyben részesült, hiszen még az angol király is kézfogással üdvözölte, — lehetővé tették legraffináltabb vágyainak kielégítését. A gyönyörhajhászat azonban olyan erkölcstelenségbe sodorta, hogy a bíróság 2 évi fegyházbüntetésre ítélte. Mikor a readingi fegyházba szállították, egyik pályaudvaron kis ideig várakoznia kellett az átszállásra. A fel-alá járkálók közül valaki felismerte a fegyencruhában, lenyírt hajjal ott álló elítéltet. „Ah, — mondotta — hiszen ez Wilde Oszkár”, — odalépett hozzá s mindenki szemeláttára az arcába köpött. Wilde a szempilláját sem mozdította meg, nem szólt egyetlen szót sem. — Egy megrázó példa, hova juttat az élvezet-vágy! A tékozló fiú története folyton ismétlődik! Nem említi-e már a pogány Homeros, hogy Kirke varázsvesszejével a neki behódolókat sertéseké változtatta? A gyönyörhajhászattal mindig együtt jár a lélek elkorcsosodása s az elégedetlenség. Az erkölcstelen Voltaire-t szellemessége miatt egész Párizs ünnepelte. Valaki gratulált neki szerencséjéhez. „Szerencse? — felelte keserűen, — ha fiam lenne, agyonlőném, hogy ne legyen olyan szerencsétlen, mint én.” Ezért int az ószövegségi szent író: Kívánságaid után

ne indulj és térj el akaratodtól. Ha engedsz lelked kívánságainak, ez kárörömré ad téged ellenségeidnek.

„*Munka* az élet igazi célja, ez ad neki tartalmat és örömet” — mondják komolyabb gondolkozásaik. Munka — Istenért, kötelességérzetből, kétségkívül nagy értéke az életnek. De önmagában? Dolgozni, amint milliók dolgoznak, silány bérért, rossz levegőjű műhelyekben, gyárakban, bányákban? Mennyire elégedetlen marad mellette az ember, mutatja az a körülmény, hogy a népámítók izgatásai a munkások körében találnak a legtermékenyebb talajra. A legtöbbnek munkája olyan, mint az üresen forgó malomkövek munkája, melyek csak egymást koptatják, — nincs benne igazi érdem, öröm, siker. — S a millióknak, akik nem képesek dolgozni, bénák, rokkantak, tüdő- vagy elmébajosok stb. nem lenne életcéljuk? S hányan roppannak össze a kimerítő munkában épp akkorra, amikor gyümölcsét élvezhetnék! Diesel, az újkor legkiválóbb gépszerkesztője, kinek motorait ma is világszerte használják, 1913-ban Angliába utazva a tengerbe ugrott. Faraday, a híres fizikus, miután megírta világhírű felfedezéseit, összeroppan, elveszti emlékezőtehetségét. Mayer Róbert alig írta meg nagy fizikai művét, idegrohamában az emeletről leugrott és súlyosan megsérült... Nem, a munka sem boldogít. Mocsaras vidéken megesik néha, hogy az éjszakai vándor előtt itt-ott tüzek lobbannak fel. Babonás hajlamúak azt képzelik, hogy ott kincsek vannak elásva. Akadt már olyan, aki elindult a hívogató lángok után, bele is vészett az ingoványba. Ilyen lidércclángok az éjszakában a különböző, gyakran szellemesen előadott tévedések az élet céljáról és értelméről. Az igazság napfénye pedig Krisztus tanításában világosodik számunkra. Egyedül ő mondhatta: *En vagyok a világ világossága, aki engem követ, nem jár sötétben, hanem megtalálja az élet világosságát.* Értsük meg, mit tanít a katolikus vallás s a józan gondolkodás az élet eredetéről és végcéljáról?

3. Az ember nem maga adja az életet magának, egy felsőbb kézből veszi azt. E felsőbb hatalomtól függ születésünk után is létsorsunk, ez határozta meg elsősorban testi-lelki erőink mértékét, életidőnk tartamát, otthonunkat, hazánkat, nyelvünket, nemünket, életkörülményeinket.

E fensőbb Lény, akitől kiindul életünk s aki azt fenntartja: Isten. „*Ő alkotott minket, s nem mi magunkat*“ — mondja a Szentírás. A teremtés tényéből szükségképp következik, hogy az ember Isten tulajdona, Istennek kell szolgálnia. Nem élhet szeszélye szerint, *nem választhat magának tetszése szerint életcélt*, hanem keresnie kell, milyen célt tűzött a világ és az ember elé Isten, mindennek legfőbb Ura és Teremtője?

Mi lesz ez az Isten által megállapított végső cél? Nem nehéz megérteni, hogy ez valamiképp maga az Isten lesz. Ha egy kíváncsi a világ egyik elhagyatott zugában virágzó telepet létesít, a sivatagot öntöző csatornákkal látja el, munkája nyomán gyümölcsös kertek, pázsitos rétek, kalásztermő szántók lépnek elő, vajjon mindezt a pusztaság kedvéért készíti-e? Bizonyosan nem, hanem önnön céljaira, a maga hasznára és kényelmére. A világ kezdete előtt csupán Isten létezett. Amikor nekifogott, hogy a nemlétezés sivatagját benépesítse, felékesítse műveivel, csak önmagából meríthette az indítást, csak önmagára lehetett tekintettel a teremtésnél, hiszen kívülre más nem létezett. — Hasznat a világ természetesen nem hozhatott Istennek, ő minden jónak öröktől fogva birtokában van. A szivárvány színes hídja a napot nem teszi gazdagabbá, mert annak összes színei, szépsége a napból erednek. Így a világ minden szépsége, java és értéke Isten tökéletességeinek kisugárzása. De amint a szivárvány feltárja az ámuló tekintetnek a nap gyönyörű színeit, tökéletességét, úgy tárja fel és hirdeti állandóan a teremtett világ Isten nagyságát és tökéletességét. „*Az egek beszélik Isten dicsőségét és kezeinek alkotását hirdeti az égboltozat*“ — mondja a Szentírás. *És ez az a cél, melyet az Alkotó a világ számára megjelölt: dicsőíteni Istent.* Isten mindent, ami mozog, él és lélekzik, a maga dicsőségére alkotott. Ez a cél elválaszthatatlan a teremtmények létezésétől. A tejút csillagai s az atomok törvényszerűsége, növények és állatok, vagy az emberi természet csodás berendezése, az egész világmindenség Isten végtelen hatalmát, bölcsességét, jóságát és szépségét tükrözteti. Szent Bonaventura mondja: A szemlélő lelket a világ összes lényei Istenhez vezetik, mert az ő árnyékai, kihangzásai, rajzai, nyomai és kép-

másai, tükrei. Humboldt Sándor pedig, a nagy természet-tudós, így szól: Minden természetismeret vége és eredménye az, hogy az angyalok dicsőítő énekébe belevegyülve kiáltjuk: Gloria in excelsis Deo. Ez a megállapítás már kiemeli a *személyes dicsőítést is, melyet a Teremtő Isten az értelmes lények, angyalok és emberek elé kítűzött mint életcél*. Az ember tudniillik nem csupán létével, természetének tervszerű berendezésével képes Istent dicsőíteni, hanem *tudatosan* is, amennyiben felismeri a teremtett világban az Alkotót, ámulva térdel le nagysága előtt, imádja, szereti őt, szolgál neki. *Mivel erre képes, azért Isten számára ez kötelessége is.* Mikor Michelangelo megalkotta Mózes szobrát, a művészi kidolgozásban gyönyörködve, egyszerre önfeledten a márványszobor térdére ült s így szólt: Hát beszélj! Hiszen élsz! A szobor pedig néma maradt. Az öntudatlan lények némák, csak hallgatva dicsőítik a Mestert. Tolmácsuk, papjuk, aki nevőkben magasztalja az alkotót: az ember. Végtelen szentségénél fogva Isten ezt a személyes dicsőítést minden embertől elengedhetetlenül megkívánja, s aki ezt neki meg nem adja, az hiába és céltalanul élt. Szent Pál írja, a pogány bölcselekre vonatkoztatva elsősorban szavait: „*Ami Istenben láthatatlan, örök ereje és istensége, észlelhető lett a világ teremtése óta, mert az értelem a teremtmények révén felismeri. Azért nincs mentség számukra (nincs mentség a bűnösök számára), mert ámbár megismerték őt, nem dicsőítették őt.*” Nem lesz mentség az ítéletnél senki számára, aki földi élete idején nem adta meg Istennek az őt megillető tiszteletet és dicsőséget. Ez volt tudniillik létezésének Istentől kítűzött *első és legfőbb célja* s aki ezzel nem törődött, az egy elrontott élet felelősségével lép Isten színe elé, s mert nem akarta őt dicsőíteni önként, mint jósa Atyát, kényszerül örökké gyötrelmei által dicsőíteni, mint igazságos bírót.

Ehhez az *első célhoz*, melyet Isten a teremtmények elé tűzött, kapcsolódik a *második: a teremtmények java*. Mindnyájan részt kapnak sajátos természetök szerint Isten javainak bőségéből. Az öntudatlan lények itt az érzéki világban érik el fejlődésükkel, ösztöneik vezetésével a boldogságnak azt a mértékét, melynek befogadására képe-

sek. Az ember lelke azonban a *teljes* boldogságot szomjazza s ez a vágya földi élete idején nem elégül ki, bármily szerencsés körülmények közt élte is le életét. Itt minden mulandó, változékony, véges s a halál jogarának érintésére porrá válik. Ez a föld az ember számára a száműzetés, a sóhajok és könnyek hazája. A boldogság érzete azért, mely egész valónkat elfoglalja s minden életműködésünk végső rúgója — a túlvilágra utal, melyben a halhatatlan szellemmel bíró ember számára megszűnnek a jelen élet fogyatkozásai s az ember *Istenben és Isten által minden jónak birtokába jut*. A menny az a hely, melyre vonatkozólag Jézus mondotta: *Atyám házában sok lakóhely van és én elmegyek, hogy nektek is helyet készítsek*. A menny az a hely, melyben Isten feltárja előttünk és megosztja velünk dicsőségének fényét s boldogságának örömeit. Amíg hozzá el nem jutunk, mindig idegenben érezzük magunkat s a Zsoltárossal fohászkodunk: *Szomjúhozik lelkem az erős, élő Istenhez, mikor jutok el és jelenek meg az Isten színe előtt?* Isten bírása által elsősorban *lelkünk* talál teljes kielégülést. A lélek emberségünknek legfőbb alkotórésze, ha ez nem találna teljes kielégülést, alsóbb vágyaink és ösztöneink minden tobzódása az örömben nem szüntetné meg bennünk a kielégítetlenség tudatát. Ha egy palotában a kiszolgáló személyzet terített asztalnál lakmároz, a nemes úrnő pedig láztól gyötörve egy sötét szobában gubbaszt magárahagyottan, — vajjon boldognak volna-e nevezhető az ilyen ház? Lelkünk mint szellemi valóság, az ismeret és szeretet révén lesz boldog Isten által, aki elménk számára a teljes világosság, szívünk számára a határtalan szépség és jóság. Benne megismerünk és megértünk minden igazságot, mindenek végső okát és célját, ugyancsak vágyó tehetségünk Istenben megtalál mindent, ami jó, szép és végtelenül boldogító. Az üdvözült lélekhez hangzik a hívó szózat: *Menj be a te Uradnak örömébe!*

Amikor lelkünk így megnyugszik Istenben, egész lényünk boldog lesz. Az érzéki ösztönök t. i. a halállal megszűnnek, mert céljukat, a földi élet szabályozását betöltötték. Testi táplálékra a léleknek többé nincs szüksége, szomjúság nem bánt, érzéki vágyak, nemi vonzalmak megszűntek, mert ezek célja a hézagok betöltése volt a halál pusztítá-

sának kitett földi társadalomban, a túlvilágon pedig a halálnak nincs többé hatalma. A megdicsőült test, mely a feltámadás után a lélekkel egyesül, ment lesz minden érzé-
kies kívánságtól. Ezért mondotta Krisztus Urunk az el-
fogult szadduceusoknak: *Tévedtek, mert nem tudjátok az írásokat s az Isten erejét. A feltámadáskor többé nem háza-
sodnak, sem férjhez nem mennek, hanem olyanok lesznek,
mint az angyalok a mennyben.* Ezek az Isten Fiának szavai. Civakodás, háború, versengés aranyért, gyarmatokért, föld-
területekért odaát nem lesznek többé, mert az anyagi szük-
ségletek is megszűnnek, s mert aki Isten országának jutott
birtokába, nem vágyakozik látszatos értékek és gyerek-
játékok után. Egyébként minden jogos vágya az embernek
kielégül, ha sikerült eljutnia Istenhez. Így a vágy tisztelet
és tekintély után, mert nincs nagyobb dicsőség, mint meg-
nyerni Isten tetszését; nincs nagyobb dicsőség, mint a világ
ítélőbírójának, Jézus Krisztusnak ajakáról hallani az el-
ismerés szavait — ugyanakkor, mikor a fennhéjázó bűnösök
megaláztatnak a porig. Kielégül vágyakozásunk az öröm
és élvezet után, mert az üdvözülteket egészen átjárja magá-
nak Istennek a boldogsága. Betelik vágyunk az életszentség
és erkölcsi nagyság után is, mert Isten színelátásával együtt-
jár a vétkezés lehetetlensége, az istenszeretet fellángolása,
minden erény és minden jó. Minden üdvözült a maga érdeme
szerint tökéletes és jó lesz. És mindnyájan együtt alkot-
ják Istennek boldog, egymást megértő és kölcsönösen sze-
rető nagy családját.

Ez tehát a kettős életcél, melyet a Teremtő az ember
számára kitűzött: *Dicsőíteni Istent és örökre bírni az Istent.*
Ezt a célt elérni mindenkinek módjában áll. Ennek a cél-
nak elérése mindenkit bőségesen kárpótol minden fárad-
ságért, minden elszenvedett bánatolomért s a földi bajokért.
Ígen, már a földi életvándorlás idején is Isten szeretete és
szolgálatja az egyetlen, ami erőssé tesz a megpróbáltatások
között s békét szerez szívünknek. Vegyének magatokra az
én igámat — és megtaláljátok a békét szíveteknek, mon-
dotta Jézus. Egyesekre, pl. Sziénai szent Katalinra lát-
hatóan esett az égből manna. De hull az isteni kegyelem
mannája láthatatlanul is napról-napra, erősít és vigasztal,
táplál az élet sivatagában, különösen ha gyakran térdelünk

élő hittél a tabernákulum közelében, ha szomjas szívvel hallgatjuk Isten ígését s tiszta szívvel és égő áhitattal veszszük magunkhoz a szentáldozásban Krisztus szent testét, örök üdvösségünk zálogát. Míg azok, akik életcéljukat nem ismerik vagy azzal nem törődnek, aggódva és borzalommal tekintenek pályafutásuk vége felé, addig azok, akik Istenhez emelték napról-napra szemüket és szívüket, bizakodva és erős lélekkel ismételik az Apostollal: Jó harcot harcoltam, hitemet megtartottam, most el van téve számomra a pályabér, az igazság koronája, az örök élet hervadhatatlan koszorúja. Mikor Assisi szent Ferenc meghalt, szombati napon este, egyszerre a gyásház fölé egy raj pacsirta szállott s elkezdett gyönyörűen énekelni. Pedig a pacsirta este nem énekel, hanem itt valahogy megérezték, hogy felvirradt egy kiváltságos lélekre az örökkévalóság boldog hajnala s effőlött ujjongtak. — A nemrég elhalt Guszich lazarista atya beszélte, hogy első miséje alkalmával meggyóntatott és áldoztatott egy kisleányt. Ez 16 éves korában meghalt. Amíg élt, sok jót tett a szegényekkel. Közvetlenül halála előtt egy karosszékekben ült, s meglátva az ablak előtt elhaladó plébánost, behívatta, hogy adná meg neki még egyszer a feloldozást. Aztán magára maradva, egyszerre csak így szólt a szobában kötögető anyjához: „Hallja, anyám, ezt a gyönyörű zenét? De milyen gyönyörű!” Aztán lehajtotta fejét és meghalt. — Isten minden hű tisztelőjének halálakor megszólalnak valamiképen a szív mélyén az örömhangok: az elnyert bűnbocsánat, a megszerzett kegyelem, a jó ügyért hozott áldozatok s magára vett fáradság örömhangjai, mintegy előjátékai a diadaléneknek, mely a menny bejáratánál várja, kísézőzenéi annak az orgonaszóként felzúgó hívásnak: „Örülj, hű és jó szolga, mivel hogy kevésben hűséges voltál, most sok fölé fogsz helyeztetni, menj be a te Uradnak örömébe.”

Tartalomjegyzék

Ádvent 1. vasárnapja. Az egyházi évről	3
A szeplőtelen fogantatás ünnepe. A Szeplőtelen	13
Ádvent 2. vasárnapja. Jézus az ígért Megváltó	25
Ádvent 3. vasárnapja. Öröm az Űrban	35
Ádvent 4. vasárnapja. A lelkiismeret	44
Szent karácsony ünnepe. Mi nekünk a betlehemi Kisded?	55
Kiskarácsony ünnepe. Az idő	64
Vízkereszt. A bölcsek	75
Vízkereszt utáni vasárnap. A Szentcsalád	86
Vízkereszt utáni 2. vasárnap. Örvendetes olvasó és Oltáriszentség	97
Vízkereszt utáni 3. vasárnap. A poklos és a százados	106
Gyertyaszentelő Boldogasszony. Szűz Szülője Istennek	116
Vízkereszt utáni 4. vasárnap. A kísértések	123
Vízkereszt utáni 5. vasárnap. Búza és konkoly	132
Vízkereszt utáni 6. vasárnap. Az Anyaszentegyházról	142
Hetvenedvasárnap. Üdvözülünk-e?	151
Hatvanadvasárnap. Az isteni Magvető	159
Ötvenedvasárnap. A legfőbb: a szeretet	169
Nagyböjt 1. vasárnapja. Önmegtagadás	178
Nagyböjt 2. vasárnapja. Megdicsőülés és szenvedés!	188
Nagyböjt 3. vasárnapja. Angyal — ördög	198
Nagyböjt 4. vasárnapja. Fájdalmas olvasó és Oltáriszentség	209
A szenvedés vasárnapja. (Nagyböjt 5. v.) Krisztus megváltó áldozata	221
Gyümölcsoltó Boldogasszony. A Társmegváltó	232
Húsvétvasárnap. Feltámadt	243

Húsvét utáni 1. vasárnap. A béke felé	254
Húsvét utáni 2. vasárnap. A jó Pásztor	264
Húsvét utáni 3. vasárnap. Feltámadunk	275
Húsvét utáni 4. vasárnap. Örök pokol	286
Húsvét utáni 5. vasárnap. Az imádságról	296
Áldozócsütörtök. A mennybemenetel	308
Húsvét utáni 6. vasárnap. Mire való az élet?	381

florda
BY NYOMDEYEEBPESE